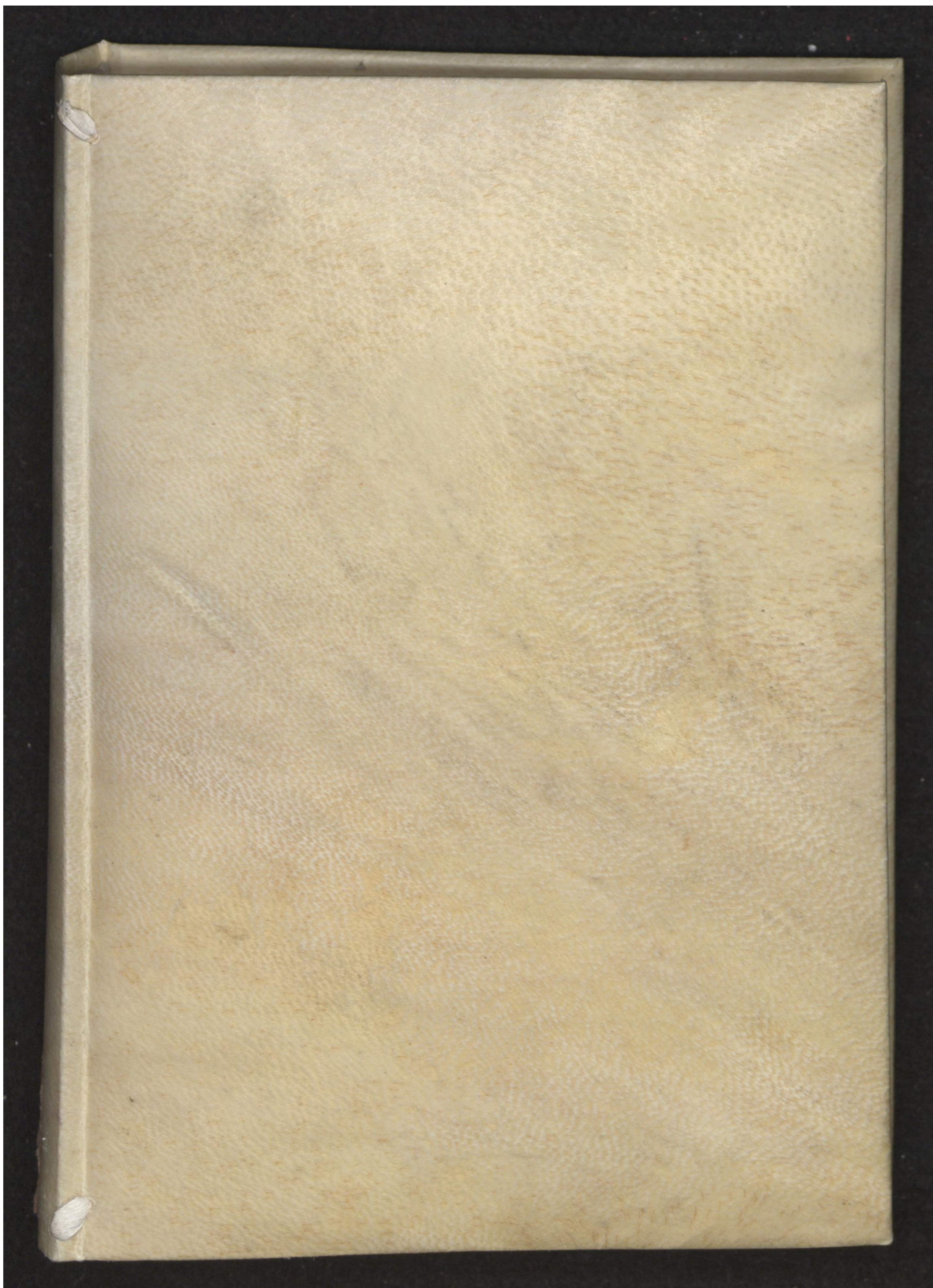
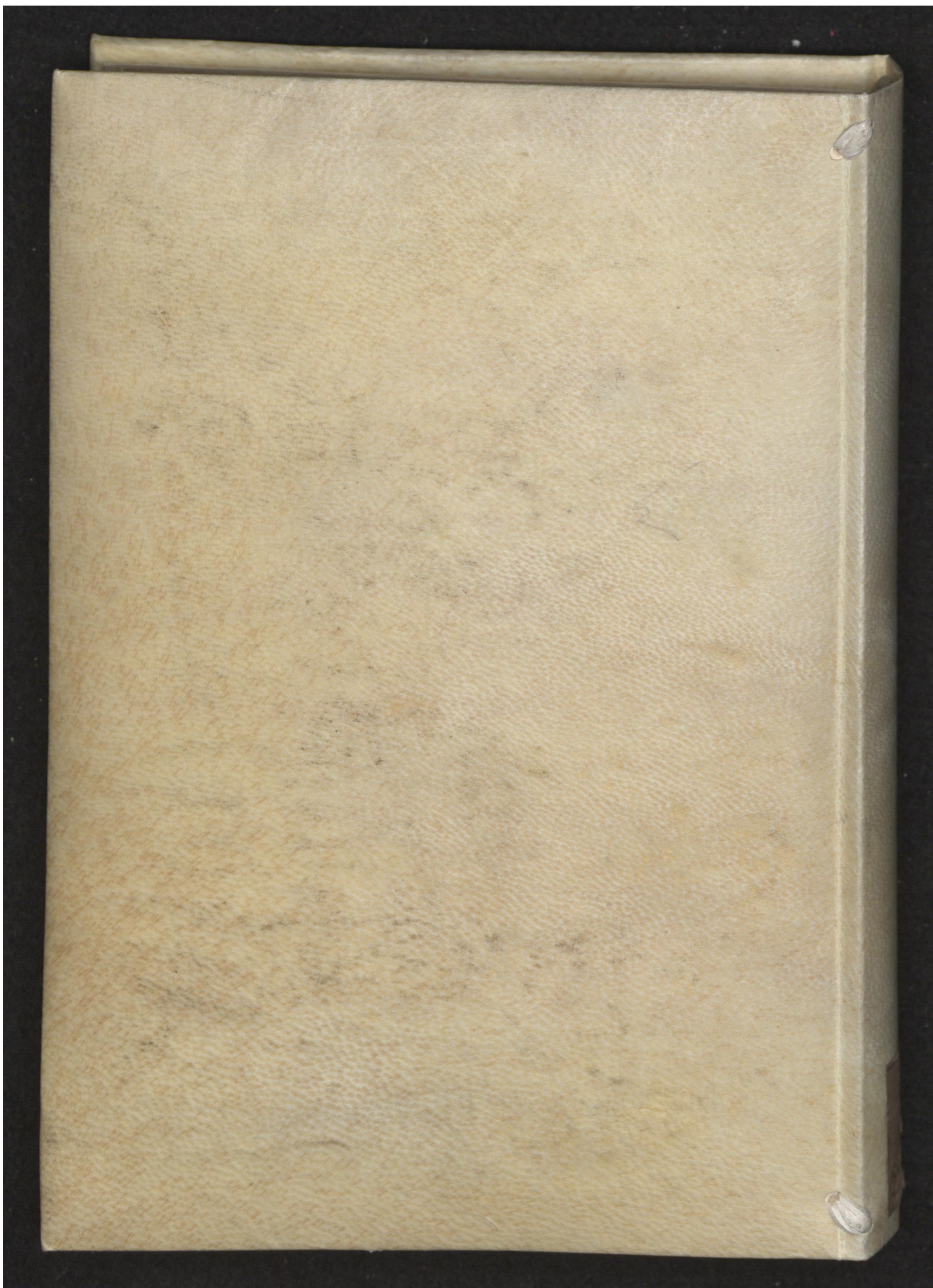

2
6
505

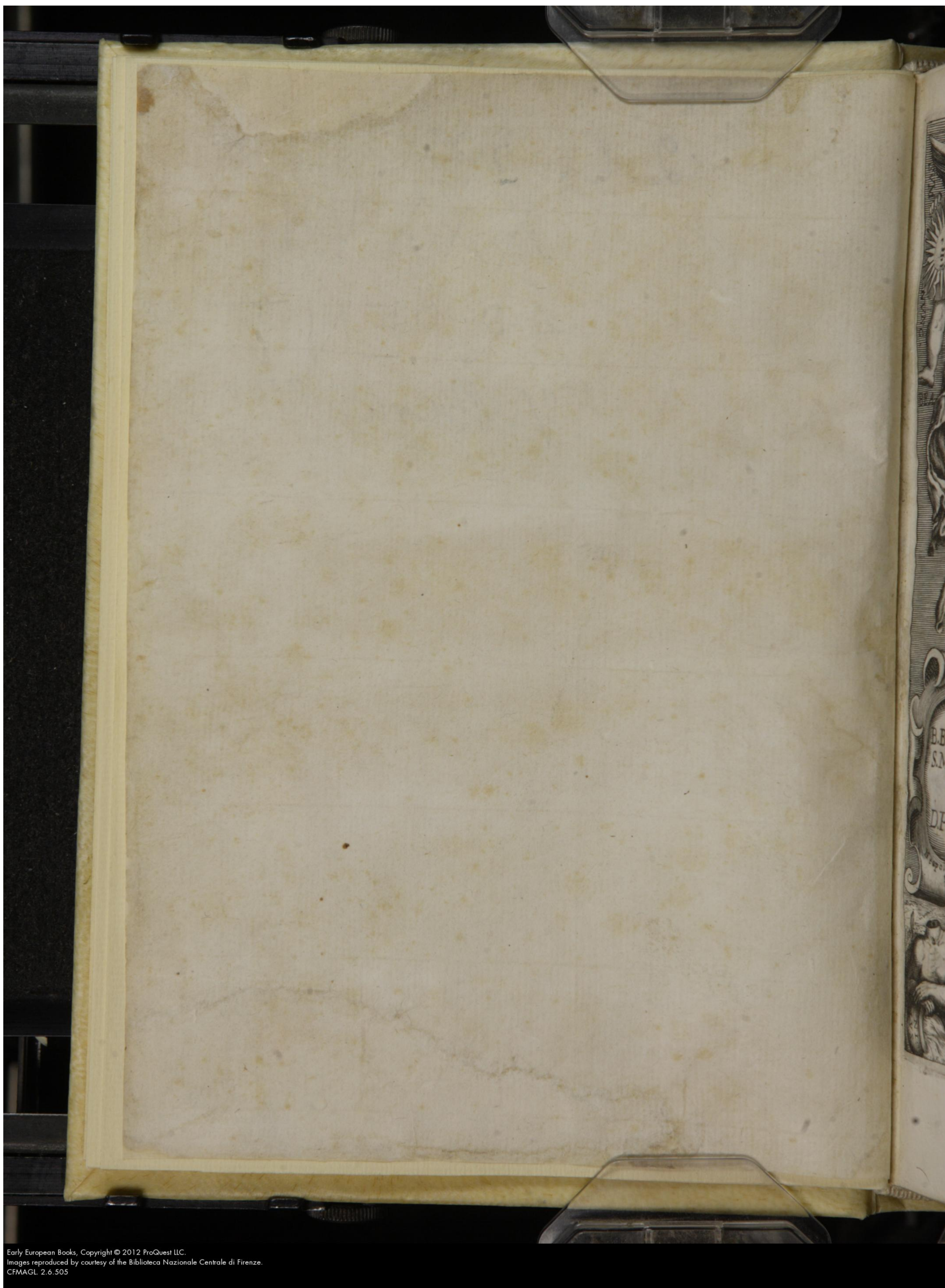

XXXVII

CARPENT.

V. Bern. P7

FVL PER IN SY LA
PAV LVV
BEA TVS.
B.BERNARDI PTOLEMAEI CONGREGATIONIS
S.MARIAE MONTIS OLIVETI CONDITORIS VITAE
LIBRI QVINQVE.
Auctore
D.Paulo Carpenterio Neapolitano Monasterij Mon=
tis oliueti de Neapoli Abbate.
Neapoli apud Camillum Cauallum Anno 1642

EMINENTISSIMO, ET REVERENDISSIMO

D. D.

PETRO MARIAE BVRGHESIO

SANCTAE ROMANAE ECCLESIAE
Cardinali amplissimo

Oliuetani Ordinis Patrono
peruigili.

D. PAVLVS CARPENTERIVS
NEAPOLITANVS

Eiusdem Ordinis Abbas, & seruus
humillimus deuinctissimus F.

EXerit caput redimitum stellanti gloriæ serto ad augustam tuæ purpuræ maiestatem, facemquè micantem meus Bernardus, Eminentissime Princeps, & iam è

caliginoſa obliuionis abyſſo, in qua per tot ſæcula paſſus eſt delitеſcere, tãdem emerſus nõ lumine orbatus, nõ ſqualẽs, nõ tenebris obſitus, ſed centoculus, ſed totus Argus, greſſu hilari ad Te candido amictus indumẽto feſtinat. Et quidem cæleſti fato, quòd ipſe Eremi cultor ſacræ, tacitæq; ſolitudinis ſtudioſus, inter Acconenſium inhoſpita vallium teſqua, & rupes tumulatus opacas cum adhuc in terris huiuſcè lucis frueretur vſura, ab hominum ſubductus oculis, innoteſcere Mundo noluerit; & vita etiam functus idem, per tot Olympiadum tempora, tenore non abſimili, ſe ſpectandum renuerit. Expectabat ſiquidem, ni fallor, Cardinalis ampliſſime, Te militantis Eccleſiæ ſeraphim ſacra ſplendeſcentem purpura, & igne, ſuæ hiſtoriæ, ſuiquè Ordinis Tutatorẽ. Hinc & benè me arbitratus ſum facturum, ſi grauiſſimæ au-

tho-

thoritati Burghesiæ exiles meos labores, quibus Beati Patris Bernardi Oliuetanorum post Deiparam Conditoris, percenseo gesta, exhibuero. Quis enim vnquã ambiget, gloriosissimi tãti nominis charactere obsignatam historiam non fore æternandam? Felices meæ lucubrationes, nullo verborũ fastu, nullo sententiarum, & flosculorum lenocinio comptæ, si læta eas frõte exceperis, tuoquè fuerint patrocinio locupletes. Argentum litteraturæ, & vberrimæ eruditionis aurum non est mihi: offero tantùm quod habeo, mei nẽpe calami humile rusticitatis obsequium. Faxit Deus, vt noster candidus cœtus tuis sub auspicijs (vt maior, & melior pars eiusdem inhiat, & sperat) ad seueriorem cœnobiticam disciplinam, & perfectionis apicem editiorẽ conscendat. Seruet amplitudinem tuam Deus multos annos incolumem

ad

ad suæ Maiestatis maiorem gloriam, ad Christianæ Reipublicæ fulgorem, ad Oliuetani Ordinis nostri denique decus, virtutumq; cælestium incrementum. Vale.

PETRO

PETRO MARIA BVRGHESIO
CARDINALE
PAVLI V. Maximi Pronepote optimo,
Prudentia Nerua,
Beneficentia Tito,
Grauitate Catone,
Religione Pompilio,
Sospite, Auspice,
Optata fruitur luce trecenis post annis
Luce clarior
BERNARDVS PTOLEMAEVS.
Sub Principe Senense Senensis adhuc
eruitur Heros.
Aquilæ tegumento non aquilo en Cycnus,
quod olim admirandum, associatus:
immunis ab immani liuoris fulmine
Orbis nubes tranabit cum alite
nubiuaga:
Suauiora concinet modulamina
ad BVRGHESIAE Purpuræ
Mæandrum.

En

En DRACO Hortorum quondam custos
Hesperidum,
nunc Montis Oliueti
non fabulosæ Ioue natæ Palladi,
at MARIÆ,
Verè Filiæ, Matriq; Dei, dicati,
huiuscæ opellæ
Defensor, Tutator.

CANDIDO LECTORI CANDIDI AVTHORIS PROLOQVIVM.

BEati Bernardi Ptolemæi Senẽsis Oliuetanorum Cęnobitarum Parentis gesta, virtutes, & mira multi viri graues scripsere, sed carptim (vt uerũ fatear) potiùs, saltuatimquè magis (si per paucos exceperis) quã ex professo. At nec desunt Authores alioqui nobilissimi, qui de Oliuetanę Cõgregationis exordio, origineq; inter se valde discrepẽt. Me aũt, licet cõtexẽdæ tãti Patris vitæ viribus imparẽ, nec piguit, nec puduit

Lucidus Cassaneus. Pãuinius. Polidorus Virgilius. Raphael Volaterranus. Generbrardus Card. Bellarm.

ad ſubeundam huiuſcè Prouinciam animum appellere, eorum præſertim iuſſu, quibus obſequi, & parere abſquè dubio debeo. Selegi ergo in hac opellula, quæ magis comperta, & hiſtoricæ ſacræ narrationi conſona à probatiſſimis, vel antiquis, vel Nuperis Authoribus enarrantur, excerpſiquè quæ in ijſdem ſparſim cernuntur, atquè in vnum veluti collecta faſciculum ordinatim nexi, alligaui, & in breuiori exhibeo opuſculo quinque digeſto libellis, quorum hæc methodus, atquè epitoma.

Epitome primi libri.

In primo enim ea percenſeo, quæ ad Bernardum Ptolemæum prout cõſtitutum in ſæculo ſpectant. Quod nimirum eius fuerit Solum natale; quæ Patriæ dignitas, Senenſis Vrbis deſcriptio, origo, laudes, encomia; quo prognatus noſter Heros ſtipite, quãta Ptolemæorum nobilitas, maieſtas, antiqui-

tas.

tas. Mira eiuſdem poſt emiſſum Deo, Deiparæquè à pijs Genitoribus votũ, conceptio. Fauſtiſſima Matris de albiſſimo Cycno viſio, ſeù cælitus iniectũ eidem ſomnium. Bernardi ortus, atquè cùm in ſpiritu, tùm in litteris Religioſorum ſacra inter clauſtra educatio. Quantum extrà eadem pia ſepta in omnigenis litterarum ſtudijs ipſe profecerit, quo ſpiritus ardore, æſtuquè in Deum flagrauerit, rebuſq; ſacris quo pacto nauauerit operam. Inſuper qua Doctoratus laurea in ipſa ephebia cohoneſtatus effulſerit. Eumdem videbis itidem totum fulgentem in armis, equeſtriſquè gloriæ illuſtrem inter Imperatoris Cæſarei aſcitum proceres, arma tractantem, equitantem. Deplorabis ſciẽtificum ſimul, & militem Bernardum in toga, & ſago (tanta eſt humanarum rerum fragilitas) laſciuientem. Admirabimur Dei noſtrum

Greg. Lombard. in vita B. Bernard. lib. 1. cap. 2.

§ 2 cogno-

cognoſcentis figmentum, miram pietatem ſua gratia excitantem adoleſcētem, qui & Martis caſtra contemnit, floccifacit ludicra, Mundiquè ludibria, Chriſti vexillum alacriùs proſequitur cæleſtibus intentus operibus; neque ocio torpet; impenſius enim, & litterarijs ſtudijs dat operam, & è ſapientiæ cathedris Auditoribus defœcatam, puram, & ſacram doctrinam exhibet. Bernardi ſapientiam quaquè ſublimioribus obſtupeſces tubis decātatam. Quę, & quanta fuerint à Senenſi Republica demandata Iuueni munia, quouè pacto in conſpicuis ſuæ Patriæ locatus gradibus ſe geſſerit. Quæ ſui ipſius exempla principibus viris, Reipublicæ, atquè Exteris præbuerit. Quæ viri pietas, quæ Religio, qui mores; ſed inter hæc miſeri Bernardi deflebis iterū caſum, ſcientia turgeſcens, ſuperbia inflatus, ac tumidus excidit

ex

ex illo penè excelſo virtutum apice, iacuitquè in ſæculi vallibus. Pietatis operibus vale dicit; ſolùm uana ſectatur, friuola Mundi oblectamenta. Sæculi iam contemptor ſæculum ardentiſſimè proſequitur, in ijſquè, quæ Mundi ſunt, diſtinetur infelix. Lege, & luge Bernardum deſipientem, vagantem inter ſiluas, & nemora venaticis ſtipatum canibus, ferarum ſectatorem, vel inter fluenta cryſtallina, lacuſquè piſcoſos terentem dies, vel inter vertiginoſas choreas in nocturnis Senenſibus vigilijs vaneſcentem. Miraberis deniquè virum annis grauem repueraſcere, nihil penè cæleſtia curantem, amariſſimas delicias perditè inhiantem. Euehes ſimul diuinæ pietatis viſcera; dũ enim inter inania inani gloria plenior, & leuior verſatur Bernardus ſtatuit, pollicetur, ſe exhibere docentem è ſuggeſtu, ecce tenebris

ple-

plexus, ecce lumine orbatus cælitùs, interq; caligines illas ipſa luce fulgentiores ſeipſum omnium agnouit miſerrimum, votum Deo, Matriquè Virgini pro amiſſis oculis nuncupans, fit voti compos. Luculentam, & admirabilem frequenti auditorio orationem, concionemquè habet de Mũdi ludibrijs, contemptuquè. Pauperibus quæ poſſidet erogat omnia, & omnibus, quæ ſæculi erant, denudatus, nudum ſequitur Chriſtum. In ſqualentis Eremi ſolitudinẽ, omni humano præſidio deſtitutus, feſtinanter ſeceſſit.

Epilogus ſecundi libri.

In ſecundo conſiderabimus inter ſiluas ſilentes, & rupes, concauas inter valles, ſupinoſquè colles ſpectaculum pœnitentiæ Eremitam Bernardum, ipſamquè Eremum factam Numinis mirabilium admirabile theatrum. Spectabis alterum Baptiſtam ſetis tunicatum hirſutis, humiliquè melote præ-

cinctum, non locustis pastum, sed oleribus, herbarumq; radicibus; non Iordanis laticibus excutientem sitim, sed pluuialibus aquis. Suspicies hominem in terris positum, mente solum inter cælites in Empyrio conuersantem. Fit terra illa deserta, atquè inuia aduenientium videndi Dei mirabilia, visendiq; animo Bernardi, noua Hierusalem. Audies nostrum Ducem Deo dicatum eructantem verbum bonum, concionantem de mundanis miserijs, hortantem cunctos ad sectanda cælestia. Obstupesces felicitatem Deserti, lugebis huius sæculi miserias fluctuantis. Non desunt cælesti athletæ in Eremi palestra pugnæ, certamina, à Mundo, à Dæmone; sed semper victor, triumphator euadit. Videbis laruatos, vel eremiticũ ementitos habitum, vel femineam indutos vestem, pallamquè inhiantes victoriæ Dæmones. Sed quot passus Bea-

tus

tus Pater est pugnas, tot erexit trophœa. Cernes è depressis vallibus scalas surrectas argenteas ad cæli fastigiatas cacumina Bernardo uictori paratas post partam de obscœno phantasmate palmam, eidemq; socijsq; Eremicolis Iesum, Matremquè Virginem seipsos conspiciẽdos exhibitos. Iterum ærumnis Dei seruum contemplaberis exagitatum tanquam hæreseos reum, atq; in Galliam proindè maturãtem Summi Pastoris in throno Petri sedentis, Ioannis nempè XXII. iussu euocatum, benignissimè tandem ab eodem inibi exceptum, gratijs pontificijs locupletem ad Italiam, ad Tusciam, ad Arretinam urbem, eiusdem Beatissimi Patris nutu, remeantem. Non desunt longo in itinere multa nostro Duci rerum discrimina. Attollunt ceruices in eum Tartara. Sæuit Mundus, sæuit caro, sæuit Cæli inclemẽtia, tempestatis rigor;

parãtur mille thecnæ, fraudes, cõuicia, carceres, cruciamẽta: ſed ſunt hęc Bernardi triũphi, trophœa. Angeli ipſum edocent, dirigunt, cuſtodiunt, nutriũt, ſolantur. Ad genua procumbit tãdem Guidonis Petramalij Antiſtitis Arretinam ſedem regentis Bernardus, pontificias exhibet litteras, eiquè ieiunium triduanum indicitur, ſicut & Eremicolis ſocijs, ut Deus oſtendat, quo ſub uexillo, & teſſera grex ille humillimus ſit contra Inferos initurus certamina. Effunduntur interim preces, ſuſpiria, gemitus, ieiunijs ſerui Dei pallent, cooperiuntur flagris, uarijſquè pijs operibus è cælo auxilium, atquè lumen efflagitant. En Cælorum Imperatrix Beatiſſima Virgo, cuius ueſtis Solis texitur radijs, cuius coma ſiderũ redimitur fulgentiſſimo ſerto ſeipſam Arretino Præſuli oſtendit, oſtenditq; cuius ſub inſtituto Bernardus noſter,

Acconenſeſquè Eremitæ militare ſtatuerit. Ipſa veſtes porrigit niueas, ipſa noſtri inſignia Ordinis, Montes, Crucem, Oleas, ipſa Oliuetanum Montem ſibi erectum, ſibi ſacrum teſtatur. Deniquè candidis Anteſignanus noſter indutus veſtibus, ijſdem conueſtit & ſocios monaſticam profeſſuros vitam inter ſiluas, & teſqua.

Tertij libri ſumma

In tertio Bernardum conſpicies, depoſita iam fuſcedine veſtium, totũ candidum, nemorum Angelum, luciſquè filium Patriarchæ Benedicti ſanctiſſimi regulam, iuſſu Guidonis Antiſtitis, immo Virginis Matris, Eremicolis ſocijs, nunc cœnobitis dantem, eoſquè ad illius cuſtodiam cohortantem. Penſitabis tanti viri humilitatem renuentis ſui Ordinis regimen, cuius regit habenas primò Patritius de Patritijs. Secundò Ambroſius Piccolomineus. Deniq; Simon de Thure Se-

nen-

nenſes. Erigũtur Deiparæ templum, & Cœnobitis cellulæ. Atquì ecce furentes Dæmonũ cateruæ, quæ pij viri extruuut, deſtruẽtes. Suſpice interim Archangelũ Michaelẽ lapſum è cælo, inferas fugantem turmas Beati Bernardi precibus, fitquè loci Michael tutelaris, & cuſtos. Euehitur inuitus Beatus noſter Pater ad ſui Oliuetani Ordinis moderamen. Quis illius prudentiam, doctrinam, ſanctimoniam, dignis verbis recenſeat? Poſitus erat omnibus in exemplum. Quæ docuit? Quæ præſtitit? Eo regente nobiliùs Dei, & Matris Virginis domus celeberrima panditur, cuius deſcriptio & hic habetur, minutatim. Humillimus noſter Pater reſpuẽs Rectoris ſedem, vel ſolium in eodem Cœnobitarum precibus perſiſtit, diſciplinam monaſticam mirè prouehit; Oliuetanam Congregationem ponti-

Pij ſecundi Sũmi Pontificis in Itinerario.

ficio diplomate confirmandam curat, ditatquè, augetquè cœnobijs; ſed ecce ambitione, & auaritia, Dæmonis aſtu, tentatur noſter Heros, verùm binos de vtraq; ipſe vnus refert triumphos. Inſidiatur eius itidem pudicitiæ, annis penè fracti, baculo innixi greſſus trahentis, malus Dęmon; verùm ſpiritu in flaccidis membr s factus robuſtior victor euadit. Poſt tot bella, & tot Tartari poſt inſidias, ecce Cælorum Regina ſeipſam dat Beato Patri videndam, illumq; tutũ de corona, & futura gloria reddit. Reuelatquè ſeruo ſuo, antequam puriſſimã afflet animam, Deus arcana diuina. Apparet eidem Monachorum coriphœus Benedictus, diemquè ſui obitus clarè denunciat. Euolaturus ad Cælum Monachos deſtinat per villas, cõpita, pagos, Xenodochia, vt peſte laborantes adiuuent verbis, varijſquè laboribus, ut in eorum cùm

ani-

animorum ſalutem, tùm ſanitatem corporum operam nauent. Ipſe uerò inter eos charitatis Princeps in ægrotantium pariter curam totus incumbit. Fratribus, & quos in Chriſto genuerat filijs, ſuum patefacit obitum, diem, & horam. Concionem habet feruentiſſimam, hortatur ad regulæ cuſtodiam. Tandem diuinas inter ulnas molliter fotus, interquè charitatis uerba, & pſalmorum concentus Cælo inhians eius anima puriſſima ad Empyrij coronam euolat. Non deſunt poſt animi egreſſum feliciſſimum multa mira.

Quarti libri compẽdium.

In quarto per Beati Patris nonnullas percurremus uirtutes, quanta eius fuerit humilitas, quantum precandi ſtudium, quanta pænitentia, quot ei largitus Deus gratiarum dona cæleſtia.

Quinti libri concluſio.

In quinto, & ultimo deniquè quæ-

dam

dam mira in medium afferemus ex ijs, quæ hucuſquè habemus comperta, & excerpta poſt trecentos, & amplius annos, fidiſſimis, & probatiſſimis ex Authoribus. Stylum aliquantulum fortè floridum, & ab hiſtorica ſeueritate recedentem affirmaueris; ſed cum de re ſacra agamus, pretium operæ duximus auribus etiam, ac delectationi conſulere, Scriptores ſacros plures imitati. Digredimur multoties, & per quædam eruditione digna excurrimus. Profana (ne hilumquidem à veritatis fundamento recedentes) interteximus, & pleraquè uero ſimilia, ut ſoliloquia, conciones, præcepta, deſcriptiones, grauiſſimos ſecuti Authores, qui & iuuare, & delectare ſtuduerunt; nè legentes, etiam perbreue opuſculum, tæderet. Quarè ea omnia ſuperflua minimè putauimus. Suffecit tandem nobis, ne inerti ſilentio geſta,

lau-

laudesquè Beatissimi Parentis Bernardi præterirent, nec perpetuò laterent in claustrorum recessibus, atquè angulis cellarum. Si quid boni, Amice Lector, nostris in lucubrationibus deprehenderis, Deo, omnium bonorum inexhausto fonti referas; si quid mali meæ tribuas inscitiæ, meiquè calami rusticitati. Benèuale.

INCERTI AVCTORIS

B. BERNARDI PTOLEMAEI

Diuinitus excœcati resipiscentis

PROSOPOPAEIA

ODE

AT ò nitentis Arbiter mundi potens
Sator, parensq; luminum.
Scelerum seuerus vltor, & vindex Deus;
Idemque mitis parcere:
Da pronus aurem supplici, & nostras prius
Nil non valere da preces.
Solis nitentis orbitam, & purum diem
Videre cassum lumine
Aequus negasti; Palladis vanæ sequax
Dum lubricas tero vias,
Tumidasque fibras cordis auræ spiritu
Ambitiosus impleo:
Sensi seuerum vindicis dextræ flagrum
Sat doctus heu malis meis:
Nunc parce lentus iræ, & errantem diu

§ *In-*

Inter tenebras mentium
Redde ò diei pronus : En menti nouum
Affulsit è cęlo iubar
Liceat nitentis igneas lucis vices
Solemque & astrorum decus
Oculis tueri, redde poscenti diem
Et prisca fronti sidera.

Pa-

Patris Ioannis de Ribadineijra Societatis Iesu.

D. PAVLO CARPENTERIO

Montis Olíueti familiæ Abbati meritiſsimo.

Obſtupuit Antiquitas,
Quod Cæſar calamum, & gladium feliciter pertractarit.
Admiretur hæc noſtra ætas,
Quod, tu Paule, & ſcribendi ſtylum,
& lances Aſtreæ
Feliciſſimè exerceas.
Anceps pendet in libra animus
Cui primas ferat,
Prudentiæ ne qua regis,
An ſapientiæ qua ſcribis?
Præſulum norma, quod ita præſis,
Auctorum gloria, quod ita exares.

Sed merito pro ſtemmate vtrumque iacta,
Et Benedicti Coruum, & Palladis Noctuā.
In Cœnobio, cui nomen Mons Oliuetus,
Typis mandanda es meditatus;
Vt nihil non ſublime feras,
Qui laudibus in Cælum ferris.
Nihil à Pallade non auſpiceris,
Quæ tibi famulata luce prætulit,
Vt in Solem prodires.
Quàm auſpicatum tui operis prælum,
Præliū obſcuræ obliuioni perpetuò illaturū.
Quam ſplendida literarum ſigna,
Quæ veluti militaria ſibi ſecula obliterantia
deuincient.
Inuidit Alexander Achilli,
Quod Homerum ſortitus eſſet hiſtoricum.
Inuideret in præſentia,
Quod B. Bernardus in vitę ſuæ ſcriptorem
Te de Cælo delegerit
Docentē Beatum è Cathreda dū deſcribis,
Auditorem Famam habes,
Non ſurda buccina te prædicabit,

Quòd

Quòd eius adſtrictam Religione
Exponis doctrinam;
Quod catenulis ſcribendi aureis
Felicior Hercule Gallico
Animos Deo deuincis.
Neapolitanus Neſtor
Candidum ſortitus tegumentum
Lacteam præfers orationem,
Melleus nō minus in baculo, quā in calamo,
Dū Beati Bernardi geſta ſuauiſſimè digeris.
Nee ideo viperinos timeas Ariſtarchos,
Quando tua inſueta lactis dulcedine,
Vel ſerpentes hebetantur.

Patris Iosephi de Campora Societatis Iesu.

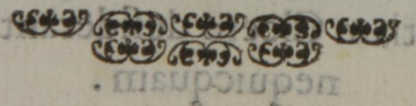
IN AVCTORIS LAVDEM.

Elogium.

Felix argumento, Felix stylo
B. Patrem Bernardum Ptolemæum vitæ
integrum castigatus ipse Narrator
exornas.
Eius morum puritati vnus accedere poterat
tui candor sermonis.
Incertum, vter felicior, an ille agendo quæ
scriberes, an ipse scribendo quæ egerit
Illud tamen certum, & fixum
Vnum te gesta eius præclara edere potuisse
in lucem
Hinc festiuè, reor, laudabunt te Posteri:
Quòd Religiosi Parentem Ordinis Pius Tu
filius in lucem edideris.

Quin

Quin bellè etiam dicent accidiſſe,
Vt ille nunc tibi pium cedat in librum, qui
præceſſerat magiſter pietatis
Verùm quàm egiſti pręclare!
Vt ſanctiſſimi mores parentis exprimerent
Poſteri, literis imprimendo curaſti
Mandaſti typis, vt hærerent altiùs animo.
Sed vnum Te in primis crediderim inſi-
ſtere paternis veſtigijs, qui vitæ cur-
ſum tam probè inueſtigas
ac prodis.
Ceterùm commodè tibi hiſtoriæ argumen-
tum Bernardus Ptolemęus obuenit.
Vt non vnum Ptolemæum iactet Poſteritas
illuſtrem mathematico radio, ſed alte-
rum, à tuo nempè præclarum
hiſtorico ſtylo.

PAVLO CARPENTERIO,

Qui

E viretibus Romanæ pratis Eloquentię non
paulo carpit ſudore floſculos: in appin-
gendo Bernardi Deſerto diſertus:
calamo thalamum cõſternit
immortalitati:
Struit liuori tumulum virtutum cumulo:
Neſtoris fluenta, Platonis apes, Periclis
tonitrua, Alcidis renouat catenas:
Suadæ medulla.
In cuius
Charactere Charites accinunt, plaudunt le-
pores, ſaliunt ſales: Cato grauitatem, leni-
tatem Lælius, impetum Gracchus, ca-
lorem Cæſar, Hortenſius diſtribu-
tionem, argutias Caluus, parſi-
moniam Saluſtius, opulen-
tiam Cicero deſiderant
nequicquam.

Cuius

Cuius
Atramentum vulgi fœcem non olet, obli-
uionis toxicum: elemēta Æternitatis ali-
menta manus Pallados eſt munus:
nec mirum,
Cum inter Oliuas, quarum Pallas inuentrix,
æuum ipſus exegerit:
Hocce Perpetuæ monimentum obſeruan-
tiæ poſuit.

Ioſephus Baptiſta.

D. Bernardi Mater parere Cycnum ſomniat.

D. Ambroſij Marię Piccolominei de Aragona Monachi Oliuetani Epigramma.

LVmina lethæo ſepelit dum Fuluia ſomno,
Sedibus aſtriferis ſomnia miſſa videt.
Expoſuiſſe putat ſinuoſo è viſcere fœtum,
Iſque nitet niueo tegmine blandus Olor.
Stipatus turmis liquidas euerberat auras,
Nubila mellito murmure Ductor arat.
Grande omen, fatale ſolo. Cycnumquè Therapnæ
Tyndareæ diſcant nunc reticere ſuum.
Pacem prole noua, propriæ certamine ſtirpis,
Hic feret Auſonijs, perdidit ille Phryges.

Cel-

Cellulam D. Bernardi Dæmon demolitur.

D. Pauli de Gueuara Monachi Oliuetani Epigramma.

ASsurgit vix cęca inter spelęa ferarum.
Bernardi exili cęspite facta domus:
Diruit illius fragilis fundamina muri
Cùm violenta phalanx agglomerata stygis
Luctisoni tetros Orci modo cernito mores,
Diuersoque dehinc disce tenore Polum.
Euertit casulas humiles Regnator Auerni,
Fulminat astripotens tecta superba Deus.

PATRIS CAROLI AB HERCVLE
Societatis IESV

AD AVCTOREM
Epigramma.

HIstoriȩ mandare Tibi benè contigit vni
Quo Ptolemȩus sidera calle premat
O decus Ausoniæ, Nostris Lux addita terris
Nectareum Syren cui dedit ore melos
Omnia par Graijs, par omnia Scriptor Hetruscis
Par Latijs, calamo postera secla beas
Lethæos vicisse lacus Tua nomina poßunt,
Cælica dum Letho Tu monumenta rapis.

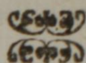

IDEM

IDEM
Ad eundem.

O Mihi quæ celeres vrunt pręcordia flammæ!
O mihi quæ calamo fulmina missa iacis!
Ferte precor fontes, date vos mihi flumina fluctus,
Scilicet vt flammas temperet vnda meas.
Audior. eloquij liber hic sua flumina fundit
Nam fluit ex illis lactea vena notis.
Mira fides! gelidis sociat liber hic incendia lymphis,
Vnda dedit flammas & dedit ignis aquas.

IDEM

IDEM

Ad eundem.

B. BERNARDVM PTOLEMÆVM

Diuinitùs excœcatum, ac deinde resipiscentem historię mandantem.

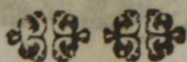
PAnditur historica magnum tibi mole theatrum
Ac tua lethæis fama reuixit aquis
Fortunate Heros, oculos tibi reddidit olim
Virgo; nunc calami munere vita redit.

PA-

PATRIS BARTHOLOMÆI
De Rogatis Societatis Iesu
Ad Paulum Carpenterium Abbatem
Vitam B. Bernardi Ptolemæi scribentem.
Epigramma.

SCribis, & æternis inscribis nomina fastis,
Nomina diuinus quæ bene signat honor.
Marte suo superis Tolomæus viuit in astris,
Marte tuo celeber viuit in ore virum.
Illum sublimem deuexit ad æthera virtus,
Quem tua sublimem nunc quoque penna leuat.
Scriptorem, scriptumque simul mirabitur ætas
Omnis, & attonito sic dabit ore sonos:
Tam bene qui vitam traducat non erit vllus,
Vitam qui scribat tam bene nullus erit.

PA-

IDEM
Ad eundem.
Aliud

TAm bene Paule tuus per te describitur heros
Viuat vt in chartis mortuus ille tuis.
Immortalis erit qui te Scriptore per orbem
Euolat, & gemino viuet honore Sacer
Et pietas illum leuat, & tua penna per auras
Vtraque dat longos ducere posse dies.
Nec potuit pietas meliori in pectore condi,
Describi calamo nec meliore potest.
Quid loquar? heroas cum fama attollet in altum
Optabit penna posse volare tua.

Facultas Abbatis Generalis.

D. VALERIANVS SCALEA
A Brixia Abbas Generalis Oliuetanus.

BEati Bernardi Ptolemæi vitam in libros quinque digeſtam, Authore D. Paulo Carpenterio Neapolitano Congregationis noſtræ Abbate Sanctæ Mariæ Montis Oliueti Neapolis; Cum ij ex noſtris, quibus demandauimus, recognouerint, probauerint, dignamquè prelo cenſuerint; Nos quod poſſit eidem ſubijci, ac in lucem edi, quantum ad nos attinet, tenore præſentium licẽtiam facimus. Mediolani. Ex noſtro S. Victoris ad Corpus Cœnobio. Nonis Decembris 1641.

D. Valerianus Scalea Abbas Generalis Oliuetanus.

D. Dominicus Minutulus Abbas, & Canç. de Man.

§§§

Approbatio, & licentia Curiæ Archie piſcopalis Neapolitanæ.

EGo Don Io. Dominicus Auliſius Sacræ Theologiæ Doctor, Collegij Theologorũ vnus è Magiſtris, Eccleſiæ Sanctæ Metropolitanę Neapolitanæ Præsbyter Canonicus, Pœnitentiarius; Sancti Officij Inquiſitionis Conſultor, & librorum Cenſor.

B. Bernardi Ptolemæi Senẽſis Cõgregationis Oliuet. institutoris Acta, Authore D. Paulo Carpenterio eiuſdem Ordinis Abbate meritiſſimo conſcripta legi, & eruditam elegantiam ſtyli mirè laudo. Quibus, hiſtoricam fidem habendam tantam cenſeo, quæ puræ narrationis certitudinem, haud quaquam ſupergrediatur, omni iudicio Sedi Apoſtolicæ, quod ad Beatitatis, aut Sãctitatis declarationem, ac miraculorum euidentiam attinet, penitus repoſito, ac reſeruato. Quãuis adnotare nõ prætermittam iſtius B. Bernardi, graues, ac probatos Auctores vitam, ac geſta ſcripſiſſe. Inter quos, Benedictus Gononus Burgenſis Monachus Cæleſtinus Lugdunenſis lib. 6. de vitis Patrum Occidẽtis, pag. 385. col. 2. qui, ſpeciatim recenſet, à B. Virgine Bernardo oculorum lumine repentè orbato lucem reſtitutam. Fr. Philippus Ferrarius Alexandrinus Ordin. ſeru. B. Virg. In catalogo generali Sanctorum, qui in Martyrologio Romano non ſunt, Typis mandato, Ann. 1525. dictum Bernardum appellat Beatum, vt videre eſt XI. Kal. Septembris, quem, in adnotatio-

tationibus dicit,è vita migraſſe Anno 1348. Silvanus Raz refertur Bernardi vitam narrare lib. de SS. Hetruriæ, necnon Hiſtoria Monaſtica Diario primo. Inſuper D. Arnoldus Vvion Belga Duacenſis, Monachus S. Benedicti de Mantua lib. cui titulus, Lignum vitæ, edito, Anno 1595. vbi XI. Kal. Septembris, appellat præfatum Bernardum, Sanctum. De quo, prætereà agunt Raphael Volaterran. lib. 31. Anthropologiæ. Lelius Zecchius de Repub. Eccleſiaſt. in tractatu de Religione. Alphonſus de Caſarubios initio compendij priuileg. FF. Minor. & aliorum Mendicant. Platus de Bono ſtat. Relig. lib. 1. c. 34. & lib. 2. c. 22. Philippus Bergomenſis in ſupplemẽto. Hi omnes apud Benedictum Gononum ſupra citato loco, dicẽtẽ ſe nunquam legiſſe Bernardum Ptolemæum fuiſſe canonizatum. Cuius etiam vitam ſcripſit Ioãnes de Populonia Ordin. Prędic. Mag. & Doctor, ac in ditione Senenſi quæſitor Sancti Officij. Itẽ Gregorius Lõbardellus, opuſc. tribus libellis digeſto. Michael Angelus Bonhauerti Ferrarienſis Dialogo ad Nuperos Oliuetanos. De eodem agitur in Hiſtoria Oliuetana. D. Marius Matteſillanus Bononienſis in vernaculam linguam tranſtulit orationẽ B. Bernardi Oliuetanor. Fũdatoris, latino idiomate ab eo habitam, quam eruditionibus plurimis exornauit, & hanc etiam orationẽ à multis mẽdis expurgauit, Horatius Lombardellus Frater Gregorij Lõbard. vt hic teſtatur lib. 1. vitæ eiuſdem Ptolemæi, c. 12. His adnotatis, concedi poſſunt Typis. Neap. 16. Apr. 1642.

Idem qui ſuprà D. Io. Dominicus Aulisius.

Imprimatur.

Alexander Russus Canonicus, & Vic. Gen.

Andreas Letteresius Can. Dep.
D. Io. Dominicus Aulisius Can. Dep.

Facultas Regia.

Illustriss. & Excellentiss. Domine.

D. Paulus Carpenterius Abbas Monasterij Montis Olineti de Neapoli, Beati Bernardi Ptolemæi vitam conscribit, maxima animi obseruantia erga sui Ordinis Oliuetani Parentem, & Conditorem, nihilquè interserit, quod Potentissimi Regis Hispaniarum, aut Regni Sactionibus contradicat. Immò, Christianam Religionem fouet; à qua, tanquam à Sanctitatis fonte riui profluunt Sanctorum virorum. Valeat Excellentia tua diutissimè fœlix. Neapol. 16. April. 1642.

Illustriss. & Excellentiss. Dominationis tuæ
Addictissimus Seruus
D. Io. Dominicus Aulisius.

Vidit Arias de Mesa R. Cons. pro reuisione librorum.

IMPRIMATVR.

Tappia Reg. Zufia Reg.
Brancia Reg. Sanfelic. Reg.

BEATI BERNARDI PTOLEMAEI SENENSIS,

Congregationis Sanctæ Mariæ Montis Olіueti Conditoris Vitæ

Liber Primus.

BERNARDVS IN SAECVLO. Eius Patria.

Cap. I.

Rbem Senam nouerit nemo, qui ceteras inter Vrbes, nè dum Hetruriæ, sed Italiæ penè totius sat spectabilem non credat. Assurgit illa monte feraci, seù potius amœnissimo colle non longè ab Arbiæ fluuio dissita, suaquè se spontè in cælum erecta clementer, vernantibus redimitur superba siluulis, terræquè semper, seù herbescentis, seù *Sena descriptio.*

florescẽtis delicijs, ac diuitijs fruitur. Sidus enim influens adeò benignum quid inspirat, vt Solum fructibus fecundissimum, plurimisquè faciat fœtum frugibus. Publico insuper omnis litteraturæ Lycæo celeberrima, sacrarum ędium ornatu nitens admirando, ædificiorum pompa, turriumq; celsitudine insignis, maiestate demum, antiquitate, ciuiliquè decore maximis ipsis fortè anteferenda. Gens ipsa cultior, & mitior, patiens laboris, studijs inexpleta, munifica in exteros hospitalitate, ingenio dulci, linguæ sono, sermonis candore, nulli certè gentium Italo sub cęlo secunda. Iacet inclyta hæc Vrbs, ad poli altitudinem gradu secundo, & quadragesimo, minutis additis quinquaginta, vel, vt alij ponunt Mathematici, gradu quadragesimo tertio, ternis additis minutis, sed penès ipsos fides de hoc sit omnis; Eurum à Valleplana, eiusquè paludosis stagnis excipit Sena, sub Fauonium Tyrrhenũ prospectat mare, Volaterras, Pisas, & Arnum fluuiũ; Hetruriæ multum pelagus in Austrum, & Argentaurum montem; ad Boream verò, Florentiam, Bononiam, Apenninumquè, Italiam intersecantem, habet.

Senensium. laus.

Senæ positus.

Non eadem de Senæ origine, & conditoribus Scriptorum sententia. Illud tamen magis inconfesso, VRBEM ESSE VETVSTISSIMAM, cuius nimirum Plinius, & Tacitus historici, & ipse Geographus Ptolemæus meminerunt. Sed nec desunt qui astruant à Senio Remi filio, Romuliq; nepote acerrima patrui declinaturo odia, Roma

Senæ origo. Plin. l. 3. hist. natur. Tacit. l. 2. Ptol. in geogr.

profugo,cōditam,'& ex ſuo Senij nomine Vrbem Senam dixiſſe, adduntquè hinc Senenſes Lupam gemellis recèns natis præbētem lactantia vbera; Romuli, Remiq; inſigne, & priſcum ipſius Romæ ſtemma,ad hæc vſq;oſtentare tempora. *Senæ ſtemma.*

Habuere Senam , bello fractis Tuſciæ populis,à principio Romani,deductiſquè illò Colonijs Publio Corn.Rufino,& M. Cur. Dentato Conſulibus,per Pręfectos rexere. At Romano deflectē te Imperio , ſub Odoacre fuit Erulorum Rege Arriano , quem in Capitolio ipſe Romanus Populus,& Vrbis, & Italiæ Regem acclamabundus cōſtituit,regnauitq; Odoacer omniū primus poſt Auguſtulum,in quo occidētale Imperium ab Auguſto gloriosè erectum miſerrimè occidit , tenuitq;Italiam annos ſexdecim ; donec Theodorici , etiam Arriani hæretici , Gothorum Regis, armis oppreſſus,victus,doloquè (pacto fœdere) peremptus,in Gothorum ditionem gentis efferę, Italięquè peſtis,Sena redigeretur.Imperat Theodoricus,de Bulgaris triumphat, Pannonicam coronam Italicæ addit Tyrannus iuxta , & ſacrilegus annos vigintiquatuor.Amittit dein Regnum, ad cuius iam vita functi euehitur ſolium , Amaleſunthæ matris opere , Athalaricus adhuc puer octennis , cui è viuis ſublato ſuccedit Theodatus eiuſdem Amaleſunthæ, Gothorum Reginæ, artibus,feminæ litteris ſupra ſexum excultiſſimę, inſigniquè prudentia præditæ . Hanc ipſe Theodatus Regni potitus , beneficij immemor, omniū ingratiſſimus, exilio, & capite mulctat; ſed & ipſe

Sena qui potiti.

Sena ſub Romano Imperio.

Sena ſub Gothis.

ignauissimus, & bellicæ artis penitùs expers, tribus in Regno stolidè exactis annis, à suismet Gothis, tanquam indignus Imperio, multis plagis confoditur, & ex Dalmaticis oris vocant Gothi Vitigē, qui horrenda armorū illuuie in Italias plagas ruit, sed à Belisario ad Rauennā victus, catenisq; vinctus ab Italia, cuius sceptrum quatuor tenuerat annos, Constātinopolim fortunæ blandiētis, & sæuientis ludibrium, in triumphum trahitur. Subijt dein Regnum Theobaldus, lapsoquè anno perimitur, & ad Regni fastigium assumitur à Gothis Araricus, quo etiam, vix tribus expletis mēsibus, necato, Italiæ Rex constituitur Totila, eius nepos, bellicis artibus præclarus, ingenio tamen efferus, & truculentus. Verùm monitis Benedicti, Sanctissimi Monachorum in Occidente parentis, cuius rumor sanctitatis, & miraculorum Orbem penè vniuersum peruaserat, mitiorē se præstitit. At varios post bellorum euentus, Narsetis, vel, vt alij asserunt, Longobardorū pro Imperio prælian- tium, decimo Regni anno armis funditur, nec nō, vt ei spiritu prophetico à Diuo Benedicto præsagitū, occumbit. Post Totilam, fuit in Regno Theias nouissimus Gothorum omnium in Italia Rex, qui à Narsete Iustiniani Imperatoris Eunucho, & à consilijs primo, dirè perimitur. Bello tandem fusa Gothorum barbarie, qui infanda seruitute annos ferè quinquaginta duos Italiam oppresserant, ad Græcos (tanta est Regnorum inconstantia) transit Imperium. Perditis hisce temporibus toti Orbi infaustissimis, quibus vexabantur Ca-

Sena sub Græcis.

tholici

tholici in Africa à Vuandalis; Occidentis Imperium sub impio Anaſtaſij Euthichiani hæretici ſceptro fundebat lacrymas. Italiæ, Hiſpaniarum, Africæquè ampliſſima Regna Arrianorum iugo premebantur tyrannico; Gallorum verò, Anglorum, ac Germanorum latè effuſæ regiones ſub gentium tyrannide gemebant; in tanta Orbis ſqualentis caligine tetra, nunquam Catholicæ fidei lumine, radioquè puriſſimo deſtituitur Sena; quæ ſub Græco Narſete fuit, Italiam, Ducis aucto titulo, moderante, decem, & ſeptem annos; fuiſſetquè ſub Græcis diutiùs, ni ipſe Narſes Sophiæ Imperatoris vxori indignatus, Longobardorum arma in Italiam acciuiſſet. Fuit Narſes vir bellica laurea vbiquè clariſſimus, ſed Phocæ periuri proditione, antiquos gloriæ candores nimis impio vorante fumo, viuus igne abſumitur. Senenſes diù fuere ſub Longobardis Regibus, quorum primi Alboinus, & Clephis, quibus, inuidente fortuna regnantibus, variè necatis, Duces Longobardi abſquè Rege per annos decem Italicas ſibi diuiſere prouincias; ſed conſtitutus Rex deniquè Autaris Longobardus, ſeptem annos regnat; Agiſulphus quinos, & vicenos; Adaluualdus decem; Arionaldus, hæreticus Arrianus, duodecim; Rotaris decem; Rodoaldus quinque; Aripertus duos; Gudipertus vnicum; Grimoaldus, & Garibaldus nouem; Tertaritus decem, & ſeptem. Hoc regnãte Principe pio ſatis, atq; ad res diuinas mirificè propẽſo, generalis Synodus, iuſſu Agathonis Pont. Max. anno repara

Sena poſt ſuſceptam fidẽ ſemper in eadem conſtãs.

Sena ſub Lõgobardis.

Monotheli tarum hæresis.

ræ salutis sexcentesimo septuagesimo sexto Cõstantinopoli habetur contrà Monothelitas vnam in Christo Domino asserentes voluntatem, operationem, ac proinde naturam; *Vitalianus* interfuit inter Catholicos illos Patres, seque Concilij decretis subscripsit, obsignauitquè: *Sanctæ Senensis Ecclesiæ Episcopum*, sed condecorauerat iam Ciuitatis titulo Senam Ioannes Primus, qui sedem Petri tenuit post Hormisdam Anno à Matre Virgine vigesimo quarto supra quingentesimum, tunc cum prima monasticæ disciplinæ in Occidente à Diuo Benedicto iacta fundamina. Euangelium verò suscipiunt Senenses Anno corporati Dei tertio, & trecentesimo, pro Petro sedente Marcello, imperante Diocletiano, à Sanctissimo Viro *Ansano*, qui in eadem Vrbe martyrium pro fide, quam inibi seuerat, Diocletiano Octauùm, Maximiano Septimùm Conss. strenuissimè subijt. Tertarito Longobardorum Regi Cunipertus, & ipse Catholicus in Regnum successit, in eoquè fuit annos duodecim; Luitpertus verò Regimpertus, Ariapertus, Aspirandus regnauere ferè totidem annos, at Luitprandus, & Hildibrandus, annos ille viginti, hic menses septem. Rachis vero sex, qui Zachariæ Pontificis pietate eruditus, regio abiecto diademate, cum Christo apud superos regnaturus sub Diui Benedicti instituto monasticam init vitam. Potitur corona post Rachim Aistulphus annos sex, post quem omnium Longobardorum nouissimus Desiderius annos decem, &

Sena inter Vrbes connumerata.

A S. viro Ansano Christi fide imbuitur.

octo

octo regit Italiam, à qua tandem pulsis, post annos ferè centum octoginta octo, Longobardis, translatoquè Regno ad Francos, fruitur Sena Pipini filius Carolus cognomento Magnus, anno nati Numinis octigentesimo, qui, barbarico à Senensibus excusso iugo, libertatem instituit. *Sena sub Francis.*

Libertas huius Reipublicæ varias nouit series. Optimates primùm, exploso vulgi arbitrio, eam rexere; Populi dein subiacet principatui. Armis, & viribus Respublica viguit, magnamquè sortita gloriam ex insigni illa montis aperti de Florentinis victoria ad Arbiæ flumen, tribus millibus trucidatis, & in prælio quatuor millibus captis, eorumquè curribus, & vexillis detractis. Postremò ciuilibus discordijs fessa, & obruta (Nihil liberioribus Vrbibus infestius) exteris proinde victa, & triumphata armis sub monarchicum magni Hetruriæ Ducis redacta tandem Imperium, trãquillè degit, speratq; gloriosissimo sub Principe Medicæo, antiquis discordiarũ deletis cicatricibus, sęcula se ducturam faustissima. *Sena Respublica armis, & viribus floridissima.* *Senensium de Florentinis victoria.* *Sena discordijs ciuilibus scissa.* *Sena sub magno Duce Hetruriæ.*

Clarissima insuper extitit sẽper Sena viris præclarissimis, quibus omni ferè tempore affluit; non enim illi, & togarum, & sagorum defuere gloriæ, non infulæ, non sacræ purpuræ, ostriquè tyrij maiestas, non Summorum Pontificum diademata tergemina, quæ omnia & vetustiora incorrupta monimenta, & ipsa hæc nostra ætas luculentè testantur. *Sena illustris à togis, & à sagis.*

Augustissimè postremò Vrbis emicat suis vndiquè coronata filijs, incorruptæ pietatis, religionis *Senarũ Alũni sanctitate florentes.*

inte-

integerrimæ, insignis sanctimoniæ, morum, & meritorum gloria illustribus viris. Prouidum enim decebat Numen, vt Tuscia nobilissima Italiæ Regio, augurandi inanis artis magistra, & inuentrix, extispicum, atquè aurispicum, fulgurumquè interpretum vndiquè plena, fœdæquè religioni apprimè addicta, fieret postmodum (diuino Sole Christo in terris viso, & nostra tecto humanitate illucescente, disiectis superstitionum tenebris) veri cultus exemplar, & Sena seminarium propè euaderet omnis integritatis. Sena Bernardinum edidit seraphicæ familiæ instauratorem, qui vt loquitur Summus Pontifex Pius II. Italiam ob ambulauit prædicando, in vitia fulminauit, virtutes erexit. Sena Catherinam Virginem Ordinis Diui Dominici seraphici in amoris notam Redemptoris stigmatis manibus insignitam; eadem Ioannem Columbinum Iesuatorum authorem; Stephanum Carthusiensium instituti propagatorem, aliosquè innumeros Ecclesiæ Heroas, quos inter omni ex parte recensendus Bernardus Ptolemæus Senensis suæ Patriæ splendor, totius Tusciæ decus, Italiæ gemma, Orbis ornamentum, Eremi gloria, monasticæ collapsæ disciplinæ fulcimentum, nouum Cæli sidus, & Sol fulgentissimus, quem parentem, quem Coriphœum candidus Oliuetanus cœtus agnoscit, colitquè, cuius vitæ seriem, & admiranda, gloriosissimaquè patrata facinora, quæ hucusquè habui ex incorruptis, vel calamo exaratis, vel typis editis, fidissimisquè tabulis post trecentesimum supra se

Beati Bernardi Ptolemæi encomium.

xage-

xagesimum quintum annum rudi calamo, auspicante Numine, aggredior, Inclyto Pare ti humillimi filij debitum certè laborem.

Bernardi Ptolemæi genus.

CAPVT II.

NIhil minùs sancti viri habuere, quàm generis claritatem, eorum nempè, & deliciæ, & gloriæ Crucis opprobria. Nihil prodest probro sè degentibus auita nobilitas. Ex obscuris sæpè genitoribus illustrissimi filij, & ex Parentibus Auorum fumosis imaginibus claris quoties orta famosa proles, & eò mersa fumo, quò antiquos splendores turpissimè nigrantes fecerit? Passim molles rosæ spinoso è cæspite prodeunt, & ex graueolentibus herbis consurgunt inter flores venustate, & odore triumphantia lilia. Abeunt sæpè semina in degeneres fœtus, & optima seges infelix in lolium, & steriles auenas. E pulcherrima Rebecca nascitur Esàù setosus, & horridulus, ramum stipitis tam venusti crederes portĕtosum. Nemo sibi generoso desperet. Dabit euicta tandem fortuna triumphos claros magis, quò fuerit ortus obscurior. Nemo alieno, sed suo vitio decoloratur. Omne genus negat, qui opera genitoris non exprimit. Nouerat Adam mortalium primus solùm Deum genitorem, sed culpa sordescens è Paradisi aula eijcitur, eripitur ab eius manibus latè effusum Vniuersi sceptrum, & pro sce-

Spreta Nobilitas.

Genes. 27.

Vera nobilitas ex virtute.

Genes. 2.

Genes. 3.

ptro, vili donatur ligone. En homo rusticus, qui iã penè diuinus; en rudis terræ fossor, Orbis iam Princeps; & vxor eius Eua iam virago, nunc vorago malorum, villica ducit fuso stamina, & quorum ob collatum Mundi Imperium frontes, & tẽpora aureis splendebant coronis, vigilibus nunc scatent sudoribus, reatus, & laboriosæ seruitutis miserrimis trophœis. Quis ergo virtutis expers ad sanguinis splendores eriget cristas? Insigniuit Deus nomine filij primogeniti sui Israel, sed vitijs sordescens eijcitur, dispergitur mancipiũ gentiũ, opprobrium, risus, & sibilus. Seipsum abiectæ conditionis fatetur Zacharias, virum nempè agricolam sarculi primi Parentis hæredem. E carcere eductum Iosephum moderatorem Aegypti constituit Pharao, non quòd claro sit progenitus stipite, verùm quia Spiritu afflatus diuino, secretiora cælestis aulæ dignouisset arcana. Euehitur ad regale fastigium Saul è viliori ministerio, & dum Asinas quærit, Regnum inuenit. Ab ouili suscipitur Dauid ad coronam, ex pascẽdis ouibus ad populos regendos, à baculo erigit manum ad sceptrum. Ad diuinum Sacerdotium eligitur Melchisedechus, cuius nec memoratur prosapia. Et ipsi Romani quondam ab aratro ad fasces, à fascibus ad laureatos vomeres, felicioribus illis sæculis, conuertebantur. Nouit Deus ab æternitate hominis ingenium, vtquè vesanam illius infringeret arrogantiam, voluit suammet in homine formato ex luto sculpere imaginem.

Exod. 4. *Zach. 15.* *Genes. 41.* *1. Reg. 9.* *2. Reg. 4.* *Hebr. 7.*

At si quid prosapiæ debemus, si quid gloriæ in

poste-

Posteros Parentum clarior ſanguis effundit; non enim, vt vulgò fertur, Parens pauidi cerui Leo magnanimus, nec albiſſimi cycni nigerrimus coruus, non imbelles columbæ progenitæ à fortibus aquilis, non ab efferis tigribus agni mitiſſimi; fortes naſcuntur à fortibus, eſt in iuuencis, eſt in equis patria virtus. Detur ergo mihi hæc venia Bernardi texturo vitam, in hoc operis veſtibulo Ptolemęorum iuxta, & Oliuetani Ordinis primordia auguſtiora pandere, quandoquidem ſacræ hiſtoriæ, & generis, & natalium Sanctorum meminerunt, etſi proſapiæ ſplendorem gloriosè Dei famuli contempſerint, cõtempſit quoq; noſter Bernardus, qui ortus amplitudinem virtutibus effecit clariorem. *Nobiles ſæpè ex Nobilibus.*

E regio Ptolemæorum ſtipite, ex ijs nempè Regibus, qui poſt Alexandrum Macedonem gloria belli, paciſquè florẽtes, Aegypti, Africæ, & penè totius Arabiæ ſceptro fuere potiti, genitos Ptolemæos Senenſes, ex quibus editus Bernardus, & hiſtorica fides, & vetuſta monimenta, & celebris fama ipſa vulgauit. Quod hic altiùs, vt omnimoda notitia habeatur, non pigeat exponere. *Ptolemæi Senẽſes ex Regibus Aegypti* *Benauertius in dialogo ad nuperos Oliuetanos.*

Fuit gregario cuidam Alexandri Regis Macedonis militi, Lago nomine, filius, Ptolemæus dictus. Hic ſuprà ſuetum bellorum, & equeſtris diſciplinæ decus in expeditionibus pluribus expertiſſimus, militari gloria præcellens, extitit Alexandro cariſsimus. Sed supremũ diem expleturus in ipſo ætatis flore Alexander, Alexãder, qui Perſa- *Ptolemæorũ origo.*

Diod. lib. 17. & 18. Ioseph. lib. 12 antiquit.

rum Monarchiam ad Græcos transtulerat, vix ea sex annos fruitus, Alexander ille, quem immortalem, Iouisquè filium dictitauerat hominum assentatio, Alexander magnus, cui paruus Mundus, hic mox angusta concludendus vrnula, Imperium tot sudoribus partum breui hora distribuit, Regnorumquè hæredes, non sanguine sibi quoquomodo coniunctos, sed eos prudenter instituit, quos minimè ab eius virtute degeneres, sed ijsdem Regnis dignos agnouerat. Sapiens optio: Regnum bello partum bellicæ dat virtuti, quia tamen Lagi filium Ptolemæum longè præclarissimum fuerat expertus, totquè bellorum, quæ ipse pertulerat, totquè victoriarum, quibus ipse potitus socium habuerat fidissima virtute præstantem, eidem Aegypti, Syriæ, & magnæ partis Arabiæ amplissima Regna legauit. Ab hoc Ptolemæo primo (qui effudit Demetrium, & annos regnauit quadragenos) ceteri Aegypti Reges, Ptolemæorum nomine, profluxere, succeduntquè hæreditario iure, cohærentiquè serie in Regnum Ptolemæus Philadelphus, Euergetes, Philopater, Epiphanes, Euergetes secũdus. Phiscon, Alexander, Phiscon secundus, Dionysius, & Cleopatra. Dominantur patrio iure in Aegypto post defectionem Macedonici regni, annos nonagenos ducentenos, Ptolemæi Reges; ab Orbe condito tribus millibus sexcẽtis sexaginta tribus, ad annum vsquè ter millesimum noncentesimum quinquagesimum tertium, sub auspicatissimum Seruatoris Christi diem natalem. Deficit in Cleo-

Bellar. Card. in cronol.

patra,

patra, quæ viginti duos annos sedit in regio trhono, Sceptrũ. Nec nisi in femina vitijs obruta desinere poterat corona, quã virilis, bellicus labor peperat. Ruit sub illa Regnũ situm in Africa, quod ab Oriente mari rubro, ab Occasu Palestina, à Meridie Aethiopia, à Septentrione Aegyptio cingitur pelago, Regnum vetustissimum, dictum terræ Parens, venustissimum, cuius Cæli serenitas nullis, vel quatitur procellis, vel obfuscatur nubeculis, Paradisi imago. Regnum vberrimum portentosæ feracitatis; fecundatur enim quotannis alto affluentis Nili, post æstiuale Solstitium, gurgite. Regnum Orbis emporium, promptuarium. Regnum omnium amplissimum viginti millia vrbium occludens, verè diceres Orbem in Regno. Regnum ob omnigenas, quibus efflorescebat scientias, Mineruæ regia. It in Cleopatra pessum. Hæc illa Cleopatra Ptolemæa Regina vitijs scatens plurimis, perditæ libidinis portẽtum, temerarij consilij monstrum. Cleopatra hæc illa est terrarum Orbi vniuerso infaustum sidus, Marci Antonij vsa est impudicis ardoribus pro flamma, qua Regna perderentur in cineres. Pellexit obscena femina ad sui amorem Antonium, ardebat petulca pro libidinis pretio Romanum Imperium. Excitantur horrida bella, rutilant minabũda Orientis hinc indè arma Occidẽtis, paratur nauale bellum, superbit triremium, nauiumquè comitata acie, ambitiosa Cleopatra, confertur pugna, qua Orbis summa disceptabatur; sed dubio adhuc vtrinquè Marte, pluma mobilior femina canit

Cleopatra nouissima ex Ptolemæis Aegypti, Regina.

Aegypti descriptio.

De actiaca pugna Plut.

rece-

receptui, funduntur vento superba carbasa, dãtur vndæ spumanti agiles remi, aufugit Regina fœda fuga; fugientē barbarã regia ira, obsceno simul, & amore fremens sequitur Italus Princeps. Quid interim horrisonos inter fluctus, spumãti pelago, luctantibus ventis, triumphãte Augusto, tu Antoni paras? Quis iusserat instabili fidere pectori? Quid expectas vltrices manus? Cadis, qui terras terrueras omnes; & nulla parili crudelitate obtrũcãdus eras, nisi propria, qui in Patriam, Ciues, & sãctas leges surrexeras armatus. Necat Regina viua Imperium, moritur fugiens captiuitatem, mordet cor impium pharius aspis, gaudetquè proprio veneno escam nancisci parem, quæquè Africam in extremas vocarat ruinas, par erat Africo vltore mori. Triumphat Augustus. Principes Ptolemæi sanguinis regij miserum in modum eijciuntur, exturbantur, relictoquè patrio regno, exteras petiere sedes, contenderuntquè primò in Germanicas oras, indè vir quidã nomine Balestriccus, ex genere Ptolemæo maturauit in Italiam, Senã tenuit, domiciliũ statuit, vbi, & opibus, & honoribus auctus plurimis, iecit Ptolemæorum propagini fundamenta, sedente Gregorio II. Põtifice Maximo; in Italia regnante Luitprandro, imperante Leone Isaurico, anno partus Virginei septincẽtesimo quindecimo. Senæ noncentos circa annos vitam Ptolemęi peragunt nobilissimã, clarissimis, & in sago, & in toga semper stipati heroibus, atq; heroinis pudicissimis, & celebratis. Nõ opum fulcimenta, vt vndiquè tanta familia foret cõspicua,

Ptolemæi eiecti ab Aegypto

Balestriccus Ptolemæus.

defue-

defuere; sacra sacella, templa decora, opulenta Xenodochia sunt pia Ptolemæorum insignia; elatæ turres, magnificæ ædes, amplissima tecta, & penè tentoria, regiæ magnificētiæ vestigia, intus, & extra Senēsiū antiquissima mœnia à Ptolemæis erecta, ac de ipsorum nomine ad hæc vsquè tempora nuncupata, augustissima sunt eiusdem familiæ monimenta. Sed nec passa est nobilissima propago terræ finibus coerceri, *B*aptistæ, Bonauenturæ, Christopheri, Recuperi, Matthæi, & Neræ, omnes beati, ex stipite Ptolemæo, fuere astra fulgida Ordinis Diui Dominici. Notissimi etiam sunt Gerardi, Bartholomæi, Tobiæ, Seraphicæ familiæ Diui Francisci conspicua sidera. Celeberrimus insuper alter Bartholomæus beatus Ordinis Diui Augustini, sic duæ sorores sub Catherinæ Senensis disciplina eruditæ ad integritatem. Ex ijs Ptolemæis ortus Minus Ptolemæus Eques auratus, nuptus Fuluiæ ex nobilissima Tancredorum familia, habuitquè filium Bernardum Oliuetani Ordinis primum, & Antesignanum.

Ptolemæorū præclara monimentu.

Texuit beatorū ex Ptolemæi ortorū historiā Gregor. Lombardellus Senensis Ordinis Prędicatorū, & S. Officij Quisitor in ditione Senēsi.

Bernardus ex Mino Ptolomæo.

Ptolemæorum insignia triplici Luna in Orbe cæruleo condecorantur, transuerso repagulo inter binas supernas Lunas, & vnam, quæ infra. Extitit Luna vetustæ Aegypti stemma, & signum nobilitatis penès priscos Romanos; in calceis enim argenteæ lunulæ, non secus, ac aurei anuli digitis inserti, nobilitatis fuit argumentum.

Ptolemæorū stemma.

Ber-

Bernardi Ptolemæi mira conceptio, festiuissimus natalis dies.

CAPVT III.

INhiabant ardentissimè, multis post annis in coniugio exactis, virilem prolem Minus, & Fuluia; adibant pro eadem benignitatis omnis authorem Deum, & Deiparam, qua cuncta nobis è Cęlo profluunt munera, clementissimam prece plurima, & inexpleta; similiquè voce pium, & feruens Numen nuncupant: REX simul, & Pater, qui alto Cælo regnas, & penitas terrarum abyssos, cordiumquè arcana rimaris; tu, qui iustus fulmina, & pius effundis munera, exsuspiratum diutissimè dato, precamur, filium. Hunc tu Mater, & Virgo sanctissima, si orantibus impetres, ex nunc tuo filio spondeas. Vterquè Parens à primis annis Deo iurant deuouendum, vt diuino Numini, Deiparę Matri benè viuus viuat. Annue clementissima Virgo, quod enim confidimus, te volente, reportabimus. Non pro beneficio pollicentur votiuas se suspensuros tabellas, nō erecturos sacella, vel posituros aras, sed ipsum à teneris vnguiculis consecraturos, quem dedissent, filium. Eiusmodi emisso voto, Deus, qui se precibus vinci sinit, & ipsas arentes, nè dicam ardentes, silices vberrimis fecundat aquis, voti compotes reddit genitores. Ecce iam fœtum Fuluia gerit sinu, faciliquè itidem sub Auroram semisopitam eam Deus suaui tra-

Vtriusquè parētis pro suscipienda sobole votum.

Fuluia fœtū gerit post votum.

ui trahit imagine,& ſolatur. Videbatur enim ſibi ipſa Fuluia puerpera, enixaquè poſtmodùm Cycnum inſueto plumeſcentem candore, cumquè inter vlnas, & ſuauiores ſuos illum foueret amplexus, eiquè è ſuo vbere lac ſugenti blandiretur, cernit, vix lacte ſucto, auem illam de ſuis vlnis ſubſilientem,alis auolantem, exultantem pennis, datoquè cantu, per aera ferri, conſcendere inſuper virentem oleam, atquè ex hac vellicare roſtro ramulum,eodemquè geſtire, candidis deniq; circumuolitantium cycnulorum ſtipatam turmis, vẽtos velociſſimo alarum verbere perbellè findere,nubes altiſſimas tranare; peroſam hæc infera,ſublimia petere,inferriquè tandem ſe cælo vnà cum illo niueo volucrum agmine,ſtupentibus interea mortalibus, inclytum illum volatum ſuſpicientibus,adorantibus. Candida profectò propago cernitur naſcitura,vel potius candida via,pèr quam ad cæleſtes orbes datur aſcenſus. *Eius ſomniũ*

Excuſſo ſomno,in ſe collecta Fuluia, quid læti experitur in corde, quid in mente tranquilli, quæ per ſomnium viderat ſæpè admirabunda rimatur; & anceps,quò ſomnium tenderet, Mino viro tandem enarrat. Non ſemper ſomnia noſtras mentes eludunt,etſi vt plurimùm inania, fallacia ſint; rerum nempè inuicem occurſantium phantaſmata, eorũquè ſimulacra fugacia, quibus præpedimur, vel vigiles diſtinemur; iniecta interdum à Deo, qui arbitratu ſuo noſtris phantaſmatis vtitur, futurorum certa ſunt præſagia. Sol, Luna, & ſtellæ vndecim, quæ ſibi per ſomnium cernere viſus eſt *Somnia iniecta à Deo vera portendunt.*

pudicissimus Ioseph, regiam Iuueni præmonstrauere maiestatem, atq; inuidos in Fratres imperiũ. Sic Pharaonis Pincernæ, atquè Pistoris sõnia diuinitùs interpretatus est ipse Iacobi filius. Quid de septem spicis, & bobus, quæ per somnium ipse Pharao vidit, & eorum præsagium idẽ Vates aperuit? Quid de simulacro Nabucco ostenso, in quo Daniel fugacia Regna Chaldęo Regi prædixit; &, vt nostratia non prætereamus, Sãctissimi Patriarchæ Dominici Genitrici visus est somnianti canis ex eius vtero egressus facẽ ore gestans, quod scilicet tanti viri soboles inclyta foret in exteros latratura semper, Orbemq; totum amoris diuini flãmis accensura, & præclarissimarum virtutũ radios, atquè splendores terræ, cęloq; allatura. Quis ergo in eo cycno, quẽ religiosa Fuluia somniat, non videat nitidissimos Bernardi nostri mores, mentis, vestiumq; cãdorẽ, quas ipsa Deipara suis manibus induit? Quis in eo è maternis vlnis volatu non vltrò intelligat, audiatq; vale illum dixisse sæculo, & huius se abdicasse fœdis sordibus, & insanis illecebris? Quis in illo oleæ ramulo, quẽ ore præfert, nõ excogitet Oliuetanã familiã, cuius tessera Mõtes hinc indè Oliuiferi purpureæ subiecti Cruci? Quis demũ ex altissimo illo sublimiũ geminarum alarũ conatu, & ex cœtu cycnorũ cõuolitãtiũ, Bernardi nostri in cælis cõuersationẽ, Deoquè fixũ animũ, & futuros filios Parentem secuturos, Regniq; cælestis potituros, Numinis largitate, non augurabitur? O felix somnium in placido somnulo!

Fuluiæ somnij interpretatio.

Expletis igitur nouenis mensibus, enixa est

Ful-

Fuluia infantulũ, anno à contrito Serpente, milleno ducenteno secundo, & septuagesimo, Sexto idus Maij. Sedebat ea tempestate Gregorius X. Pontifex Maximus. Occidentis Imperium Rodulphus, Orientis Michael Paleologus moderabantur. Sæculo quidem Italiæ vniuersæ funestissimo; Clemens enim huius nominis V. ad Pontificium euectus culmen ab Vrbe in Galliam Petri sedẽ asportauerat, quæ inibi penè annos septuaginta fuit. Profanari per Italicas oras interim sacra, Sacerdotes, & monastica claustra pietatẽ pristinam miserrimè exuere: seueriorem disciplinã languere; laicos viros, ferarum more, impudicitiam, & crudelitatem omnem affectare. His tantis calamitatibus, datus Bernardus noster ad subsidium, qui Eremum adit sub annum millesimum trecentesimũ tertiumdecimum, & Oliuetanam famili am instituit ab eius conuersatione anno sexto, nempè millesimo trecentesimo decimo nono. Longè errant, qui secùs asserunt. Illa luctuosissima Ecclesię tempora deplorabat Pelagius Aluarus Ordinis Minimorum Sancti Francisci, Episcopus Siluensis, libello edito de planctu Ecclesiæ. Viuebat Pelagius oculatus testis circà eadem prorsus tẽpora, cum Oliuetanus Ordo institueretur. Multa tunc Oliuetanis sacra claustra à Summis Pontificibus, vt diplomatibus constat, seueriori disciplinæ restituenda, à qua deflexerant, conferuntur. Nemo ad lacrymas, nemo ad squalorẽ describendũ idoneus, quibus rigabatur, quo obsitus Italiæ vultus ob Sanctissimi Pastoris absentiã. Ardebat

Nascitur Bernardus sæculo Ecclesiæ funestissimo.

Pelagius Aiuarus de planctu Ecclesiæ.

Catharina Senensis in Gallia pro Florentinis, & de restituenda Apostolica Sede Romæ agit cum Summo Pontifice.

præ ceteris feruentissimo diuini amoris incendio Catharina Senensis, tantaq; diuina excitata zelotypia erat, vt ipsa, omni humano destituta subsidio, solis virtutis, & religionis stimulis socijs Pontificẽ Summũ adiuerit. Conatur seraphica femina Florentinos Ecclesiasticis fulminatos censuris Primo, & Pio Sacerdoti humillimè subijcere, vt in pristinam Dei, Ecclesiæquè gratiam reuocarẽtur. Multa Amazon gloriosa tẽtauit, perfecit multa, scripto, voce, prece, tandemquè de reditu exsuspirata refert vota; reducitq; sedem ad Vrbem Gregorius XI. omnium mortalium plausu, & lætitia. NEC fas erat alibi, quàm in Vrbe principe sedem Principis Apostolorum consistere.

Periclitanti Ecclesiæ præsto est Deus.

Extitit mira semper præpotẽtis Dei erga sponsam Ecclesiam cura, & solicitudo; Basilij ordo in Oriente occasum habet: surgit vel in ipso Occidente Diuus Benedictus, illustrissimæ monasticæ familiæ Sanctissimus Parens. Penè lapsus instabat Ecclesiæ, cùm Diui Dominici sapientia, & humeris Francisci fultam vidit in somnis Innocentius Pontifex. Cæco è barathro surgit furens, & fremẽs Hydra illa Lernæa, Luterus, datur è cælo Diuus Ignatius Loiola electissimæ militiæ Dux sanctus, & sapiens. Parili sorte eximiũ languet decus illud Carmeli; Ecce Teresia floridiori virtutum Vere Carmelum ipsum expingit. Datur suo tẽpore Caietanus, vt noua progenies antiquissimam Ecclesiæ regulam, ipsamquè redoleat Apostolici Senatus formam, & moderamen.

D. Benedictus. D. Dominicus. D. Frãciscus

D. Ignatius Loiola. D. Teresia. B. Caietanus

Numen ergo prouidens lacrymosa illa ætate,

nostrum

noſtrum donat Bernardum monaſticam leuaturum diſciplinam, nouæ ſobolis parentem, vt Eremo, clauſtriſquè ſacris ſubſidium, & ſuppetias miniſtret, quo titulo multis pontificijs oraculis Oliuetanus noſter ordo condecoratur.

B. Bernardus reparator instituti monastici.

Ortus infantulus verè filius orationis, & voti, ſacra Baptiſmatis vnda perluitur, abluitur, ſancti Spiritus ſalubri flante aura, ex originaria labe; diciturquè primò Ioannes; hoc enim nomen pro nato orat, & exorat Fuluia mater ex ſui Genitoris fato iam functi memoria. A nobis verò sẽper Bernardus appellatus, quod nomẽ Deo votus ipſe vltrò cum veſte monaſtica induerat, vt tali nomine inſignitus futurum ſe Diui Bernardi Claræuallis Abbatis, doctrina, & ſanctitate admirandi, fateretur imitatorem. Gratulata Mino, Fuluiæquè Reſpublica omnis Senẽſis prolem diù exſuſpiratam; celebratus eſt natalis dies ingenti nobilium pompa, procerum corona clariſſima, populari iubilo per Vrbem ad Ptolemæorum gloriam ſempiternam; nitidiſſimus præ omnibus emicuit Lucifer, plurimæ canẽtium exauditæ voces. Mos quidem à Barbaris, Medis nempè, Perſiſquè ad nos dilapſus; eundem enim diem, quem vix natus infans ſalutat lacrymis, vagituquè funeſtat, riſu, cantuq; proſequimur. Melius fortè Thraces miſeriarum huius incolatus memores, conſociatis parentum, affinium, amicorum lacrymis natalia deplorabãt. Miſeri enim Mundo naſcimur certaturi à die ortus, vſquè ad obitum, ad lutea caſtra hæc deſcendimus, in quibus anceps victoria, æternæ mortis

Natalis dies Bernardi feſtiuiſsimè celebratur.

Feſta in Natalibus mos apud Barbaros.

Thraces natalia deplorabant.

diſcri-

discrimina. Sanctissimus Iob peccati, in quo conceptus, datusquè ab vtero matris in has, malim dicere tenebras, quàm lucem, recordatus, infaustam horam, in qua conceptus, in qua ortus, execrabatur. Quare nec cuiusquam natalis dies festiuè meminit Ecclesia Sancto Spiritu edocta, nisi sponsi sui Christi peccati immunis, quem concelebrauere Angelorum in cælis exercitus polliciti terræ pacem; Deiparæ Virginis omnis labeculæ expertis, cuius natiuitas Orbi vniuerso contulit gaudium; atquè tandem Ioannis Baptistæ, quem ex vtero sanctum scimus, multosquè in eius natali luce gauisos. Ceterùm vbi reatus, ibi mœror, vbi peccati fomes, ibi militaria castra, dura militia.

Quorum natalium meminerit festiuè Ecclesia.

Ab vtero Matris egressus Bernardulus in illo exorienti ætatulæ exordio, in quo ligatur rationis vsus, visus omnibus nimia præditus elegantia, & nescio quid in illa infantiæ Aurora, vitæ nunquam occasuræ deprehendebatur. Sic in Moyse vix in lucem dato, ad amnis crepidinem exposito ad interitum in scyrpea adhuc vagienti fiscellula, quid regium Imperio dignum Pharaonis filiæ obijciebatur.

Vagientis Bernaduli pulchritudo index futuræ gloriæ.

Bernardi Pueruli in æde ſacra educatio, eius progreſſus in ſpiritus pietate, & ſtudijs litterarum.

CAPVT IV.

SVxit adhuc è cunis in patria domo Bernardus vnà cum lacte piæ deuotionis ſenſum vberrimum, & antè peractam penè infantiam, voluit Minus filium ad aram Deo ſiſtere, & inter ſacra Regularium virorũ clauſtra, in quibus diuini cultus, & virtutum efflorefcerent ſtudia, contineri, vt in illa molliori, & meliori ætate ſancti diuini amoris, & timoris, & litterarum tyrocinium addiſceret. Moris tunc erat nobilium filios penè à maternis auulſos vlnis, inter ſacra loca educandos tradere, & virili pietate ad ſeuerioris diſciplinæ clauſtra proijcere, nè in ſæculo crepundijs, blanditijs, mollibuſquè voluptatibus perfuſi, effeminarẽtur. Sic magnus ille Thomas Aquinas vix ablactatus, nè quid ſordis è nimia ſæculi licentia traheret, neuè eius puritas taminaretur, Caſſinenſibus Monachis Ordinis Sanctiſſimi Patriarchæ Benedicti, pietate, moribus, litteriſq; imbuendus à Genitoribus datur. Facilis ætas ea puerilis, & licet viã ad vtramq; flexibilis, pronior tamen ex violata in primo Parente natura in id, quod deterius; incipit enim tunc mali Dæmonis tentationibus quati, & niſi puerilis puritas Dei timore valletur,

Pene antiquos nobilis filiorum educatio in ſacris clauſtris

& ar-

& arceatur ab ipsis ioculis, sensim aura maligna inficitur, & non secus, ac molles rosæ, quæ sunt agrorum risus, spinarum sepimento destitutæ, lugent, languescunt. Datur itaquè Bernardus Christophoro Ptolemæo consanguineo Ordinis Diui Dominici, viro scientia, & probitate inter ceteros Prædicatorum familiæ adeò eminenti, vt dignus extiterit, qui ad Episcopale Souanæ Ecclesię munus eueheretur. Huic traditur filius vnicus Bernardus à parentibus, vt sub tanti viri solerti pedagogia non modo à prauis amoribus auerteretur, sed optimis quibusquè imbueretur. Sollicitus ergo Christophorus de infantuli salute illi indefesè erudiendo excubabat; quotidiè puer roborabatur in omnium virtutum sudore, & sæculi nescius angelicam vitam degere, carnis mollitudine obsitus, ab ijs, quæ carnis erant, longissimè versari, Dei timorem haurire, ipsum Creatorem ardentibus suspirijs ardere, quærere, exsuspirare semper. Et didicit ingeniosus puer, quàm amara, quàm ludicra, quàm casibus diuersis obnoxia, quàm deniquè contemnenda, præter Deum, hæc omnia. Exardescebat illa suarum carnium lilia cooperire, lacerare flagris, vigilijs, inedia torquere, & sexcentis eiusmodi lanienis edomare, quamuis nullæ ipsas titillauere voluptatulæ, tortor erat, & vindex carnis, eò quòd tātùm audierat infensam illam esse spiritui ad similitudinē Dei efformato. Sacras imagines ardore inexpleto amabat, attrectabat, deosculabatur; Oculi.n. illi castissimi diuinis picturis capiebantur, sæpè blandas manulas

Educatur Bernardus in claustris D. Dominici.

Operibus pietatis studet adhuc puerulus.

oculis

oculis cælo defixis, diuina contéplaturus ad astra efferebat, dixisses expansis illis, ardenti prece, suspirijs, iras flectentem Numinis, victoriam reportantem. In virtutes omnes giganteo gradu tendebat, nec sui adhuc benè conscius Deo, & cælo viuebat, superis delicijs affluentissimus. Quæ mente piè recoléda proposuerat Christophorus, terræ hærentibus genibus, meditabatur. Sæpenumero tanquam peccator maximus obtundebat pectus; frequens nocturnis, diurnisquè vigilijs, tenera illius lingua psalmorum, & canticorum dulcedine imbuta, in odæo sacro canebat, silentij itidem, statutis horis, cultor fuit eximius. Si vestem à Bernardulo detraxisses, in qua vna vnus è sæculo dignoscebatur, pœnitentem Cœnobitam credidisses. Idem, quasi Sacraméto adstrictus, Rectoris, ac Doctoris nutui obsequentissimus; sub tanto magistro, pascebatur lacte, & Paradisi nectare in oratione, atquè ita in omni virtutum genere profecit puer, vt illius exemplo instruerentur senes, ad easdemq; virtutes erudirétur. Sed nec desijt prudentissimus Christophorus vnà cum ijs, quæ ad Dei cultum pertinent, humanioribus litteris, quibus magis ipsa Dei à nobis maiestas dignoscitur, informare puerum, qui præcocissimi ingenij, breui temporis curriculo, prima elementa, & erudimenta litterarum didicit, Italum sermonem in Latinũ vertere, & hunc, in illo ętatis flosculo, maturè callere; eademq; ingenij feracitate, grandior factus, Rethoricæ artis præcepta hausit itá egregiè, vt è rostris omnium encomijs, & plausibus audiretur.

Litterarum studijs dat operam in sacris septis Bernardus.

Quandoquè per florida Musarum prata, sed sacra, spatiabatur, reficiebatur poeticis lenocinijs. Iaciuntur prætereà, eodem Duce, ac Magistro, in puerum Platonicæ, & Peripateticæ disciplinę doctissima fundamina. Mira Bernardus noster, inter eiusdem sapientiæ candidatos, demissione versabatur, & in ipsis scientiarum disceptationibus, maiestate quadam senili, oculis, totoquè corporis habitu in seipsum collectus, suam aperiebat, absq; garrulitate sententiam; etsi ceteris intellectus sublimitate, doctrinaquè præstabat, nunquam tamen scientijs tumuit; sic ad omnium virtutum brauium, cursu quasi Atlantico, festinabat. Enim verò cùm admiranda eius sanctitas esset futura, altissimum iaci debebat in eo humilitatis fundamentum. Delectabatur mirum in modum Bernardus humili illo religionis iugo, quod ab infantia pijs in claustris portauerat, decretumq; sibi erat è sacris illis septis nunquam discedere, sed instituto Diui Dominici inhærere, interq; illius cooptari alumnos, ardescebat, quod haud dubio euenisset, ni certior factus Minus ad paternos lares reuocandum curauisset. Nolebat sui immemor ille vnicum, quem genuerat filium, spem posteritatis, flore sui virginei lilij, sobole, cui inhiabat, frustrari. Torsit ad Genitoris, in ipso amore crudelis, imperium Bernardus, fusisquè lacrymis, relicta sacra æde, & socijs, mœstissimus Patri morem gerens, ad sæculum, sæculum vitabundus reuertitur, nescius ipse tunc augustioris, & vberioris se prolis Patrem futurum. Prolem nescierat,

Magna Bernardi humilitas in scientijs.

Mini iussu sacra Claustra deserit Bernardus.

lõgo temporis ſpatio, Minus dat aſſiduas preces, geminat lacrymas, nouat ſuſpiria, fert votũ Deo filium conſecrandi, parit Fuluia, filius exſuſpiratus tenetur, inter ſacra loca educatur, religioſiſſimam traducit vitã; & genitor voti immemor, ſumma pueri fortè pernicie, è clauſtris illum reuocat, tragicos quidem peperiſſet euentus, ni amantiſſimum Numen ſuo æterno decreto parentis Mini fragilia eluſiſſet conſilia.

Bernardus in patrijs laribus pubeſcens omnigenis ſtudijs impenſiùs operam nauat, mirè proficit, quæ diſcit vniuerſa ad Dei gloriam religioſè refundit.

CAPVT V.

LItterarum ſtudijs innutritus Bernanrdus ab ipſis teneris vnguiculis in domo Domini, nec potuit, nec voluit extrà ſacra Dei viridaria poſitus, ad eadẽ ſtudia non incumbere, imò auidiori cura ea proſequutus; aſſiduæ eius exercitationes erant, Philoſophorum placita euoluere, rationis lance omnia penſitare, nulli prorſus, niſi veritati, quam aſſequi conabatur, addictus. Præter Peripateticam, quam primò didicerat, diſciplinam, Platonicę mentem appulit, & ad alias capeſſendas ſcientias progreſſus, ius Pontificium, & Cæſareum, quibus populi reguntur, mira erudi-

Ad altiores scientias capessẽdas progreditur in sæculo.

tione assecutus est. Mathematicis vlterius imbuitur disciplinis, & cum illo astrorum scrutatore Claudio Ptolemæo, polos, & altitudines dignoscit, afflatusquè siderum ex varijs illorum aspectibus, & irrequietas illorum vertigines attentissimè scrutabatur; naturales scientias moralibus subijciebat; morales theologicis, in quibus lætissimè, & latissimè spatiebatur Bernardi ingenium; lætabatur animus, gloriabatur, & maximè triumphabat in impenetrabili illa Omniregentis abysso, & gloria; theologica enim arcana secretiora totus venerabundus rimabatur à Sacris Doctoribus reclusa, & in illa fulgenti calígine triumphalibus fidei rotis captiuum trahebat intellectum. Non seiungebantur in adolescentulo theoremata, vel profana, vel sacra ab humillimo pietatis sensu; quidquid speculabatur eius mens, ad mores candidos, ad animi salutem, ad Dei præ omnibus tandem gloriam reuocabat. Pietate condiebat, miscebatquè quod in Aristotele subtilissimum, vel in Platone politicum deprehendisset. Miserescebat sæpiùs Stagyritæ, quòd versatus miser in tenebris, necessitatem operanti Deo imposuisset; atquè interminam eius potentiam ad vnius orbis angustos limites, in quibus Alexander lacrymabundus æstuabat, tanquam in arcto positus, coarctasset; quasi verò si Deus vellet alios, & quidem vastiores, pulchriores, vnico nutu, condere nequeat; deplorabat eundem Orbis æternitatem; Deumquè à prouidentia alienum, asserentem. Et quis, aiebat Bernardus, cælestes Orbes, rotasquè

Omnia quæ discit ad animi salutem, et Dei gloriã reuocat.

Aristotelis errata reuoluēs eiusdem miseretur.

lu cis

lucis indefessè versat, astra rotat, elementa moderatur, terras tuetur, pugnantia nectit, viuentia temperat, vasta coercet suis limitibus maria, nè suos fines prætereant, nisi ille, cui curuantur, qui portant Orbem, nisi admirabilis ea sapientia, quæ attingit à fine vsquè ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter? Miserebatur, quòd Deum primo illi stelligero cælo, quasi argenteis clauis suffixisset, quòd Intelligentias à corporea mole seiunctas, ad cælestium Sphærarum numerum, quibus eas conglutinauit, redigisset; & tamen, teste Iob, non est numerus militum eius. Deplorabat, quòd hæsitantèr, & obscurissimis captus tenebris, de nostris animis disseruisset.

Iob.38.
Iob.9.
Sap.8.
Iob. 25.

Applaudebat postmodùm Platoni, quòd naturæ afflatu, cuius author Deus, caducas cælestes rotas dixerit, & peritura omnia, nisi Omnipotentis brachio, à quo efformata fuere, fulcirentur. Quòd pro suo arbitratu creatorem affirmauerit Deum, animosquè mortalium hominum fecerit mortis expertes, quòd cælestes orbes actos in gyrum festiuè fassus fuerit musicos edere sonos, quasi illorum concentum didicisset à Iobo. Quod omnia sub lunæ conclusa concauo fluctuantia, & indefessè vicissim pugnantia dictitauerit. Cum eodem Philosopho Idæas, sed in mente Summi Opificis rerum omnium, collocabat æternas, ad quarum typum, imaginemquè vniuersa, statutis temporibus, libero eiusdem decreto, efformarentur. Arridebat Bernardo magis Plato, quã Aristoteles vt, & ipsis Sãctis Patribus magis arrisere il-

Platonica placita, vt veritati cõsona arridebant Bernardo.
Iob.38.

August. lius dogmata, è quibus, si perpauca demantur, (aiebat Augustinus) Platonici haberentur ex nostris. Seligebat studiosus iuuenis ex vtroquè Philosopho quidquid pietati, quidquid religioni cõsonum, & rerum naturalium scalis ad supernaturalium fastigia conscendebat. Aquilas Christianos Philosophos appellabat, Noctuas Ethnicos; si Aristotelicè disserebat, Aristotelem sonabat, si Platonizabat Platonem credidisses, sic argutè, elegantèr, & inoffenso semper pede, per illorum vagabatur doctrinas.

Christiani Philosophi Aquilis comparantur gẽtiles Noctuis

Iure pontificio, & Cæsareo excultus Bernard.

In iure Põtificio, & Cæsareo, Dei omnis æquitatis authoris, maiestatem rimabatur, & quàm arduum esset regere homines ijs, qui non quid altius suprà humanum captum contenderent, optimè dignoscebat. Callebat etiam eam, quæ pararetur corona illis, qui vitia pœnis premerent, virtutem eueherent præmijs, Deum imitãtibus virtutum remuneratorem copiosissimum, culpæ vindicem seuerissimum. Vicem dolebat eorum, qui corporatum Numen non agnouissent, & impia carnis lege ducti, in omnia sese scelera diuinis affligendi legibus, proruissent.

In præcipiti motu cælorũ, & sphærarũ influxibus hauriebat diuinę gratię, diuinæq; lucis afflatũ, & quomodò, dempta Dei prouidentia, vniuersa hæc sterilescerent, & ad nihilum pristinum redigerentur. Moralibus disciplinis seipsum moderans ad virtutes omnes aptabatur, eorumquè miserebat, qui homines cùm essent, ferinos mores induerent. Theologiæ, fidei hìc in terris vmbra salutari

Astronomicis moralibus, & theologicis disciplinis ornatus Bern.

con-

contectæ, inhiabat, eamdemquè clariori luce nouissimè inter superos exsuspirabat, vt in Deo, omnium scientiarum scaturigine, intellectus, summa tandèm tranquillitate, & dulcedine conquiesceret.

Ex aliarum verò litterarum elucubrationibus mel cæleste sugebat, tanquam ex odoris flosculis apis operosa. Assiduas Deo agebat gratias cum Ethnicorū perlegeret errores, quòd inscrutabili æternæ Sapientiæ consilio, multa essent reuelata paruulis fidelibus, & abscondita ijs, quos stultus Mundus sapiētes appellat. Hiscè meditationibus, scientijsquè, spiritu auctior, & locupletior reddebatur Bernardus, eratquè virtutis candor ad eamdem virtutem nobile calcar, taliquè pacto adolescens scientias, breuissimo temporis gyro, profundissimè comparauit; maiori etenim doctrina erat præditus, quàm ætas pateretur, sapientia magis è cælo potitus, quàm in terris imbutus. Hinc factum, vt Bernardi nomen percrebesceret semper, illiusquè rumor complurium dissitarum gentium peregrinas aures gloriosè occuparit; Nulla sunt virtuti confinia, gloriæ nulli termini, famæ carcer nullus.

Omnia ad Dei gloriam & animi salutem reuocabat.

Nomen Bernardi vndequaquè diffusum.

Puber Bernardus in sodalitio Sancti Ansani Operibus pietatis strenuam dat operam.

CAPVT VI.

EXtat vsquè modò Senæ Sodalitium antiquissimum iuxtà, & pijssimum D. Ansani, qui, vt diximus, Christi reparatoris fidei in ea vrbe, cuius nūc est Patronus, prima iecit semina, & in eadem etiam martyrij purpuram gloriosè induit. Egressus ergò Bernardus è sacris claustris, nè in centenos sęculi scopulos allisus, lethiferis fluctibus, miserè obrueretur, voluit inter eos asciri, qui idem sodalitium frequentarent; erat enim illud, velut palæstra virtutum, in qua electior, & magis pia Senensium adolescentulorum nobilitas exercebatur ad ea, quæ Dei erāt, explosa mundi, in quo omnia miserrima, consuetudine. Efflorescebant sacro in eo viridario, aura flante Sancti Spiritus, virtutibus primæui illi flores, & lilia, eò gratiora quò puriora. Non poterat Bernardus non eorum hic meminisse, quæ in Dei septis ab ipsa libauerat ætatula; quapropter sanctis moribus reliquos sodales lōgiùs pręstabat. Exercitationes nobilissimæ iuuentutis erant in schola illa pietatis, sæpissimè, vel leuissimas animi labeculas ad Sacerdotis, prouolutis genibus, pedes, pandere; pęnitētiæ lauacro se abluere, reficere se Eucharistico frumēto admirabili, interesse quotidiè sacro, eique plu-

Exercitationes virtutum in sodalitio S. Ansani.

ries angelicũ, & amãtiſſimum miniſterium nimia puritate exhibere. Pij libelli quandoquè circumferuntur, ex quibus materies ſacris meditationibus comparatur,& ad rerum diuinarum contemplationem mentes teneræ tollebantur. Pſallunt interdùm alternis chorulis, Beatorum Spirituum in cælis æmulatores. Plurima humilitatis inter eos agnoſcuntur veſtigia: nunc deoſculando, ad Rectoris nutum, parentem tellurem,è qua eruti, & in quam tandem aliquãdò,laborioſi hiſce functi fatis,gradum referemus;nunc etiam ęmulo ardore humi ſtrati optimi triumphatores inuicem pedibus humillimè figunt oſcula; inter eos habitus ille dignior,qui humilior.Non deerant pubeſcentibus ſenſuum caſtigationes;ſub ſerico,molliquè tegumento latitabat villoſum cilicium,quo virginea illa membrula macereſcebant; flagriſq; tundebantur nondum in animum functa tyrannide; eratquè fuſus ſanguis eò glorioſior,quò de nullo hoſte victo fluebat. Pluriès adoleſcentuli illi ieiunijs palliduli,& liueſcentes;ſi quid maiores profusè illis concedebant, largè pauperibus ipſi erogabant.Ad omnia pietatis munera,& virtutum exercitationes accedebat Bernardus primus,ab ijſdem nouiſſimus receſſurus, eratquè (vt cum D. Bernardo Claræuallis Abbate loquar) ſenili grauitate indutus,& probata quadam continentia pueriles annos regebat, feruoremq; virẽtis corporis cana morũ maturitate decorabat. Non enim tã annis,quàm bonis moribus progrediebatur,ætas puerilis gradus gigãteos habebat.

Bernardus Claræuallis Abbas.

Bernardus nondum ephœbus doctoratus laurea honestatur, & inter Cæsaris equites asci. tur. Occupationibus equestribus distentus pietatis sensum inter arma tepescentem nouit.

CAPVT VII.

PRima ineunte adolescentia sub annum sextumdecimum, adeò in omnigenis litterarũ studijs profecerat, & excelluerat Bernardus, vt dignus extiterit, qui virenti doctoratus laurea, spectante, & stupente tota Senensium Republica, condecoraretur. Ex vtroquè iure Põtificio nempè, & Cæsareo; ex philosophia vtraquè Platonica scilicet, & Aristotelica, exorta, atquè contexta candidato iùueni multiplex corona. Non scientia tumet, non superbiam redolet sapiens, & modestissimus Bernardus; non quòd vnanimi voce, plausuquè præ ceteris doctissimus acclametur; quòd eius digito aureus, non ad humanæ illecebræ, vel iactantiæ notam, sed ad sapientiæ decorem, anulus inseratur; quòd disciplinarum, & bonarum artium omnium infulis flauẽtia cingantur tempora; quod Doctorum ei volumina oblata, miro ingenij acumine, euoluat. Non quòd citissimos sapientiæ fructus, vix florifero adolescentiæ

Humilitatis custos in scientijs B.Bern.

Vere

Vere protulerit. Non ſuperbit conuentu illo togatorum, vel ſtupeſcentium, vel conclamantium; geſtiebat potiùs ad hæc feliciſſimus parens, lætabũda adſonat Reſpublica, præclariſſima omnium extitit dies illa Senæ, patuere cunctis opulentæ Mini ædes; odoris ſternuntur floribus, & vernantibus folijs viæ; pendẽt vrbis è muris, mœnibuſq; ſerica barbara, coronæquè, & maiorum antiquæ imagines, eorumq; regia geſta populari acclamatione percenſentur; reboant prædiuites aulæ muſicis, & harmonicis vocibus; morum tamen face ſplendeſcebat auguſtiùs Bernardi ſapientia, eratquè ipſarum coronarum adoleſcentuli modeſtia, virginali ſuffuſa pudore, corona, & decus.

Atquì Minus haud rem nimiam ducens litterarum fama celeberrimum, togatumq; adoleſcẽtulum vidiſſe filium, eiuſquè celebri laurea redimitam frontem, inhiabat eumdem tum fulgẽtem in armis cõſpicere, caputquè amat criſtata clauſum caſside, laurumquè cauo ære protectam. Inexſaturata ergà vnigenam genitorum vota ſunt. Nõ poterat à veritate abire Veritas ipſa, quæ inter nos viuens homines domeſticos hoſtes homini eſſe teſtata eſt. *Matth. 10.* Adit ergò ſupplicibus codicillis Imperatorem Minus, vt inter Cæſareæ eius Maieſtatis Equites cooptare vellet filium Bernardũ. *Bernardus inter cæſareos milites aſcitur.* Imperium tùm regebat Rodulphus inter ceteros auguſtiſſimus, qui & regnauit annos viginti, probataquè iuuenis ex vtroquè genere Ptolemæorum, ac Tancredorum æquè clara nobilitate, ad Cæſarei equitis gradum Bernardum libentiſsimè

euexit. Egit gratias Cæſari Minus, voluitquè feſtiuiſsimè illuceſceret illa dies Senenſibus, inſueta nempè Nobilium pompa, triumphali penè decore, regaliquè paludamento. Ferebatur bellicus apparatus magno equitãtium comitatu, & inter populares luſus, Martis ſpectacula horridè videbantur lætiſsima, tubarum clangore, ac tympanorum raucedine, tùm fidium, & cithararum multiſono concentu hilareſcebat Sena. Canunt iuueni viri fortiſsimi, & bellatores, & carminibus triumphalibus, Romanorum more, plaudunt. Gaudet ipſe equitans inter arma effuſa, & confuſas inter armatorum voces, quibus omnes ſupremum militiæ ſceptrum illi ominantur. Signa auris ſparſa fluctuant, ventiſquè tument, & Signiferi nouum equitem venerantur. Inter enſes, & haſtarum ſiluas, complacet eſſe, exuiſſe iam prætextam, & induiſſe Bellonæ arma; pendet ab illius latere enſis; tegit, premitquè frontem galea, lorica pectus, fulgido ferro corpus totũ, clypeoquè, oſtro, & auro vndiq; ſplendet. Sic ferebat ſeſe media vrbe equitãs ſolemni pompa inter equos, & arma, quaſi triumpho potitus nouus bellicoſus heros. En iam lætos inter, martioſq; plauſus Bernardus collacrymandus; terit inter equeſtris turmæ militiam, militumquè ſtudia, præclaros dies iuuenis deuius. Studiũ omne, omnis cura, & ſollicitudo eſt in bellatoribus equis non æquà via. Lupato nunc ſpumãte rapidum acriorem frænat ſonipedem, nunc ſanguineis calcaribus ad curſus agitat, impellitquè; nunc contractis, vel molliter

Apparatus bellicus, & feſtiuus, pro Bernardo ineunte militiam.

Militaribus ſtudijs diſtinetur Bern.

flexis

flexis habenis, coercet, seù mouet ad numeros; nunc in orbem flectit, excussa virgula, vel ferulæ sibilo; nunc tergo percusso, ad saltus excitat, vel compositis gressibus ire suadet. Auet rem ediscere militarẽ, cursum celerare, in infensius ruere bellum, in acriorem sese dare conflictum, hastas vibrare, corripereque, rotare ferrum, ferroquè media inter prælia barbaros hostes vlcisci, castra ponere, muros conscendere, obsidere mœnia, expugnare vrbes, strages edere, lanienas agere, neces geminare, militari labore consuescere, inter cædes, & cadentium cadauera cruentè commisceri, inimica effundere Militum agmina, victoriȩ voces pæana canentium inter fulgurantium ensium, & vibrantium hastarum lucos exaudire; excitari tãdem Victori sibi, sub vmbra ferrei imbris, pompale trophœum. Intumescebat de nominis claritate suorum, qui belli laurea floruere, de auitis regnis, patrijsquè sceptris. En (pro humanæ mentis fragilitatem!) En Christi bellator pij, impij armiger Martis! En qui Christo puber militabat sagax, nunc improuidus Bellonæ feræ ancillatur! En qui solitariam ducturus vitam in spelæis abdicatus ab hominum consortio videbatur, nũc inter vanissimos armorum strepitus, militari luxu lasciuiens, vanescit! Quis nesciat obtundi animi sæpissimè aures belli fragore? Spirantem cælestem auram repellit martius fremitus, & cor pacatum Dei amoris assuetum nouisse voces, perturbatis sensibus, eas præterit, languet ardor bonus, igne furentis Belli. Tepuit ergò Bernardus

Vanescit inter arma Bernardi pietas.

inter

Mellibus curis distinetur.

inter arma; & virtutes ſenſim incipiebat miſerè exuere. Lauit,obliquat crinem;nutrit,ſtudetquè deſidioſus comæ,pectit,pexamq; ſuffit,dat effuſo capillo,& tortilibus cincinnis pectine,& acicula legem; vnguēto illitus nitet,ſpirantquè militares veſtes ſagum,palliolum arabico odore. En militaria,& ſimul effeminata adoleſcentis,oculis potiùs,quàm armis ferientis,ſtudia! Diſtinetur mulierculæ,intermiſſis Numinis,curis. Obliuiſcitur Sodalitij illius ſacri,pietatis operum, litterarum, ſtudiorum,& ſuipſius immemor, vacuos tranſigit dies, equos inter, arma, barbaricas veſtes oſtro plurimo,auroquè diffulgentes.En quòd hominis cum Deo conſortium, vt leui vel aura turbetur, maculetur! Documētum genitoribus,qui nimio amore, vel potius nimio erga filios ducti odio,ex ſacra,& pia conſuetudine eos auocant, ſibi,illis, familiæ,patriæ detrimenta plurima parituris.

Diuina gratia munitus Bernardus militiam deteſtatur, ſecum ſermones miſcet pios, pietatiſquè operibus iterùm impenſiùs ſtudet.

CAPVT VIII.

PRolapſuro iuueni, & ſcelerum fluctibus obruendo clementiæ manum adhibuit Deus, nè vitijs fractus miſer caderet, collideretur, peri-

ret.

ret. Exiguo temporis interuallo, perpaucis nempè mensibus, in ea mollitudine, & vitæ leuitate versatus est Bernardus; ijsdemquè enim armis, quæ inter languescebat, voluit Deus, generosus suijpsius triumphator adolescens existeret, &, vt perspectis armis Martis memor esset Mortis induturus postmodùm arma lucis, funestis exutus. Quadam enim die laxaturus membra otio, arma belligerum in modum aptarat Hercules noster imbellis. Suspenderat muro galeam, scutum, ensem, loricam, frameam; cumquè auidiùs ea intueretur, tactus cælesti manu, contemplabatur sibi ipsi spiritualis arma militiæ, & quasi abrupto, excussoquè lethali somno, sic secum locutus. Hæccinè arma, quæ induor? hæc nè in sacris illis septis, in sacro meo sodalitio gerere didici? Promisi nè lustralibus Baptismatis aquis ablutus, hastas intorquere, vibrare ferrum, scutum rotare? Hæc nè illa militia, cui me adhuc vagiens sacramento addixi? Militia componitur vita hominis degentis in terris; iam noui, & noui nunc, quod milito ego in hac carne, sed non his armis, in hoc vallo, in hac arena pugnandum; non his conferēdæ mihi cum hostibus manus. Lacessor ab obsidentibus Dæmone, Mundo, sensu, sed his armis segni veterno torpeo, & arma mea in me sunt. Ensem gero, sed hoc mihi vulnus infigam acerbius. Ferrum induor ferream semper ætatem traducturus? Non ego ad hæc arma vocor, non ad hæc arma mihi tam noxia efformatus, nihil casti in his castris. Silent sanctæ leges inter horribiles

Ferreis armis ad spiritualem militiam reuocatur Bernardus.

Iob 7.

Bellonæ fabulosi Numinis strepitus inter tympana,& tubas. Discedã ergò ab his inglorijs armis; eruntquè illa iterum artes, exercitationesquè virtutum. Hæc sunt instrumenta,& tessera christianę militię. Illud est nobile bellum, illa gloriosa concertatio, in qua cum voluptate dimicans virtus de ipsa voluptate triumphat. Quæ sunt ista militaria insignia; qui militares hi ornatus, nisi improuidæ vitæ infelicia monimenta? Tueor cauo ære, pressa coma, caput; non protegar virtutis casside animam? Subijciam nè caniciem tandem meam galeæ, vt de terrenis certem; non pugnabo, vt cælum expugnem vsquè ad finem? Induo manus ferro, non induã operibus pietatis? Ostro, & ære claresco, nullis virtutibus effulgebo? Deflecto, deflecto his armis à veræ gloriæ cursu, ijsdemquè infelix grauatus ad nigrantia gradum festino tartara. O quàm fortiùs virtute, quàm lorica, & tegor, & protegor. Iam in vestro fulgore, incautæ caliginem mentis meæ optimè intueor. Nouam, nouam moliar militiam, noua arma, arma lucis induar. Vexillum illud sacrosanctum Erebo reformidatum sit mihi militare signum, sit mihi labarum gloriosum sub Christo cruento Duce, cui tantùm deinceps strenuè militabo; omnia bellissima nouero in hoc bello. Erit gladius eiusdem Iesu, omni ferro penetrabilius Verbum; assumam pro comanti galea salutis cassidẽ, pro lorica, fidei operimentum; pro scuto, æquitatis clypeum; pro ludicris martijs castris, libidinibus fœdis, & maculosis; erunt mihi iterum soda-

litia

litia ſacra, vbi innocentia, vbi nitor. Si pro exangui meæ vitæ Seruatore non dabitur ſanguineas inter machæras animam agere, dabitur ſaltem inter ſanctiſſimas ſuę legis pedicas, dulciter irretitus, iugo ſuo preſſus ſuauiſſimo, viuere, & mori. Natet hæc mollis coma arido in cinere, prematur caro hæc iam loricata, horrẽtibus cilicijs, & dextera hæc deſinat ferro furere, ſed armata flagro aſſueſcat animo reluctans corpus fortiter ſubijcere. Tergat, & curet pœnitẽtiæ plaga animi plagas. Iam obliuioni dico Martis furentis arma. Sic ſecnm arma intuens, obortis lacrymarum fontibus, proloquitur Bernardus cæli miles iterum, Superorum alũnus. Quàm verè antiquus ignis fauillam ſeruare potis! Obliterata itaquè omni ſæculi huius imagine mendaci, abiectis luctuoſis armis, & militari ornatu, quibus quò cultior, eò incultior; quò formoſior, eò deformior anteactos errores detecturus ad Sacerdotis pedes, flexis poplitibus, ſiſtit ſeſe humillimè; lacrymæ penè in riuos profluunt, geminantur ſuſpiria, & certè dolor, fletus, & tormenta ea fuere, quæ amantiſſimũ Chriſti decebant, quæ malè patrarat explicat omnia. Miratur Sacerdos candidum penè animũ tàm fortiter dolentem; inter ſacros, & paternos amplexus illum reuocat, conſilijs monet, ſpe leuat, benignitate linit, plurimoquè pio colloquio ſolatus, ad inceptos olim pietatis curſus hortatur. Ille firmiſſimè omniũ memor, humiliori gratias agit reſponſo; tùm impenſiùs pietatis ſtudia colere, membra edomare, cæleſtemquè ſedem

Deteſtatur militiã Bernardus, & humiliter ſuos confitetur errores.

gloriosiores inter heroas exsuspirare.

Fuerat à teneris annis Bernardus sanctissimæ Virginis apprimè studiosus; erat, extatquè nunc Senæ Sodalitium in Xenodochio vniuersæ Hetruriæ celeberrimo, quod de Scala appellatur, Matri Deiparæ, (Mariæ noctis vulgò dicũt) sacrũ; ob reportatam reor de vmbris victoriam, vocant Mariam noctis; sic Scipio ex Africa victa, dictus Africanus. Deipara est ea Mater lucis, quæ Deũ lucem fulgentissimum peperit. Mater lucis, quæ terram, quæ cælum complet lumine, quæ in cœcas tenebras errorum, & in caliginoso scelerum pelago fluctuãtibus tota misericors, & prestò est.

Bernardus in sodalitio sanctissimæ Mariæ de Scala.

Ex hoc sodalitio plusquam ex illo Ilio equo, prodiere viri, verè omni sanctimonia insignes, qui nedum Senæ, sed Orbi toti intulere radios sanctitatis, qui non Ilium pro Helena infami mecha, sed cœca barathra pro animo Christi empto cruore, expugnauere. Ex hoc virtutum lycæo, ex hoc sodalitio, inter ceteros, extitere Bernardinus, Seraphici Francisci Ordinis instaurator, & author fratrum, quos dicunt, lignipedes, Ioannes Columbinus Iesuatorum institutor; Stephanus Maionius Carthusianæ austeritatis ornamẽtum, de quibus nos suprà, omnes illius sacræ palestræ alumni. Ad hanc fulgentissimam pietatis noctem magis elucescit Bernardus, & felicissimo omniũ præsagio, libenter inter sodales ascitur. In hoc pietatis cœtu confessionum lauacro expiantur persæpè animi, & cælesti esca, pascente Deo homines seipso, reficiuntur. Hìc electi Christi, Virgi-

Alũni sodalitij S. Mariæ de Scala.

Piæ exercitationes in sodalitio S. Mariæ de Scala, vel de nocte.

nisquè

nisquè milites, ardentissimo studio, ineffabile Numen colunt, adorãt Matrem purissimam, gloriosos Cælites venerantur. Hìc viget ergà proximos pia flamma, sæculi contemptus, diuinorum præceptorum custodia. Hìc flagrorum rigido verbere, & cruento flagello comprimitur caro, & pungenti cilicio subijcitur spiritui triumphanti. Hic religiosi viri, probatiquè Sacerdotes documenta præbent non maculandæ castitatis, tolerantiæ adipiscendæ, humilitatis amplectendæ, amandæ mendicitatis. Sodalium assiduum institutum, & vsus, deuios salutarem edocere viam, in carceres coniectos inuisere, ægrotos solari, ijsq; pium omnem famulatum præstare, omniaquè tãdem ea exercere, quæ christiana pietas suadet. Bernardus, quibus hìc diffulserit virtutibus, explicatu difficile est. Sæpè ad vsquè humiliorum pedum oscula laxat genua, egenos, & graueolentibus detentos carceribus, famescentes inuisit, adiuuat, pascit. Non sordescunt loca pijs Bernardi ardoribus, vel tabe horrida, vel horrore inaccessa. Vulnera adorat, vt sidera, vtquè lucis ostia palpat, amplectitur. Obstupescebat quisq; in adolescente tam antiquam virtutem; fœtidè languentibus sine stomacho regia proles accurrit, cibum, potumquè tolerãter exhibet; morbis fessos, quos cadauerosos censeres, piè subleuat, succollat, lectos, quibus cubent molliùs, componit; morituris suprema ministrat; functos vita religiosè condit. Euiscerat sese totum, mira delibutus dulcedine, in hiscè factis. Verùm nec litterarum studia inter-

Mira virtutum exẽpla de seipso prębet Bernardus.

mittit, sed enixè ista prosequitur; pietatis enim munus est, ignaros edocere. Magnanimi proculdubiò ausus magnæ, augustæq; sobolis.

Bernardus è cathedris docet publicè, eius doctrina vndiquè referta pietate.

CAPVT IX.

PRætermissis consultò suprà memoratis exercitationibus, quibus interdum cum ceteris sodalibus piè alias trāsigebat Bernardus, in litterarum studia constantem operam nauabat, cum præcipuè multa illi de Republica credita fides, & munera destinata; nihil tā reipublicæ perniciosū asserens, quàm ab ineruditis gubernari. Si enim non à pecudibus, sed ab hominibus reguntur pecudes; plusquam ab hominibus, ab ijs nempè, quibus quid commune cum Superis est, regi deberent homines. Quomodò enim sine litteris lites terentur? Quomodò præmonstrabitur iter ad sempiternam lucem ab ijs, qui cœci inter ignauiæ tenebras versantur? Palinurus apud latinum Vatem sæuam nunciat tempestatem, vt vitet, at non, vt ceteri humili loco desidiosus, sed in sublimi assidet loco, in alta virtutis, & vigilantiæ stat specula. Sapientia mater omnis magisterij, æquitatis cathedra, bonarum artium nutrix, omnium rerum moderatrix. Dilectionem iustitiæ admonebat Sapiens terræ Iudices; sed quis dili-

Aeneid. 6.

Sap. 1.

gere poteſt, quod ſibi ignotum? Hæc benè hauſerat Bernardus, cuius animus erat ad maxima natus; quapropter, ex quo doctoratus laurea fuerat inſignitus, nunquam, excepto martio illo armorum otio, à litterarijs elucubrationibus abſtinuit, vtquè omnibus perfectiſſimè imbutus erat ſcientiarum diſciplinis, voluit & alios eaſdem ſcientias edocere. Bernardi nomen glorioſiſſimè claruit, & adeò quaquà percucurrit, vt breuiſſimo temporis curſu, inclytus, ſapiens, & eruditiſſimus per ora virùm circumferretur; inter doctos enim illius tempeſtatis primum locum facilè ſibi vendicabat. Inſurrexiſſe Senæ nouas credidiſſes per ea tempora Athenas; non ſolùm enim ex Italicis regionibus, ſed ex longioribus Orbis tractibus celeberrimi viri Bernardum Ptolemæum audituri properabant. De vtriſquè iuribus difficillima aperiebat; Platonem, Ariſtotelem, Stoicos, ceteroſq; philoſophos accuratiſſimè interpretabatur. De moralibus, de politicis, de mathematicis diſciplinis mirè diſſerebat. De ſiderum motibus, aſpectibus, eorumq; in hæc inferiora influxibus; de theologicis theſibus, & ſecretioribus diuinæ naturæ ſtuporibus, ceteriſquè abditiſſimis ſapientiæ arcanis ſermones inſtituebat ſapientiſſimos. Lacteo eloquentiæ flumine quædam impercepta obſcura, ſeù arida, diuino perfuſus lumine, dilucidabat. Nihil vafri, oſtentationis nihil in illius doctrina deprehendebatur. Pietas, qua, vt inſigniori dono, præcellebat, fax illi extitit fidiſſima; illa quidem ab inexhauſto Deitatis fōte lumina hau-

Mira Bernardi ſapientia.

ſerat

Bernardus candidã doctrinam, moresquè, & animi salutem suos auditores edocet

ſerat lucidiſsima, illaquè nunquam eius mens deuia flexit à vero, nequè lingua titubauit, vel calamus. Fontibus ſacris inſpergebat Ethnicorum placita è limoſis lacunis hauſta, vt vndiquè mundam auditoribus propinaret doctrinam. Hæc eadem religioſa, & pudica pietas, Deiquè amor feruentiſsimus, effecerat, vt ſemper illis, qui eum audiebant, iteraret virtutum decorem, vitij turpitudinem, ſapientiæ cultum, Numinis formidinem ſanctam; rapiebat omnes verbo, & exemplo. Hinc admirandus fuit, Senenſis præcipuè iuuentutis, progreſſus, erantquè Senenſes moribus ſenes; ij autem diſsitis è locis, qui aduenerãt diuinæ propè ſapientiæ acclamatores reuerſam habebant ſemitam, ita vt Ciues, & exteri omnes firmiter aſſererent natos ad Imperia Ptolemæos, quos in vrbes, in Regna, in hominum animos, & in ſcientias omnes viderant dominatores; ſcholamquè illam ſapientiæ celeberrimam euehebant, nec inferiorem Athenienſibus quondam, vel Lycæis, vel Academijs eſſe fatebantur.

Ptolemæi ad maxima nati.

Bernardo conspicua munia Senensis Respublica statuit, de eademquè optimè meritus iura plura sancit, egregiè se gerit in omnibus.

CAPVT X.

PRobitate, & doctrina celebris Bernardus à florentissima Senensium Republica, sæpissimè, eo inuito, ad spectabiliores honores, & onera insignia, ætate virenti, euehitur. Non expectanda canicies, sed canus sensus, & est à Iuuene sene honor ipse honestatus. Annos nõdum natus viginti inter reipublicæ eiusdẽ proceres, & optimates, quos dominos appellare consueuere, asciscitur. Binos, & vicenos annos vix expleuerat, & Signifer, vel, vt Senarum vernacula vtar lingua, Confalonerius pro tertio, vt aiunt, Camuliæ decernitur. Quinque lustra numerabat, cum Populi Dux, & totius nobilissimæ reipublicæ Senensis Princeps, auspicatò, felicioribus auibus, omnium viuis suffragijs, conclamatur, constituitur. In hoc præclarissimo reipublicæ apice multa decreuit, quibus vrbs eius patria, & tota Senæ magna ditio diuinis præceptis, humanisquè sanctionibus, iucũda pace perfrueretur. Felix quidem Respublica, ad cuius sceptrum manum erexit philosophus virtutibus, sapientia, regijs natalibus, probitate

deni-

Multa decreuit Bernardus vt respublica Senensis immunis esset à vitijs, virtutibus efflore-sceret.

deniquè clarissimus. Studuit Bernardus statim ac maximum regimē illud inijt, diuini cultus præ ceteris incremento, ideoquè ardebat omnes ad bonam frugem allicere; errones salutarem ad semitam reuocare; deuios adolescentes hortari ad virtutes; litterarum studia splendidè augere; in sceleſtos piè simul, & fortiter aduertere; probos viros præmijs cumulare, in patriam virtutes plurimas introferre, immunemq; potissimùm ab impetu, turbis, reliquisquè sceleribus reddere. Vetuit omne Catholicorum cum Iudæis (quippè quos perfidos ipsa Ecclesia appellat) commercium, sciens ex illa hominum fæce consuetudinē futuram exitialem: seuerissimis pœnis coercuit fœneratores, fescenninam poesim, ac petulcas musas, tanquam reipublicæ luem, imitatus sapiētissimos viros Platones, Lycurgos, Augustos, à Senensi republica procul expulit, & relegauit; facinorosas confabulationes, & conuenticula radicitùs auulsit; patet siquidem magis à flagitiosis ciuibus, quàm ab exteris hostibus atrocissima Repuspublicis bella inferri; nullumquè peius malum, quàm quod inter domesticos parietes, vt sęua flamma, excurrit. NON benè patitur pax ciuica factiosos. HOS Catilinas quisquis regnas expellito, melius timebis linguam, quàm manum. Eiecit insuper è patria pellices, vitiorum satores, corruptores iuuētutis remotiùs exturbauit; ludicra, & obscena theatra, vetitos à sacris Præsulibus libros, ludos molles, & effeminatos, scurras, blaterones, parasitos, iactatores, vmbratiles

Mar-

Martes,nebulones,ebrios,& id genus homines, tanquam Reipublicæ inquinamenta longiſsimè eiecit,diſsipauit,perdidit. In mēdaces,periuros, blaſphemos, adulteros, libidinibus captos irruit hoſtis acerrimus; luxuriantes veſtes, dotales exceſſus, ſumptuoſa conuiuia, non æquam ſupellectilem,æquiſsimos ad tenores redegit. Peccatorū laqueis irretitos multos ſcelerum pœnitentes fecit; puellas in pudicitiæ diſcrimen adductas ſanctis nuptijs à pudoris iactura vindicauit. Pro iuuentute educanda gymnaſia erexit, quæ Reipublicæ propugnacula vocabat. Ad tanti Principis typum mores Ciuitas omnis Senenſis componebat ſuos;ipſi ſenes,& proceres ſapientiſsimam Bernardi virtutem, tanquam prodigium venerabantur. Primus omnium paſſus eſt ipſe iura,quæ ſanciuerat. Statuto tempore Xenodochia, carceres, & miſeros omnes,vel ferro detentos, vel morbo languentes,nequid pietatis deeſſet,inuiſebat,imitatus ſępe Alexandrum,qui vulneratos ſuos milites propria manu dicitur medicatus. Nō in longum ergà innoxios, vel contrà ſontes decreta differebat, præfiniens ipſe tempus cauſæ dignoſcendæ, nec quidquam eo inconſulto decernebatur. Peſsimè vtiq; labant membra nutante capite;nunquam inſontium ſanguine fœdabat ex incuria manus. Sedebat,ipſo moderatore,in ſuo regali ſolio æquitas,æquitatis ſtudium collegis Iudicibus ſuadebat, eos monens ſæpiſsimè eadem lance à Deo dijudicandos, qua alios pōderaſſent. Diuos patriæ Patronos,ac Tutelares

Opera miſericordiæ reipublicæ Princeps exercet.

G cultu

Pietas ergà Diuos Patriæ Tutelares, et in res sacras.

cultu magnificentissimo iussit concelebrandos, ac sublimibus templa pompis splēdescere. Adeò tunc floruit, cùm senili consilio noster Bernardus iura ferret, Dei amor, proximi studium, salutis ardor, Ciuium bonum, & innocentiæ cultus eximius, vt iure quidem optimo dixisses meliùs ab ipso gestam Rempublicam, quam difficillimis monitis tradiderat gerendam olim Plato.

Hæc inter gloriosa gesta, inani gloriæ, mali Dæmonis artibus miserè succumbit Bernardus.

CAPVT XI.

ARx illa horribiliores in hostes perpetuùm statura, generosis munita virtutibus, vallata tot congestis diuinæ benignitatis opibus, quā deterrimus Satan, Dæmon vafer, toties arte sæua arietauerat, licet irridēdo conatu, nunc (Proh rerum volubitatem humanarum!) insidiosè superbiæ machinamento, humilitatis labante fundamine, miserrimum in modum corruit. Quinos denos annos incredibili penè spiritus feruore traduxerat Bernardus, cùm humani generis hostis conscius nequiuisse adolescentem iam, pro suo arbitratu, sternere in armis, studuit, rabie actus stygia, firmiori in ætate deijcere, vt lapsum eò altiorem, & truculentiorem offenderet, quò magis, tumidus superbia, iactantiæ gliscente Noto, efferretur. Nouus Aristoteles, viuens Plato,

Mira Bernardi sapiētiæ fama.

ipse

ipſe Lycurgus circumferebatur hetruſcus noſter Sapiens, eius doctrina miraculo ſimilis habita, nemo ea tempeſtate illi par, ſæculi illius feliciſſimi gemmam vnicam affirmaſſes, & vnicum phœnicem. Gloriabantur multi, (ac alter ipſe eſſet Pythagoras) eius eſſe potiùs auditores, quàm multorum doctores. Confluebant vndiquè Senā, vt ſapientiſſimis Oraculis à Bernardo erudirentur. Omnium oculi in illum conuertebantur, frequentiſſimæ turbæ ab eius ore in ecſtaſim raptæ, pendebant. Hinc callidus Dæmon inanis gloriæ peſtilens virus inſpergere cœpit, pietatis ſuccos exhaurire, inceſſanti violentia pacatiſſimum animum exagitare. Areſcit interim Bernardi mens, & paululū noſter inclytus Anteſignanus ſui immemor, intumeſcit, torquetur ſuperbiſſimo ſpiritu, & veluti cęco merſus pelagi turbine, miſerrimè fluctuat, iam ceteros deſpicatos habet, ſe omnibus præfert iā impares propriæ virtuti quicumquè oblati honores videntur; iam ſeſe effert, ac iactat dignum, qui plures regat Orbes, cui noua aperiantur terrarum climata venerabunda, buccinantia ſuam ſapientiam. Queritur ſecùm non pro meritis, pro dignitate dignoſci, omnigenam eius doctrinam non agmine confertiſſimo acclamari, adorari. Lamentatur coerceri anguſtos inter carceres, vel Hetruriæ, vel aliquarum Regionum cācellos. Vndequaquè venerationem venatur, placet illi digito oſtentari non ſolùm ab eruditis, & litteratis viris, ſed à muliercula, & abiecta plebecula; omnes in hoc vno volebat ſa-

Superbit ebrius ſua ſcientia Bernardus.

pientes, vt ipſum omnium ſapientiſsimum haberent. Ex hac effræni gloriæ libidine, æſtuquè; mœſtitudo, & macies quædam pallida oboriebatur, qua ferè omnes ambitioſi, & ſuperbi infeliciter moleſtantur. Dedignabatur ceterorum philoſophantium celebrioribus placitis aſſentiri, erubeſcebat ab alijs, quàm à ſeipſo doceri, complurima ſuoptè ingenio ſuperbè nouabat, potiùs ad ſui iactantiam, quàm ad auditorum vtilitatem appetebat diſſerere. Hinc obſtruitur Bernardo ſemita ad pias proſequendas exercitationes; non inuiſere, non ſolari morbis, vel carcere afflictos curat: diſplicet humiliora quondam exercuiſſe ea miniſteria, quæ nũc infelix abhorret. Sodalitium illud virtutum domicilium, aut penitus deſerit, aut rarò, frigido quodam ſtimulatus vſu, adit. Euanuere, veſano ſuperbiæ aſpectu, tot pietatis, tot virtutum, tot exempla illuſtrium facinorum. Acceſsit, quod perniciem fouit, intima quorumdam nobilium familiaritas, qui candorem innocentiæ Bernardi, & ingenuos mores profanis colloquijs, poeticis nugis, & ludicris ſcenis commaculauere. Sic inſumebat flebiles horas leuandæ mœſtitiæ ſtudio, flebiles inquam horas, & fletu largiſsimo dignas, ipſe defleuit poſtmodum mœſtiſsimus Bernardus. Amans es Deus, errantes non odiſti, aufugientes vocas, expectas, humanam imbecillitatem diuina ponderas tolerantiæ lance.

Deſerit Bernardus multa pietatis opera.

Mul-

Multis intentus ludicris Bernardus miſerrimè deſipit.

CAPVT XII.

NOn ſolùm ergò de primo penè angelico ſtatu deiectus Bernardus tepuit, & vacua ceù cymbula fluctuauit ſuperbiæ ventoſis aquis, ſed omninò euanuit charitatis ardor, peſſumquè ſe terrenis ſæculi delicijs, & illecebris dedit, nil amplius moratus cæleſtia. Deliciæ eius, longè ab Vrbe rus colere, villicari; deniquè viro principi arridet (caniciem exuto venerandam) ruſticari. Cura illius, atq; ſollicitudo voluptario ocio indulgere, pomeridianis horis luſibus vacare. Vacua eum iactantia ad vacuas ſiluas eiecit. Equitare per nemora, remotas permeare valles, frondoſos luſtrare montes, ſpecuum receſſus, ſiluas cęcas penetrare ſecretiùs, venaticorum agmine canum ſtipari, lepores, & damulas inſectari ſunt noſtri ſtudia effeminati Alcidis. Fit ipſe volucrum hoſtis, omnium volucrum mobiliſsimus. Amicos multos, multa ſecum ducit garrulitate, equitant, ſaliunt, diſcurrunt feſtiui, ardent inter dumeta, & antra muſco viuo virentia, ferarum inueſtigare veſtigia, fallere nodoſis laqueis. Anhelant omnia venandi perficere ſtudia, ſaltus opacos cingere indagine, rauco cornu clangore ſomniculoſas excitare belluas, perterrere, latratibus fugare,

Rus colit Bernardus.

Venatui incumbit.

clamore petere, sectari fugaces, cursu, & iaculo fatigare, agitare molossos; vel excussa lancea, & iacto telo, vel quasso venabulo transfigere spumantes apros. Pleni ferinæ cædis, per auia nemora, & præcipites valles iuuat ruisse, conscendisse montium iuga, strauisse multa strage fessas animantes. Tãgit Bernardum siluarum gloria, quem iam tetigerat splendor lycei, & litterarum maiestas. Delectantur aures Echo per caua saxa ad latratus canora, quæ quondam sapientiæ concertationibus oblectabantur. Pharetratæ Dianæ ferinas inter cædes in saltu bella gerit, qui iã in sodalitijs sacris militauerat Christo. Fallit dolosis laqueis feras, qui scientiarum callebat meliùs nexus exsoluere. Amat pallentes lucos, & siluestres excursus, qui religiosa delubra ad plurimam noctem multa prece coluerat. Scrutatur nunc longè seposita latibula ferarum, qui selectiora scientiarum rimatus fuerat arcana. Qui iam inter difficiliores fuerat labyrinthos versatus, seipsum nũc inter dumeta, & spinarum tricas inglomerat. Qui de inscitia gloriosum erexerat triumphum, nunc, vel feras triumphat, vel triumphatur à feris. Qui, vndanti, obambulabat vrbem, auditorum, & nobilium turba stipatus; nunc insequentium canum grege vagatur per nemora. Et vtinam solum siluę Bernardi animum detinerent; sæpè numero venatorijs dolis demissis, venatu fessus, inter piscosa fluenta, lacusq; tranquillos ijsdem vnà cum amicis curua vectus phaselo terit, incumbens piscatui, irremeabiles dies. Fallit escatis hamulis

Magna Bernardi mutatio.

Piscatui operam perdit.

pisces,

pisces, vel nodosis eos retibus implicat; contemplatur interdum è crepidine fluminis deceptas squamosas turmas, piscesquè venatrice pendentes arundine, alios ponderosis nassis tractos ad littus, plerosquè, vel madentibus linis, vel vimineis labyrinthis conclusos. Hæ ferè diurnę occupationes Bernardi; sed nec nocte illecebris abstinet. Notescit cunctis clarissima ea fama nocturnarum Senensium vigiliarum. In his nobiles promiscui sexus ingeniosis scommatis, & fabellis, nigras fallunt horas; placidis tripudiantes persultāt pedibus; citharis, & fidibus harmonico tympanistriarum, & fidicinarum contentu. Ludicris illis vigilijs se commiscet miser Bernardus, interquè vultus laruis obductos versatur, & inter iocosas delicias. Personant lætis salibus facundiæ acumine, & lepido risu tecta. Teneros lusus ineunt, mutua geminant gaudia, iocantur ad cyathos, inter lyras, fistulas, & buccinas sæpè repetunt choreas, dulces illecebras, molliosiores iocos, mulcentq; omnia cantu. Ibi inuitamēta poculis spumantis meri plenis, ibi læta, & sumptuosa conuiuia; nec nunc amplius abhorret infelix ab his, quæ iam ceteris damnans inhibuerat theatralia, & profana scenica. Existimasses Bernardū nostrū nouum illius ætatis Salomonem, omnem sapientiæ, seueritatisquè exutum sensum, in alium mutatum virum, desipuisse miserum ludicra omnia tantùm consectari, atquè cecidisse à cælestibus totum ad terrena transpositum. Tantum est, (heù monstrum) humani pectoris volubile consilium!

Lasciuit in vigilijs nocturnis Senensibus.

Senensium vigiliarum descriptio.

Tanta

Tanta diuinæ tolerantia benignitatis! Sequere Bernarde ſiluas, ſequere vndas, & ocia, nec tuis ſiluis diuinus ſterileſcet amor, nec ipſis vndis deerit diuinus ignis.

Bernardus ad inanis fomitem gloriæ difficillima axiomata tradit diſcutienda, ſed diuinitùs excæcatus ſe omnium inſipientiſſimum, & miſerrimum nouit.

CAPVT XIII.

LEnteſcebat rumor ille, cui præ omnibus, ambitioſo faſtu, Bernardus ſtuduerat ſua ſapientia elatus. Nihil enim bonæ famæ labefactandæ aptius, & bonæ doctrinæ opinioni, vel cuiuſuis rei eximio decori, crimine. Nec quidem poterat, vel inter ipſas Mundi voluptates, conſcientiæ vermiculo, non contorqueri, non morderi noſter Bernardus. Transfigebat enim viſcera honoris ſtimulus, quem ſuſpicari prudenter occeperat deperditum. Angebatur, ſe duce, lapſos pleroſquè in vana, & ludicra, quos ipſemet quondam efformauerat ad virtutem. Erubeſcebat ſecum penès probos, & ſenili ſapientia viros, eſſe contemptui. Pudebat illi ſodalitio intereſſe, vbi iam tot virtutum ſigna dederat, ac ſanctimoniæ. Contrà ſtimulum tamen, vel honoris, vel

Bernardus tactus honoris ſtimulo torquetur.

con-

conſcientiæ calcitrabat voluptuoſa vita; eodem ergò ſuperbiæ tumore, & inanis rumore gloriæ inflatus ex intimis latebris quarumlibet ſcientiarum curioſiùs quædam conquirit, excerpit, de ijſdem axiomata edit apertiſſimo diſceptaturus campo, fusèquè docturus; atquè, vt eius ſapientiæ fama longiùs, latiùſq; diffunderetur, circumquaquè promulgari iubet, vt Senam conuenirēt è diſſitis locis viri, vel eruditiſſimi, ipſum audituri, & cum ipſo de vulgatis theſibus concertaturi. Iam Lycæum illud, quod appoſitè Sapientiæ nacta eſt nomen, litterarium eximij ingenij Bernardi theatrum luculento apparatu inſtruitur; illuſtri pompa expolitur, ſericiſq; ſuggeſtus, è quo lacteū illud flumen eloquentiæ torrētiſſimum perfundere ſtatuerat Bernardus ad ſcientiarum affluētiùs ſuperbas opes pandendas. Aduolare, confluere pleriquè Senam adituri, audituri non in Delphicum illud mendax, ſed verax oraculum Senenſe, veritatis nempè portentum, vti aſſerebatur. Indicitur litterarijs concioni, & concertationibus tēpus. O rem mirādam! Decretæ diei proximiore nocte, ecce lumine, oculis captus Bernardus. *Bernardus fit cœcus.* Iactato nunc tuas palmas, tuos decores mortalis faſtus! Cœcus heu Bernardus. Diſcito tandem malè cauta hominum ſuperbia tumores exuere. En quem cœperat ſuperbia capit cęcitas. Non videt iam, qui ceteros deſpiciens aſpiciebat. Cœcis obuoluitur tenebris, qui aperta in luce appetebat plauſus, vmbras manu tenet inanis palpator gloriæ. Exclamat hæc inter ipſe cœcus:

Bernardus in cœcitate Deum flagellantem agnoſcit.

Manum agnoſco Numinis ferientem, paulò ante ſuaui lucis fruebar vſura, nunc à veræ lucis candore remotus merita obfundor caligine. Inania ſunt inani ſuperbo, cœco Bernardo medicamina, ars omnis medica inutilis; non enim hæc ipſius naturæ miniſtra naturę fines potis eſt pertranſire. Nulla, hinc indè ciens caput infelix, naturalis eſt origo, inquit, meæ cœcitatis, ipſius Dei omnium authoris eſt opus. Quid mea mens effera acta in facinus, facinoris non prætermiſit? Quid inauſum, intētatumquè? Quis error? Quæ culpa? Corrui per omne nefas, per omne vetitum, non veritus ipſe rempublicam meam fœdiſsimis violare vitijs. Quos nō corrupi oculos meis oculis? Ijs oculis, qui mihi dati ſublimes, vt cælum intuerer intuitus terrena deiectos habui. Priuer oculis non benè vſus oculis. Obruar tenebris contemptor lucis. Fœdaui ſceleribus meis aureum cælum, ſidera violaui puriſsima, lucem eam perennem oculis funeſtaui. Quid ergò ſi in tenebris verſor, & lumen cæli non video longior factus, meo vitio, à Deo meo, Sole, luce mea? Sic mentis oculi ab oculis corporis clauſis recluduntur. Indicitur Bernardo cęcitas, vt velut alter, ſed nobilior Democritus contempletur non ridens, ſed lacrymās terrena, non cæleſtium Orbium motus, ſed conſtantiſſimum Motorem. Excœcatur Bernardus non à ſemetipſo, vt ille miſer ſtulteſcens, ſed à Deo, vt ſit verè ſapiens, & verè ſapijt cum reſipuit; melius vidit erutis oculis, quā oculatus. Nouit animi ſordes corporeæ fuiſſe cœcitatis

Bernardus in cœcitate ſuos errores deteſtatur.

causam, & cœcas sensus illecebras peperisse orbitatem, & iure ambulare vt cœcum, quia in Deũ Lucé peccauerat. Fatetur superbuisse vt Nabuc, perindè dum seipsum hominem vidisse non sategit mendicum, extitisse dignum, qui orbatus oculis, se mente videat belluam despicabilem per deserta loca inter caliginis areas fęnum propriæ vilitatis esuram. Nouit vt Samson lasciuisse, atquè ideo excœcandum ab eodem inanis gloriæ Idolo, cui sacrificarat, seq; ipsum litauerat, ac deuouerat. Errata mente recolit, discutit, ingemit, lacrymatur. Quam inanes sunt, inquit, Mundi pompæ, apparatus, quàm exigua, quã innumeris omnia, sub Luna, casibus obnoxia! Affulsit mentis oculis diuina lux, & dolens, pectus clausis palmis agitat, lacrymas profundit, exorat Deum, obtestaturquè vt sui eum misereat; inhiat efficacioris gratiæ radio, & si oculis labefactatis, etsi binis luminum pupulis vanescunt omnia in tenebris mersa, saltem manibus, in cęcitate exquirit Deũ, tenet crucifixum, ipsumq; iteratis efferuẽtissimis amoris amplexibus nunquam relicturus obstringit.

Soph. 1. *Daniel. 4.* *Isai. 1.* *Bernardus in cœcitate nouit se pœnitere.* *Psal. 76.*

Peruadit interim cęci Bernardi rumor Vrbem totam Senam. Tristantur exteri, qui aduenerant audituri, luget Patria viri casum, collacrymantur omnes; socij verò sacri Sodalitij tenebras Bernardi perspicaciùs, & lucidiùs contemplantur. Extollunt singuli sapientissimæ Numinis abyssi consilium, sperantquè errantem ouiculam per mundanos anfractus, per superbię, inanisquè glo-

riæ apices præcipitem, per voluptatum valles deuiã Satanæ faucibus expositam, ad ouile demùm amantissimi Pastoris Iesu, à quo superbè discesserat, stimulo illo cœcitatis reuersuram. Sciebant punire Deum ad monitionem, sternere ad salutẽ, affligere ad beatitatem, perimere ad vitam. Intereà amici, consanguinei, Senatores, Nobilitas omnis, Respublica tota Senensis ad ædes Bernardi confluunt inuisuri cœcum; mœrebant, cruciabantur pro amico, pro Duce, pro Reipublicæ oculo de amissis oculis, & ipsi solamine egentes solabantur vtcumquè Bernardum cœcum.

Bernardus Iesu, & Deiparæ votum nuncupat pro amissa luce, fitquè diuinitùs lucis compos.

CAPVT XIV.

LVcescit in illa diuina caligine Bernardi mẽs, fuerequè illæ oculorum tenebræ eximij luminis oculeæ mentis origo. Clauduntur mortales oculi, patescunt immortales clariores; & ò quàm meliùs ille nunc his mentis oculis videt cœcus, quàm viderat videns; vidit in corporis cœcitate cęcitatem lõgè obscurissimam animæ, illam, vt temporariæ vmbram mortis, hanc perpetuæ mortis imaginem. Vidit cęcus, & benè discriminat nũc quod lumine pollens nondũ agnouerat. Vidit seipsum præcipitem, fragilia videt

Multa videt in sua cœcitate Bernardus.

gesta,

gesta, videtq; fuisse in nocturnis fabulis suæ patrię fabulam, & vtinam ait, profundo è cordis intimis suspirio emisso, vtinam ipse luam hac cęcitate corporea cęcitatem mentis. Vidit cęlum simul, & barathrum. Inhiat iam corporeæ luci, vt virtutis exẽplis benè extrueret, quod malè destruerat. Virginem ergo pijssimam mediatricem, cui ab ineunte ætate fuerat addictus, supplicibus precibus adit, votoquè compellat flagranti, & irreuocando. Spondet Iesu, quod si vnquam deperditæ luci restituatur, ea vsurum se imposterùm non amplius ad perniciem, sed solùm ad animi salutem; clausurum semper oculos ad lethales illecebras, sacroquè se mancipaturum Eremo, inter inhospita tesqua Deo tãtùm vitam traducturum. Sic vouet, sic firmissimè statuit. Mirum! Habuere alas pernicissimas, volauere extemplò ad Dei thronum, ad Virginis solium feruidæ preces, quę benignissima Virgo veri Solis Aurora, & nũcia, & ipsius Genitrix luminis, vtpotè tota perfusa luce, cuius aurea coma sidereo redimitur serto, cuius manus tornatiles cęruleis plenæ hyacinthis, cuius amictus lucis radijs texitur, cuius sub pedibus radiat Lunæ cãdidę globus, luminis ipsa tota ꝑdiga, ecce ipsa è Bernardi oculis sua lucifera manu tenebras discutit, pellit, fugat, redditq; lumen lumine capto, diemq; clarũ. Fugatis tenebris in lucẽ sereniorẽ exerit oculos, diuinitùs haurit cæli lumẽ Bernardus, ꝑsoluit gratias, effundit ingẽti præ gaudio lacrymas vberes pro restituto visu ad pijssimæ Virginis pedes. Hæc inter fa-

Votum nuncupat pro luce deperdita.

Cant. 5.

A Beatissima Virgine cęco Bernardo restituitur lumen.

ma eadem, quæ oculis orbatum prædicarat, eũdẽ etiam, videntem clarè prænunciat. Faustissima ea dies illuxit omnibus; ingens Reipublicæ, ingẽs fuit amicorum, ingens sodalium, exterorumquè omnium, qui Senam Bernardum audituri conuenerant, gaudium. Complentur ædes confertissimis turbis. Omnes gratulantur, plerique orant, solicitis precibus obtestantur, vt promissis faciat satis, nolitquè inani cunctos expectatione ludere, sequè à Cathedra dissererẽtem, omnesquè edocentem præbeat. Spondet non modò se staturum promissis, immò certam diem sibi verba facturo decernit, qua illucescente, confertissima multitudo conciliati Patrum Ordinis Senatorij, Togatorum, Nobilium, Ciuium, Exterorumquè sese in vndam profert. Adit illuminatus Orator Sapientiæ palæstram insueta pompa fulgentem. Conscendit sapientiæ Cathedram illius sæculi, vel Cato, vel Salomon. Pendent ex eius ore ora, animi, oculi, aurēsquè omnium, ipse humillimè Auditorum intuitus, & veneratus Theatrum, orationem præter omnium expectationem de Mundi contemptu habuit, atquè in hunc ferè modum exorsus.

Ingens omnium lætitia pro Bernardo lucis facto compote.

Promittit se è Cathedris verba facturum.

Concio de Mundi contemptu in Schola Sapientiæ Senæ à B.Bernardo Eremum concessuro habita.

CAPVT XV.

SI vnquam ex hoc nobilissimo, & aptissimo orationis loco, curiosa iuxtà,& vtilia, consessus hic vester, Auditores præclarissimi, auido animo percepit,auribus hausit, memoria custodiuit. Si magnum vnquam quid vobis visum singulas, singulis sermonibus meis, percipere disciplinas, nunc curiosiora, & vtiliora vobis proponenti, nunc omnes disciplinas vnica hac mea, & omnium nouissima concione, aperienti, faciles aures, & quod magis exopto, animos faciliores, spero mihi vos impensiori cura, & studio præbituros. Non audituri vos hodiè me Idæas platonizantem supra ipsos cęlorum vertices,nec cum Stagyrita penitiora, occultiora naturæ perscrutantem. Non orbes nouos in Lunæ orbe designabo,nō Terram sua graui mole iacentē æternùm. Non nantia sidera,aut cælo inhærētia;non astrorum meatus,seù vertigines; nō maris salsedinem, æstumquè,atq; alia,id genus,explicabo. Sunt hęc spinosæ ingeniorum curæ nullo prorsus emolumento, in quibus mens humana obuoluta siluescit. Proponam,& exponam mihi,vobisquè quæstionem omnium latissimè peregrinam, & exper-

to mi-

to mihimet notiſſimam. Tenebras oſtendam luci-diores eſſe ipſa luce; lucem ipſis tenebris tene-broſiorem. Demonſtrabo captos oculis ſapien-tiùs,& acutiſſimè videre, oculatos præ omnibus cęcutire. Omnia cæli clauſa ampliſſimo gyro pũ-ctum eſſe,& nihil;& id quod nihili faciunt morta-les eſſe omnia. Quid per veſtram fidem, Audito-res, curioſius, & quid his quæſtionibus vtilius? Quid à luce longiùs dicetis vos, quàm tenebras? Quid à tenebris remotius, quàm lucem? Quis iſte lynceus in iſto lycæo carens lumine? Quis iſte cęcus Argus in hoc theatro ſcatens oculis? Quæ noua iſta cognatio lucis ad tenebras? Quæ affi-nitas nihili ad omnia? Hanc probabo Mundi ſe-ctatoribus. Tu mihi Deus Optime Maxime, Tu Deipara Mater, & Virgo, vos Superi beatiſsimi, quos iam in lucubrationibus meis rectores, vel aduocatos habui, & peculiaribus precibus volui lucidiores aperite nunc mihi vndas, & ex meo ore fontes date fluere vberes,& ſalutares. Et vt clariori luce clariſsimam meorum thematum ve-ritatem hauriatis, vmbras à veſtris mentibus fu-gate omnes, tenebras ſoluite præteritas.

Percrebuit Auditores meæ cęcitatis rumor, vidiſtis me non videntem, verùm quænam fuerit origo, quiduè cęcitas mihi præſtiterit, non vna fuit omnium, nec fortè nunc eſt ſententia; fuiſtis (& quis ſcit an modò ſitis?) meæ cęcitatis cæci iudices. Cęcitatem meam mea ſcelera peperere, & ipſa cęcitas peperit mihi lucem,& in tenebris, quas à Deo habui in pęnam, effulſit mihi lux pu-

rior,

rior,& penè diuinior. Vidi cęcus,quod videns non videram, & vmbras inter penitiſsimas mortalia omnia optimè noui. Fauſtiſsima mihi nox tanti luminis parens. Videram iam antequàm cęcitatem mihi Deus benignè elargiretur, hæc mundana, quaſi quid omne forent. Vidi benè cęcus ea omnia nihil eſſe. Vidi in hoc nihilo, velut lethales ad ſyrtes ruere præcipites, mori mortales. O quam benè vmbræ illæ meæ fuere lucidiſsimæ! Claudite quæsò mecum tantiſper tot pro ſæculo oculos, & metimini mentis lumine vniuerſa hæc intra concaua cæli concluſa, & luxus faſtuoſos, & ſuperbas opes, & ſceptra, & coronas, Regna, & Imperia, porticus, & academias, corporis ſpeciem, animi robur, armorum fulgorem, cataphractos exercitus, ſagos, & togas, & intuebimini omnia volubilia, fugacia, nihil, & mortales pro his æterna, omnia peſſundare. Quid enim Orbis hic vniuerſus, cuius fines nos miſeri cœci ſomniamus in immenſum porrectos, ſi cum cælo compoſuerimus, niſi punctus nulla dimenſione partibilis? In hoc puncto inſanimus, angimur, deprimimur. Sub hoc puncto carbaſa damus ventis, armis digladiamur, minuſquàm de ſemipuncto certantes. O ridiculos fines! Somniauit Alexander, inſipienter dictus Magnus (Quis in puncto quæsò Magnus?) plures Mundos, & fudit lacrymas, & cum neſcio quid Deitatis molitur, mortalem ſe tandem, & vermibus non imparem, luteamq; carnem agnouit, dediſſetquè libenter pro philoſophico Diogenis expilato pallio aura-

tam chlamydem; pro dolio, (pauperrima philosophi casula,) prædiuites aulas, pro vili scutellula, gemmantes pateras. Defuit Pompeio vniuersa terra ad triumphum, defuit & pauperculo modica terra ad sepulcrum. Triumphat de Parthis, de Gallis bellicosissimus Cæsar, & tandem impiè ternis, & vicenis ictibus miser confoditur. Bellisarius Vuandalos trucidat, Italos perterret, Orbem commiscet, atqui tantorum gestorum terminus quis? Cœcitas, & egestas miserrima. Emēdicat panem famescens, qui Regna fame expugnarat. Palpat tristes vmbras terror rutilantium agminum, & nihil inuenit humanæ amplexator gloriæ. Audistis Dionysium Syracusanum ex Tyranno Ludimagistrum. Demiramini sceptrum versum in ferulam; ex fera bellua crudelitatis, monstrum puerilis disciplinæ. Accepistis seniorem Marium de Iugurtha Rege triumphantem, (Sylla insectatore) in limosis minturnensibus delitescentem paludibus trementem, fœdum, infelicissimum. Notescit vobis Tarquinius Superbus Romanorum Rex nouissimus militari gloria perillustris, regio deiectus solio, sub Cumarum Tyranno miserrimè cadens. An non inspicitis Persium Regis Macedoniæ filium eò adactum egestatis, vt ad pellendam famem regiæ immemor famæ, Regijquè decoris, in fuliginosa Fabriferrarij officina folles inanes exagitet, vt excitet ignē, exagitatus ipse dolore. Agitat ignem infelix potiùs suspiriorum, quàm follium ventis. Inter incudem, & malleum malleat ferrum conscissa ve-

ste,

ſte, immundo præcinctus linteo, ore turpato carbonibus, ſudoreq; madidus, viliſſimi artificis nobiliſſimus famulus. Inſpicite Mitridatem Ponti Regem tot clarum trophœis, in cœcos carceres truſum ſibi ipſi mortem conſciſcentem. Ea manus, quæ tot militum ad gloriam captandam fugarat cateruas in ſeipſam furit omnes vnico ictu pompales ademptura triumphos. Proponite vobis Policratem Samiorum Tyrannum ſuſpenſum cannabe, fune claudentem fauces, & vitam. Darium aureis compedibus vinctum, multis confoſſum vulneribus exſpirantem. Baiazetem Turcarum Regem regios curuantem humeros victori Tamurlano equum conſcendenti. Priamum tot Regum parentem, ſepulcri egentem poſt fatum, & flammæ ad Rogum, ardente Troia. Achillem Pelei filium Troiani belli fulmen, Ilij excidium ad Apollinis ſimulacrum à Paride occiſum. Vrbis, & Orbis idolum iuxtà, & ludibrium Seianum, quò Imperio vniuerſi viciniorem, eò famoſæ neci proximiorem. Nonnè temporis momento ad culmen felicitatis euectum conſpicitis, & datum ad barathrum miſeriarum? Prætereo Heroinas Reginas, Cleopatram ex Ptolemæis regibus ortam ſpontè peremptam. Zenobiam eodem ſtipite natam pōderoſis circumplicatam catenis ab Aureliano Imperatore in ignominioſum tractam triumphum. Hecubam Troianam ex Regina famulam, tot filiorum necibus dolore inſanientem, infeliciter obeũtem. Quot Reges inſepulti, abiecti auibus, vel canibus laniandi? Quot ſua dexte-

ra, ſuo ictu interfecti? Quot coronæ aureæ, quæ Regum auguſtiùs cinxere tempora factæ ferreæ turpiùs vinxere eorumdem pedes? Quot imperantes onerati ferreis laqueis in ſeruitutem redacti? Quot dati ſeipſis præcipites? Quot fame abſumpti? Quot exercitus triũphatores triũphati à morte? Inſpicite tumulos, buſta, Cadauera, cineres. Vſus ſum profanorum exemplis, vt ab ipſis profanis redarguantur profani. Sed quid memorem monumẽta ſacra? Nabuc ex regia ad nemus, ex fero Rege in feram efferam mutatus, & qui iã regijs dapibus veſcebatur, vix vili fœno, beſtiarum pabulo, excutit famem. Quid Saul regem necis cupidum ſuo ferro cadentem? Quid Sedechiam ex rege mancipium, catenis onuſtum Babylonem protractum excęcatum, miſerrimè vita functum? Quid Iezabelem è turri in præceps deiectam, equorum protritam pedibus, deuoratam tandem à canibus. Fumo ſimilis hæc Mundi gloria, quò aſcendit altiùs, eò citiùs euaneſcit. Quãtula hæc felicitas? Tãtula, vt contrahatur ad dies, ad horas, ad puncta, ad momenta, vt citiſſimè fugiat. Quid diuturnum in ſæculo, ſi nec ſæculum ipſum diuturnum? Sol ipſe velociſſimè raptus annos rotat, & ſæcula, nec ſupereſt deniquè momento momẽtum. Quid ſtabile in Mundo labili? Mundana, dùm floreſcunt, exareſcunt, gloria ipſa caduca, & languens. Morimur, & quaſi aqua dilabimur non amplius reuerſuri; bullæ ſumus tumeſcentes, inaneſcentes. Spatiolum inter huius vitæ ingreſſum, & egreſſum, ipſe ingreſſus egreſſus eſt.

Id quod dicimus,quod manet manat,& fluit,nec tantillum durat.Dum dormimus,tempus euolat, & ad sepulcra, cursu labente sinè mora agimur velocissimè,cōcitatissimè rapimur. Sauli regnum promittitur,& pāditur sepulcrū. Nihil felicitatis, nihil ergo perenne sub cælo. Bracteata est hæc Mundi gloriola nullis nixa radicibus. Somnia sunt, visionesquè nocturnæ. Consueuit Deus dormientibus ostendere Mundi gloriam; Sic patefecit Iosepho, Pharaoni, Nabuco, & ceteris; somniantium enim bona sunt,vmbra,vapor transiens,cęcus fumus,scenicum, nihil. Quid sodès Regno fragiliùs? Quàm ponderosa gestantibus sceptra! Regum coronæ spinis potiùs texuntur, quàm gemmis. Magis lugent aulæ,quàm caulæ. Turres illæ procerisimæ quàm aptæ fulminibus! Momento antiquisimi rapiuntur, & absumuntur fulgores. Quæ amicum iam tempus erexit,edacisimum deuorat tēpus. Vbi Persarum felicitas? Darij thesauri? Macedonum Imperium? Aegyptiorum ditio? Aethiopum Regna? Europa quassata bellis, Asia diruta, & cetera omnia, susquè, dequè iactata veluti marinis fluctibus. Vbi Dianæ templum? Qua manu sacrilega,quibus ausis incensum,cinefactum? Vbi Pyramides? Vbi mœnia miracula Memphis? Vbi Portæ Thebarum? Vbi Solis simulacrum? Vbi Artemisiæ Mausoleū? Vbi Vrbes? Vbi Regna? Vbi Regnatores? Fuit Ilium, & ingens Teucrorum gloria, & vbi olim Troia,nunc seges,dumeta. Iacet alta Carthago, cecidere Thebæ. Vbi nota fama Thenedos? Vbi

iam florentes Athenæ, ſcientiarum altrices, Academiæ, Porticus? Ibi nunc agri, & arua, & pecudum pabula. Et vt aliquid de ſapientibus viris dicam; An non vbi quondam Philoſophi, ibi bubulci, Paſtores? Vbi cathedræ, ibi raſtrorum, & vomerum copia? Vbi calami eſcultiſsimi ibi impolitiſsima ſarcula? Quis habet Ariſtotelem, diuinumq; Platonem? Paruus cinis. In quid abijt celeberrimus Solon? In paruum cinerem. Quem obtinuere gloriæ terminum Iſocrates, Anaxagoras, Pythagoras, & Salomon omnium ſapientiſsimus? Paruum cinerem. Qua maieſtatis infula ornantur eloquentiſsimi Demoſthenes, Tullij, Hortenſij? Paruo cinere. Quænam tãtorum Heroum, vel litteris, vel armis fulgentium veſtigia? Nihil, vel paruus cinis. Vnus vnus omnia cinis æquat. Homo vas fragile, luteum, quid ſuperbit terra, & cinis? Quis exiguo orationis gyro vana Mundi prætexet? Proſequamini vos mecum, Auditores, vbi Chaldeorum, Perſarum, Macedonũ ſceptra? Vbi Romanorum imperium nullis penè coercitũ finibus? Truci hìc omnia obuoluuntur volubilitate, & vorax viciſsitudo vorat deniq; omnia. Vbi Vrbium Regina Roma? In ſuis cineribus, & cadauere quæritur, nec inuenitur. Sed inſpicite ipſa elementa ſeſe mutantia, pugnantia, pereuntia. Aſſurgunt marinos inter fluctus, quaſi alieno in Regno Syrtes, Scopuli, & Vrbes, & ipſe Oceanus fauce, latratuquè horrido Regna vaſtiſsima abſorbet; & vbi luſere ludibunda nauigia, ibi miſerè iacent ſepulta vorticibus. Nunc æſtuat ma-

re,

re, fremit, & tumet, & altiſsimis vndarum montibus coniurat in ſidera, & ſua aſpergine cælum laceſsit, & fœdat, modò detumet, & deijcitur, & inter minutulæ arenæ fines ſe continet. Labat, hiaſcit, ſequè ipſa abſorbet concuſſa tremore tellus. Extinguitùr ab aqua ignis, abſumit ignis aquam; militant, & concertãt aereo in campo, fremuntq; bellicoſiores venti. Deficiet iſta reciprocantium ſphærarum vertigo. Iubar hoc Solis, coma illa texta radijs, globus hic menſtruæ Lunæ, multiplex hic abibit planetarum aſpectus, ac ſiderum: Præſtigiator eſt Mundus, & faſcino lethali tenetur acies noſtri oculi in illius purgamentis, rerumq; quiſquilijs. O quam citò fulgẽt, & auolant, florent, & arent! Fucata illa venuſtas, quam innumerī inſanientes ardent, ſequuntur, labyrinthus omnium eſt ſcelerum. Deceptrix forma oculos lippientes depaſcit. Illæ choreæ vertiginoſæ nos dementant, dementauere iam Herodem, qui pro ſaltu petulcæ puellæ Regni fuit pollicitus medietatem. Det pro ſaltu Regnum, Regnum ipſo ſaltu mobilius. Abdicemus oculos tandem aliquando ab his terrenis ſpectris, ab hoc phantaſmate ludicro, ab hoc miſeriarum theatro. Simus memores excidendam tandem dura mortis ſecuri, diraquè falce vitam. Omnia vanitas, ſcenica ſceptra, ſcenicæ coronæ, mimici ſplendores. Riſus ipſe luctus. Quis ad Iridem pacis nũciam, & gemmeum aerij campi pontem, pluuiæquè indicem non ſtupet? Ridet ipſa inter florum nubes, & gemmas, ſed quas refert gemmas, profertq; flores, nec gẽ-

Marc. 6.

mæ ſunt, nec flores, ſed nec quidem colores. Explicat ſuperbus Pauo pennarum gemmulas, rotat faſtoſus ſcatentem mille oculis caudam, vel ſtellatam, vel cōcatam, ſequè ipſum iactat volucrum Argum, & ſui Cæli vel floriferi, vel ſtelliferi Atlantem; ſed in fuco verſatur inſipiens, nec colores, nec gemmas, nec ſtellas habet; pedes tantùm benè videt, non fucatos, ſed cinereos, tunc detumet, in orbem complicat alas, contrahit in aceruum pennas, & mœſtiſsimè luget. Obſtruamus, miſeri aures ad Syrenum cantus in hac malefida pellicientis, ridentiſq; freti malacia. In Cælum, & in illa æternitatis lumina oculos quiſquè vertat ſuos. Mentem aduertite fortiſsimam ad ea ſolùm, quę fidem habent, & voluptates fidas; ad ea, inquam, quæ non vt hæc terrena mobilia, fugacia, nihil; ſed quæ nec tempore perdita, nec euētibus corruentia, nec ſeditionibus perturbata, nec ærumnis cōcuſſa, nec viciſsitudine irrequieta, nec calamitatibus obruta; ad hæc mentem, Auditores, mecum dirigite; ad ea, quæ ſemper voluptaria, ſemper amœna, conſtantia ſemper, beantia ſemper; ad ea immortalitate florentia, vigore firma, decore inclyta. In Cælum tantum riſus, ibi vernant roſæ ſinè vllo ſpinarum aculeo. Illuc appulēdum, vbi dies nouiſsimus nobis promittitur, dies, qui non habet occaſum, omnes, præter ſeptimum, habent. Quæ vera ſunt, æterna ſunt. Me miſerum fœdiſsimi ſæculi vſquè modò ſectatorem, vſquè modo deceptum. O me cœcū cum videbam! O me oculatiſsimum excœcatū!

Eligam partem meliorem à terrenis rebus auulſus. Vitam, Auditores, mihi eremiticam eligam; pœnitentiæ in locis anteactæ vitæ crimina perpetuùm lacrymaturus. Vlciſcentur ſacræ vigiliæ voluptuoſos ſõnos; carnis meæ illecebras aſperrima cilicia; magnificas ædes rigidæ cautes; conuiuiorum luxus ſeueriſsima parſimonia; ſpumantes crateres arida ſitis; leues ſaltationes, immotæ preces; muſicos cantus, pſalmorum concentus; lepidos riſus, perennes lacrymæ; Mundi tandem ſtudia, diuinæ exercitationes. Sordeſcant mihi poſthàc porticus, academiæ, lycæa caligine obuoluta omnia. Non iactabor impoſterùm opinionum fluctibus ex aduersò pugnantibus. Non hæſitabo in duris humanæ ſcientiæ ſalebris. Me miſerum texi, & retexi, conſtanter tuitus, quod facilè reieci. Hoc nimirum tantùm credite, Auditores, eſſe in noſtris ſcientijs certum, nihil eſſe certum. Non eſt verum, quod varium eſt. O diſsipatos humanæ ſapientiæ puteos, circà quos ſitientes mortales perfremunt, nec eis puræ aquæ datur haurire guttulam! Sciamus, oro, atquè obteſtor, Chariſsimi, vnum Sciamus Ieſum veram ſapientiam, ſalubre mentis noſtræ conſilium, ſalutare amantis cordis oblectamẽtum. Velificemur animo. Sciamus Ieſum ſapientiæ fontem, doctrinæ theſaurum, integritatis typum, deliciarum ſcaturiginem, voluptatis pacatiſsimum pelagũ. O Amor mi dulciſsime, te veridicum non tenet alienigena philoſophia. Te beantem non forenſes audiunt turbationes; Te amantem non impu-

dicæ noſcunt voluptates; Te pudicum,non mortalium ſapiunt inquinamenta, Te ſapientem non improba reperiunt conſilia.Ieſum,depulſis mentis tenebris, feliciſſima mea me edocuit Cœcitas; Ieſum ſcilicet amatorem,dulcedinem,ſanctimoniam,delicias,beatitatem meam. Pro vilibus, euaneſcentibus his terreis, expetit nos ipſos à nobis,noſtros animos Satanas. Pro caducis tentorijs manſiones æternas nobis adimit. Pro nihilo à nobis vult adorari. Quid? Et quid hoc? Excutiamus ſomnum ab oculis noſtræ mentis, adoret nos Satan Dei gerentes imaginem, Chriſtum indutos. Magna res eſt anima,ſanguine,& vita immaculati Agni redempta. Mentes attollamus, quia tanti valemus, quanti Chriſti ſanguis, & ſi tanti non valeret anima; nõ tam copioſè ſanguinem effudiſſet. Effudiſti mi Ieſu ſanguinis flumẽ, cuius ſtillula infiniti valoris; nouiſti animam, vt quid infinito infinitius. Tranſiſti totus mi Conditor in pretium meum. Pluris me fecit Genitor tuus, penè ac te, cùm te filium pro me dedit in pretium. Ego vnicus theſaurus tuus,& tu circa me cor tuum apponis. Abſcondam me ipſum ego theſaurus tuus. Lugebo obliuioni à me traditam iam,& neglectam animam meam, opus tuũ. Tu Virgo Parens, cuius prece, lumen recepi, tu, qua lucem nunc haurio cæli, tu, cui vota nuncupaui, da, vt ab his oculis nunquam deſint lacrymæ. Vos Ciues,vos Auditores omnes,ignoſcite iiſdem meis oculis, quibus toties, improbo exẽplo,oculos veſtros fœdaui. Sint pœnitentis cor-

dis,

dis, & ingenui doloris mei geminata suspiria, & lacrymæ fidi testes, & linguæ. Pateat posthàc mihi cælum illuminato è cælo; hinc è cælo mihi lux data, vt cælo semper sim fixus. O si mihi liceret, ò si mihi daretur, vellem in Aegypti arenis, vel in Africæ desertissimis antris degere, vt Deus solus mei esset inspector, vt solus soli Deo vitam ducerem. Detur mihi saltem, ò Accona, tuas opacas valles incolere, cælestes in tuis rupibus delicias sapere; in te meos omnes possidere solitarios amores. Vos rupes, & antra eritis mea dulcissima Tempe, tu Paradisule, horte tu mi deliciose; in te quidquid vitæ superest vitam impendam. Tu Senensis Respublica, vos amici, consanguinei, vos meæ Patriæ mœnia valete, meiquè amoris erga vos hoc sit monimentum, hoc pignus: Omnia humana nihil; cursus vitæ breuissimus; æternitas momento amittitur. Qui veram vitam inhiat, discedat saltem animo à sæculo.

His dictis è suggestu prosilijt ad vniuscuiusquè pedes genibus prouolutus, veniam humillimè lacrymabundus petit. Orabat, vt omnes pro se orarent. Non poterat ad tanti viri demissionem, ad discessum non stupere theatrum, nec ad Bernardi largas lacrymas continere ceteri lacrymas; ruebat ille conuëtus ad genuflexi Bernardi collum, qui humillimè in crucem efformauerat brachia, amplectabatur. Ipse tandem miris sanctimoniæ futuræ signis, ad ædes suas confertissima turba è ciuibus, ceterisquè conflata, reuertitur.

Bernardus Pauper ad Eremum contendit.

CAPVT XVI.

Matth.46. EMpturus euãgelicam beatitatis margaritam Bernardus dedit omnia sua. Currendum erat ei ad brauium gloriæ, ideo deserit sarcinæ pondus. Ioann.13. Cant.5. Sic iturus Iesus ad Patrem vestimenta sua deposuit. Nec palliolata Sponsa ruit in diuini Sponsi amplexus, ni angelicis exuta manibus vestes, & vt amoris insciola mastige cæsa. 4.Reg.14. Elias ad Cæli Regna festinans dimittit Mundi pallium. Non è manibus impudicæ mulieris elabi, poterat pudicus Iosephus, nisi palliũ floccifecisset. Genes.39. Moyses ab Aegypto egressurus, post terga habitis opibus, tulit secum sola Iosephi ossa. Exod.13. Sic Bernardus è sæculo nil asportat, præter mortis memoriam, veram philosophiam. Quidquid habebat, vel mobile, vt vulgò dicunt, vel stabile erogauit egenis. Cœnobio D. Dominici ædes, quas ipse incolebat, dono dedit, religionis, & munificentiæ argumẽtum, gratiquè animi indicium præclarissimum, vt qui cellulam puerulus pauperculã incoluerat in sacris septis, pro ea ædes redderet magnificas. Religiosi verò illi viri easdem postmodùm proposuere venum, dedereq; nubili, & nobili puellæ ex Ptolemæorum familia, vt ex eorũ tabulis liquet. Omnium sæculi solutus nexibus Bernardus, Deo tantùm fretus ad Acconenses specus, loca pœni-

B. Bernardus omnia pauperibus erogat, & ædes, quas incolit Ordinis D. Dominici Fratribus elargitur

tentiæ aptissima gradu contēdit hilari, & festino, iter est pedestre, amictus vulgaris, pecuniā execratus, & quoduis humano vsui, vel abusui deseruiens. Concioni de contemptu Mundi, inter ceteros, adfuere viri Senenses nobilissimi, Ambrosius Piccolomineus, & Patritius de Patritijs, qui sermone illo mirificè permoti integritatis viam alacrem arripuere. Igniti enim eloquij diuina flamma, etsi per singula audiētium corda serpsit, ità, vt omnes sæculi huius vices detestarentur, tamen tunc è vestigio cælestium amore, & eremiticæ vitæ rapti fuere Ambrosius Piccolomineus, & Patritius de Patritijs, qui strati ad Bernardi pedes rogitauere, vt seipsos non dedignaretur in eo itinere comites, & in Eremo socios. Proficiscuntur vnanimes, & hoc trino, sanctoq; numero eremiticæ vitæ viri nobiles fundamenta in Accona posuere, quam sibi retinuit pœnitenti, & ipsum sequi volentibus Bernardus. Abeunt ergo pessundatis rebus omnibus. Multi vdi lacrymis, & religioso fletu exclamant: dextera Numinis, quàm potentissima! Egredimini de terra vestra, de vestris laribus, de cognatione vestra, properate in terram, quam mōstrabit vobis Deus, beatius erit ibi humile tugurium, quàm in sæculo peregrina palatia, ibi spatiabitur liberè mēs vestra per opera Creatoris, transcurret, circumuolabit vltrà Oceanum euolabit ad cælum, penetrabit abyssos, perlustrabit Orientem, Occidentem. Ite felices sine pera, sine sacculo, vbi vel cibaria, vel pecunia condantur; sine zona enim, & sine ære di-

Habet comites in desertū contendens B. Bernardus Ambrosium Piccolomineum, & Patritiū de Patritijs Senenses nobilissimos.

Gen. 12.

Zeno Veronensis in Psal. 129. Luc. 9.

uites eritis, affluent vobis omnia, quia aderit vobis Deus. Renunciastis omnibus, quæ possidebatis, vt nihil habentes possideatis & omnia. Iactastis vestras curas in eum, qui vos enutriet. Respicite volatilia cæli, non serunt, non metunt, non congregant in horrea, & Pater cælestis pascit ea. Stillabunt vobis scabræ ille rupes dulcedinem, fluent vobis colles lacte, & melle. Properate in Eremum ad cælestis doctrinæ scholam, ad diuinarum artium disciplinam, ibi erit mors vitiorum, fomes, & vita virtutum, Paradisus deliciarum. Ite viui Martyres sacrificate sine corpore corpus, & sine sanguine sanguinem, sustinete iram, retundite linguam, frænate oculos; tactum, & gustum coercete, irridete risum. Pergite ad locum horroris, & vastæ solitudinis, dirigite gressus in locum terribilem, sed ibi non erit aliud, nisi domus Dei, & porta cæli. Ite spectacula Deo, Angelis, & Hominibus. Ite gementes turtures in loca solitaria, sedete nihil vobis, & turbis, nihil cum multitudine ceterorum, obliuiscamini populi vestri, & domorum Patrum vestrorum; concupiscet enim Rex decorem vestrum. Leuate manus vestras ad Dominum Deum excelsum. Flabit vobis suauior Sãcti Spiritus aura. Non esurietis, neq; sitietis, non percutiet vos æstus, vel Sol, quia miserator Deus vos reget, & ad fontes aquarum potabit. Ite tandem gloriosa cadauera Mundo defuncta, Deo viuẽtia. Ite cælestes Heroes, expectat vos Paradisus, nõ specus; Angeli nõ feræ, Empyriũ, nõ antrũ.

Primi Libri Finis.

Luc. 14. *2. Cor. 6.* *Psal. 54.* *Matth. 6.*

Isai. 3. *Basilius de laudibus Eremi.*

Crysologus serm. 118. *Nanzian. de laudib. Basil.*

Genes. 28.

Psal. 44. *Bernardus serm. 40. in Cantic.* *Psal. 44.* *Isa. 49.*

BEATI

BEATI BERNARDI PTOLEMAEI SENENSIS VITAE

Liber Secundus.

B. BERNARDVS IN EREMO.

Beatus Bernardus in Acconam, unà cum Ambrosio Piccolomineo, & Patritio de Patritijs Senensibus, Deo deseruiturus contendit.

CAPVT I.

Osthabitis rebus omnibus, quas possidebat Bernardus, agrum tantùm ab Vrbe Sena quindecim millia passuum longè, cui nomen Accona erat, sibi retinuit. Ager siluestris, incultus, felicosus, sterilis, dumetis obsitus. Inter foueas, & barathra desertissima solitudo, à plebe procul, & ab omni hominum cultu taciturna

Acconensis deserti descriptio.

na ſeruat ſilẽtia, vndequaquè intercluſa rupibus, ferum quidem receptaculum, nec ipſis commodum feris. Accona argilloſis coercita in gyrum vallibus profundioribus, quibus imperuij ſunt ſolares radij, horridis pallet nemoribus, cęcis fuſcatur vmbris, interq; ferales cupreſſos conſepulta luget. Teſqua ibi inhoſpita, hiſpidæ ſiluæ, obſcura caligo, noctem habet locus, tenebras in ipſo meridie viator, metumq; mutum. Non admurmurat ibi ruens è muſcoſo ſaxo riuulus, non è marmore, tophoquè ſcabro ſcaturit fonticulus, non canorus interfluit amnis; non ſurgit, vel ruit vnda garrula argentea arcendæ ſiti, ripa ibi florens nulla ridet. Viæ cretaceæ, & lubricæ; pes titubans gradu firmo conſiſtere nequit. Ne ille labatur, vtitur ferreis vncis gens illa ruſtica, ferratas habet calceorum plantas, vt vndè ſurgit vita ferreos reliquos mores conſideremus. Hyemis tempore à vorticoſis torrentibus dãtur ſæpè præcipites rupes; Imbres, ventiquè perfremunt, reboant valles, & excuſſa truculento eorumdem ventorum impulſu, corruunt antrorum fragmina, & veluti tonitruum horribili mugitu, ad horrorẽ intonat, reſpõſatq; Echo. Incutit Accona neſcio quid in ipſo ſqualore religionis, atq; pietatis; ipſa tamen tetra, afflante diuino Spiritu, inſpirat pias preces, ſanctas lacrymas, dulciſſima ſuſpiria, ardentiſſimos amores. In hac tacita Eremo, in hoc terræ ſiluoſo angulo latent ſpectacula pœnitentiæ ſubducta ab hominum oculis. Hic tacentes ſiluæ, exeſa antra, rupium iuga, latebroſæ ſpecus,

inac-

inaccessa latibula, ferina cubilia mentes ad cælestia dirigunt; sunt etenim rupes illæ scrupoſæ scalæ fastigiatæ ad Empyrium, ad Numinis soliũ. Vno ex vallis latere oculi nonnisi nimis erecti, & defatigati valent cælum contueri, vt benè mẽs notet, vi opus esse viuida animo Superos conspecturo. Habet ex altero (vbi curuiùs sinuatur in Vallem) Accona Clusurium Oppidulum conterminum pendens præcipiti vertice. Vnus est, & quidem angustissimus ad eamdem vallem aditus, nec nisi per pensilem pontem ligneum datur descensus. Sunt ceteræ inaccessæ rupes, & inuiæ. In hoc deserto, quod circumquaquè marginat horror, vitam incipit pœnitentiæ sacram Bernardus, proprijs manibus, & sudoribus vnà cum socijs in cœno, nescio, an loculos, an cellulas excitat. Extruunt Eremicolæ rusticum sacellum, arãq; Virgini Sanctæ Scholasticæ Diui Benedicti sorori dicant; colitur nunc cultu satis pio, memoria profectò ad posteros; huc ad religiosum psalmorum concentum conueniunt, sacro intersunt, & profusissimis lacrymis quotidiè sacra, cælestiquè dape vescuntur. Non longè ab hinc scabro è topho stillat parcissima vndula, nec arcendæ siti sufficiens. Mugit hic quandoquè opacis cauernis, profundisq; latebris, ex intercluso spiritu, vallis, estq; ille mugitus minax in Tartara, & in scelera tubæ clangor. In hac valle, in hoc vallo adest noster heros Bernardus sui victor, sensuum triumphator, Erebi debellator. Sumptuosa conuiuia, spumantia pocula fame punit, ac siti; superbos

tumores horrens fugat ſpecus, & anteactos errorum calles aſperæ caſtigant ſanctimoniç, & ſeueritatis viæ. In hac demùm terra verè deſerta, inuia, & inaquoſa experitur Beatus Pater, quò magis humana, & mortalia abſunt, eò magis diuina, & æterna adſunt, & vbi horror infremit horribilior, ibi ſuauitas diuini amoris dulcior inſtillatur.

B.Bernardi in Eremo indumentum, corporis maceratio, vitæ genus.

CAPVT II.

Quo anno in deſertum ſeceſsit Ber.

Ex Gregorio Lombardello lib. 2. in vita B.Bernardi.

Amictus Ber. & sociorũ in deſerto.

COnceſſit in Eremum Bernardus anno à debellatis tartareis vmbris milleſimo trecenteſimo tertiodecimo, Clemente V. Pontifice Summo regnante, exutuſquè interiùs, & exteriùs veterem hominem cum ſuis actibus, nudus, & liber ſolutus ſæculo, mũdano calcato faſtu, Ieſum Chriſtum induitur pauper. Eius indumentum horrens cilicium ad pedes vſquè demiſſum, vt dirum, ſic pium, hac veſte æſtiuo tempore nimis æſtuat, hyemali nimiùm alget. Præcingit nodoſo, aſperoquè fune lumbos, nudis pedibus per aſpera ſęticeta perambulat. Hic etiam ſociorum amictus, exiguus, pauper, deſpicatus, & pungens, hic omnium, qui ad Acconam ſub Bernardi diſciplina victuri properabant. De veſtium colore nulla prorſus Eremiculis cura, dummodò ad fuſcum, pullumquè tenderet. Nemo aſperiori indumento

ami-

amictus, quàm Bernardus, quippè qui omnium se facinorosissimum dicebat, miserrimum, & pęnitentiæ egentissimum. Hanc vnicam hauriebat lætitiam flendo, quod ab eius oculis nunquam cessarent flumina lacrymarum. Cibi illius non ad delicias, sed ad vnum corporis fulcimentum, ad refocillanda, stimulante fame, languida membra. Erat esca incondita leguminum pauperies, olera agrestia auulsa è terræ glebis, herbarumquè radices. Vescebatur quandoquè, vel concussæ arboris fructibus, vel ex illa discerptis, data opera, immaturis. Victus hic inops, opimæ erant epulæ, erantquè illius bellaria ipsa esuries; nec arcebatur fames tàm misero cibo, nisi ad breue tempus; preces tamen, quæ præmittebantur, erant longissimæ. Potus, aqua è cælo missa, è pluuijs collecta multis efflagitata suspirijs, siccis faucibus, supinis manibus. In fame, qua torquebatur, Seruatoris Iesu famem protractam quadraginta diebus in deserto, totidemquè noctibus, considerabat; & in siti, qua vrebatur, vel in turbida, & limosa aqua amaritiem fellis, & aceti, quam in Cruce libauit Iesus, contemplabatur. Fame, & siti carnem excruciat, edomat, vt de illa spiritus benè, & tutiùs triumphet. Condiebantur tamen escæ illæ rusticæ immortalis Paradisi vitæ Indico saccharo. Amariora aromata seruis Dei dulcescunt, Omnis cibus illis nectar, aqùa cœnosa fit crystallina. Famem, sitim, æstum, frigora tolerare experiebatur Bernardus quid dulcissimum; appellabatquè omnium rerum in Eremo pauperiem, & egestatem,

Cibus, & potus B. Ber. in Eremo.

affluentissimum Dei munus. Inexhaustæ etenim diuitiæ iugis erant æternæ beatitudinis meditatio. Ipsa corporis afflicti lassitudo erat robur spiritus, nec tàm rabida sitis vrebat guttur, quàm inebriebatur anima æterno felicitatis torrente. In atrociori spirantis Boreæ frigore suismet calefiebat suspirijs, nec ei vnquam placidi Zephyri murmur spirauit suauior. Sanguineis flagrisq; lacerabat seipsum, suiquè sanguinis operimentum erat ei regalis purpura, pretiosa toga; humi strata storea, vel nudæ terræ proiectus cubabat. Traducit quãdoquè dies, noctesquè insomnes. Oriebatur Sol, nec vllus illi occidebat pœnitẽtiæ feruor. Primas Aurora præmittebat faces, & ipse suos ardores sacros augebat. Nè sopor orationi, manuumquè operibus tempus eriperet, ceruical lapis durus ei erat, vt per horulam somno datam, esset etiam irrequietus in requie. Miserrimus cibus, parcissimus potus, pungens operimentum nostri Ducis Deo tantùm diuitis in deserto, deliciæ. Illi siluestres volucres, vel cælestes Angeli nemorum sacras concinebant laudes, quibus ad æterna rapiebatur. Excrescit Bernardo confecto macie, palloreque, impexa coma nulla coercita ferro, promissaquè barba pectore tenùs; aspexisses in Eremo monstrum seuerioris sanctitatis, vidisses Ioannem Baptistam non edentem, non bibẽtem. Tantus est in homine Deus cum inspirat.

Seruis Dei omnia dulcescunt.

Pia

Piæ B.Bernardi in Eremo exercitationes.

CAPVT III.

IVgis, & quidem iucundiſſima in opaciſſima cæſpitibus, ſiluiſquè horrẽti valle, quies Bernardi, ſuauiſſimæq; deliciæ erant Deo omni bono frui, mentemquè in cælum ſemper attollere. Exſpatiabatur eius animus libero volatu ſolutus Mundi curis, veluti ſublimis aquila per intermina illa Empyrij beatitatis ſpatia. Eleuabat ſe ſuprà ſe, fiebatq; ſe ipſo maior, & ipſius Dei, inceſſanti cogitatu, & amore feruentiſsimo, capax. Meditabatur ſæpè beneficia illa Dei hominibus communia, ceteriſquè creaturis, productionis nimirum, & conſeruationis. Quamlibet ob rem, quæ vel menti, vel oculis, vel auribus, ſenſibuſq; ceteris obijciebatur, Numen Creatorem, & Seruatorem laudibus, vt creaturæ conceſſum eſt, euehebat. Stupore corripiebatur ad primæuæ creationis memoriam. Quomodò ex nihilo tot, ac tàm mira tùm in cælis, tùm in terris Dei potẽs manus excitaſſet; quomodò conſtanti viciſsitudine eadem ſuo nutu conſeruet, non per hæc curioſa philoſophiæ indagine vagatur, nõ tumorem veritatis aſſecutio redolet, ſed christiana pietate, cæleſtiquè amœnitate refertur animus rimans hæc omnia. Videbãtur iam contemplanti Deum Bernardo vallis, & nemora, rupes, & antra, her-

Mira B.Bernardi cõtẽplatio ex omnibus, quæ sẽſibus hauriebat.

bulæ,

bulæ, & flores, ſiluæ, & ſaltus, Cæli theatrum, quo ſummoperè delectabatur angelico ſenſu illa percurrens. Micat ſoporifera nocte Cælum errabundis ſuis ſideribus, & Bernardus ſeipſum ditat, quaſi ſibi fulgentibus, ſuperis illis piropis. Ex qualibet re meſſem eruebat meditationis ampliſſimam. Ex apicula, arenula, herbula, floſculis, ex minutis reliquis efferebatur ad omnipotentis gloriam euehendam. Si in vitis frondem anguloſæ vento excuſſam, ſi in viridans arboris folium tot veluti neruis diſtinctum figebat obtutum, æternæ ſapientiæ artem expingẽtis admirabatur. Diſcebat ex auibus è ramis pendẽtibus, cantuq; mulgentibus nemora laudare ſæpiſsimè Deum, pictarum volucrum voces tubæ ad ſpiritalem militiam, ad pſallendum Deo fiebant. Quidquid intuebatur vox erat ſuis auribus reboans, vt pro reſtituta luce gratias referret immenſas, & cum ipſi nunquam deerat quod videret, nec eidem deerat pabulum feruentiſsimæ meditationis, & laudum. Nunquam ergò ociabatur in deſerto. Sibi vni omnia ab effectrice Dei manu, & creata, & conſeruata dicebat; fatebatur ſe tamen ſeruum indigniſsimum, qui Cęlum conſpiceret, qui contemplaretur quæ in Cælis ſunt, vel cæleſtes ſpiritus, vel reciprocos cæleſtium ſphærarum motus, vel beatas animas, quæ in Empyrio degunt, vel æternæ felicitatis Authorem Deum. Querebatur quod de omnibus, quæ, vel mentis, vel corporis oculis proponebantur, neſciret vniuerſa refundere ad gloriam cõditoris. Cùm verò ad redem-

Myſterium redemptionis cõtemplatur Bernardus.

ptionis opus, vel ſuæ vocationis, & ad cetera peculiaria beneficia, quæ ei Deus contulerat, mentem appellebat, irrigabat vberi lacrymarum imbre genas; ſitiebat ſuum è venis cruorem effundere pro ſibi à Ieſu effuſo ſanguine, ſpargebat tamē eumdem Bernardus rigidi flagri verberibus. Surgens ex oratione, ſacriſquè iteratis precibus, diuinæ ſcripturæ libros, ſanctorumquè Patrum monimenta euoluebat, Eremitarum auſteritatem attentiſſimè adnotabat, inhiabatq; illorum vitæ auſterioris hærere veſtigijs, nunquã ſatis putans quæ ipſe operabatur. Tempus male tritum in Mundi ludicris deplorabat aſſiduè. Ex vtriuſquè noui, & veteris teſtamenti voluminibus, & Sanctorum Patrum codicibus, quos Diuus conſcripſit Hieronymus, multa excerpebat ad Dei laudem, & ad incrementum pietatis, ſic è collationibus Caſſiani, & opuſculis Ephremi Syri, necnō Bernardi Claræuallenſis elucubrationibus, & ceterorum, vel Eremiticæ, vel Cœnobiticæ vitæ inſignium; geſta virorum ſanctimonia excellentium rimabatur, vt eorūdem imitaretur virtutes; hyblæa erat apis, ſugebatquè mel cæleſte, & in aluearium mentis condebat, ſeruabat operaturus iuxtà Sanctorum exempla glorioſa. Preſſo verò ſpiritu mortalis corporis ſarcina, ne in ocia rueret animus, & noxios, lethaleſquè ebiberet ocioſo è poculo ſenſus; exercitationibus, operibuſquè manuum dabat operam. Aliquando ligone terram effodit, fruticantes verſatquè glebas, nunc virgis, mollibuſq; iuncis ſportulas, ſeù vimi-

Lectionibus SS. Patrum incumbit.

Operibus manuū dat operam.

nibus

nibus intortis fiſcellas texit; nunc ſcirpicula ramos amputat, ſentes, & cæſpites deruncinat, ſecuri cædit arbores, ramoſq; laſciuientes abſcindit, colit agellum, hortulum; excauat ad aquas è nubibus datas, puteum; cellulas, ſeù potius tumulos vnà cum ſocijs in argilla plures extruit, ſepiolas componit gratiſſimos oculi labyrinthos. Vias, calleſq; parant in valle præcipiti, & lubrica, & tetrica caſtigata rupium ſeueritate, molliores redduntur ſemitæ; trahunt onerarium lignis, vel terra onuſtum ſancti Eremicolæ, nunc ad arcendum frigoris rigorem ligna componunt ex fnneſtis plantis, ramiſquè reciſa; nunc olerum, florũq; iaciunt, creduntquè telluri ſemina, ornantquè vallem cypreſſorum funebri ſiluula ad iugis mortis memoriam; nunc eaſdem cypariſſos ad vias firmandas contrà aquarum profluentium impetum hinc indè ordinatim diſponunt, nunc nouas aduenientibus hoſpitibus ſpecus effodiunt, ſicq; informi deſerto contendunt vicisſim dare formam cultisſimam, & interiorem ſimul hominem nutriunt. His agreſtibus laboribus diſtenti, vel pſalmodiæ vacant, vel tantum ineſt ſilentium, vt nullo habitatas à mortali valles illas fatereris; totos ergò dies in meditatione, in recitandis pſalmis, in ſacris lectionibus, & manuum operibus tranſigebant Bernardus, & ſocij in deſerto. Contemptores Mundi nudis pedibus peſſundabant honores, opes, purpuras, coronas. Aſtra, in Empyriũ iãiã aſcẽſuri, videbãtur p̃mere; inter glorioſiores Diuos poſt momẽtaneã pugnã, numerãdi.

Con-

Confluunt plerique in Acconæ valles B. Bernardum visuri, quos ille ad Eremiticam vitam hortatur. Rogatus renuit sociorum regimen, nec peculiares leges statuit, conciones plures, & pias ad Eremicolas habet.

CAPVT IV.

QVamuis in Eremitico recessu, & cauernosis penè sepultus in spelæis esset Bernardus, non potuit tamen diù latere; Sic Sponsa cælestis in canticis, etsi humilitatis pallio virtutes, & penè diuinam formositatem celare contenderet, detrahitur tamen ei ab Angelis peplum, vulneratur amicè à custodibus, & Ciuitatis circitoribus, atq; vigilibus, vt innotescat eius pulchritudo, decorquè eximius circumquaquè magis effulgeat. Sic Elia Elisæo præcepit, nè triũphum, quo Deus illum cohonestare statuerat, cuiquè aperiret, hinc pergit vsquè Bethel; è Iericho ad Galgala gradum festinat; voluit tamen Deus, vt agmina prophetantium filiorum Eliam triumphantem in igneo, luciferoquè curru, cælestibus radijs fulgentissimum, admirabunda spectarent. Vmbra humilitatis est lucis parens candidissimæ. Radiant vndiquè cælestes fulgores. Currus per æthereos campos paratur humillimo solitario. Volat currus, volant ignei equi, exsuf-

Cant. 3.

Sanctorum gloriã Deus patefacit.

4. Reg. 2.

flant ſcintillas, & flammas, & circumuolat fama, repletquè Orbẽ. Veli volumine, inuolucroq; pręcingit frõtem, & faſciat tempora Moyſes, vt vultus claritatem populo tegat, fulgent nihilominùs inſueto iubare in radios fuſi crines. Scintillabat, præradiabat frons, excurrebat inundans lux, & penè diuinus decor, etſi premantur nitores, ita tamen erumpunt, vt in eum nequirent oculos intendere Iſraelitæ. Clauditur in deſerto magnus ille Baptiſta, & inundant ad eum turbæ adorabũdæ daturæ Meſsiæ ſceptrum notiori in ſpecu, quã in Vrbe. Sic Bernardus noſter clarior in Eremo, quàm in turbis, percrebuerat vbiq; nomen illius ſanctimoniæ, & admirandæ pœnitentiæ; quare multi alloquuturi, ipſumquè videndi ſtudio, ex longioribus tractibus ad receſſus Acconæ properabant; aliqui illius cœcas Deſerti habitaturi cauernas, multi ſpirituali vita B. Patris documentis inſtruendi. Alij preſsi mẽtis angoribus leuandi pijs ſolaminibus, & conſilijs. Hortabatur omnes ad optimam viuendi normam, ſolabatur, edocebat ſanctiores vitæ ritus, Ieſum ſequerentur, à quo ſolùm animi quies. Dato Campanulæ tinnitu Acconæ incolæ conueniebant Bernardum audituri ad aliquam frondentem illius vallis rupem Pſallebant poſtmodùm alternis choris, nũc hoc, nunc illud ſacellum, quod per valles extruxerant, inuiſunt diſpalati, vel bini. Aues ipſæ ad diuinas laudes eos excitant, vel excitantur illæ pſallentium Eremicolarum vocibus. Nihil illis anfractibus, atquè cauernis horridis, tranquillis

Exod. 34.

Luc. 7.

B. Bernardus pia monita aduenienſibus ad Eremũ dabat.

Eremi felicitas piè viuentibus.

eorum cordibus amore diuino feruentibus, vel concinnius, vel suauius. Nemorosis illis rupibus sæculi nobiliores, & potentiores oblectati, verbisquè allecti nostri Ducis de Mundi concionãtis quisquilijs, ludibrijs, de breuissimo euolantis vitæ cursu, de æternis coronis legitimè certantibus paratis, de immensa beatitate, mundanis illecebris se abdicantes, sæculiq; voluptatibus statuebant esse in illis vallibus magis, quàm retrogredi ad Patriam. Erãt Bernardi labia victæ coccineæ charitate fragrantia, quibus vinciebantur aduenientium illuc, & audientium corda. Hi ad B. Patris pedes humiliter prouoluti rogabant multis lacrymis, & precibus, vt in Acconensi solitudine, latebras saltem, vel latibula eis largiretur Deo famulaturis; excipiebat ipse vlnis charitatis, quos diuinitùs nouerat in spiritu eremitico, & sanctioribus disciplinis profecturos, hi elegantioribus mundanis vestibus abiectis, neglectisquè crinibus, vanoq; ornatu induebantur pullo, vel cinereo aspero amictu. Felix mutatio, cinerea vestis ignem claudebat immortalitatis, asperiores horrentis cilicij stimuli calcaria sunt ad æternitatem, ad deliciarum cælestium cursum. Sed aucto Eremitarum numero, informi, squalentiquè deserto, multitudine operantium manuum penè ciuica, vel cęlica datur forma, fitq; horror ipse Eremi venustus, & ipsa venustas horrida. Procul erat ocium vitiorum Sator. Vidisses rupes excultas hilares, sepes fruticosas calamis textas; hinc indè areolas instructas violis, lilijs, rosisquè, & disco-

Cant. 4.

Multi in Eremo esse contendunt.

Eremi horror fit venustus incolentium manibus.

loribus ridentes floribus. Concinunt in opacis ſiluulis pēnigeri auium greges, eratq; ſuauiſſimus odor illius agri pleni, quippè cui benedixerat Deus. Sermonem habébat Beatus Pater ad Fratres, ad puſillum Eremitarum manipulum. Præſtat, aiebat ipſe, non eſſe in deſerto, quàm in deſerto ociari, diſcamus hìc fortiter Deo inhærere fame, ſiti, algore, æſtu; puras in cælum manus extollamus, cùm Satanę machinamentis, vel terreis rebus vexamur, ſuſpiciamus Cælũ, vbi, poſt perbreue certamen in valle hac, in eiuſdem Cęli apice æternæ nos expectant coronæ. Moriamur Mundo, vt vni Deo viuamus; adigamus carnem in ſeruitutem, vt vnus ſpiritus dominetur. Deridamus purpuras, præter quas noſtris manibus, ſanguineis flagris, comparabimus.

Gen. 27.

Efflagitãt interim, Ducem ex virtute ſumpturi, orant, obſecrant, obteſtantur Bernardum, vt ipſe vnus Eremi ſceptrum habeat, iura ſanciat, ſtatuat iuſſa, vni omnis ſacræ ſolitudinis Principi obſecuturi. De aſciſcendo Rectore non eſt, quod pij viri diſceptent; renuit humillimus Bernardus omnium ſe mãcipium laqueis charitatis vinctum dictitat, omniq; præſulatu indigniſſimum. Hortabatur tamen eos ad diuinæ legis cuſtodiam, ad euangelica adimplenda monita, ad Catholicæ parendum Eccleſiæ, ad Sanctorum Patrum ſalubres inſtitutiones; meminiſſent inſiſtere veſtigijs eremiticæ vitæ Patrũ, qui Aegypti, Syriæ, Thebaidis arenoſas, deſertaſquè ſolitudines incoluerunt, qui in cauernoſis terræ ſaxis, & viſceribus

Eremicolæ efflagitant à Bernardo, vt ipſorum ſit Paſtor curamquè habeat.

Magna B. Ber: humilitas.

latue-

latuere in ſpecubus,quibus non erat dignus Mũdus. Sit,exclamabat,charitas omnium noſtrum gubernatrix, nitetur alter alteri in religioſiori vitæ auſteritate præſtare. Simus pauperes corpore, & ſpiritu, oremus pro Guelphis, & Gibellinis, quorum dexteræ cognato ſanguine ſcelerantur, & funeſta cæde horreſcunt ſordeſcunt Italiæ plagæ. Non erimus otioſi in deſerto, nec Mundo inutiles, ſi ſæculi ludibria, & crimina defleuerimus. Non minùs operabatur Moyſes, manibus immotis ad cælum ſupinis in loco ſolitudinis, quàm milites ceteri conferẽtes inuicem gladios, ad victoriam Iſrael; proficiebat magis ille vnus orans in deſerto,quàm multi manibus dimicãtes in campo; gladius eſt oratio vtràquè parte acutus, & qui habet illum in ore, habet cæli ſtellas, diuina ſcilicet munera,in dextera. Vos,qui manum feliciter ad aratrum appoſuiſtis progrediamini vlterius,vt apti Regno Dei beatiſſimo ſitis. Mementote vxoris Lothi vertentis ſe ad Pentapolis conflagrantis incendium in ſtatuam ſalis cõuerſæ. Nolite egreſſi de Aegypto,Pharaoniſq; imperio, nec mente illuc reuerti effuſuri denuò miſeros ſudores inter ſpinas,& ignem addicti luti,& laterum operibus vilibus. Nè fœtidas Aegypti eſcas appetamus paſti hìc cæleſti cibo. Eligamus excruciari magis nunc cum populo Dei, quàm venenato gaudio ſæculi frui. Non tantum, ò ſocij,peregrini,& viatores hìc ſimus,ſed Mundo etiam mortui, vt vita noſtra abſcondita ſit in Chriſto, in quo eſt ſalus, & reſurrectio noſtra.

Pios ſermones habet B. Ber. de perſeuerantia in Eremo.

Exod. 12.

Apoc. 1.

Luc. 9.

Gen. 19.

Simus Mundo crucifixi, nè ad quippiam, quod Mundum oleat, se nostra manus extẽdat. Auscultemus diuinis monitis, libemus in hac solitudine hostiam iustitiæ; nè bibamus de calice Babylonico, qui etsi appareat aureus foris, verè intùs ferreus est. Dabit, qui dedit de asperrimis silicibus in deserto potabiles dulcedines, ex his siccis rupibus dulcissimas aquas, ebibemus ex ipso fonte
Num. 20. diuinitatis. Apprehendite disciplinam ne quan-
Psal. 2. do in iram concitetur Deus. Referemus tandem de hostibus trophęa insignia, præclaros triũphos, æternæ glorię spolia. Ingrediemur ad terram promissam lacte, & melle manantem; lacrymas fundimus mæstas, sed risus amœnos habebimus; angores toleramus, sed dulcores colligemus; serimus tormenta, sed gaudia metemus; iacimus suspiria, sed quietissimæ pacis pondera Beatissimi consequemur. Nostra egestas ditissima est, suauissimæ lacrymæ, dulcissimi dolores, felicissimæ pœnæ; nostra paupertas, faustum cælestium diuitiarum præludium. Victus noster herba si simplex, si vestis cilicium, si cubile humus, si puluinar saxum, mutabuntur hæc omnia in æternas delicias. Cilicium cingulum erit sidereum; spinosa humus stellatæ viæ trames ad Dei solium lacteus, & suauis. Decreti sunt nobis Cæli post terrestre certamen, & vltrà sidera, quæ intuemur, degemus. Recolite Eliam degentem in torrente Carith, Elisæum in Carmelo, Baptistam, cuius cibus erant locustæ, & potus aqua, in solitudine. Audite horũ voces. Non hìc Antonios, Paulos, Hilarios, Pacomios,

Mar-

Martinos, & ceteros eremiticæ vitæ Principes memoro. Nè patiamini saltem imbelles, mollesq; feminas de vobis in vitæ eremiticæ austeritate reportare victoriam. Quem vestrùm latet pœnitens Magdalena in deserto? Quem Aegyptiaca Maria? Pugnemus ergò nos homines alacriùs, quàm illæ cum carne, cum sanguine, cum Tartari tenebris. Vertemus Dæmonum minas, & arma in nugas, & in eorum ludibrium. Duremus, toleremus. Lætetur, & triumphet in Deo Iesu suo, sub quo militat, quilibet nostrùm. Ebibamus de turbido pœnitentiæ torrente, vt inebriemur in cælla vinaria diuinæ charitatis. Prosequamur nudi nudum Christum, baiulemus cum illo crucem, erit ipsa crux virga, & baculus nostræ peregrinationis, mutabitur eadem in sceptrum gloriæ, & virgam decoris. Esuri hic, siti hic anima mea, epulaberis ibi, dabit amans Deus pro cœnosis aquis fontes crystallinos, pro amaris cibis dulcissimas escas, pro breuissimo doloris curriculo, sempiternam felicitatem. Intueamini mea viscera, Cælos, Sidera, Solem, Lunamquè, ipsam lucem Dei pretiosissimam supellectilē, & despicietis fœdissimam terram. His, & similibus Bernardi verbis excitabatur eremiticus grex qui longa siti, & fame penè enectus, vix spirans, & protrahens non tàm vitam, quàm asperam mortem, gracilis, pallēs, promissis barbis, incomptis crinibus, contectus cilicijs, lugubri amictu, nudis pedibus, præcinctus funibus, expugnabat Dæmonum agmina. Exemplo nostri Ducis militant strenui Athletæ; & quasi ad

ſi ad pacis littus appulſi ad illas rupes, nolebant amplius inſanis Mũdi fluctibus agitari, memores ſæculi ludibriorum, breuiſquè Eremi laboris, & certaminis æterna parituri gaudia, & coronam felicitatis. Cognoſcebant cæleſtia, illudebant Terræ nænias, & proditrices illecebras. Sedebãt à Mundi ſtrepitu alieni, ſolitarij. Hæc Eremicolarum vita, & hi mores; ſed quid de Bernardo dicam? Acclamabatur ille omnium Pater, columna Eremi, nouus Baptiſta. Si quis in Acconenſi deſerto fortè imbecillis, roborabatur ſolo tanti Ducis aſpectu. Siquis fortis, euadebat fortior. Si quis tepidus, ſeù frigidus inflammeſcebat. Felix Pater tàm illuſtrium filiorum. Felices filij ſub tãto Patre. Vos hic labor habet vnus, habebit, & in empyria ſede vna quies beatiſſima ęternitatis.

Venenata dona mittuntur B. Bernardo, vt pereat in deſerto, ſed diuinitùs ea dignoſcit, ſignoq; crucis toxicum depellit.

CAPVT V.

HIc rerum in Accona ſtatus; cùm callidiſſimus ad noſtram perniciem propẽſiſſimus Satanas Bernardo inſidias parat, vt pereat; vtq; citam, certamq; obeat mortem, impium quid ipſe impius ſtruit; infremit ira ob tot animas, hominesq; illius exemplo, ac ſuaſorijs verbis, ab eius faucibus, imperioquè ereptos, ob ſacrum, cæleſte

bel-

bellum in ea sibi solitudine esurie, siti, flagris, precibus, ceterisquè pijs operibus parandum, ob gloriosas pugnas quæ electa ea, & eremitica insignium virorum castra essent gestura. Occasionem nactus impietati aptissimam, quid horridum mente agitat. Efferuescebant odijs tunc temporis Guelphorum, & Gibellinorum factiones hostiles. Gibellini, vt hostibus suetum, crudelissimã in omnes, qui à Guelphis erant ferociam, atrocitatem omnem, internecionem parabãt. Causam hic breuiter, atquè tantorum odiorum originem cursim perstringam.

Pistorij, quæ est celebris Tusciæ Ciuitas, duæ erant sectæ, altera Panciaticorum, Cancellariorum altera, duoquè fratres Primus nomine Guelphus, secundus Gibellinus. Guelphus Panciaticos, Gibellinus sequutus Cancellarios, aspera eorum odia, & truculentas inimicitias ipsi etiam ebiberunt; atquè vti è potẽtissimo phalerno grauiores, & tetriores emergunt fæcis reliquiæ; sic duo hi Fratres, fraternis calcatis beneuolentiæ legibus, in acerrimos conflictus, & odia se dederunt præcipites. Ex his igitur fratribus armorum strepitu insignibus cœptæ vocari in Italia infensæ factiones Gibellinorum, Guelphorum. Gibellinus cum asseclis à fratre Guelpho fuit Patria pulsus. O quàm verum; Regnantes duos vnica non capit aula! Horum fratrum exemplo diuidebantur nedum in vrbibus italis, sed oppidis, oppidulis, suburbijs, compitis, domibus, & in ipsis familijs hostiles sectæ, cruenta odia. Dixisses è

Origo Gibellinorum, & Guelphorum factionum in Italia.

Lege Sabellicum.

barathris excitata prælia humanum genus deuastatura. Pugnabatur acerrimè pro ipsis tantùm Guelphorum, & Gibellinorum nominibus. Erat in illo funesto, & ferreo sæculo Pisis Imperator Occidētis Fridericus Secundus Romanæ Ecclesiæ infensissimus, Pontificiquè Gregorio IX. tùm sedenti, vt ceteris prædecessoribus barbarus hostis, & nescius quænam ipsum foret factio secutura, se tandem ex Gibellinis est fassus, quorum armis Imperator auctus, & Imperatoris itidem accessu, auctior facta ipsa Gibellinorum secta, Ecclesiæ toti, Guelphicæquè parti strages innumeras, & neces intulit (quæ nec mente percipi queunt) horribilissimas. Boni omnes, pijquè viri in tetro luctu, & mesto squalore iacebant, præ omnibus verò sanctissimus, & Summus Pastor deplorabat Italicas oras diabolicis agitatas furijs, ferino more, comite tantùm perfidia, contra fas, & ius omne, arma capientes, pugnantes, depopulantes, deuastantes seipsas. Indixit sacra, & pia ieiunia, frequentiores Sacramentorum vsus, & alia multa, vt pestem illam ferocissimam, vel fugare, vel linire posset. Concionem habuit feruentissimam ad populum, quòd summa stultitia pro nomine Guelphico, vel Gibellinico homines seipsos darent præcipites interitui, fratres interficerent, in proprios sæuirent parentes, sacra profanarent, templa polluerent sanguine, Dei tandem Ecclesiam, eiusquè Pastorem acerrimè persequerentur, fœdarent, funestarent deniquè cuncta. Tetigere animos, populiquè corda, verba effer-

Fridericus II. Imperator pro Gibellinis.

Greg. IX. cõcionem habet pro extinguendis turbis pugnantium factionum.

uentiſſimè effuſa à Beatiſſimo Summo Pontifice ità, vt omnes illum ſequerentur, ſtarentquè pro eo ſubituri millies mortem; ſic, authore Pſalmiſta, peccatorum deſiderium perijt, & impij, crudeleſquè conatus Gibellinorum euanuere. Mens & voluntas omnium ad Guelphos verſa, & ad Summum Paſtorem. Abeant aridi, & mortui eorum conatus, qui caput non agnoſcunt ſuum. Habet Eccleſia inſurgentia ſternere monſtra, habet ipſa glorioſos Hercules ſuos. A Pontifice ergò, & ex pontificijs aſſeclis fuit Minus Bernardi genitor, & etiam ipſe veluti fidiſſima Paſtoris ouis, quare à Gibellinis, etiam tanquam caput Eremi, & ſtrictioris ſanctimoniæ cultor odio habebatur acerrimo. Nihil tàm ſæuè inimicos torquet, quàm virtus, & probitas; & vt omnia inter, nil tàm vnquam habuit infenſiores hoſtes, quàm virtus, ſic eoſdem vidit ſemper ipſa fugaciores, & perditos. Arx eſt fortiſſima virtus, & probitas, non verba eam quatiunt, nec enſes feriunt, nec odia agitant, nec inuidus perdit liuor; ſpumet, & latret vnda ferocior animorum, fremat impetus acrior aduersãtium, illa ridet vndas, ſpernit ictus, calcat auſtros, fremitus proſternit ſonoros. Ex aſſeclis, ſeù potiùs ex diris Gibellinorum furijs, quidam Bernardi gloriæ inuidentes ſanctitatis fama vndequaquè celeberrimi, & Ptolemæorum nominis noui fulgoris, Bernardum (Nihil ſanctitate auguſtiùs, nihil ad æternandam proſapiæ memoriam concinniùs) perimere moliuntur. Et quid belli parat vobis homo nudus, inermis?

Pſal. 111.

Ptolemæi ex factione Guelphica.

Virtutis quanta ſit præſtantia.

Quæ formido, qui terror expectandus ab Eremicola? Instabat lætissima resurgentis Numinis dies, qua Seruator noster, subacta morte, triumphale corpus resumpsit. Statuunt in tanta celebri luce vitæ, mortem, mortis filij Gibellini, Patri nostro inferre, rati etiam ceteros Eremum relicturos, amoto Bernardo Principe. Destinant famulum callidum, & in versutijs cunctis versatū, qui venenatas in desertum ferat epulas. Asportat truculentus ille veneno infectæ carnis cistellam brachio insertam, vinumquè itidem sæuissimo toxico inspersum. Audet calcare viam tantæ lator mortis? Viuit gradiens ad Bernardi, & Eremi excidium sacrilegus Histrio? Cui fulmina cælum tonans reseruas? Tenet iam consilium in mente pessimus nuncius, aitquè effrons, & venerabundus Beato Bernardo à viris pijs ad eam se solitudinem missum, ferrèq; cibum, potumquè, eleemosynam frugalem, vt ipse, & Sancti Eremicolæ socij in tanta vitæ austeritate reficerentur, vtquè piè, ac religiosè pasti die omnium solemnissima, alacriùs Deo inseruirent, precesq; funderent pro ijs, quos charitas tetigerat, & illa miserunt. Bernardus è cælo monitus, dato humili feruenti suspirio. Non me præterit, inquit, à quibus mitteris, & donorum, quæ sit charitas; sit mihi testis cælum, quòd vobis ignosco, precorquè Deum, qui hostes iussit amari, & tibi, & his qui tua vsi sunt opera, propitium. His dictis, cistam aperiri præcipit, & detrahi tomentum ab ænophori ore, & manifestat adstantibus, factoquè, vt moris est bene-

B. Bernardus epulas venenatas diuinitus agnoscit.

Greg. Lombard. in vita B. Ber. lib. 2. cap. 14.

dicen-

dicendi regulæ, crucis signo, quasi ignem suppo-suisset sufferuet, & bullit vinum, non secus ac fictilis olla; effluit indè liquor niger, & spumeus, dat colorem caro cæruleum, palamquè munera toxici luridi præbent apertissima signa. Dein deferenti famulo ait Bernardus; frustrà contrà Dei seruos struũtur insidiæ, ò fili, triumphauit signum crucis de morte, de qua ipse Christus moriens egit triumphum. Ijs referas, qui pietatis pallio hæc ista largiti sunt, gratissima mihi, & socijs extitisse, lethum misisse, non dedisse, si enim mortiferum, vel edamus, vel bibamus, Deo pollicente, non nobis nocebit. Feras bestias in cicures omnipotens, & serpentum venena in salutaria pharmaca mutat. Ederunt itaq; Bernardus, socijquè de mortiferis cibis; nec quid mali perpessi; ille verò, qui munus detulit Bernardi sanctitatem admiratus, ad illius prouolutus pedes, veniam humillimè poscit, tandem discedit. Viuit iustus, ceù Palmes Christo viti iunctus, quem circum strepere potest coluber antiquus, non officere.

Marc. 16.

B. Bernardus, & socij vescũtur venenatis, nec læduntur.

Grassantur adhuc mali Dæmonis insidiæ, inhiatquè iterum Bernardi, Sociorumquè Eremitarum victoriæ.

CAPVT VI.

QVæ per eos, qui extrà degebant non potuerat consequi malignus Dæmon, studuit

per domesticos Bernardi, qui eamdem solitudinem incolebant, obtinere. Eremitæ enim pleriq; eam vitam perosi, inito inter ipsos consilio, quasi diù nequirent in illis rupibus degere, discedere statuunt, solumquè B.Bernardum, si abire nollet, ibi destituere; quapropter ipsum adeunt, asserũtq; firmiter illuminatos se esse cęlitùs, vt illinc statim abeant, quòd tandem absquè bonorum fructuum opere, desperati in deserto, ocij rei perituri essent; consequuturi tutiùs animæ salutem actiuæ vitæ in sæculo operam dantes, ibi plura charitatis studia peragi queunt. Asseuerant nocte à Deo admonitos per ipsius Angelos, quos habuerunt consiliarios. In sæculo carceres inuisemus, Xenodochia, perditis viris consilia præstabimus salutifera, in sæculo Sacramentorum est administratio, ruituras puellas nuptui dabimus, sitientes potabimus, famescentes pascemus, indoctis pijs, ac sapientibus monitis præstò erimus; viduas, pupillosquè tuebimur, & alia exequi plurima, quorum à nobis nouissima die seuerissimum exigetur iudicium. His omnibus Eremus caret bonis, & desolata loca destituta sunt, ibiquè vberior meritorum messis futura est, vbi maior indigentia. In deserto asserunt ferino penè more trahi vitam ociosam, aut homines Dij esse deberent. Et quis ad diuinitatis culmen in terra degens conscendere valet? Sumus hìc puluis, & cinis. Et si quid in his spelæis valemus nulli alteri, nisi nobis ipsis frugi sumus. Non inter cancellos Vallis huius continendum amplissimum charitatis præce-

Bona opera pia, quæ in sæculo exercentur, proponuntur B. Bernardo à Dæmonibus, vt desertum deserat.

ptum.

ptum. Omnia hæc ſeditioſè obmurmurant hi, quorum in ore loquebatur Dæmon tentator, qui in Angelum lucis ſe transfigurans pugnat, ſuaſq; faces auernales per illas rupes funeſtè rotat, videtquè Beatus Pater inclinata penè Chriſti eremitica agmina, & penè labantia, & dum conſtantibus precibus, & ſanctis monitis reſtituere nititur, ecce maior ingruit ſæua tentationis procella; duo enim Dæmones ementiti eremiticum habitum, alter ad viuum referebat Ambroſium Piccolomineum, alter Patritium de Patritijs, primos Bernardi ſocios probitate inſignes, & illius ſolitudinis firmiores columnas, Dæmones ergò pallore inſueto perfuſi, humilitate profundiori, mœſtitudine cinericia, demiſſis oculis, complicatis brachijs ad Beati Patris pedes ſtrati, ruentibus per genas lacrymis, ſummiſſa voce aiunt à Deo ſibiipſis indignis ſeruulis patefactum perpetuis auernalis barathri damnandos cruciatibus vnà cum ipſomet Bernardo, niſi poſthabito eo deſerto ad feruentiora opera charitatis ab ipſo Deo eis oſtendenda, ad ſęculum reuertantur. Non vocari ad ocioſam ſolitudinem, ſed ad oues perditas, vel palantes, & errabundas reducendas. Imperitis viris deſerta loca, rupes, & ſpecus, frondoſas ſiluas cypariſſos, quercus, & fagos, & inacceſa nemora eſſe parata. Maledictis ſubeſſe, qui talenta ad proximi ſalutem collata, in valle deſerta effodiunt. Quid tibi ò Bernarde prodeſt, quod à cęlo tàm profuſè participas? Quid tot anni in ſcientijs, in toga, in Reipublicæ exacti

Dæmones referentes Ambroſium Piccolomineum, & Patritiũ de Patritijs ſuadent B. Bernardo à deſerto diſceſſum.

Greg. Lombard. lib. 2. cap. 13. in vita B. Ber.

munc-

muneribus? Quid ingenij acumen, sanguinisquè tibi prosapia dabunt ducturo saltus inter silentes, & vmbrantes siluas vitam inertem? Nec concessum tibi lumen cælitus, vt hæc nemorosa circumspicias tesqua; sustolle sodès ex his depressis vallibus oculos, intuere cælum, & ad opera cęlo digna gressus celerato, properato viam; solare mœstos, Patriæ ruituræ, de qua iam sic optimè meritus, consule tandem. Tot illius miserias, tantam pauperum inopiam, tales calamitates, tot suspiria, tot languores, tot mala audis, & toleras? Nosti, & non accurris auxilio? Vel fera es sub hoc cilicio latitans, vel efferus homo feræ veste contectus, ingratiq; animi monstrum. Et nos tecum hìc peribimus, damnabimur omnes? Misereat te tãdem nostrùm, miserias vide, & prouide. Nos vnà tecum ruemus in Patriæ periclitantis auxilium. Ferto opem turbis inter calamitosas interneciones gemebundis. Misereare indigna tolerantium. Abeamus hinc, discedamus, auolemus, exurgamus tandem propter miseriam inopum, & gemitum pauperum, vt ipse nobis Numẽ conclamat. Sed patieris nè tu siccis oculis videre tot Eremicolas, tanquam Mundi iectamenta omni spe destitutos ex his arborum truncis pendentes, laqueo viam vitæ intercludere? Nos sepositas in has valles non cælestis, sed tartarei spiritus impetu delati sumus. Incolatur hæc solitudo à segnibus nullius frugi hominibus. Exaudi tu interim femineos vlulatus, infantium vagitus, egenorum miserias, hi probati testes, & laudatores

Multa congerunt Dæmones ementiti eremiticum habitũ, vt B. Ber. relicta solitudine ad sæculum reuertatur.

Psal. 12.

penès

penès Deum, cuius eris imitator, charitatis. Hæc Omniregentis voluntas, hoc Superi iubent amore ergà proximum etiam in Empyrio flagrantes. Resistere his vocibus, quàm impium. Conuersiquè laruati illi duo Dæmones ad Eremitarum gregem sublatis manibus, signoquè discessui dato, exclamabant. O quicumquè has rupes, has valles incolitis, si viam salutis, & promissæ quæritis beatitatis, si æternam inter cælites vitam cupitis, abitote hinc, euolatote, en è Cælo vox nobis intonat. Nos derelicta patriæ mœnia, nos irrigui lacrymis pauperes, nos consanguinei, nos amici, nos raptatæ Virgines, nos lugentes, passis crinibus, Viduæ vocant mœrore confectæ. Quæramus, quæramus tandem non quæ nostra sunt, sed quæ Dei, cuius sunt animæ, posthabeamus cetera omnia, & charitati nitamur vni omnis perfectionis nobilissimo vinculo. O Bernarde, Bernarde, quid mente hæsitas? Quid longiùs adhuc protrahis moras? Discedemus nos cititsimi, discedes & tu si sapis, & ingredi ad vitam optas. Beatus Pater demùm, post longos ab illis sermones contextos, cælesti perfusus lumine, in eos coniectis oculis, dignouit, non esse Ambrosium, non Patritium, sed tenebrarum spiritus laruatos, Eremicolarum ementitos vultus, quarè actutum ipse exclamat. Ite malis omnibus addicti rebelles spiritus vestras in abyssos igneas, abite sulphurea in cubilia, & loca, quæ vos expectant lata nocte silentia; linguæ vestræ mendaces, quæ tanta congerũt, expectantur à flammis, non est cur mentia-

B. Ber. nouit Dæmones tẽtatores, eosq; fugat.

mini ora Ambrosij, Patritijquè. Monstra estis stygis, & inferorum; charitas vobis inest nulla, inuidia vos vrit, & torquet, dignus, & aptus est ardor inferus sempiternus vestræ inuidiæ. Discedite à sacra Eremo, terga hinc nunquam reuersuri vertite, datoq; præpotenti Crucis signo, ite tandem, subdit, præcipites in nomine Iesu ad barathra. Illi, horribilibus vlulatibus, plangente silua, fumante nemore, lugente Valle, squalentibus rupibus, turbida flamma, pestifero sulphureo fœtore, funestoquè igne obuoluti, euanuere. Accona felix tantæ spectatrix victoriæ, tantorum admiratrix triumphorum Bernardi. O nemus beatissimũ præstantissimi nostri Ducis sedes gloriosissima! Infremuit plausibili horrore nemus totum, & excussæ siluulæ Io, Io, euge Bernarde canebãt. Plures Eremicolæ Dęmonum dolosis decepti verbis discessui accincti, cœcitate diuinitùs percussi, manibus palpantes tenebras, viã egrediendi à deserto, inuenire nequibant, sed pio Patre orante, restituitur illis lumen, ipse vero fraudulentas tecnas, artesquè mille nocendi Dæmonum pandit, & quàm sæuiùs grassentur in omnes, qui mundanis abrenunciantes Deo se mancipauere; aperit profusissima oratione fructum certissimum eremiticæ vitæ. Manifestat Christum ipsum triginta annos in desertis Nazareth, & Aegypti Eremitã fuisse. Refert sãctissimos, & antiquissimos Patres, qui solitarium viuendi genus instituere, & in eo sanctissimè Deo seruientes degerunt, monstrat multas esse diuinæ vocis electiones, & Martham

Idem Lombard. vbi suprà.

Eremitæ à deserto discessuri cœcitate plectũtur B. Bern. precibus lumen recipiũt

B. Ber. tecnas Dæmonum, & solitariæ vitæ laudes aperit.

ope-

operosam vniri in ipso Euangelio Magdalenæ oranti, immò, hãc ipsa veritas testata est sortitam fuisse partem meliorem. Proximis, amicis, consanguineis, Patriæ nil supra Deum deberi, solùm nos pro illis, & pro humano genere vniuerso assiduas teneri preces effundere, vt vnusquisquè Deum cognoscat, & amet, & cælestem deniquè gloriam assequatur. Laudat eos, qui actiuam vitam sanctè prosequuntur, omnesq; monet in sua manere vocatione. His dictis, diuina cooperante gratia, in pristinum feruorem eremitici instituti cuncti redacti sunt.

A Dæmone malo tentatur, vt in lasciuiæ labatur cænum, sed diuino munere victor euadit.

CAPVT VII.

TEntationibus seruos suos exercet salutis elargitor Deus nè longo, marcentiquè nutriti ipsi ocio miserrimè tandem fatiscant. Iuuat, porro cælo duce, persequendo malus Dæmon. Alienam materiam exuit, cum crematur aurum. Aurea puritas, & fulgor sæuientem habet flammam nutricem. Expiat tempestas mare, & pellit è sinu pelagus putrescentia, & cadauera sordida cùm ventis nimbisonis quatitur. Validius, sed vtilius apparatur à Barathro in Acconensi Valle Bernardo bellum. Nulla labes carnis spurcitie

Libido omnium culparum fœdissima.

fędior, nihil aptius emasculandis, effeminandisq; animis fœda libidine; sint testes Samsones fortissimi, sapientissimi Salomones, Dauidesquè fidelissimi passi in hoc ægæo æstuanti inter syrtes, & scopulos infelicia sua naufragia. Hac tænaria, bellicaquè machina arietare, & solo sternere studuit Satanas arcem illam fortitudinis Bernardi, totamquè, strato duce, sacram funditùs euertere Eremum. Sæpè, sæpiùs ante oculos obuersabantur, & vagabantur spectra fœdissima libidinum, quæ, & si à se vigili cura arcere sategebat, aliò conijciens indignabundus lumina, nihil prorsùs efficere videbatur. Claudebat oculos corporis, vt versaretur in tenebris, castigarentq; informes vmbræ viuas illas fœditatis imagines; at nihil proficit, habet vmbras ipsas pedissequas tenebrarum pater; sæuiùs enim volitabant in mente impudica phantasmata, spurca luxuriæ irritamenta. Ieiunijs, flagrisquè macerabatur, & tamen adhuc grassabâtur amara illa simulacra dulcedinis. Orat prolixiùs cruçiabilibus suspirijs, & feruidis lacrymis, velut alter Paulus, vt à se auferret Deus Satanæ Angelum ipsum tàm dirè deserto in eo loco colaphizantem; nec exaudiebatur, sic ferociter, & sæuè illis mollissimis cogitationibus, & voluptarijs phantasmatis eum oppugnabat Tentator. Si dormit, lasciuus vultus apparens non obdormiscit. Si aduigilat, peruigiles amoris illecebrosæ voluptates adstant. Si sitit, caro in voluptatem vellicatur sitibunda. Si emortua penè lãguet famelica, adhuc flamma illecebrosa exuri-

Sæuius tentatur libidinis face B. Ber.

2. Corinth. 12.

tur. Si flagris se excruciat, torquetur mens lasciuiæ face; ardet tandem caro in ieiunijs, in siti truculentior; in nuditate videbatur arma induere ferociora, inter flagella calcitrat stimulo sæuiori. Quadam die cellulam pauperrimam, breuemquè specum suis effossum manibus, oraturus ingreditur, atquì ecce inibi formosissimam reperit puellam, quasi de via lassam, humi fusam, quæ, interruptis suspiriolis tenerrimos ocellos hàc, illàc, amatoriè conuoluebat, erigit illicò plantas, pharetratis gliscit nutibus, gestit aspectu, blanditur signis, tenerescit vultu, auri scobe coma inauratur; calor, & color purpureæ genæ torquet impuri amoris iacula, nudat candida pectora. Quid nō faceret, vt succumbat Bernardus, obscœnissimus Dæmon? Illa, post patentissimas libidinis notas, inijcit in eum brachia, manusq; amplexatura. Adstate Superi è Cælo, dies allabere puriùs, & sereniùs. En quæ audet per femineum spectrum Styx auernalis! Pallet intereà, albetquè attonitus penè exanimis Bernardus iam, iamquè cælesti iuuante, & instillante vitali aura, collectis paululùm viribus, fugam, non secùs ac gorgoneum si vidisset colubrum, arripit fugacissimam; illa tamē dolis instructa innumeris, nullo dato fugæ loco, brachia strictè Bernardi collo nectit iterum. Affatur blandulè de suo æstu; antiquas prosequitur suspirabūda flammas, memorat choreas, ludicra, senenses vigilias, repetit, insuperabili amoris excitam se stimulo, iaculoquè pungenti illuc tandem aduentasse tantis flammis medicamen ali-

Dæmō emētitus puellæ formam impudicissimā tētat B. Ber.

Gregor. Lombard. in vita B. Ber. lib. 2. cap. 17.

quod

quod repertura; dicit, & lacrymulas mendaces spargit, ancipitem se viam ingressam clanculum per rupes asperas, dumis horridas, cruentam, Bernardi captam ardore effræni, pericula omnia, & mortem ipsam ex feris siluæ contempsisse; non mei memor fui, sum, nulla coercita lege hùc anhela rui. A quo amãtibus dari, & præscribi possunt leges, ac iura? Maior lex amor mihi fuit, quo nunc languesco. Egi me præcipitem hos per anfractus, & mæandros cęspitibus, spinisq; horrentes, hùc veni sudore madida. Ex ore suspiria ardentia exspirabat, exspirabat ætnas, incendia, gerebat in oculis limphati cordis faces; rubebant genæ simulato igne, corpus totum tænarias fauillas vomebat. Bernardus ex illius interim se explicare amplexibus conabatur, Numinis auxiliũ præsentius exsuspirabat, inuocabat ardentiùs Cælites Patronos; nequibat tamen se ab illis, vel summa vi, auellere nexibus. In eo arcto vinculo, & penè insolubili impudicæ feminæ nodo moras nectentis, in illa tartarea amoris impudici tæda quid faceret Beatus Pater? Misero nec fuga permittebatur, vnicum eiusmodi belli effugium; obsecrat, vt dimittat, illa non passa repulsam, gemitus trahit longos, irrigat lacrymis dolentibus genas, speiq; plena non cedit pertinax. Non discedam, suspirat, tui amoris expers, æstuantis animi causas mille aperit, illecebrosa tota; quò reuertar, inquit, nescio, & quis mihi in hac solitudine comes mei erit itineris? Proripui me præcipitem per has rupes, vt in hac valle haberem commo-

dioris

dioris amoris flosculum. Ingressus hùc mihi fuere dumi, egressus inuij, vndè veni nescio, quò vadam ignoro. Bernardus sustollens ad cælum humidiores lacrymis oculos Deo, & Virgini potentiora suspiria, ardentiores offert preces. Tandem, plaudentibus Cælicolis, aura suauiore diuinitatis afflante, vires illi addũtur potentissimæ, statimquè dissoluitur ab illius spectri fœdis amplexibus, cognoscitquè Bernardus, eodem monstrante Numine, non feminam, sed Satanam esse petulcissimæ meretriculæ ementitum obscœnissimam formam. Spectrum illud fuisse, Dæmonis arte, ex aerijs campis conglobatum, proindè inuocato Iesu nomine sacrosancto, quo Tartara contremiscunt, protinùs terga vertit ingenti clamore victus Satan fuscus, & luridus. Germinet tot palmas triumphales Accona, quot cyparissos habet ipsa ferales, cingat palmis victricibus triũphantis inter sua nemora, & specus nostri Bernardi tempora de Dæmone, immò de femina triumphantis, nec dirè sic sæuisset Diabolus, ni armis feminæ indueretur, maior victoria de obscœna femina, quam de maligno Dæmone. De vtroquè simul triũphum reportat noster Dux de femina, & de Dæmone. Ingere nunc inferna styx sacras pugnas, conflictus execrãdos noua, noua instruito machinamenta bellorum; quæquè pugna erit Bernardo triumphus, quilibet conflictus trophœum, quicumquè certaminum apparatus gloriosa plausuum spectacula, & theatra.

Nouit Bernardus sub deceptrice forma Dæmonẽ, & Iesu inuocato nomine fugat.

Cæle-

Cælestibus fauoribus post carnis victoriam Deus solatur Bernardum. E terra ad Cælum scalas argenteas videt erectas, Iesum, Matremquè Virginem scalarum fastigio hærentes, & nouæ sobolis habitus, & gloria apertissimè ei ostenduntur.

CAPVT VIII.

MOrtificat, & viuificat Deus, facitquè, teste Apostolo, cum tentatione prouentum, fugato ergò Dæmone, Bernardus acturus pro parta victoria ingentes gratias ipsi Deo, cui omnis triumphi gloria tanquam vnico authori, refundenda, & contemplaturus diuina, æterna, ipsumq; cælum intueretur lætiùs, puriùs, (oblectabatur enim nimium cæli aspectu) ex ea specu, quasi, illa larua Tartari impudicissima foret polluta, egreditur, vt flexis genibus oret; iamquè supinis ad sidera manibus sublatis, preces suas humiliores, & ardentiores fundebat. Vix orare inceperat, cùm Iesus, cum Deipara insueto fauore se ipsos Bernardo præbuere conspiciendos, & imagines, & finem beatissimũ eorum, qui ipsum essent in deserta illa solitudine secuturi, eiusquè adhæsuri vestigijs. Discriminat Beatus Pater, nõ vt Iacob humi stratus, sed terræ hærentibus genibus, non somno sopitus, sed apertis oculis; non

2. Corinth. 20.

Michael Angelus Bonhauer. in Dial. ad Nuperos Oliuetanos pag. 7. Hist. Oliuet. lib. 1. pag. 3. Lombar. lib. 2. in vita B. Bern. cap. 18. & alij.

nocte

nocte in tempesta, sed ipsum sub meridiem argẽteas scalas è terra ad sidera fastigiatas, scalarũq; cacumini Deum innixum, & Beatissimam Matrẽ. Prospicit Christum immensa, & gloriosa inter paternæ lucis trophœa vndequaquè effulgẽtem, eiq; de parta ex hoste victoria congratulantem. Exultat Bernardus, gaudioquè triumphat, fidum se Deo extitisse, nouasquè, iuuante Numine, pugnas exardet. A dextris filij Deiparam Virginem intuetur è medio cuius pectore effulgebat sidus, cuius ad radios ipse Sol tenebresceret; non obtundebat tamen fulgor ille, lux illa diuina, sed cælesti robore firmabat visum; notatq; filiũ Dei, Matremquè Virginem niueis, & nitidioribus radijs, candidisquè stolis amictos; videt eos quasi de præclaro illo triumpho plaudentes, lætantes. Aspicit dein scalarũ argenteos per gradus ascendentes socios in labore eremitico suos alumnos stolis amictos albis, associantes Angelos, turmatimq; de cælo descendentes ad terram, & laboribus fractos immortalem comitantes ad Empyrij gloriam. Raptus tanta ecstasi, nec à visu seiũctus, suprà seipsum eleuatus Bernardus gestiebat animo (tanta eius cor ardentissima charitate æstuabat) vt quod ipse contuebatur, ceteri quoq; Eremicolæ, ad diuinam gloriam euehendam, prospicerent. Precatus hoc à Deo Opt. Max. à Virgine genitrice, vota fert. Quid non possunt Sãctorum preces? Noster B. Pater, velut alter Isaias fruens Dei conspectu sedentis in solio excelso, mitti petit ad Fratres; graditur tandem exultans lætitia.

B. Bernardus videt Iesum, & Deiparã in argentearum scalarũ fastigio candidis stolis amictos.

Isai. 1.

Aduentate, clamat, venite, accelerate fratres, socij, mea viscera, commilitones mei, cernite, quas parauit Deus ascensiones è lacrymarum valle. Sustollite oculos ad mirabilia has inter vmbrosas rupes factas nobile Cæli Theatrum omnium festissimum, & exporrecta manu, indicat digito scalas argenteas, Iesum, Deiparam, Angelos, seq; ipsos datos in scenam beatam. Figunt obtutum cuncti in ea, quæ ipse suspiciebat Bernardus, procumbunt genibus, & ceù sublimes aquilæ solaribus pendentes à radijs, admirantur, immota oculorum acie, nunc Iesum, nunc Deiparam, nunc Angelos datos peregrinationis comites, nunc seipsos gloriosos de Mundo triumphatores; tundunt interim, tanquam indignissimi qui tanta viderent miranda, humillimè pectora, ruunt è genis vbertim dulciores lacrymæ, deosculãtur terram. Hæc dum apertissimè venerabundi intuentur, quasi inter eos, & spectaculum illud gloriosum interiectũ esset siparium, ab eorum corporeis oculis iucundissima visio euanuit, factiquè alacriores in pugna cogitabant non esse condignas huius sæculi passiones, dolores, cruciamenta, & pœnas quascumquè ad futuram gloriam, quæ à Deo præparatur fideliter sibi inseruientibus. Inibi, vbi data tanta videndi copia, erexit Bernardus Iesu, & Deiparæ, & Archangelo Michaeli aram, estq; nunc odæum maiori Ecclesiæ ostio propinquius, monimentum certè ad posteros pijssimum, vt nocteq; diequè psallant Cœnobitę in Dei, Virginis, Angelorum, Cælitumquè omnium conspectu, vt

Psal 83.

B. Bernardi socij in Eremo vidẽt eadem quæ B. Pater mirabilia cõspicit.

Rom. 8.

contemplentur remuneratorem munificentissimum Deum, innumeris laudibus, incessabili voce laudandum. Tenerescunt ad hęc spectatores Oliuetani, rigidi eliquescerent silices.

Aerumnas patitur iterum Bernardus tanquam nouæ, & detestandæ sectæ Princeps.

CAPVT IX.

NOuo Cælestis gratiæ oleo Athleta noster fortissimus vnctus, taliquè aura Sācti Spiritus maximè perfusus, ad nouam palæstram, ad nouam ærumnarum luctam euocatur; non enim semel atquè iterum, vel sæpiùs victus Satanas è pugna recedit; semper enim bellua illa, & tortuosus draco circuit famelicus deuoraturus escas, seruos Dei, cum pręcipuè sit cibus illius, vt inquit Iob, electus; nullo enim, teste Bernardo Claræuallis, illa vis ferox premitur somno, inedia affligitur nulla, vigil semper, feruidus sēper, inspirat, instillat, immittit pestiferum tentationis virus. Stimulat ergò zizaniorū sator quosdam, vt Bernardum deferant tāquam hæreseos reum, nouæq; sectæ Authorem. Pallio igitur charitatis tecti mendaci, summum integritatis, & publici boni zelum perditissimi homines præseferentes Quisitorem Senensem adeunt, vt ignem stygij barathri (sic dicebant) inter Acconenses valles conclusum, ac serpentem, animaduersionis, & seuerissi-

Benbauert. in dialogo ad Oliuet pag. 9. Histor. Oliu. lib. 1. fol. 7. Lombar. lib. 2. cap. 19. & alij.

Sæuit crudelius in B. Ber. Dæmon. Bernar. Claræuallis.

B. Bernar. Defertur vt hæreseos reus ad tribunal S. Officij.

marum illicò pœnarum aquis extinguat, nè latiùs diffusus pariat Tusciæ, Italiæ inextinguenda incendia. Hæresis quippè flāma est impia, inquiunt, nulli parcens; spurca lupa omnia vorans, pestis rapida permeans per maria, per terras; fœda procella cuncta deuastans; bellua inexplebilis sua ingluuie quæcunq; absorbens, eius initia semper exigua, abiecta, sordida; sed, velut igniculus sensim cinefacit immensos frondosorum nemorum montes; parua flamma, flante protectrice aura crepitat, fragosasquè siluas cōsumit volanti scintilla. Homines insignioris scientiæ, tumidi superbia nolentes captiuare intellectum in obsequium fidei, dati præcipites, æmulati Luciferum, qui quò altior, & sapientior efformatus, eò abiectior, dementior ab Empyrio pulsus. Quot militantis Ecclesiæ veluti micantia sidera altius cecidere è cælo ad barathrum? Scimus, scimus nos Bernardum & sanguinis prosapia, & litterarum omnigeno studio, doctrinaquè admirabilem. Tenemus dissitis populis notissimum, tantæquè esse fidei, vt ipsi eruditi, & sapiētissimi viri per eius iurare verba non dubitent, sed ex ipso tanti nominis incremento metuendum excidium. Nos religiosa moti pietate ad hoc sanctum tribunal sistimus, deferimusquè Bernardum, sociosquè. Celant mortiferos ignes Eremitæ illi in Accona, huius pestiferæ sectæ, non modò fautor, sed author est Bernardus Ptolemæus, cuius, & sociorum maxima ingenia nequeunt in magna solitudine non magna moliri. Viuunt exleges in valle delitescētes,

Hæresis quā perniciosa.

2. Corint. 10.

ne damnari ad condignas,& meritas pœnas possint. Maior lex Eremicolis illis est id, quod arridet, placetq; Bernardo. Equus est vt in Ilio illa vallis fœta armis,& bello,vt qui inclusi ibi egressi tandem secent,vrant,destruant,depopulentur afflictam, lugentem, squalentem, his funestis temporibus in hac italica plaga, Dei Ecclesiam, vbi tot hostes immanissimi, ceù lupi rapaces perfremunt in ouiculas Iesu,summo Antistite,& Pastore absente.Medela opus est. Obstandum principijs,nunquam offecit præuidere,& semper tutum fuit in tuto esse;futura enim præuidere sapientis est.Quid si aliquando hic ignis erumpet? In re ancipiti exstirpanda infirmi animi est esse ancipitem; non minùs vmbræ,quàm res ipsæ grauioribus in rebus nos territos,nos admonitos volũt, veriùs in ijs, quæ ad religionem,fidemq; spectãt; initio enim non auulsus paruus error altiùs radices ita agit,vt penitùs eradicare nequeas. Labes est hæresis,cui ni celerrimè occurras,lõgè,latèq; effunditur;statim sãguine est expiãda.Inuise illos Eremicolas, scrutare quid agant si vales, quid struant, si potes, sic vnanimes sunt, sic inuicem cohærent, vt ne verbum quidem extorqueas ab vno,quod non ab alio.In arce intellectus conditur,latitatquè hæreseos error,& scelus; quod ibi latitat, latet & ipsos Angelos. Humanæ mentis profundissimæ abyssi vnus Deus scrutator. Sit imminentis publici periculi remedium,ipsum periculum.Eijcere perperam è specu fraterculum. Quid indè? Nihil Reipublicæ infestius,quàm

Multa Dæmonis astu iactantur in B. Patrem conuicia.

quod

quod priuati homines noua moliantur. Stupidi animi eſt nihil vereri. Non ſemper minæ ruinas antecedunt. Quod ſi nihil certi contra Eremicolas conſtat, in hoc tamen incerto valde quid mali occluſi pertimeſcendum. Certum tamen eſt nulla probata lege ſolitarios illos viuere. An expectas, vt quod viri probi verentur infauſtus aliquis probet euentus? Sed innocens ſit Bernardus, ſocijquè in Accona ſecum degentes. Quid virtuti tuæ Quiſitor? Quid tuo muneri exacta ſtudia, & conatus omnes officient? Nemo ſub initiũ magno exceſſu Chriſtianam Rempublicam perturbauit, magnarum rerum euerſiones tollit, exorientes vmbras qui dirimit. His tàm profusè, tàm dolosè prolatis ſuaſus aliquantulum Quiſitor prudens cogitauit, & ſtãdum proximi famæ, præſertimquè Bernardi ab omnibus integerrimæ vitæ habiti, & ſui muneris partes ſimul exequi, quare iter tenuit medium. Nec euertere ſacram Eremum incolentium auſteritate, & pœnitentiæ celeberrimam, nec interturbare voluit Dei ſeruos iactatis conuicijs hæreſeos poſtulatos, ſed nè ſeris remedijs malè obiecta fortè augerentur, certiorem fecit Summum Pontificem de ſibi in Bernardum Eremi Principem, ſociorumq; aſcitorum delatis. Aperit inſuper ſanguinis ſplendorem, doctrinæ præſtantiam, viuendi auſteritatem, ſed nullo peculiari eſſe vallatam inſtituto Eremum, & fortè arbitratu ſuo vitam quemquè ducere, vel eiuſdem vnius Bernardi ductu. Multos eſſe qui deſerta ad ea loca accurrant. Dubitari à quibuſ-

Quiſitoris ſancti Officij prudentia.

dam

dam falsis dogmatis esse solitudinem, vallesq; il-
las imbutas. Sub ruuido tegumento inesse aliquā-
do, abscondiq; spiritum ruuidiorem euangelio
dissonum. Specus, & nemora aptissima struendis
sectis. Orat enixè à summo illo pontificio throno
digna iussa, & mandata veniant. Scribit à se nihil
decretum, nec inconsultò summa sede veritatis
columna, se quidquam decreturum. Addit, quod
si in Accona serperet hæresis, maiori vi eradicā-
da planta lethalis, radix pestifera, quàm efficere
possent propriæ vires contra tot viros, & nobilis-
simum Antesignanum. Precatur, prospiceret ve-
xatæ Italiæ lacrymis, semidirutæ Ecclesiæ gemi-
tibus, ait, pœnitentiam illam Eremitarum fictam,
vmbratilē esse posse. Quot tumultus, quot rixas,
quot calamitates, quot proditiones frons blan-
da, vel pœnitentia pallida quandoquè non ipsa
celauit, & tandem cōceptum virus in Prouincia-
rum, Regnorumq; irreparabile prorupit excidiū?
Timebat Quisitor, nec sciebat, quid timeret, ve-
nerabatur nomen Bernardì, & Eremi famam, sed
quis scit, aiebat, quò verget illud in deserto tantæ
austeritatis pondus? Circumuallantur hoc tem-
pore omnes penè Italiæ vrbes horrentibus erro-
rum vorticibus, circumstrepunt blasphemiæ, tun-
ditur fluctibus petra illa Ecclesiæ, quam suo san-
guine fundauit Christus, absit, quòd inter scopu-
los, & syrtes infidelitatis, Ecclesiæ nauis franga-
tur, absorbeatur, & pereat. Quis scit, si latent an-
gues in herbis illius solitudinis? Tardiora re-
media in ipsum morbum quandoquè conuertun-

tur.

tur. Incesserat fortè Quisitorem suspicio, nè Bernardus vnus esset ex Fraterculorum, vel Fraticellorum secta; (sic enim vulgò dicebantur,) facessebant enim maximum negotium exortæ paulò antè hæreses Fraterculorum, quorum duces quidã Hermannus, & Dulcitius Nouariensis, Innocentio V. Adriano V. & Ioanne XX. regnantibus qui Summi Pontifices eodem penè anno millesimo ducẽtesimo septuagesimo sexto fato concessere. Inuehebantur hi Fraterculi in auctoritatem Romanæ Ecclesiæ, & in Summos Pontifices, sequè stolidè dictitabãt veros esse Apostolos, in ipsisq; veram esse Ecclesiam, nulliq; eos, nisi immediatè Christo esse subiectos. Damnauit impia illorũ dogmata Summus Pontifex Bonifacius hoc nomine VIII. Prætereà accessit secta Begardorum, & Beghinarum, cuius Princeps. Bogonatus. Begardi monasticum habitum ementiti. Beghinæ erant moniales, nulla tamẽ vota religionis emittebant, passimquè dicebant homines in hac vita fieri posse impeccabiles, nec ipsis posse augeri gratiam; quamobrem orationes, ieiunia, & cetera id genus, pia opera omninò irrita, & inania asserebant. Hinc tàm fusè Aluarus Episcopus Siluẽsis deplorabat illa tẽpora Ecclesiæ funestissima. Verùm sponte sua lux emicat, etsi tanquam sub modio delitescat in valle. Splẽduit in throno illo pontificio veris radijs, & euangelicis vitæ nitoribus Bernardus, effulsere & socij, quidquid contrà eos fuisset infernus draco molitus. Suspicio Quisitoris, Dei fuit prouidentia, ipse certiorem

Hæresis Fraterculorum, qui fuerunt Duces, & quo tempore insurrexit, & quæ eorũ stultitia. Cardin. Bellarm. in Chronologia.

Aluarus Episcopus Siluẽsis.

fecit

fecit Pontificem Maximum, vt maximus noſtri Ducis nitor, & Eremicolarum ceterorum probitas nobiliùs eluceſceret. Sol candidus purior nigra è nube emergit, nec omnis potis eſt craſſus, ac fuſcus alitus decores illos, & radios turpare fulgentes. Ne timeas quidquam mali à tenebrarum Rectore ò ſacræ Princeps Eremi Bernarde.

Auenionem contendit B. Bernardus à Pontifice Ioanne XXII. præcipientibus litteris euocatus.

CAPVT X.

AVenione in Gallia tunc temporis Summus ſedebat Pōtifex, & purpuratorum Patrum Senatus, defuncto enim Benedicto XI. Paſtore ſāctiſſimo Italo Ordinis Prædicatorum, qui vitæ nitore extitit illuſtris, ſeditquè in throno menſes ſex. Diſſentiebant de eligendo ſucceſſore, penè annum detenti in Conclaui, Cardinales. Galli enim purpura decorati Heroes Gallum efflagitabāt Sūmū Pōtificē, Itali Italū, vtraq; pars potens, æquæ vires. Vtitur ſapientiſſimus Deus ipſis noſtris cupidinibus, ardore, & diſſidijs ad ſua peragenda decreta, in hoc ſemper laudandus, euehendus, quòd vbi nobis ſatisfacere ipſi conamur, & videmur, tunc magis ei obſequium, famulatumq; præſtamus. Conuenere tandem inter ſe purpura-

Platina Sabellicus, & alij.

Quomodo tranſlata Apoſtolicā ſedes Auenionem.

ti electores, vt Galli Italos Cardinales tres seligerent, vnusq; eorum à Gallis eligeretur Pontifex; vel contrà, Itali tres Gallos proponerent, ex quibus vnus esset sessurus, eligentibus Italis, in Pontificio Solio. Ab Italis ergo Patribus tres ex Gallia nominati sunt, Gallicæ tamen coronæ infensissimi. Regebat tunc Galliam Philippus cognomento Pulcher Romanam in Ecclesiam (ob turbas inter Summum Pontificem Bonifacium VIII. exortas, & ipsum) non admodum bono propensus animo. Inter tres Gallos ascitur Raymundus Antistes Burdegalis; statimq; ac nomina innotuere, quàm citissimè à ceteris Cardinalibus Gallis fit rei certior Philippus Rex, qui ardentissimis litteris ad sese illũ aduocat, studiumq; suũ in posterum testatur, multaq; verbo regio pollicetur, aitq; se in ipsum fore studiosissimum, secum de summa rerum acturum. Nec defuere, qui Raymundo suaderẽt, vt à Philippo vocatus, eundem statim adiret. Perrexit ergo ad Regem, qui properanti Antistiti occurrit, eumquè benignior, totusq; fauorabilis amplectitur, exosculatur, affirmat tandem pontificia dignitate, & tergemina corona summa illa donandũ, si quædã ipsi promitteret Episcopus Burdegalis. Pollicetur Antistes omne se perfecturum quod Rex appeteret, Sacramentoq; firmauit. Extemplò Cardinalibus Gallis mittit secretò Rex codicillos, atq; obsecrat, vt Raymundum eligant. Eligitur ergo, licet absens, in Summum Pontificem anno millesimo trecentesimo quinto, dictusq; est Clemens V. Lugdu-

Clemens Quintus.

num

num ſtatim contendens iuſſit in Galliam tranſferri Principis Apoſtolorum ſolium, quod inter cetera Rex ab ipſo expetiuerat. Illuc Roma purpuratos heroes omnes Clemens accerſit, iuſſitq; totam Curiam, magna Italiæ, & Vrbis, & Orbis pernicie, ibi eſſe. Lugduni coronatur Clemens magna pompa, quaſi triumphante Gallia; vixitq; inibi Pontifex ferè annis nouem; eiq; ſucceſſit Ioannes XXI. dictus XXII. tranſtulitq; Auenionẽ ſedem. Auenio Vrbs Galliæ Narbonenſis eſt poſita ad Rhodanum flumen, quod ortum habet ex Alpis, Galliamq; rapidiſſimè interfluit. Hanc Vrbem Ioanna Neapolitani Regni, Galliæquè Narbonenſis Regina Clementi VI. vendidit. Manet Apoſtolicus Thronus annos ſeptuaginta ſex, Pontificibus ſucceſſiuè ſedentibus Clemente primùm V. Ioanne XXII. Benedicto II. Clemente VI. Innocentio VI. Vrbano V. Gregorio XI. Hic Romæ pontificiam ſedem reſtituit, ſuaſu etiam Seraphicæ Catharinæ Senenſis, quæ arcanum ipſius Pontificis nemini, nec per nutum patefactum, Deo reuelante, cognouit. Celerrimis triremibus, aura ſancti Spiritus flante, Gregorius vehitur, tota Gallia inſcia, tenetq; Vrbem Romã ſub annum milleſimum trecenteſimum ſexageſimum quartum ingentiſſima Vrbis lætitia. Huius rei præclariſſimum monimentum in marmore excisum Romæ viſitur in templo Sanctæ Mariæ de Noua ſacro, quod nos Oliuetani curamus. Sic tandẽ mœſtæ, & luctu ſordidatæ Romæ, ſicq; tandem calamitas Italiæ deſijt. Creſcit præſenti hu-

Platina in vitis Pontificum.

more planta, eoq; aret absente. Discat quisquè Princeps Sedem Imperij vultu cohonestare suo. Sed redeamus ad rem. Ioãnes igitur XXII. Summus Põtifex Auenionem causam dicturum euocat Bernardum nostrum, qui nulla interposita mora ex Hetruriæ deserto ad Summi Pastoris pedes, vti obsequentissima ouicula, ascito sibi ex eadem Acconensi Eremo, comite, & socio Ambrosio Piccolomineo, maturat.

Scio à quibusdam non Bernardum, sed socios ab eo missos ad Pontificem Maximum affirmari. Nos firmioribus tamen nixi tabulis, Bernardum ipsum proculdubio iuisse asserimus; sequimurq; ea quæ scripsit doctissimus, & fidissimus Ioannes Baptista de Populonia Ordinis Prædicatorum, quẽ sequutus est Gregorius Lombardellus eiusdem familiæ, sacræ Theologiæ Magister, vir celeberrimus, & Sancti Officij in vniuersa ditione Senensi Quisitor. Sed Ioannes Baptista Populonẽsis coœtaneus extitit Beato Bernardo, & oculatissimus testis, & pro eiusdem Sancti Officij munere nostri Patris vitæ, morumq; scrutator acerrimus. Accedit, quòd sub eadem Patris nostri Bernardi seueriori disciplina erat eius frater, cui nomen Gulielmus. Neq; simile vero est Bernardum vti nouæ caput sectæ postulatum, accitumq; à Beatissimo Patre alios suo loco, tãquam Eremi membra destinauisse. Nec constat virum graui aliqua præpeditũ cura, aut viribus detẽtum imbecillis, aut grauescente ætate ineptum itineri. Adde illum in diluendis sibi obiectis ad Pon-

Ioan. Bapt. de Populonia. Greg. Lombard. in vita B. Ber. lib. 2. cap. 20.

tifi-

tificium thronum, alterius non indigum ministerij, atq; operis. Quod verò asseritur, ne eius discessu, qui in Eremo remanerent, tristarentur orbati tanto Parente; aut quasi oues, Pastore absente, Luporum Dæmonum insidijs latiùs paterent. Nam in deserto non deerant viri & prudentia, & probitate insignes, quos in suum locum Bernardus sufficeret. Nec æternus illius futurus erat discessus, vt reditu desperato, periclitaretur Eremus. Instant hi, missos à Bernardo Auenionem viros omni ex parte sapientes, vitæq; integritate Spectabiles Pontificem Summum alloquuturos. Sed quorsum, si omnia per se ipsum præstare poterat, debebat aliorum opera vti? Objicient, nè Accona sine rectore esset. Sed liquet humilem, & sapientem Bernardum regimen respuisse, vocariq; Ducem; verùm voluit vt omnium Dux esset vna charitas. Deniq; vt dicemus cùm regulam Sancti Benedicti à Beatissima Virgine per Guidonem Petramalium accepisset Eremus, primum Generalem Abbatem extitisse constat (renuente dignitatem illam Bernardo) Patritium de Patritijs; hæc autem electio fuit omnium Eremicolarum, vel Cænobitarum, ex quo clarè patet Beatum Bernardum sibi semper consimilem alijs in deserto noluisse imperare. Cur ergò ad itinera, aliaq; peragenda grauia munia, ad ea quæ ad ipsũ peculiari iure spectabant, alios destinet, quæ etiã maximam arguebant authoritatem? Tandem quia etiam multa admiratione digna in hoc ad Galliam itinere edidit noster Pater, quæ in ijsdẽ

tabulis exarata habentur, quibus procul dubio standũ. Proficiscitur ergò Bernardus ex Accona pannosus, pungẽti cilicio grauatus, absq; pedum tegmine, non alia instructus ad iter diuite sarcina, quàm crucifixi Iesu lignea cruce è latere, Virginisq; Matris rosario è collo pendentibus; baculo humili cui innitebatur, & fasciculo vbi pia opuscula cum breuiario, & horario libello eiusdem Virginis, & asperi linteoli ad sudorem tergẽdum condebãtur. Discedit igitur deosculatus Fratres pacis osculo, emissis lacrymis; gregemq; tuẽdum Christo, Deiparæ, & Patritio de Patritijs commendauit. Multa, & grauia tolerat tàm graui, & longo itinere noster Beatus; in viam etenim se dedit horridioris temporis anno, mense nempe Decembri ipse, & Ambrosius Piccolomineus. Inter populares turbas, per valles, & montes hæc illi sunt sola leuamina, & solatia, incessanti prece in Deum se leuare, frequenti oratione custodem Angelum, Cælites omnes, & sibi peculiares Patronos aduocare comites, nunc sacra, & immota mentis eleuatione, meditatione, nunc vocalibus precibus sanctissimæ Triadis vnioni aspirare. Victum tenuem eleemosynis emendicare, somno humi stratus paululùm indulgere. Vos Beato nostro Duci, vos testes Superi, & feliciores socij, & leuamẽ omne illi eratis. Sæpè inuidus fecit malus Dæmon, permittente Deo, vt Bernardus, & Ambrosius è via aberrarent in solitudinibus, in nemoribus, & siluis, vt à pagis, & vrbibus longè facti vel frigore, vel fame perirent, vel à feris deuora-

Greg. Lomb. lib. 2. in vita B. Bern. cap. 21.

uorarentur. Sed ecce cælestes Angeli humanam præseferentes imaginem, panem in deserto sumministrabant cùm deessent herbæ, vel olerum radices. Eorumdem ministerio redduntur cicures pluries ipsæ feræ,& sine toxico venenati serpentes; interdum ab ijsdem adiuuantur in fluminum discriminibus, aliquando errabundi in viam reducuntur.

Angelos habet Comites in viarum discriminibus B.Ber.

Orant interim in Acconensi Eremo socij impensiùs, gemitibus lacrymantur,charitatis ardẽtioribus feruent suspirijs; & licet ieiunijs se ipsos iugiter sancti Eremicolæ macerabant, nunc consueto ieiunio addũt durius,ac asperius, flagorum ictibus recalent; resonat sonus, & flagor ille religiosus pientissimis Dei auribus. Solliciti sunt cũcti pro Bernardo iter ingresso longissimum,innumeris refertum discriminibus. Ipse Auenionem tandem consequutus fama notissimus ad Pontificem Summum statuit sese alacri animo,illius iudicio subiturũ;ad quẽ ingressus(flexo terrę poplite gemino)Sãctissimos obosculatur pedes humillimè,dataq; fãdi copia. Ad tui(inquit)Beatissime Pater,Imperij,quo nullum in terris maius,nutum ex Acconę Eremo euocatus,hic adsum indignus vermis,non homo,peccatorum omnium miserrimus, dignus tamen nunc effectus, qui veneratione prosequar tua largitate, tuorum veneranda pedum vestigia. Ecce, Summe omnium Pastor, vna ex innumeris Catholici tui gregis ouiculis obsequentissima tuis paritura mandatis, Bernardus pœnitentiæ tantùm egentissimus. Humi-

B.Bernar.ad pedes Summi Põtificis.

liter, & breui facundia disseruit de sui conuersione, de mundi rebus abdicatis, de secessu in Eremum, de sociorum vita, & moribus, de orthodoxa fide, quam vnà cum Acconensibus eremicolis socijs profitebatur.

Vix in Bernardum Pontifex Maximus iniecerat oculos, cùm in eius horrida, & incomposita coma, vultuq; circumfuso pallore quid Angelici fulgoris deprehendit, & tanquam Dei intùs tonante voce in hæc Christi Vicarius verba deuenit. Non nobis vilia tua, & sociorum in Acconæ Eremo opera, candidi mores, impolluta fides. Esto tu vnà cum tuis socijs deserti loci viror, & decor: reuirescant per vos floridæ quondam, fœtæq; sanctissimis viris italæ Eremi. Restituatur decus Carmeli, & Saron, & gloria Libani. Sit squalens Italia restitutæ monasticæ disciplinæ lætissima spectatrix. Te duce, omnia in deserto Acconensi benè cessura speramus. Poteris tu nunc viua esse regula, & exemplar bonorum operum, & forma gregis existere. Sed te vita functo quid de tuis socijs sine aliqua regula, sine aliquo instituto? Forte errabundus peribit grex sinè lege, sinè regulari disciplina palabitur? Erunt tot sententiæ, quot capita. Frendent in illis vallibus tartarei Lupi. Inuadent rapaces sine Pastore ouile. Exterminabunt Dæmones, apri furentes vineam Sabaoth; sit vna omnium ouium tessera. Cùm bellum intentauerint Tartareæ turmæ, irruite fortes cuncti vnanimes in exercitus vnico sub vexillo salutis. Certate alacriter, fugate, disperdite,

Ioann. 22. alloquitur B. Bernardum.

Isai. 33.

1. Petri 3.

Psal. 79.

vincite;ordo magis,quàm numerus de hoste triũphat. Non ex institutoris spiritus feruore metiẽdus est ceterorum feruor,& spiritus. Viget cęlestis ardor magis in capite, quàm in membris. Sublimiori radiorum iubare voluit sapientissimus opifex fulgeret Sol, quàm cetera Cæli astra ex eodẽ Sole suos susceptura fulgores. Tu Bernarde,qui humillimè ad nostros festinauisti pedes,iussis obtemperato nostris. Eremum quam tu,& socij tui colitis,esse sub Diœcesi Arretina audiuimus; Arretij ergo Antistiti nostras dato litteras, quibus illi mãdamus, vt te,prout Spiritus sanctus decreuerit,& docuerit,alicui regulari,ꝓbatoq; instituto subijciat vnà cũ Acconẽsibus Eremitis. Interim pro hac sãcta Sede,Petriq; naui inter bellorũ procellas fluctuãte,pro vexata Italia, ꝓ Orbe penè armis quasso rogate Deum; tãgite vestris precibus diuina,& benigna illa viscera. Sit vallis vestra conclusus hortus consitus fructiferis plantis omnigenarum virtutum. Irrigabit Deus Paradisulum suum omnium torrente voluptatum. In Italiam nostra fulcitus benedictione regressum felicem habeto, qua ditatus Bernardus,& cælestibus thesauris locuples,etiam socijs Eremicolis impertiendis,ingenti lætitia delibutus, irriguis vdus lacrymis, exosculatus iterum Sanctissimi Pastoris pedes discedit,eodemq; quo progressus in Galliam itinere ad Italiam,Arretiumq; maturrimè regreditur. Tolle gressus serue Dei,age,cõsule multis ò Euangelice Pastor. Iter tuum immota claustra pariet;tui labores sanctas in Eremo

delicias; vade humilis, magnus eris. I nudus, Cælo tibi texitur stellatus gloriæ amictus, gloriæ chlamys.

Narrantur aliqua, quæ B. Bernardo sua per itinera obuenere.

CAPVT XI.

FLagellis eorum vitam, quos diligit Deus metitur, amat enim, & corrigit; ærumnis virtus clarissimè emicat. Follis percussus euolat, & quò demissiùs, ac fortiùs iacitur; eò altiùs eleuatur, & surgit. Rosas dat Numen amans auricomas, & purpureas, miscet tamen sentes asperos, & feriẽtes. Suauissimas afflat auras serenitatis sæuã post procellam. Ad Vrbem Auenionem properanti Bernardo, à qua distabat trium dierum itinere, Eremicola quidam obuiam fit aspectu venerabilis, senio confectus, nouus Macarius, ieiunij ipsa videbatur effigies, charitatis credidisses imaginem, humilitatis & virtutum omnium exemplar illustre. Sicq; Beatum Patrem alloquitur. Et cur ad Eremum vir sancte non refers pedem? Caue, ne Auenionem contendas, ne pergas vlterius: vbi Vrbem illam tenueris, consumeris vltrici flamma, solues nõ perpetrati criminis facinorosas pœnas. Mors te manet inibi famosa tanquam hæreseos reo. Ab incepto ergo desistito itinere, fugam arripito quam celerrimam. O infelix sæculum con-

Lombard. in vita B. Bern. lib. 2. c. 22.

trà insontes! Teneris tu tuæ, sociorumq; tuorum consulere famæ. Virtutibus hæc tempora infausta sunt. O tempora, ò mores? In quos probos non sæuitum? Quod dico à Deo reuelante percepi. His auditis, subticuit aliquantulum Bernardus, & secum mente agitat, quomodò vir nunquam anteà nec quidem de facie cognitus arrepti itineris tàm benè calleret causas, originem. Cogitat insuper, quod Sanctissimus Pontifex sapientissimi Dei cum gerat vicem in terris non nisi iustissima, ipso inspirante Numine, sanciat in rebus præsertim ad sanctissimam, qualis ea erat, fidem spectantibus. Sic tandem ait. De fide, de asseclis meis interrogabor, meam fidem & sociorum Catholicæ Ecclesiæ consonam, Apostolicos, vt profitemur, sic patefaciam mores. Auenionem Summi Pastoris iussu festino, madatis obsequar, etiam vitæ quouis periculo, ad omnium Patrem pergo pijssimum, beatissimum, mortem nec timeo, nec fugio; immò amo, & inhio. Sed tu quis es, qui ista loqueris? Signat Beatus Bernardus interim tremendo Crucis signo aerem, & in fumidam solutus nebulam vanescit falsus is Eremicola, Dæmõ vafer & impius, talemq; discedendo fœtorem emittit vt Bernardus penè exanimis in terram caderet. Hoc eunti obuenit. Reuertentem verò ex Gallia in Italiam, excepit benigno hospitio vir nobilis, & pius Taurini, quæ est Vrbs Pedemontij. Instigat hospitantis seruum malus Dæmon, suadetquè eidem, vt suo hero vascula quædam argẽtea subripiat; nè autem ipse furti argue-

retur, inter pauperrima quædam Bernardi (tanquam innocentis Beniamini) inuolucra, argenteã paterulam recondit ex plerisq; argenteis, quæ ipse erat furatus; moxquè hero suo ait multa ex argenteis deesse, suspicariq; valdè Eremitas, quos tam humanè exceperat, arripuisse, asportasse. Furti certus ille prolapsus in rabiem, lictores destinat, qui citissimè pauperculos Eremitas Bernardum, Ambrosium, denudatis gladijs assequũtur, detinent, furtum obiectant, ad virum illum retroferunt. Explicantur patenter inuolucra, & in Bernardi sarcinula argenteum vasculum reperitur. Excandescit benignus hospitator; causa certè iustissimæ foret iræ; nec enim beneficia benè pendet latrocinium. Bernardum, Ambrosium in fœdum carcerem conijciendos iubet. Tu nè, exclamat in nostrum Ducem vir ille, sanctimoniam olens, bella, & arma inferno minitans, Hypocrita, vage, latro, raptu viuens? Refer citò vbi nam reliqua argentea vasa condideris, appenderis sæuissimis fidiculis; aperies malus homo quæ malè patrasti. Sic benignissimo meo respondes hospitio? Sic polluis hospitales leges? Tranquillo interim animo, & imperturbatus ignominia illa affectus respondet Bernardus. Tibi vir bone nil vnquam surripui, nec alterius furti reus sum, sicut neq; hic meus socius. Furtum Dæmone authore factum, nec me fur latet; furtum scio, furem, & locum vbi argentea conduntur, Deo præmonstrante, omnia benè calleo. Verùm vnum ex te enixè efflagito, quod si mihi fueris pollicitus, subrepto-

B. Bernardus vt fur triduo in carcere detinetur.

Lombar. loco supra citato.

rem & ſubrepta detegam. Miratur primò hæc audiens vir nobilis, tùm inſtante Beato Patre, promittit quod petit. Subdit noſter Bernardus: ſtet coram me ſeruulus ille, qui nos furti reos dicere eſt auſus, cui aduentanti ſic loquitur. Ego nè, dicito, furatus ſum paterulam? Ego vaſcula argentea? Nonnè tu in illo inuolucro tali hora, tali loco abſcondiſti quæ tu ipſe furatus es? Pete, pete veniã, parcet tibi Deus, fili mi, reſipiſce & ablata hero redde tuo, nam ipſe pius, meis precibus, tibi libenter ignoſcet. Ille algens ſimul, & æſtuans ruboreq; perfuſus, deiectis in terram oculis ſe ipſum furem fatur, tentatum dicit à Dæmone, petitq; amaris lacrymis humillimè veniam ad pedes prouolutus Bernardi, & ſui Domini. Vir ille ingenuus, cognita Bernardi innocentia, in genua procumbit, orat, & obteſtatur vt ſibi nimis credulo parcat, Beatiq; noſtri Patris ſanctimoniam admiratus, paulò poſt ſua omnia vendidit, & ad ſacram perrexit Acconẽſem Eremum Deo famulaturus; atquè indutus monaſticam veſtem dictus eſt Frater Baſilius Taurinẽſis, qui ſanctiſſimè, & primos, & dies duxit extremos. En in ſe ipſum tela videt Satan retorta validiſſimè, dumq; trucem enodat in Dei ſeruos arcum, ſeipſum ſua pungit, feritq; ſagitta. Fuere tres dies antequam eorum clareſceret innocentia in tetro carcere Beatus Pater, & Ambroſius; ſed habuere Angelos cõſolatores, qui & pellebãt è loco tenebras, & mutauere carceris miſerias in Paradiſi delicias.

B. Bernar. & ſocij habent Angelos conſolatores.

Arretium tenet Bernardus, Antistiti Guidoni Pontificias exhibet litteras. Triduanum indicitur ieiunium.

CAPVT XII.

Guido Petramalius Episcopus Arretinus.

TOt casibus, rerumq; discriminibus in eo iactatus itinere Bernardus Arretinam Vrbem tenet tandem. Episcopalem Sedem regebat tum Guido Petramalius, qui fratribus suis nostrã exutis mortalitatem Arretij Dominis, ipse vnus Ecclesiasticum, & sæculare fuerat regimen consequutus. Vir præstans, Pastor bonus, & egregius miles, diuiniq; cultus, cui alia omnia posthabenda, studiosissimus; Vrbis insimul, & temporariæ dignitatis Princeps, custosq; iustissimus. Hic fugauit è Patria hostium militum districtis gladijs agmina, versisq; signis coegit eos sæpius ad canendum receptui. Soloq; insurgentes aduersantium turmas strauit fortissimè; hic mœnibus Vrbem vndèvndè, arcibusquè turritis muniuit, martijsq; vallauit aggeribus. Huic præstãtissimo Præsuli humiliter Summi Pontificis datam Epistolam porrexit Bernardus, qui post eam lectam, valdè, ait, commendatitiæ sunt, quas mihi Auenione à Summo Pontifice defers, litteræ. Gratulor tibi de summa erga te Summi Pastoris benignitate; arduum tamen, negotijq; plenum illud est, quod mihi Sanctissimus mandat, vt nimirum Te, Acco-

Michael Angelus Benbaueri. pag. 10. in dialog. ad Oliuet. Hist. Oliuet. lib. 1. folio 8. & alij.

nen-

nensemq; Eremum alicuius probatæ regulæ religioso iugo subijciam. Ex nobis enim ipsis non sumus sufficientes, tanquam ex nobis, quid boni excogitare. A Patre luminum, lumen omne & expetendum,& feruentissimis suspirijs expectandum. Radius ille diuinus solus est, qui caligines, mentisq; vmbras discutit nostras. Fulgor hic lacrymis inuocandus, vt optimum rerum exitum assequamur. Si de re vna ageretur, quod priuatim tu Bernarde exposceres statim assequerere; nunc vniuersæ Acconensi Eremo consulendum, totq; viris, vt fama ipsa loquitur, virtute conspicuis; his modò danda lex, instituta, moderamen. Maturanda semper de rebus publicis consilia. Ad quæ incolitis ergò spelæa reuertito, socijsq; ea, quæ omnium Pastor mihi exigui gregis custodi de vobis præcepit statuendum nunciato, meoq; nomine indictum sit tibi, ceterisq; Eremicolis ieiunium triduanum. Nihil enim aptius ad diuina nobis arcana aperienda ieiunio, quo diuinæ voluntatis mens nostra fit capax. Mementote in Sinai monte post ieiunium datas Moysi fuisse leges. Leges antecessit semper ieiunium, & exorientis mundi tempore, quo nullum datum erat præceptum, non defuit primis Parentibus vna ieiunij lex. Daniel vir desideriorum tres hebdomadas aqua ipsa abstinuit, sic reuelationes post ieiunia accepit, & secretiora Numinis sacramẽta dignouit. Prodeunt de ieiunio sanctæ cogitationes, rationabiles virtutes, consilia saluberrima; ieiunio roboratur mens, alitur anima, eòq; ipsa velociùs eleuatur,

2. Corinth. 3.

Iacobi 2.

Exod. 34.

Prima omnium lata lex de ieiunio.

Daniel. 1.

Ieiunij laudes.

quò

quò magis per illud à terra ſenſuquè abſtrahitur; pennas quippè producit ieiunium, quibus in ſublime noſtra mens effertur contemplatura quæ Dei ſit voluntas. Torpeſcit cibo vigor mentis. Elia ieiunãs quadraginta dies, totidemq; noctes arido ore ad montem Dei Horeb peruenit, familiariq; cõgreſſu à Creatore excipitur, & à ieiunio
3. Reg. 19.
ſpirituales oculos obtinet. Aequatur ieiunantis
Lucæ 7.
mens Deo qui ſine cibo viuit. Ieiunat in deſerto Ioannes ille Baptiſta, ſibiq; parat alas, quibus cõſcendens ad Cælũ redditur penè homo diuinus. Obruuntur noſtræ mentes, non ſecus ac naues oneribus graues, ciborum ponderibus. Inſtitutu-
Matth. 4.
rus Apoſtolicum collegium Dei ſapientia Chriſtus Dominus ieiunauit. Vos Chriſti famuli pœnitentes Eremitæ peculiaribus ieiunijs in re tam graui date operam. Additote inſuper ieiunio ſanctas preces. Ex ieiunio, & oratione virtutes prodeunt omnes. Oratio viuendi norma recta eſt. Oratione quaſi vim ipſi Deo inferimus, ipſumq; vincimus, ita vt quod petimus elargiatur, reddimurq; illa dignum Numinis templum, Deumq; in nobis ipſis exaudientem experimur. Sit prolixa oratio, qua rem tam arduam quærimus. Aperiat Deus quod veſtræ omnium ſaluti magis conſonum. Ego pro mei muneris vice veſtris operibus pijs meas quaſcumq; addam humiles preces, vt mihi oſtendat Pater pietatis quid de vobis decreuerit. His auditis, acceptiſq; mandatis, diſceſſum habet Bernardus, atq; ad Eremum feſtinanter maturat, nec cibos vnquam in ſæculo libarat dul-

ciores supra huiusmodi eloquia. Iussus est quod ardet.

Reducem Bernardum lætanter accipiunt Acconenses Eremicolæ, quibus ipse omnia aperit, quæ Summus Pontifex, & Arretinus Antistes decreuere, cuius nomine ieiunium, & orationem denunciat.

CAPVT XIII.

NEquit sacrę Eremi lætitia, ex B. Bernardi reditu satis explicari. Iam nullus horror Acconæ, sed magnus decor inest. Vmbræ ibi nullæ, sed lumen. Iam non Rusticorum saltus, sed hortus deliciarum creditur Beatorum. Gestiunt rupes, specus, antra læte horrida; collectiquè in vnum cuncti heremitæ Deo immensas præcinentes laudes reuertenti Bernardo fiunt hilares obuij, & ad eius venerabiles prouoluti pedes vicissim exosculantur sacras vestes, præclarasq; amantis, amatiq; Patris manus, vbertimq; fundunt gaudio delibuti dulces lacrymas. Ipse quoq; in fletũ effusus tenerrimũ, obseq̃ntibus amplexus reddidit ardẽtiores, fouebat quos Deo genuerat humanissimè ad pectus; figebat frõtibus Apostolicę pacis oscula, peractisq; de more precibus, sic suos alloquitur filios, & socios; nec hominem diuina ea cũ voce videbatur sonare Bernardus. Dilectissimi

B. Ber. socios alloquitur.

Deo innumeras gratias impendamus enixiores, cantemus laudes, suspiria iterantes. Discessi, & vos ignito amoris sẽsu Numini cõmẽdatos reliqui. In Galliam cælesti auxilio iter sollicitus habui; sollicitus inquam de vestra salute; amo enim vos mihi in Deo genitos; reditum alacriorem nunc communi gaudio dulciter experior; à Summo omnium Patre Beatissimo benignè exceptus fui, de obiectæ nobis hæreseos sorde, ne verbum quidem Christi Vicarius protulit; noluit enim Deus tantæ labis, cùm insontes simus, murmur aliquo pacto subaudiretur. Sumus, & erimus, ò Fratres, ò socij, semper parati pro Ecclesia Catholica Iesu irrigua, & ditata sanguine, pro Apostolica Sede, pro fide, pretiosissimo Dei dono millies, si opus esset, centenas in vndas è venis vitam diffundere; exundaret hæc vallis nostro cruore. O si per mare tàm gloriosum ac voluptarium daretur ad Beatissimæ portum, littusq; eternitatis appellere. Sanctissimus Pastor, etsi nullius in nos criminis, Dei munere, extitit censor, mandauit tamen, vt sub aliquo instituto à summo illo veritatis approbato solio viuamus; & regula, quã vos à me efflagitastis sæpius, ipseque dare renui imbecillitatis, & tenuitatis meæ optimè cõscius, dabitur vobis, & mihi à nostro Arretino Antistite, ad quem idem Christi Vicarius benignissimas per me litteras destinauit, cui iam illas exhibui humillimè. Verùm in re tàm graui, in qua de omnium nostrum, & eorum, qui nos in hac veneranda valle sequi voluerint, salus agatur, prudenter

plu-

plurimi consilij Arretinus Præsul decreuit, vt, implorato Dei auxilio, & lumine, quo sine nihil bonum statui potest, indicat sibi quisq; triduanum ieiunium, & peculiares orationes; sic etenim sperat sibi diuini Spiritus lucem afflaturam, seq; cogniturum quid de nobis decernendum sit. Vos ergo dilectissimi additote suetis vestris ieiunijs noua asperiora ieiunia; ieiunet in re tam ardua ipsum ieiunium. Pertingite vestris suspirijs, vestrisquè lacrymis sidera, & precibus feruentissimis; pulsate pientissima Dei, eiusq; Matris viscera, denudate humeros, resonentquè cælesti in aula vestrorum flagorum religiosi ictus. Desinant triduo opera cetera manuum, exceptoquè tempore exiguo leuamini dato, totum reliquum vni Deo sacrum in ieiunio, vigilijs, orationibus, precibus, psalmodijs, corporisquè afflictationibus impendatur. Mementote Eliæ orantis, cuius lingua facta est Cæli clauis; iubet enim illud claudi, & clauditur; orat postmodum & aperitur. Eremi incolæ intoleranti mora expectabant talium verborum finem; ardebant enim ocissimè exequi quod sacer indixerat Antistes. Nihil difficile militi sub Duce forti & operante; alacre feruet opus Antesignani exemplo. Ipse igitur optimus Princeps Bernardus quæ mandarat primus aggreditur, atquè illo triduo ab omni cibo, ac potu abstinuit; tantoquè ardore in sacras preces profudere se omnes vt Acconensem vallem non militantis Ecclesiæ, sed triumphantis beatissimæ pacis asylum gloriosissimum appellasses.

3. Reg. 17.

B. Bern. ante receptam regulã triduo ieiunat.

Beatissima Virgo Mater in somnis Arretinum Antistitem admonet quid de B. Bernardo, & de Acconensibus Eremitis ipsa statuerit.

CAPVT XIV.

PEractis triduano ieiunio, & insueta carnis afflictione, effusisquè pro exoriente noua Ecclesiæ sobole supplicibus precibus, & suspirijs, nouissima ea nocte, ò mirum! Ecce Dei Mater Virgo sanctissima, quam mille Aligerum agmina circumstant, apparet obdormienti lenissimè sacro Antistiti: Fulgurat diuinæ Genitricis decora frons lumine, eoquè fulgore ipsa nigrescerent micantia sidera, eiusquè crinium auro cælesti terrenum rutilans palleret aurum. Genæ placidissimę purpureis florent rosis, quibus candida maritantur lilia. Reliquum corpus ebur possidet candens. Nec suauiorem affluant auram pictæ cælestis agri areolæ, quàm qua spirat beatissima Virgo; qua amicitur vestis ea luce albet, vt fuscæ, & nigrantes alpinæ niues appareant. Plurimus assidet ore dius decor, & venustas; stellæ coronam texunt, stellas profert oculis, stellas calcat pedibus, stellis quoquè, ceù tantis redimita, & induta pyropis, diffulget tota. Augebant speciem supra charites diuinæ Virginis pudores.

Hist. Oliuet. lib. 1. pag. 9. Michael Ang. Bonhauert. in dial. ad Nuperos Oliuetanos fol. 10. Greg. Lomb. lib. 2. c. 26. in vita B. Bern. & alij multi.

dores. Comitatus ille Cælestium spirituum tantus, vt suis videretur ciuibus aula viduata Empyria. Completur siderea luce habitaculum, tactoquè primũ diuinitatis imperio Arretini Præsulis animo, sic illum Cæli Regina Beatissima verbis affatur amicissimis. Ipsa, ò Guido, Bernardi protectrix, & sospita: Ipsa ei cœco lumen elargita. Mihi sacra Eremus, Acconęquè vallis. Mihi Eremitæ inter illa rupium sepimenta, Mundi cõtemptores summæ sunt curæ; Lucus ille mihi sacer, mihi sacra illa tesqua; mihi surgit hæc noua monastica soboles, antiquas cęnobiticas restitutura delicias, decoresquè. Non aliam, nisi Monachorum Patriarchæ Benedicti regulam Bernardo Ptolemæo, & socijs eius trades. Subdent placido illi iugo serui mei lubẽtia colla. Exuant nunc atra mœstitudinis indumenta, vestesq; pullas; dabis pro mœroris pallio pallium cãdidum gaudij, & triumphi. Sit ergo Bernardi, & ceterorum, qui vallem incolunt verendam amictus albus; eritq; mei virginei nitoris, & intaminatæ puritatis in illis monimentum æternum. Notet vestem cãdor, notetquè animum candentem patens in veste nitor. Non vocabitur posthac vallis illa Accona; sed ex valle consurget in montem, & Oliuetus Mons appellabitur ex Ascensionis supra sidera immortalis mei Numinis, filijq; gloriosa memoria. Ipsa vero Congregatio, nouaq; Cœnobitarum progenies, dicetur ex me *Cungregatio Sanctæ Mariæ Montis Oliueti*. Ecce insignia, quibus ipsa vtetur, quaq; notescet. Exporrigit Virgo ma-

B. Virgo Arretinum Antistitem alloquitur.

De cœcitate B Ber. & luminis cęlitus receptione agũt Authores supra citati, & alij omnes, qui B. Ber. vitam elucubrarũt.

num,

num, montemq; trifidum ostendit, cuius in cacumine surgebat sanguinea Crux; hinc indè vernabant virentes oleæ; manuq; dein altera candida, & virginea albissimas profert vestes, quas iussit Bernardum, sociosq; induendos. Quibus dictis, quibus ostensis, sua occlusa Virgo nitida luce extemplò euanuit, habilem tamen reliquit suauitatis, & diuini vigoris sensum. Euigilat stupidus, & venerabũdus Guido: Repẽdit tacita mẽte quę viderit, quæ dixerit, quæ Virgo ostẽderit; visa, dicta, ostensa omnia attonitè volutat, piaquè Antistes delibutus supera voluptate, supinis manibus, lacrymisquè fluẽtibus agit Cælitum Reginæ gratias humillimas, quòd ipsum seruulum inuisere, & alloqui fuisset dignata; cœpitq; de Bernardo, & de socijs Eremicolis (licet alta de illis percrebuerat sanctimoniæ fama) altiùs, & sanctiùs cogitare. Sint semper præ nostris oculis tanta hæc prodigia, non obliuioni dentur candida data vestis, Virgineæ, puræq; tradẽtes manus; non montes, non crux, non oleæ, non Olíueti montis præclarissimum nomen; Tuquè Virgo clemẽtissima, quæ pia dextera inceptasti, eadem serua, & perfice potentissima.

Guido quæ per somnium vidit B. Bernardo aperit, D. Benedicti regulam, candidas vestes, & insignia Religionis Deiparæ iussu tradit.

CAP. XV.

LVce tantæ visioni proximiore, Guidonis obsecuturus mandatis vnà cum Ambrosio Piccolomineo, & Patritio de Patritijs delectis in Eremo socijs, Arretium nudis pedibus contendit Bernardus. Effulgebant in horum oculis mirum in modum charitas, & claritas propè cælestis; quos statim ac vidit sacer Antistes, stupuit; & in Bernardum amplexibus corruit sanctè violentus. Sit tecum, exclamat, Bernarde benedicte, sẽper Deus, semper Virgo, quibus sic vnà cũ tuis in Eremo degentibus socijs es dilectus, & carus. Nihil mihi, nihil amplius tibi de instituto, de regula excogitandum, nihil de veste, nihil de nomine; quid amplius? Nihil de ipsis insignibus, quibus Cœtus sacer dignoscendus, & cohonestandus. Omnia decreuit Virgo Mater Beatissima. Vidi ego ipse per quietem in summo noctis silentio, ò me felicem! Vidi Deiparam, præcepitquè mihi indignissimo seruulo, vt vobis custodiẽdã exhibeã Diui Benedicti regulã, cuius sub vexillo ineunda tibi, & tuis Cõmilitonibus gloriosa

mili-

militia. Nomen loci non amplius Accona, sed Oliuetum. Vestri ordinis insignia, tres erunt mõtes, seu potius mons trifidus, candidusquè, medio in cuius iugo Crux figurabitur sanguinea; hinc inde viridantes vernabunt Oliuæ. Perpenditæ, quęso, quàm magna, quàm plena mysterijs, quàm sint omnia referta beneficijs. Non tu Bernarde nouæ huius familię, nouiquè ordinis author, sed verè Deipara Virgo prima fundatrix. Recolite, sub quo militetis parente Benedicto scilicet, cuius sub vexillo tot Imperatores, tot Reges, calcatis coronis, posthabitis sceptris, deuictoquè Mundo, deserta Deo seruituri petiere loca: sub quo tot Pontifices summi, tot sapientes, tot Principes, tot Duces, tot milites, tot heroes, Infulæ. Tiarę floruerunt. Vos vetustam disciplinam edaci tempore collapsam vestris moribus restituite, Deponite in lætitiæ signum pullas has vestes lugubres; Conuertit enim Deipara luctum vestrum in gaudium. Sint semper candida indumenta vestra, externęquè albedini cõsonet interior animi nitor ergà purissimam eam Deiparam. Inexpletum sit vestrum omnium studium, & vestra in Christo progenies, illi sacra, suo de nomine est appellanda. *Congregatio Sanctæ Mariæ Montis Olíueti*. Sit vobis triceps mons iste Sanctisime Triadis imago, & altissimę speculum contemplationis. Ascendite in montē Euangelizātes Sion magis operibus, quam verbis; nunquam vocibus sunt præclara facinora destituta; & si multoties operibus verba careāt.

Prima Fundatrix, & Auctrix Cõgreg. Montis Olíueti fuit B. Virgo, à qua habuit ipsa nomen, stēma, & regulam.

Hier. 31.

Eccles. 9.

Benedictinæ Religionis sectatores, & filij præclarissimi.

Isai. 40.

Sit in saxei montis albedine, candida, & incorrupta fides nostra, in quã portæ Inferi nũquam præualeant. Cogitate fratres charissimi, ex Olivueto Monte expansis manibus ad cælestia regna euolantem triumphis onustum Seruatorem Iesum, qui suæ passionis vulnera, etiam ascendens super sidera, reportauit innuens porrò non nisi per ærumnas, & corporis afflictationes dandam nobis æternam cæli felicitatem; & si plagæ nobis non dantur, exhibetur in monte cruenta Crux, vbi vestræ manus, vestri pedes, & pectora affixa sint confosso Christo; si enim compatiemini, conglorificabimini; si eritis conformes pasioni eius, eritis & gloriæ; & vt intelligatis magis in cruce quiescere Dei seruum, quàm in pluma sectatorem Mundi, inspicite in vestro stemmate vallatam crucem virentibus oleis, quæ certè Christi pacẽ nunciant, Christi quidẽ, qui cuncta quæ in Cælis, quæuè in terris sunt, dulcisimè serenat. Sit Crux vestrum vexillum, præferte in hostes omni labaro augustius. Erit mons vester, auspice Virgine, mõs pinguis, mons coagulatus, mons, in quo beneplacitum erit Deo habitare. Regum mammillis lactabimini, & nutrices vestræ, iuxta Isaiæ vaticinium, Reginæ sublimes erunt. Manabit vestra vallis lacte, & melle. Stillabunt montes dulcedinem diuini solaminis. Vernabunt flores virtutum. Pardus accubabit cum hædo, nullæ feræ nocebunt. Desertæ, & inuiæ vestræ solitudini gloria Libani dabitur, decor Carmeli, & Saron. In terra sitienti riui, & fontes aquarum erumpent. In vestra ger-

Rom. 8.
Psal. 67.
Isai. 60.
Ierem. 11.
Amos 9.
Isai. 11.
Isai. 35.
Isai. 32.

minabit Eremo cedrus, myrtus, & lignum oliuæ. Interea Deo gratias agamus innumeras, eiusquè Virgini Matri; mihi verò crastino Sole hostiam oblaturo diuinã, vobisquè quæ Beatissima Virgo exhibuit daturo, adestote. Anno igitur à Virgineo partu millesimo trecentesimo decimo nono, è discessu Bernardi à sæculo ad Eremũ sexto; die ante Kalendas Aprilis septimo, hebdomada secunda, in æde sacrosanctæ Trinitatis, tota penè spectante Arretina Vrbe, Antistes solemni ritu infulatus litauit, peractoquè incruento corporis, & sanguinis Christi sacrificio, præcibatis, pastisquè diuino tritico Bernardo, Ambrosio, & Patritio, vestem candidam coram imagine Christi Cruci affixi, quæ vsq; hodiè cernitur, & religiosissimè colitur, dat idem sacer Antistes Arretinus induendam. Nequè elapsa horulæ mora, flexis genibus vota iuxta Sancti Benedicti regulam profitentur. Lacrimabatur penè tota Ciuitas tanto prodigiorum aspectu; fletus, vt profusus, sic suauis omnibus; dies illuxit præ ceteris serenior, ipse gaudẽs phœbus Lucifer inter homines mortales nitores immortales albescere suos. Addit, traditis vestibus, pias preces, & feruida cõmiscet Presul colloquia, quæ ad instituti obseruantiam pertinebant. Bernardus verò, Ambrosius, & Patritius (quibus iam cæsaries, & luxurians coma recisa, & ad cutem detõsa, gloriosæ seruitutis tessera, monastico more) repẽdebãt, quę fuerat Virgo mirè operata. Gratiæ siqdẽ, & diuini fauores sãctis hominibus noui, & acriores ad benè operãdum stimuli sũt.

Isai. 42.

Quo tempore B. Ber monastica fuerit veste indutus.

B. Bern. Ambrosius, & Patritius profitentur post acceptũ monasticũ habitum regulam Sanctissimi Patris Benedicti.

Priui-

Priuilegium B.Bernardo, & socijs conceditur extruendi templum, & vitam instituendi cœnobiticam.

CAPVT XVI.

MOnastico habitu indutis B.Bernardo, eiusquè socijs, Antistes Guido his verbis amicis affatur. Fratres aspiret vobis Regina, & Imperatrix Cælorum Maria Virgo, quæ à vobis est. Lætamini in Domino, triumphate, & sanctis operibus dehinc feruentiùs operam nauate. Sanctissimæ Deiparæ oraculo consurgit hæc noua Monachorum soboles. In honorem eiusdem semper Virginis datur à me tibi Bernarde facultas & erigendi templũ, & cœnobium extruẽdi sub regula Beati Patris Benedicti. Monasticam obseruãtiam institue, & ceteros sub eadem regula victuros recipe, & monastico habitu indue: concessitquè bonus Pastor vt Monachorum nullus postmodũ sæcularis fori, vel vectigalibus, vel collectis foret obnoxius. Annuit etiam vt Abbates, & Monachi possent in ijs constitutiones facere, quæ spectarẽt ad ipsam rem cœnobiticam benè gerendam, iuxtà tamen Diui Benedicti mentem, & regulam. Priuilegium à Guidone Petramalio Pontificio nomine concessum Oliuetanis, fusiùs in historia Oliuetana habetur primo libro. Hæc Duci, Patriq; nostro Beato Eremitæ obuenerunt, vmbras

Guido Antistes Arretinus B.Ber. & socios alloquitur.

inter, & antra, & solitudines. Expertus ipse umbras fulgentes, solitudines frequẽtatas, horrores floridos, felices cauernas, spelæa beata. Nihil aũt mirum: nulla hæc propè sunt Deo in sanctis viris. Quæ fiũt exeunt ab Omnipotẽti dextera, cui obsequentissimus semper honor, & gloria immensa per æternitatem.

Libri Secundi Finis.

BEATI BERNARDI PTOLEMAEI SENENSIS VITAE

Liber Tertius.

B.BERNARDVS COENOBITA.

B.Bernardus Diui Benedicti regulam ab Aretino Antistite Guidone Petramalio iussu Deiparæ acceptam, fratribus exhibet obseruandam.

CAPVT I.

Andido amictu, habituq; cœnobitico indutus Bernardus (ad Vallem, an ad Montem dixerim? Vtrumq; dicam, ad vallem siquidem si positum, situmquè inspexeris; & quidem profundam, horridisquè marginatam rupibus; si verò à Matre Virgine inditum eidem valli nomen rependas,

Mõtem dices Oliuiferum, inclytum, excelsum, ex quo mens supra ipsa se fastigiat sublimia sidera. Ad Montem Oliuetum reuertitur cœnobita Bernardus benignissimo omnium plausu exceptus. Obscuris adoperti tegumentis Eremitæ socij circumfusi admirabundi fiunt diuinas laudes præcinentes Beato Patri obuij, corruuntq; certatim hinc indè ad manus, ad vestium fimbrias humillimis osculis reuerenter. Singulos ipse circumspectos, sacraquè benedictione donatos, sic inter Patritium, & Ambrosium alloquitur. O Fratres, ò in Domino filij ò hac in solitudine tot, tantaq; Dæmonum astu perpessi Commilitones, & mei socij; iam mira perfecit Deus; iam seruos suos solatus, iam exauditæ nostræ omnium preces, & gemitus. Quam me indutum aspicitis candẽtem vestem, lætitiæ argumentum, candidissima Virgo Deipara mihi per Arretinum Antistitem tradidit, & huiusmodi indumẽtum à me vos omnes, eadem mandante Cælorum Regina, spiritu puriori induemini. Quidquid per quietem viderit Guido Petramalius, cuius sub vexillo, ac tessera sit inferẽdũ inferis bellũ, quo nomine, q̃bus insignibus vtendũ ex ordine recẽset. Cælestes fauores contemplatur Bernardus, meditantur & ceteri. Iam patet, & clarè innotescit Beato Patri somnium, quod à Fuluia eius Genitrice pijssima de Cycno acceperat candidissimo; de neglectis Matris vberibus, ac blanditijs, de virentis Oleæ discerpto ramulo, de sublimi, & pernici ad cælestes orbes volatu. Iam omnes vnà cum Beato Pa-

B.Ber. Cœnobita ad Eremicolas sermonẽ habet.

Greg. Lomb. in vita B. Bern. lib. 1. c. 2.

tre

tre ſcalas illas argenteas ab ima Valle ad Cæli apicem vſquè porrectas, ſibi,ſocijſq; monſtratas, Ieſum Virginemq; Matrem albis in veſtibus, Cœnobitarum aſcenſum candidis indutorum amictibus per eaſdē, Angelico comitatu, iterum pia mente reuoluunt,ruminantur,ſtupent. Quiſquè ſummiſſa voce, crebro gemitu, interruptis ſuſpirijs,pulſato ſæpius manu pectore, gratias agit ardentiſſimas. Mirantur cuncti quàm benè coherent omnia,quàm inter ſeſe ſint congrua;quàm conſona,& quàm denique ordinata,iuxtà Pauli Apoſtoli oraculum,vniuerſa, quæ à Numine sūt. Rom. 13. Miſcet mendacia innumera fallax ſæculum, mōſtrat honores, & infert ignominias;gloriam oſtētat præclaram,& atras iniungit iniurias; pollicetur pompas, & parat miſerias. Eſt vera dicens Deus dulcedinem promittit, dulcedinem experieris affluentem. A largiſſimo benignitatis fonte omne bonum hauries. Iam Acconenſes Eremicolæ euadunt cœnobitæ illuſtriori inſigniti nomine Deiparæ Matris Virginis Montis Olіueti, depoſitis luctuoſis, & obſcuris veſtibus; nouis,& candidis amiciuntur,puriorem ipſi vitam enixiùs profeſſuri. Beatus Bernardus gratiarum actiones ſine intermiſſione præmittit;regulamquè Monachorum Patriarchæ Diui Benedicti exhibet, admonetquè, quot illuſtres Viri ſub tanto Parente, & pio ſacrarum legum latore, Chriſto Ieſu militauere, glorioſiores exiſtimantes ſeſe in pauperrimis Benedicti ſeptis,quàm in Regnorum auguſtioribus thronis, lætiores in arctiſſima,& humil-

lima

lima cellula, quàm in auro fulgidis aulis, ſplendidiores in vili ſpelęo, vel tuguriolo, quàm faſtigioſis in turribus: Nobiliores in ruſticis ligonibus, quàm in Regijs ſceptris; molliores in villoſo cilicio, quàm in tenuiſſimo byſſo. Amplificat Beatus Pater religionẽ tanti Cœnobiarchæ ex tot coronis, & infulis ex tot Sũmis Põtificibus, quibus illa diues, qui tot annos agitatam inter varios fluctus Petri nauiculã curſu feliciſſimo direxere. Euehit ex tot Doctoribus, & eruditiſſimis viris, qui inſcitiæ diſiectis caliginoſis tenebris, veræ, germanæquè ſapientiæ fulgores toti orbi honorificè inuexere, & nunc cæleſti in regia, tanquã lucidiſſimi Soles clariſſimè effulgent. Extollit ex tot Mundi contemptoribus, quos nũc Mundus ipſe ſanctos admirabundus veneratur, factos iam ſpectacula Dei ex alto intuentis, nunc ſpectacula Mundi obſtupeſcentis. Nolimus, aiebat Beatus Bernardus, ò ſocij; ò filij feraciſſimo in agro, totquè inter fructiferas arbores trunci eſſe ſilueſtres, ramuli ſterileſcentes. Iam ex Oleaſtris inſerti ſumus præpotenti Virginis dextera in bonam oli- Rom. 11. uam. Habet miram Virginea manus vim, virtutemquè ad virentes oleas fecundandas. Manus illæ pudicæ virorem ſeruant incorruptum, æternum. Tantæ Virginis afflatus, & tutela inuiolatũ noſtrum omnium ſeruabit decorem. Ex harum veſtium albedine, ad integerrimum morum candorem cohortamur, & ad peculiarem erga illam Beatiſſimam puritatis Matrem nobis ſoſpitam, pietatem, religionemquè. In trifido albo monte

fides

fides candida, in virentibus Oliuis firma ſpes; in ſanguinea cruce in cacumine montis locata diuina charitas commendatur: Charitas, inquam, qua cum Deo, & nobis omnibus, puriſſimo ſenſu, quid vnum efficiamur. Hæc charitas, hæc vnio nobis indicitur. Charitate dignoſcetur noſtra fides, ſpes noſtra; Nihil enim prodeſt nobis fides, & ſpes ſinè charitate. Efferueſcebant omnes ſuauiori amoris igne ad hæc verba Bernardi. Conclamant vnà Dei mirabilia, quæ operatus eſt, quæuè oſtendit humillimis ſeruulis ſuis. Tùm veluti in longam aciem ordine binario diſpoſiti, quam Bernardus nouiſſimo loco regebat, ad ſacellum inter Cupreſſetum Diuæ Scholaſticæ ſacrum pergunt. Diſpoſuerat Deus, cui omnia adſunt, cuius ſcientia æternitate ſplendeſcit, vt futurorum inſcij B. Bernardus, & ſocij maiores noſtri militaturi ſub Diuo Benedicto, ſorori Scholaſticæ aram ſtatuerent. Ibi omnes humi fuſi, præcinente Anteſignano Bernardo, Te Deum laudamus, religioſè occeperunt; diuinis laudibus reſponſant rupes, & valles ſacro murmure, gaudetquè reſonare canora Echo, quaſi cõcauis illis latitãs in ſpæleis. Cõfundũtur, commiſcẽtur quaquè ſuſpiria, voces, gemitus, lacrymę. Nemo nõ noctem illam duxit inſomnem. Cuncti noctare in orationibus, cuncti in gratiarum actione immergi, cuncti iugi meditatione verſari inter Cælites. Sereniùs tùm fulgere ſuis pyropis, ſtelliſquè videbantur cæleſtium orbium fornices. Specus, illæq; cauernæ, hortuli iam ſunt delicia-

Oliuetanum ſtemma myſterij refertũ plurimis.

rū, Tēpe, ac Paradisi tutissimi, quos nō hesperius Draco, sed Draconis domitrix Virgo custodit. O felices talium vallium incolæ, nō Reges sic hilares in auro, gemmisq; radiantibus Thronis, vt pauperrimi Cœnobitæ in illis furuis cauernulis verè diuites. Et tamen miseri nos struimus nobis in hiscè Mundi mēdacibus pompis miserias. Cœnosus homo, & infatuatus hæc ista non percipit, cùm non percipiat ea, quæ Dei sunt; etsi aliquando ista vel corporis, vel mentis oculis videt, cogitatio volubilis auolat, euanescit, & in sæculi miserrimis laqueis, consilij expers felicitatem locat suam. Iam Eremitæ nunc Cœnobitæ, fuscis relictis mœroris exuuijs, videbantur tot Angeli in albis è Cælo dilapsi inter siluas vitam ducturi. O quàm felices, qui, posthabito mendaci sæculo, Deo inhærent! Beatos seipsos experiūtur in sensuum castigatione, vitæq; asperitate. Cur nos vocitamus, quæ maiores nostri præstitere, difficilia, insuauia, ardua? Mille sunt sapientes qui prædicant vitæ austeritatē dulcissimam. Vnus est Mundi sectator inscius, qui asserit asperam, duram, amaram pænitentiam. Cui credas?

1. Corinth. 2.

De

De Antistite constituendo unà cum socijs agit B.Bernardus. Abbatis munus, & dotes ipse edisserit.

CAP. II.

IN vnum collecti Monachi de Præside nomine Abbatis ceteris præfecturo, nonnullis præuijs diuinæ bonitatis supplicibus votis, cępere agere: De B.Bernardi electione ad tantam Prouinciam obeundam quisq; non anceps erat. Agebatur de summo munere; idcircò singuli dignissimo Parenti, & Duci præclarissimo exhibere inhiabant Imperium. At Beatus Pater admirabili humilitate semper oneri se imparem fassus flecti nullo pacto poterat ad supremum inter illustres illos Cœnobitas gradum, clauumq; accipiẽdum. Dictitabat enim in sacram se contendisse Eremum, non vt imperaret, sed vt alijs deseruiret; quare paratus erat ipse à Monachis eligẽdo Præsidi, obtemperare. Eligerent tamen rogitabat enixè aliquem, qui scientia, & sanctimonia, & regulari disciplina reliquis præstaret. Sit, aiebat, prudens, & vigil. Habeat peritiam, constantem virtutem, mores integros, euangelicam benignitatem Recturus filios lucis, nè versetur ipse inter caliginosas inscitiæ tenebras. Arguat, obsecret, toleret, cogat, suadeat, fortitudinem lenitati associet. Crudelis erit, si semper rigidus, crudelissi-

Hist. Oliuet. lib. 1. fol. 14.

Rectoris partes edocet B. Ber.

mus, si semper indulgens. Nimia seueritate radicitùs arent subditi; profusiori indulgentia languescunt medullitùs. Qui alios gubernat Pastorem se esse sciat, tondeat leuiter ad feracitatem, non penitus ad cruciamenta, ad interitum. Meminerit subiectorum culpas, vel pœnas, ab ipsis prȩsulibus expetendas, quod tam longo fletu extimescebat Regius Psaltes inquiens, Ab alienis parce seruo tuo. Si nauis æstuans ad Maleas, Syrtesquè vorticosas allisa frangatur, pœna dignus nauclerus debilis. Si dissipati milites trucidātur, Duci vel nimiùm audaci, vel admodum pauido refunditur mulctando culpa. Ne dignitate superbiendo gliscat, à vulgaribus subditorum exercitamentis nec abstineat Optimus Præsul. Doceat magis moribus, quàm voce. Vilescit vel præclara doctrina in ore Doctoris immundi. Non horremus minus cœnosam aquam in vase puro, quàm pellucidam in impuro. Acies est cōtra Tartareas cohortes monasticus ordo. Nūquam sinè strenuo Duce victor discessit exercitus. Mōstrosum quippè corpus sinè capite, monstrosi euentus, & calamitosi contingent sinè Rectore. Vt autem quælibet sanctè componantur, optimo Principe opus habemus. Detur nostro huic Cȩlo mystico Sol, q lustret, & illustret, ac pcellosæ huius vitæ dubios cursus demonstret. Ne patiatur siluescere recèns consitam Dei vineam. Sit tolerans laborum, vt eosdem tolerare eius discant exemplo subditi. Efficaciùs morum, quàm linguȩ testimonium est. Habent opera linguam, & facundiam, ipsa lingua

Psalm. 18.

tacen-

tacente. Doceat sibi subiectos hilares esse sub iugo paupertatis, obedientiæ, castitatis; sit tandem scientia, & virtutibus præditus. Dominaturo homini bestijs terræ, volatilibus Cæli, Marisq; piscibus dedit summus, ac sapientissimus Opifex ingenium nobilius, ac in eũ, immisso sopore, omnium rerum infudit scientiam, sapientiam pręclarissimam, ità vt nomen cuiquè Adam imposuerit. Maxima enim Principis virtus est nosse suos. Pareant subditi ad tãti nutum Rectoris. Obediẽtiæ meritum quis dignè explicet? Præclarissimum est sacrificium omni holocausto acceptius, quippè quo non vitulos, vel agnos, sed nos ipsos Deo offerimus, iugulamus. Ordo regularis obedientiæ fulcro ità fulcitur, vt eo amoto, corruat tota ipsa Religio necesse est. Vnus sit, qui omnibus moderetur. Perniciosa imperãtiũ multitudo. Vbi plurium regimina, regimen nullum. Eligite itaquè charissimi in Domino, quem maioribus virtutibus inter tot dignos socios præcellentem nouistis. Verùm quò magis in hæc effundebatur Bernardus, eò magis in eum mentes omnium dirigebantur; ipse verò oblatam dignitatem profusioribus lacrymis renuebat, se miserum, se inutilem seruulum, se peccatorem fatebatur. Expauebat, ò mira hominis humilitas! ad regiminis vmbram. Sed quò magis abnuens erat, eò magis (vt de Nepotiano sacerdotium recusante dixit Sanctus Hieronymus) studia in se omnium & ardentiora vota concitabat, & merebatur negando, quod esse nolebat, eoquè dignior erat, quò se ip-

Gen. 1.

Gen 2.
Homo imperaturus animalibus sapientior illis efformatus.
Gen. 4.

Obedientiæ meritum, & laus.

S. Hieronymus de Nepotiano.

se clamabat indignum. Et re vera Dignitates, Coronæ, Imperia vmbræ sunt in hoc sæculo. Rex ipse lucis Regnum suum has inter tenebras non existere asserebat, huiusmodi tamen vmbræ prosequentem fugiunt, fugientem prosequuntur. Deflectat quisquè, calcaneoq; semper insistat, & dignitates tanquam Aaron à Deo vocatus suscipiat.

Ioan. 18.

Heb. 5.

Eligitur Primus Abbas Generalis Oliuetanus Patritius de Patritijs, Templum Deiparæ sacrum extruitur, & humile Monachis Cœnobium excitatur.

CAPVT III.

BEato Bernardo nimis ab omnibus expetito renuente, vt nuper diximus, Præsulatum, ventum deniquè, sic ipso obsecrationibus efflagitante supplicibus, ad alterius electionem. Inuocato igitur suppliciter Sancti Spiritus auxilio, vt veniret, vt eorum fidelia corda repleret vt cũctorum viseret mentes, vt expelleret tenebras, ostenderetquè quem essent electuri. Eligitur statim, post effusas preces, vnanimi voto eiusdem Beati Patris socius Patritius de Patritijs Senensis, nobilitate, doctrina, vitæ integritate præstantissimus. Vir hic, vt prænarrauimus, per celebrem

Primus Abbas Generalis Oliuetanus Patritius de Patritijs Senensis.

illam

illam de mundi contemptu à Beato Patre habitam concionem vindicatus, & solutus à sæculi laqueis dicauerat sese vnà cum ipso Bernardo Eremiticæ asperitati. Genus trahebat præclaro è sanguine, eratq; ingenio mitis, & grauis; consilio constãs, & pollens; mẽte non obnubilus; admirabili humilitate, vigilantia inexpleta, puritate penè Angelica, multis aptus laboribus, austeritatẽ patiens; alacer in suasu, in opere feruentior; virtutibus tandem scatebat plurimis. Profectò dici poterat minister Euãgelicus, qui cælestes thesauros subditis filijs impertiri valeret. Subijt regendi onus Patritius Bernardi precibus, qui ei de Electorum iudicio gratulatus, ante omnes, demissis humi genibus, humillimè noui Præsulis exosculatus est manus. Contendebat inuicem pio certamine vtriusq; humilitas. Bernardus indignus, qui tanti viri tàm ritè electi pareret imperio, Patritius indignissimus, qui tot regeret illustres viros, ipsumq; Bernardum. Hæc dum sanctissimè in sacra Eremo geruntur, aduolat celebris fama, & narrat quaquè mores inibi castissimos, miram omnium sanctitatem diffulgere, Diui Benedicti acceptam regulam summa integritate custodiri, horas ad recessum illum siluestrem, tanquàm ad fortunatæ æternitatis portum traduci; tempus esse beatum assiduas inter meditationes, & dulciora suspiria; euulgabat passim volitans fama cælestes illius deserti delicias, frequẽtes orationes, concentus feruentes, sermocinationes, fortunatos labores, beatissima silentia, suauissimam pacẽ,

Patritij de Patritijs Primi Generalis Abbatis Oliuetanorum laudes.

Cœnobiticæ vitæ bonus odor quaquè diffusus.

diui-

diuinam quietem, pacatiſſimam cæleſtis dulcedinis vbertatem. Quarè plurimi, abiecto, peſſundato ſæculo, illiuſquè ludricæ ſcenæ floccifactis miſerrimis ſpectaculis, ad Oliuetanas rupes, & caligantes receſſus, habitum ſuſcepturi, confluebãt. Nobilis hæc, & ſancta multitudo iam inhiabat extructa ſacellulum, & habitacula tot Cœnobitarum incapacia amplificare; quapropter pro cuiuſquè viribus inſudat quiſquè extruendis ex argilla, arborumquè truncis, ac ramis, mapalibus potius, & agreſtibus caſis, quàm cellis. Accolæ illi integerrimi Euangelicam paupertatem perſonabant, viæ humiles, tecta pauperrima, cauernoſa tuguriola, obſcuræ cauæ, & latebræ. O ſiluestre antrum diuinioribus viretis ſparſum, & purpuraſcens! O feliciſſimę rupes cęleſtium orbium ſcenæ, & Theatra, quoties dignæ, quæ vos incolerent è Cælis dilapſi Angeli, beatiſſimi ſpiritus! Annum in adminiſtratione exegit Patritius; hoc erat ſub ea initia conſtitutum tempus regimini, maximè tamen in exiguo curſu præſtitit optimus Præſul. Sategit ne quid Patriarchæ Benedicti regulæ relaxaretur. Difficillimum eſt, Duce laborioſo, ſanctis verbis, & ſanctiori exemplo pręeunte, ſubditos eſſe ſocordes. Patritio, qui poſt multos annos in bona ſenectute de ſuo ordine ſatis benemerito ad æterna præmia euolauit, cùm vitæ, tùm æſtimationis laurea acclamatiſſimus, ſubrogatur (renuente denuò regimen Beato Bernardo) alter eiuſdem Beati Patris conſors Ambroſius Piccolomineus, qui etiam anno in ſuo

Oliuetani Cœnobitæ tẽplũ extruũt, & capaciora habitacula.

Regularis diſciplinæ cuſtodia ſub Patritij de Patritijs regimine.

Fato cedit Patritius de Patritijs, & Abbas Generalis conſtituitur Ambroſius Piccolomineus.

munere nimis laudabiliter expleto, Eremitica, & monaſtica gloria inſignis ad coronam in Cælo pro exantlatis paratam laboribus conſcēdit. Dignisſimus finis glorioſorum facinorum, quibus nati videntur magni Piccolominei. Sanguis horum præclariſſimè non modò in Italiæ plagis, ſed per vniuersū Virtutes inter, & Palmas rutilat, atq; triumphos, ſeù de edomitis hoſtibus nos inter, ſeù inter Cælites de ſubactis Inferis. Non vno ſuperbit lux tàm effulgēs nitore. Sacra inter Clauſtra Viri extitere ſanctimonia inſignes, in Toga Catones Summi cōſilij, ciuilis fortitudinis, equeſtris conſtantiæ; in infulis & tiaris purpurati heroes, & Pontifices maximi; in ſago præexcellentis fortunæ, & fortitudinis Anteſignani, & Duces ſtrenuiſſimi. Viuit, dum hæc ſcribo Octauius Piccolomineus Belgici gloria belli, qui hoc dici poteſt æuo alter Auguſtus, quòd Auguſto, nempè Cæſari præſtantiſſimum ante omnes armigerum præſtat ſeruitium. Quot inijt prælia, tot retulit trophœa. Cerneres in huiuſce dextera victrices pullulare palmas. In fidei rebelles orthodoxæ, pro cuius tutela ſanguinem fundere, iugulumq; oſtentare millies non formidat, Thebanos, Epaminondas, Romanos Pompeios hic vnus exprimit. Et hos, & alios innumeros fortes, integros, nobileſquè fama proſequitur diuino munere immortalis. Præficitur, defuncto noſtro Ambroſio Piccolomineo omnigenis referto virtutibus Simon de Thure Senenſis, qui eàdem prorſus viam inſiſtens, adminiſtratione annua functus, honore,

Piccolominei ſāguinis claritas, & maieſtas.

Octauius Piccolomineus noſtro ſæculo belli gloria.

Ambroſius Piccolomineus ſecundus Abbas Generalis Oliuetanus fato cedit.

& onere se abdicat, vitæq; cedens humatur in sepulcro, vbi ceteri Maiores duo, estq; propè Ecclesiam, quò egressi ab Odæo conueniunt Monachi ad psalmos, precesquè pro defunctis fratribus. Non ocio torpuit hos tres annos B. Bernardus; sua intererat cũctis consulere. Nihil enim, eo inscio, ob viri reuerentiam, & sapientiam agebatur. Ipse ardentissimo studio, & feruentissima diuini amoris percitus flamma, aduenientes ad monasticam Eremum verbo, exemploquè cœnobiticæ vitæ tyrocinia, & sanctæ regulæ custodiam edocebat. Cuncti tanti Institutoris exemplo ad virtutis apicem summo studio contendere, in dies proficere, sanctitatis culmen magis, ac magis attingere. Roborat dextra faciens currentes animas, quæ, illa volãte, stare loco nesciunt, itinera inhiant asperiora virtutis. Nullus tamen recenti in Christi condita vinea labore præibat B. Bernardo; nemo maiori zelotypia exardescebat diuini cultus, & monasticæ disciplinæ. Egressos è sæculo hortabatur ipse ad degustandos diuinos amores, cælestes delicias in deserto, in illa loci ariditate ostendebat esse affluentes Sancti Spiritus scatebras, cellam vinariam charitatis, ebrietates animi, suauitates puris dũtaxat labijs notissimas.

Simon de Thure tertius Abbas Generalis.

B. Ber. monasticæ vitæ austeritatem, & mores Nuperos edocet.

Quod

Quod diu construunt Cœnobitæ, noctu Dæmones destruunt. Fundit preces Bernardus Beatus, & à Deo loci custos missus Archangelus Michael tartareas fugat laruas.

CAPVT IV.

CHristianæ pietati, & vnioni inimicus Satanas inuidentia pallens se acerrimum eacōtrà singularia charitatis vincula hostem parat, fremit ira, odio æstuat, & nequit pati, quod inter molles mortalium animos innumeris subiectos moribus, & casibus pax ea propè cælestis, & vnio & tranquillitas admirabilis asseruetur. Illa, inquā, pacis dona, quæ ipse nefarij Princeps belli in Empyrio pacatissima felicitatis Regia, nobiles inter consortes minimè seruare sategerat. Qui quondam in iniquum exarsit violentus bellum, pacis nomina horrescit semper. Ne fidito infido Duci, & non nisi casus ex illo præcipiti timeto animo. Nequit vafertimus hostis aciem contra tartara optimè structam, apparatam, tantoq; ordine sanctè dispositā contueri. Rabie igitur actus effera furit, fumum, & flammas euomit, dum irriguis sudoribus circa Cœnobij structuram, templiquè Deiparæ, (cuius calcaneo contritum sibi caput senserat) proprijs manibus elaborat pius,

Satanas pacis, & charitatis osor sacri templi, & cœnobij ædificiū extruendum ferre nequit.

Gregor. Lombard. in vita B. Ber. lib. 3. cap. 6.

& venerabundus Cœnobitarum Chorus ruinæ ſtudet ſæuiſſimus vmbrarum Princeps. Laborant nobiles cœmentarij, atqui per noctem quæ conſtruunt illi per diem deſtruunt demolitrices vmbræ. Dæmones ab eorum acciti execrando Principe ſternunt, diſſipant, diſpergunt omnia ingenti labore comparata. Spectabantur manè tecta illa conſternata iacere, dirutæ trabes, tranſtra hinc indè diſiecta, collapſi parietes. Querebatur interim puſillus ille grex fuſos perperàm diurnos, diuturnoſq; labores. Inſtabant ſinguli frequentiſſimis precibus, vt reuelaret humilibus ſeruis ſuis Deus, quænam eius foret voluntas. An renueret peccatorum manibus nouam ſibi Matriq; ſuæ erigi domum. An fortè alibi excitandum ſanctiſſimum templum; non in ſpelæis, non in receſſibus illis horrore ſqualentibus. Beatus Pater impenſiſſimè orationi hac de re dabat operam, ſoluebatur in lacrymas, quaſi propria culpa (tanta erat viri humilitas) Dei, Virginiſq; opus præpediretur. Rogitabat vt diuina affulgeret pietas, panderet eius conſilium; non ſuas culpas, ſed ſociorum pietatem, integritatemquè conſpiceret. Diſtulit diuina bonitas ſeruo ſuo Bernardo ſolamen oblectatus nimiùm nimia illius humilitate, & flagrantiſſimis precibus, quibus ſe tādem glorioſiſsimè & vinci ſinit, & vinciri. Paucis poſt diebus cùm propè illa diruta tuguriola, & argillæ aceruum, orationem lacrymoſiſſimam funderet Beatus Pater, diuina quadam ecſtaſi raptus vidit fixè oculis inter incompoſitas eas trabium, trun-

Magna B. Ber. humilitas.

Greg. Lemb. lib. 3. in vita B. Ber. cap. 6.

corum, ſpinarum, terræq; moles Iuuenem quemdam nobiliſſimi aſpectus proceræ ſtaturæ, puriſſimæ venuſtatis. Induebatur bellicis militari more ocreis, lorica fulgebat adamantina, caſſide forti tegebatur parum elata ad frontis glorioſiſſimos aperiendos decores. Natat ore decor plurimus, vultus afflatus auræ ſunt ſuaues, candidus verò fulgor mare lacteum credebatur. Per tempora hinc indè aurei cincinni, floridæ comæ fluere, auram carpere dulciſſimam, eamdemq; ſuauiſſimè afflare. Geſtabat cæleſtis ille miles ſtricto capulo fulgurantem enſem, ſæpiuſq; vibrabat dextera, ſiniſtra pectori hærentem clypeum luc idiſſimum ſuſtentabat. Circumibat militari greſſu cœnobium, templum, parietes dirutos. Hauſit tum B. Bernardus ſuauiſſimo mentis exceſſu mille penè Dæmonum agmina ignitis luminibus, exeſis linguis, nigerrimo ore ruinæ loci inhiantia. Miles verò è Cælo dilapſus dulciſſimo iuxta, & acerbiſſimo aſpectu, flammiferis oculis modò auernales eas turmas ferro indignabundus percutit, modò terras faces diſſipat, ſternitquè: audiuitq; Beatus Pater ita loquentem cæleſtem militem. Laruæ nequiſſimæ eſtote procul, itote præcipites in profundiſſima veſtra barathra, veſtraſq; lugentes ſedes, pœnarum cubilia. Ego ipſe hoc iubeo veſtrùm iam in Empyrio victor. Citiſſimos glomeratote greſſus, ſedemquè hanc pacis dehinc ne turbatote. Mandat Deus, Deiq; Mater: ipſe has per auras iuſſa tuli, me ſcitis, & enſem hunc minacem domitorem. Ad hæc turbæ illæ Inferæ

Michaelis humanam ſubeũtis formam deſcriptio.

Michael Archangelus Montis Oliueti cœnobij defenſor, & cuſtos.

A Michaele Archangelo fugãtur perturbatores Dæmones.

tre-

tremere, pallere, fugamquè vlulatibus tartareis arripere præcipitantem. Fit illicò, reuelãte Deo, palàm B. Bernardo Dęmones nocte in ædificia sæuijsse, Iuuenem illum splendidissimum, & loci vindicem, esse Michaelem, qui ab Hierusalem beata Luciferum, & rebelles asseclas hasta fugarat, eiecerat inclytus victor, & triumphator. Tùm descendisse Cælestis militiæ Ducem ad nouam Oliuetani Montis Hierosolymam, vt eosdē hostes Dęmones arceret; quin, & imposterū sub tanti Archangeli patrocinio fore locum. B. Bernardus hęc inter mira delibutus dulcedine, stupore correptus, humi stratus gratias Deo, Deiparæquè persoluit humillimas, stillaturquè suauiori sensu in lacrymas, atquè ad sese tandem dulcissimè redit. Socios actutum adit, & ad opus prosequendū hortatur, testaturquè non amplius euertendum ad Inferis hostibus, nec deinceps præualituras contrà erigendum Deo, Matrique Virgini tēplū, Tartareas portas. Irã perfidã, rabiēq; vesanã mali Dęmonis aperit in eos, qui ad Charitatem perfectionis apicem contendunt. Serui verò Dei alacriùs pij operatores in opus Deo, eiusquè Genitrici purissimę sacrum incumbunt; & monitu Bernardi Archangelo Michaeli aram statuunt ibi, vbi iam fuit admirabilis illa scalarum cælestium visio. Quot numerat Ecclesia sancta triumphos Tibi non referendos Princeps cœlestis militię Michael potentissime? Quis, te Duce, non agnoscet victorias? Ara illa tibi à Religiosis nostris Patribus extructa animos no-

Archangelo Michaeli aram statuendam curat B. Ber.

ſtros tibi cuſtodi, & triumphatori te votos habet, & litatos.

B.Bernardus omnium conſenſu Supremus Moderator eligitur.

CAPVT V.

FAto iam functo Simone de Thure victus tandem Cęnobitarum ſociorum iteratis precibus, & peculiari forte Dei, puriſsimæquè Matris conſilio regimen Oliuetani Ordinis ſuſcipit deniquè B.Bernardus. Effulſit in ipſo vno quidquid à Summis Monachorum cunctis Præſulibus expeti poterat. Nequè enim vnica virtute, ſed bonis artibus imbutus erat ſingulis. Exardeſcebat ipſe ſanctiſsimo igne charitatis, quo ceteros perurerat. Patris inerat amor, Iudicis rigor, vtrumque condiebat, ita vt filiali amaretur timore, filiali timeretur amore. Et vt primus in regimine, ſic in ſtatutis cuſtodiendis Princeps. Multa voce promebat, maiora præſtabat. Vox eius, & ipſum ſilentium cunctis proficiebat. Decet enim parum loqui Ducem, & multa peragere: facta ſunt efficaciora vocibus; ſi iſtæ clamant, & illa non clamitant, voces illæ non audiuntur. Surdis canit vox non faciens. Præcipua Bernardi virtus erat charitas, qua percitus infatigato ſtudio, & inexplebili cura ſolabatur mœſtos, ſollicitabat deſides, accendebat gelidos, occurre-

Virtutes B. Bern. ſacro ſceptro digniſſimæ.

Bonus Rector paucis innoteſcit verbis, multa operatur.

B.Ber. charitas.

bat.

bat indigentibus, erigebat lapsos, firmabat firmiùs stantes. Per hanc omnibus omnia erat. Si prodesse videbatur alacritas, totum se hilarem religiosè effundebat; si profuturam notabat tristitiam, in hāc sanctè incidebat. Si humilitatem, huius certiora aperiebat signa. Si pietatem, vidisses amantia viscera. Si seueritatem, dulcè seuerum se præbebat. Monachos, & ad Eremum secedentes à profanis curis, & sæcularibus negotijs omnimodè arcebat. Nihil, aiebat, est Cęnobitæ perniciosius, quàm immiscere se mundanis curis. Animis elongemur, suspirabat, fugiamus assumentes pennas diuini adiutorij, euolemus è sæculi turbis; & maneamus non tantùm corpore, sed etiam mente in solitudine, vt loquatur ad corda omnium vestrùm Deus. Si corpore erimus in valle, mente verò in Mundo, distracti, & laniati viuemus. Effundamus ex pectore preces pro illis, qui procul è portu salutis mundanis fluctibus iactantur. Frugi erimus, si alijs enixè bonitatem impetremus. Felices nos, qui errores reliquimus ad illos amplius non reuersuri. Crucifigamus carnem nostram cum peccatorum sordibus. Abijciamus opera tenebrarū induamur arma lucis, vt filij lucis simus, & in luce ambulemus. Deponamus fasciculos deprimētes, & sarcinas, quæ nos in longo itinere, è terra nempè ad Cælum, aggrauant, & aditum ab Ostiolo illo arcto, quo ingressus habetur ad vitam, cohibent nobis. Simus pusillus grex per paupertatem vsquè ad cutem tonsus, vt expeditiùs ad mō-

Omnibus omnia fit B.Ber.

Sæculi consuetudo Cœnobitis perniciosa.

Galat. 9.

Rom. 13. Isai. 16.

tem cõtemplationis gaudijs vberem, bonis omnibus affluentem, conscendere valeamus. Quàm inutilia sunt, & infelicia aurea vellera sæculi. Datur nobis tõsura, abraditur caput, vt sciamus abijcienda quæ sæculi sunt, non enim quæ gerimus nostra sunt, ipsæ cogitationes nostræ, nec verè nostræ, sed vnius Dei sunt. Non nobis ampliùs voluntas inest, sed ei, cui voto nos ipsos obstrinximus. Nec caro nostra, nostra est, immo eu anescere oportet, vt nõ simus in carne, sed in spiritu, in hac omnium pauperrima pauperie diuites, omnium ditissimi sumus, quin Reges sumus, hinc datur nobis raso in capite corona. Eripiamus nos à mundo deuoti Deo, cui vni in solitudine seruitur. Regnamus cũ seruimus. Pacem reposcemus quietissimam à salutari contra nos bello, quod ipsi Dæmones struunt in hac luctæ palæstra, dulcedinem libabimus ab hac vitæ amaritie, beatitatẽ à pœnitentia, somnium à vigilijs. Deponamus nõ baiulemus mundi sarcinas, vt Deo fortiùs inhæreamus. His monitis moderatoris Beati Bernardi volitant cuncti in purioris vitæ apicem felicissimum. Incipiunt iam cogitare de ordine amplificando, de construendo capaciori Cœnobio, templo, atque odæo, vbi omnes tanquam latiori in æquore desiderij carbas[illegible], & sãctitatis ad æternitatem velificent. Bernardo quippe summo rectore turmatim confluebant ex pluribus non modò Italiæ, sed longioribus tractibus ad Montem Oliuetum sub tãti viri disciplina Deo famulaturi. Peractis itaquè horis in psalmodia, & feruenti

Cœnobitis cur detur tõsura, vel rasura.
Rom. 8.

Habet Cœnobita in rasura coronam.

Religiosè distinentur in manuũ operibus Monachi Oliuetani

oratione vnà cum Beato Bernardo socij effodiũt cretaceas rupes, argillam alij curru deferunt, nõnulli aqua macerant, plerique lateres quadrant, multi religioso famulatu effossam terram asportant (nequè enim struendi, vel ædificandi suppeditat alia, quàm cretæ materies) cedunt hi ex arboribus ramos, illi succollant, multi feruentiori sub æstu ignem accendunt non vincti in Aegypto, vel serui, sed ab Aegypto sæculi egressi, & liberi; non in terra captiuitatis, sed in terra promissionis coquunt lateres, ex quibus pij cœmentarij, floccifacto terreno fastu erigunt Deo, Matriquè Virgini tecta, templumquè. Iam noua Hierusalem illius cælestis imago videtur in valle exoriri, & surgere ex viuis lapidibus. Iam vides distentos ad Dei Matrisquè gloriam Virginis seruos Dei in operibus luti, non sub tyrannico Rege Pharaone, sed sub pijssimo Duce Bernardo. Iam cernis in valle, & inter barathra surgere oppidulum, quod sic excreuit hac tempestate, vt Vrbs quædam religiosa magnificentia videatur extructa. Redolent adhuc sanctimoniam muri illi tanta pietate à maioribus nostris, tot irriguis sudoribus elaborati, crediturquè omnibus suauissima visio pacis. Vtinam simus, & nos viui lapides ædificij beatissimi. Vtinam inter cõcaua vallium, & prærupta rupium delitescentes inhiemus apici perfectionis. Arduum, & accliue fateberis per scabrosa iter, sed charitas complanat omnia.

Oliuetanorũ manibus excitatur templum Deo, & Deiparæ.

Montis

Montis Oliueti Cœnobij in agro Senensi, prout nunc extat, descriptio.

CAPVT VI.

PRæclaras Parentum memorias haud licet filijs,& mente non recolere,& voce,scriptoq; non recensere. Antiquus labor diuinæ datus gloriæ, si memoriam sortiatur, habebit & respondēs imitamen. Non ab re mihi fore censeo describere Cœnobium illud Montis Oliueti in agro Senensi celeberrimum cunctis,& summa veneratione notissimum. Id & asperrimæ pœnitentiæ prima palæstra,& sanctimoniæ insignioris Princeps Oliuetani ordinis Sedes. Horrisonas inter valles iam Acconenses,nunc dictas Oliuetanas,interq; hiantia præcipitia,præruptosquè anfractus, nigrantesquè siluas,mœstasquè cupressus, vt suprà memorauimus iacet Cœnobiū omniū antiquissimum,& patēs templum, licet squalidas inter speluncas, nobili maiestate ad Dei, Deiparæq; honorem conspicitur fastigiatum. Accessus ad Cœnobium idem, qui iam erat ad Eremum. Vnus enim est illius aditus per pontem ligneum, & pēsilem. In vestibulo,quod per eumdem pōtem tenetur, suprà nimirùm ostium, Beatissima Virgo Mater ex cocta argilla colorata prospicitur. Vna manu pectori hærentem gestat filium, altera Religionis Oliuetanæ insignia, quæ ipsamet exhi-

buit, trifidum nēpè mōtē, in cuius cacumine crux ſanguinea rutilat; hinc inde viridantibus oleis Mons ipſe vallatur. Veſtis Virginis cærulea, aptus color Reginæ Cælorum. Excitat Matris vultus, Filijq; pulcherrimi intuentes ad Religionem, pietatemquè. Adeſt tanquam loci tutatrix Beata illa Mater, nec licet Eremū adire ea inſalutata vnà cum Filio poplitibus flexis. Poſt veſtibulum dextrà offendis valetudinariam officinam, vbi ſummo pietatis argumento non Cœnobitis tantùm, ſed circumhabitantibus parantur ad ægritudines medicamina, pauperrimis. Læua conſurgit turricula, & habitacula multa protenduntur ad hoſpites præcipuè excipiendos, qui & frequētes, & multi ſunt. Lateritia in longum media proteritur via molliter accliuis. E latere villatica piſcina ſpectatur, eam circum latè patent hortuli, atq; tramites lateritij, ſtabula capaciora, varia infimæ genti habitacula; ferrariæ, ac lignariæ officinæ, quæ deſerto eo in loco & incolis, & hoſpitibus opus ſunt. Amplior omnium via media, quæ lata, & in ob longum exporrigitur alticomis cypariſſis mœſtè frondeſcit; per hanc ad omnium antiquiſsimam Diuæ Scholaſticæ iter habetur ædiculam, quæ cypreſſorum funeſta vmbratur ſiluula; alia ex parte etiam lato calle ad alterum ſacellum Diuo Benedicto ſacrū pergitur noſtris temporibus excitatum. Multi per gyrum, ceù labyrinthæi ſunt tramites, quibus ſepitur templum per quos ſpargebantur iam Eremiticæ cellæ, nunc ſunt ſacra ſacella. Templum autem, & cir-

cum

cũcircà cœnobiũ nemorosæ valles, sacra tesqua sũt, exesæ rupes. Cãcellatis arundinibus intextis floribus, rosis, lilijs, garyophyllis, hyacinthis, violis, rosmarino, ceterisquè herbulis odoris, ac pictis flosculis, seù quæ rerum parens natura spontè, seu quæ manu ars edidit operosa, coronantur areolæ. Spatiantur per tramites illos incolæ, ædiculas sacras inuisunt, captantq; diuinos sensus ex frementis ipsius auræ murmure, & ex quolibet frondis, florisq; conspectu Deo laudes concinunt. Cisternæ aquis exundant vberrimæ ad sitim arcendam, sudoresq; refrigerãdos effossæ. Adhuc pluuiales illi recessus lacrymis, sudoribus maiorum nostrorum commiscentur, fitq; ea cum memoria dulcior vnda potantibus. Cœnobium ipsum magnificum tribus claustris superbit, in quorum primo vita Monachorum Patriarchæ Diui Benedicti, ac gesta, insignis pictoris pẽnicillo expicta circũspectãtur. Ibi nomina Abbatũ Generalium ab origine Oliuetanę Congregationis notantur, & Cœnobia itidem eiusdem coloribus exprimuntur. Plura cubicula, & spatiosa deambulacra admirabili distincta serie superius, inferiusquè videbis. Capituli, Scrutinij, Definitorij, Triclinij, & Bibliotecæ loca aptè simul, & magnificentissimè patent. Cellę itidem plures religiosa pauperie refertæ Monachis hospitibus, & extero cuicumq; religiosè apparantur. Cœmeterium vbi Cœnobitarum conduntur cadauera iuxtà templum iacet, cui diues sacrarium nexum. Templum ipsum Deiparæ Matris natali

san-

ſanctiſſimo ſacrum, ſacella plurima peritioribus pictorum manibus graphicè elaborata. Odœum ampliſſimum, quò ad comitia tota generalis concio conuenit exornatum ſatis. In prima ſede Sũmo Oliuetanorum Pręſuli decreta, erat Archangelo Michaeli ara erecta, eodemq; in loco B. Bernardo, ſocijſque Eremicolis fuere Scalæ, Ieſus, Virgo Mater, Angelorum Chorus, & cãdidi Monachi Sanctorum comitatu Spirituum ad Cælum aſcendentes, oſtenſa, vt ſupra memorauimus. Et re vera præ omnibus venerabile, & conſpicuum templum, ità vt dici poſsit Domus Dei in magnificentia. Hoſpites habuit; haberquè cęnobium quotidiè nobiliſsimos (& prætermiſsis ſilentio viris principibus innumeris, Magniſquè Hetruriæ Ducibus) Alphonſus Calabrię Dux, Neapolitanorum Regis Ferdinãdi Filius ex familia Aragonenſi, qui, vita functo Patre, Parthenopæo Regno ſucceſsit noſtri ordinis amantiſsimus, & beneficentiſsimus, tres dies locum incoluit, & Oliuetanis comitijs (admiratus noſtrorum Maiorum Charitatem, pacemquè, cõſenſumquè vnanimem, in eligendo ſummo noſtræ Religionis Pręſule) interfuit, vt videre eſt in Oliuetana hiſtoria. Inter multa cœnobia Neapolitanum regiè auxit, pleriſquè alijs affluentes fructus, & cenſus largitus eſt, ſummo noſtri ordinis auſteritatis, & monaſtici inſtituti amore captus. Per annum milleſimum quingenteſimum trigeſimũ ſextum eumdem locum inuiſit Carolus Quintus Romanorum Imperator auguſtiſsimus ma-

Alphõſus II. Regni Neapolis Rex de Oliuetanis optimè meritus.

gno

gno nobilium, equitumq; stipante caterua ad bis millenos homines, dataq; fuere domicilia proceribus, & dynastis omnibus, ceterisq; comitibus, nec defuere equilia equorum millium capacia. Multa Oliuetano Ordini priuilegia munificẽtissimus contulit Carolus, habuitquè ingressum Monarchæ consonum, voluitq; insignes fauores, & sũmæ liberalitatis monimẽta nobis cõferre, & ne vnquam illustrium facinorum memoria excideret, erecta tanto Imperatori loquacia marmora sunt. Paulus item III. Farnesius anno millesimo quingentesimo trigesimo octauo in eodem Montis Olíueti Cœnobio hospitio excipitur. Per noctem diuersatus est ingenti humanitate. Apparatus omnes, & superbos fastus omninò inhibuit, Abbatis humili cellula contentus, in eadem noctem transegit; nec vnquam se placidiori quiete testatus est soporatum tranquilla in ea pace, rupes inter illas, & barathra, aulico procul fremitu, & pompa. Fugit quies ab aula, aduolat ad nemora. Pius item II. Piccolomineus anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono humili, & penè eremitico splendore inibi excipitur. Obuiam ei facti fuere Oliuetani Cœnobitæ oliuarum ramos manibus præferentes, canticum lætitiæ concinentes, & gratiarum. Non potuit intuitus horrida concaua illa Vallium, & præcipites rupes Monasticę solitudinis, lacrymas dulces, piasquè cohibere Summus Antistes. Resonabant interim suaui, dulciquè concentu specus, & antra; nulla fremebat aura, & sopitæ tacebant volu-

Caroli V. munificentia in Oliuetanos.

Paulus III. Farnesius PP. Max. Montis Olíueti Cœnobium inuisit.

Pius II. PP. Max. suscipitur in codẽ cœnobio.

cres,

cres, ætherea ſcintillabant luce loca. Ita perfuſa purpuratorum Patrum, omniumq; hoſpitum corda lætitia, vt cuncti amœnam Eremi pacem, & penè beatitatem conclamarent. Cùmquè dies ea quinta Iouis eſſet, noluit Beatiſsimus Pontifex ob loci venerationem carnibus veſci; quin & illas ceteris inhibuit. Quarè in triclinio, vbi aſsident Monachi, maritimis cibis ad eſum vſus eſt, frugalibus epulis; accumbente ſanctiſsimo Pio, iuſsi ſunt muſici laudes Beatæ Catharinæ Senẽſis modulari, tantaquè ſpiritus dulcedine concinere laici cantores, vt elicerent, excuterentquè dulces à Cœnobitis, ceteriſquè lacrymas. Spiritualibus theſauris locum Beatiſsimus Pontifex locupletauit, atquè Oliuetano Ordini priuilegia contulit multa. Trecentos homines comites habuit, & equos centenos, & vicenos, quibus omnibus nihil defuit ad monaſticũ victum, ad ſomnum, quietemquè per noctem. Monachorum humeris delatus vſquè ad ianuã diſceſsit Pius Pontifex Summus. Libro decimo in Commentarijs de ſuo itinere, dequè Montis Oliueti cœnobio, ſituquè fusè agit, fecitquè aſpectu, & pontificio calamo monaſticam noſtram pauperiem multiplici corona fulgentem. O felices receſſus, in quibus pax inuenitur, & Deus, ille Deus, quem per vicos, & plateas inuenire nequiuit Sponſa, ſed in plateis, & vicis fuit exuta veſtes miſera, & vulnerata. Fugiamus ergò turbas, & mũdũ in quo ſpoliamur veris diuitijs, vitijs obruimur, vulneramur tãdẽ inter eius fluctuoſas illecebras perituri.

Pij II. PP. Maximi in Oliuetanos ſtudium.

Cant. 5.

Sin-

Singulis annis de more monaſtico ſe abdicans B.Bernardus regimine, à Monachis ſemper confirmatur. Cœnobiticam diſciplinam altiùs prouehit augetquè.

CAPVT VII.

QVò pluribus, & vberioribus cæli B.Bernardus affluebat auris, eò humilitate ſe ipſum deprimebat profundiori. Hoc habẽt ſanctæ animæ in culmine poſitæ, ſeipſas calcant, & ſpernunt. Lucifer plurimi in Empyrio ſe faciẽs, nullum ſe fecit, ex luce nempè caliginem, hoc & vmbræ filij affectant. At germina illius, qui cùm Deus eſſet formam ſerui accepit, ſummam ſemper in omnibus redolent humilitatem. Expleto itaq; regiminis anno, veniam de bonis omiſſis, de maliſq; admiſſis, Monachorum demiſſiſſimè prouolutus ad pedes, enixè petebat, deprecabaturq; B.Pater, vt ad cellulæ pauperculæ ocium quietiſſimum ſe reuerti poſſe concederent, quod cum ei à cunctis cœnobitis vna voce, conſtanti animo denegaretur, ſeptem annos in eo generali munere exegit. In hoc ſemper admirandus ſuperior, quòd ceteris in omni virtutum genere præibat, idcircò mirus hoc tempore extitit monaſticæ diſciplinæ profectus; non modo enim ad vnguem

Philip. 2.

ſanctiſſimi Patriarchæ Benedicti cuſtodiebantur inſtituta; ſed tantus erat ſpiritus ardor, feruorquè Beati noſtri Patris, eorumq; ſectantium geſta tantus diuini amoris æſtus, vt multa præclariora facinora, ſeu humilitatis, ſeu charitatis in Cœnobitis illis glorioſiſſimè effulgerent; ad tanti enim Paſtoris Bernardi exemplum quiſquè benè compoſitus auſteritatē omnem affectabat. Perpauca refe ā, vt nos, vnà cum noſtris Poſteris Oliuetanis maiorum noſtrorū antiquis veſtigijs inſiſtere conemur. Quę autem dicimus excerpta, & comperta habemus ex Antonio Burgenſi eiuſdem noſtri Ordinis Monacho, & hiſtorico, qui floruit tēpore Diui Bernardini Senenſis, eiuſdēq;, vt ipſe teſtatur, familiaritate vſus. Pſalmis modulatè concinendis illi Patres antiqui matutinis intempeſta nocte operam dabant. Tum primo rubentis Matutę ortu, Ortū lucis ſideris numini decantabant. Veſpertinis verò precibus ſummo meridie, occidente verò Sole finem reliquis pſalmis imponebāt, nec vnquā, vel nox horriſona tēpeſtates, vel pallens aurora gelidiſſimas, & glaciales pruinas attuliſſet, vel inſēſos ardores torridus Sirius pſalmodiam in longū protractā prætermittebant. Diuinas modulabantur laudes, ità diſtinctè, & piè, vt mente in Cælis verſante, non voce cantus expenderetur. Ex hoc longo, ſuauiquè modulamine, cæleſte deliquium plurimi patiebantur; ieiunijs fracti, lacrymis vdi, Choroq; laxati procūbebant ſæpè humi languentes. Tempus horas inter nocturnas, & diurnas medium, mentis contem-

Regula ſanctiſſimi Patris Benedicti ab Oliuetanis exactiſſimè cuſtodita.

Antonius Burgēſis hiſtoricus Oliuetanus.

Admirabilis pſallendi ritus penès Oliuetanos Cœnobitas.

pla-

plationi decretum habebant, feruidoquè diuini amoris calore æstuantes, rigente Cælo, frigora, vel nimis horrentia non sentiebant. A medio noctis tempore vsquè ad orientis horam auroræ, somnus, vel exiguus languidulus non permittebatur. Ieiunijs non modò ab Ecclesia iussis, à Diuoquè Benedicto Patre statutis in regula, sed insuetis se ipsos macerabant. Cibus verò deliciosus durus panis, & ater; siluestres, & inconditæ herbulæ; olerum quoquè è terra, glebisquè euulsæ radices, vel agrestes fructus. Potus aqua è Cęlo collecta, nempè pluuialis. Carnium vsus nullus, nisi grauissimè ægrotantibus, & in seposito loco, vbi infirmi Cœnobitæ curabantur. Non Bromij virebant frondes, arescebat viridis pampinus. Vinũ enim singulis interdictum, & nè vlla illud degustandi daretur copia, omnisq; spes tolleretur, radicitùs consitas vites extirpauere. Nõ pendebant è racemis vuæ turgẽtes Mortificatus in illis athletis sẽsus excitabat spiritum ad pœnitentiã seueriorẽ; pro arescentibus vineis, vidisses consitos cælestiũ pomorũ hortos amœnissimos. Tẽpus, ꝙ Odæo, & sanctæ meditationi supererat, manuum operibus impendebatur, tanto silentio, vt desertus penitùs, & nulli hominum inhabitatus appareret locus, ibi vox nulla, nullus strepitus, nisi fortè quẽ ipsa manuũ occupatio per murmur edidisset. Vestes omnium abiectissimæ erant, & asperrimæ cilicio non absimiles, quibus carni inhærentibus vtebantur. Contegebantur hyemali tempore pallio, vt Cæli iniurias libentiùs sustine-

Oliuetanorũ vigiliæ in psalmis, & diuinis meditationibus.

Cibus potus, & quale ieiunium.

Caro, & vinũ interdicitur ad esũ, & potum.

Manuum operibus datur opera.

Vestimenti genus quale.

rent. Mutua opera manualia ſpirituali lectione condiebantur, ſanguineis flagris ſępè lacerabantur, non tamen abſquè prudenti Moderatoris arbitrio. Sibi inuicem parebant in omnibus, quæ ad Dei gloriam attinebant. Somnus captabatur ad breues horulas. Stramentitia culcitra, ceruical durum erat lignum panno laneo contectum; quieſcebant ſuper eo ligno, tanquam in tabula ſalutis, euolaturi ad vitę portum per hoc pelagus naufragum. Cum autem ad altiſſimum noſtræ fidei Sacramentum ſe præparabant, difficillimum explicatu eſt, quid peragerent, vt mundiùs accederent. Præmittebatur ad cibum illum diuiniſſimum, terquè tremendum generalis publica pœnitentia, & ſumma animi humilitate quiſquè plurimis virtutum actibus inſudabat, tùm lacrymoſiſſima confeſſione, vel à leuiſſimis labeculis ſe expiabat, ſicquè cibum vitæ Chriſto ſolum viuẽs capiebat. Plures eo, mirabili ardoris charitate, ſuſcepto, ſæpiùs ecſtaſi ſuauiſſima rapiebantur; nec certè licebat ampliùs forinſecùs viuere, aſſiſtente Numine in depaſta anima. Hæc percenſeo & ſimul ardeo, & algeo. Quin exclamabo. Quàm es labilis humana fragilitas! Ver viret, & fugit; frondes vernant, & arent; ætas floret, & decidit; & omnia tandem in peius ſenſim ruunt, &, vt cum latino dicam Homero: Retro ſublapſa feruntur. O quàm verè ſingula Cæli ſub vertigine rotant, & euolant! Nihil ſub Luna conſtans. Fulgor hic ſolaris rotæ, & ipſe rotat, tepeſcit, deficiet. Vtinam nos Oliuetani tantæ humanæ imbecillitatis

Lectus qualis, ſomnus quantus.

Præparatio ad Euchariſticum cibũ qualis.

Omnium ſub Sole rerum fragilis incõſtantia.

memores essemus. Siquidem in ipso spiritus tepore nos ipsos humiliantes eucheremus ad perfectiores nostri instituti apices. Certè, vt maiores nostri, experiremur, quod paucis natura est contenta. Quod supra paucum est, onus est. Quæ quisquè possidet, si affluant, effluunt; dolores augent, quò magis crescunt, suauissima Cœnobitica hæreditas Christus est crucifixus. Quod crucifixum non sapit, angor, pœna, cruciatus est.

Cœnobitarũ hæreditas quæ.

B. Bernardus oculis languens Cænobitas obsecrat, vt à præsulatu ipsum eximant, sed ab ijsdem, & pontificij Legati authoritate iterum confirmatur.

CAPVT VIII.

CArissima luminis dona, quæ ab Oceano fulgentissimo diuinæ pietatis se iam hausisse prodigioso miraculo nouerat B. Bernardus in æternæ itidẽ bonitatis gloriam voluebat assiduè. Ipse oculis diuinitùs illustratus, non nisi diuiniora è puro diuinitatis fonte ebibebat. Ex quo enim extitit videns, lacrymas quotidie coram Deo luminum Patre, coram Virgine pijssima ipsius lucis genitrice, officiosissimas pro ipso recepto lumine B. Pater effundebat, nec vnquam destitit ab huiuscè vberrima lacrymarum scaturigine, vel retro

B. Ber. pro restituta luce assiduas in gratijs agendis effundit lacrymas.

actæ vitæ meditatione, vel beneficiorum Dei iugi memoria. Siquidem cetera inter munera, quæ B.Bernardo fuere collata, inexhaustũ fuit lacrymarum donum; quarè eius oculi quasi piscinæ Esebon soluebantur in fletus, quibus penè obfusi oculi iã caligabant, & tabescebat visus acies, ità vt cœcutiendo penè, & oculo hærens videret. Hanc cœcitatem, sibi de se humiliter sentienti suffragaturum ratus, rogat, vt alijs demandetur fratribus cœnobitis regendi prouincia. Satis ei, superquè satis suæ imbecillitati datum tot annos in administratione transegisse. Iam benè currere aiebat ceteros socios, festinarequè ad perfectionis brauium. Se solum dicit imbecillum, se inutilem seruum, qui ab alijs regi, & viam perfectionis ediscere necesse habeat. Nunquam tamen Monachi B. Patris dictis, ac precibus acquieuere luminis defectionem non censent obeundæ prouinciæ, insigni, & experto moderatori impedimento futurum. Mens est, quæ regit; oculus minister est fragilis: videat illa, caliget iste, omnia erunt in luce. Exiguo lumine corporeo fruebatur B.Bernardus; mẽtali verò affluebat, & hoc omnium satagebat prouidentissimus totus oculeus. Verum vt omnis pauidæ, purissimæquè mentis suspicio tolleretur, consulunt Monachi Ioannem Sancti Theodori Diaconum Cardinalem Apostolicæ Sedis Legatum à Summo Pontifice in Hetruriam missum. Purpuratus Princeps re optimè perspecta, electionẽ à Cœnobitis habitam de B.Bernardo Generali Antistite, litteris

Cant. 7.

B.Ber. datur donum lacrymarum è cælo.

Ioannes S. Theodori Diaconus Card. Legatus Apostolicus in Hetruria.

typis cusis ratam voluit, Monachisquè regendis aptissimum decreuit, cuius rescriptum fusè habetur in nostra Oliuetana historia libro primo.

Vtquè etiam eradicaretur omnis animi ambiguitas, sciretquè B. Bernardus à Deo tanquam Aaron vocari ad regiminis munus; habita fuere consilia Iuris consultorum ea tempestate satis insignium, Pauli nimirum de Azzarijs Decretorum Doctoris, Andreæ de Guãtarijs, & Dini Archiepiscopi Pisani. Horum iuris Doctorum, & Theologorum de hac re decretum extat in eadem historia Oliuetana libro primo, pagina vigesima, quod incipit: In Dei nomine Amen. Petitio religiosorum virorum, &c. Quibus omnibus clarissimis diuinæ voluntatis signis adhæsit tandem B. Pater, fueruntq; acriores eidem stimuli ad perfectiora, & sanctiora gesta. Humillimus sensus, quem de se ipso habebat B. Bernardus in causa erat, cur facilè alterius Imperio, iuxtà Euangelicæ obedientiæ consilium subesset. In omnibus verè gloriosus, seù parens, seu imparens.

Paulus de Azzarijs. Andreas de Guantarijs Dinus Archiep. Pisanus.

B. Bernardus socios Monachos Auenionem destinat, vt à Summo Pontifice diplomata impetrent, quibus ordo Oliuetanus, & priuilegia à Guidone Petramalio Arretino Antistite concessa confirmantur.

CAP. IX.

TEnellam sui ordinis plãtam in Eremo sacris Deiparæ Matris manibus beneficentissimè cõsitam, gestiebat spirituali perfusus lætitia Bernardus à Pontificio Throno cõfirmatam videre, sperabatq; sic benè omnia cessura. Considerabat .n. sic probè cælitùs illã protegi, sic belle florere; sic amœnioribus virtutum omnium fructibus ditata. Contemplabatur quòd tot mundi aduersa, tot hominum inuida molimina, tot Dæmonum sæua machinamenta eam euellere, ac destruere haud valuere. Decreuit itaquè diuina prouidentia fisus anno à virgineo partu millesimo trecẽtesimo vigesimo quarto aliquos è socijs, qui, & bona valetudine, & corporis habitu, mentisq; sapientia præstarent ceteris destinare Auenionem; vt diploma impetrarent à Summo Pontifice Ioanne XXII. Caput est vegetans Apostolorum Principis solium, hoc Christianæ Reipublicæ alimenta ministrat, & vitam hoc sinè nec flos vllus ridet, nec arbor floret, nec maturescit fructus,

Histor. Oliuet. lib. 1.

Apostolica Sedes præbet alimenta, & ipsa vna verum tribuit vitam.

Ioan. XXII.

nec vlla iacta ſemina reuiuiſcunt. Iure optimo horum conſcius Bernardus, radices in Petri Sede, ceù feraciſſimo in ſolo, ſui ordinis voluit firmare radices. Pedeſtri ergo itinere miſſi duo Monachi Auenionem maturant tenui victu, precario pane contenti, litteras B. Patris Bernardi nomine, & totius Ordinis perferunt Summo Pontifici, ijquè enixè, & humiliter rogitant Oliuetani inſtituti confirmationem; quibus humaniſſimè exceptis, lectiſquè interrogat Beatiſſimus Paſtor de Bernardo, de ſocijs, de virtutum, monaſticæquè diſciplinæ incremento, & de ceteris, quorum bonus odor iam vndequaquè glorioſè peruaſerat, multiſquè alijs ritè expenſis, Oliuetanos religioſos Euangelicos nominauit, & Congregationem Sanctæ Mariæ Montis Oliueti confirmatam voluit; & quidquid eidem Guido Petramalius Epiſcopus Arretinus contulerat, habuit firmiſſimè ratum. Beneficia igitur, priuilegia, & omnia, quæ poſſidebantur à noſtris Cœnobitis in Acconenſi valle, vel in monte Olιueto comprobata fuere. Non poterat, ſanctis erectus ſpebus, gaudio non perfundi Paſtor Sanctiſſimus, quòd tantus candidiſſimi Ordinis fulgor (ipſo in Petri Throno ſedente) ſplendeſceret; & quod monaſticum inſtitutum in Italia penè euerſum, noua ſobole è tenebroſa caligine clariſsimam ad lucem emergẽs conſpiceret. Quidquid Bernardus petijt benigniori diplomate elargitur, conceſsitq; humaniſſimè Pontifex Maximus, & plura inſuper, & inſignia priuilegia, quæ typis data memorantur pe-

Confirmatio Oliuetani ordinis à Ioanne XXII. Hiſtor. Oliuet. lib. 1.

Multa à Summis Pōtificibus, & insignia priuilegia conceduntur.

Confirmatur ordo Oliuetanus iterum à Clem. VI. Summo Pontifice.

Festus dies diuæ Agnetis Oliuetanis celebris.

culiari in libello, vbi omnia à Summis Pontificibus Oliuetanæ familiæ concessa recensentur. Clemens verò VI. nostri Ordinis beneuolentissimus anno à debellatis tartareis vmbris millesimo trecentesimo quadragesimo quarto, duodecimo Kalendas Februarij, die, quo festum Sanctæ Virginis Agnetis celebratur, eandem Oliuetanā Cōgregationem speciali diplomate comprobat, & amplissimis priuilegijs auget, voluitq; itidem ipse omnia rata, quæ constituit Petramalius de Cœnobio principe Montis Olucti, & de vniuersa Oliuetana familia, cui cōfirmauit omnia Cœnobia accepta, potestatemquè fecit de alijs recipiendis, & construendis sub regula, & instituto Diui Patris Benedicti. Festus dies Agnetis Oliuetanis est celeberrimus peculiaribus officijs, & sacrificijs, sacrisquè pompis vsquè ad hæc tempora. Iam anni fluxerant vigintisex, quibus ordinem rexerat Beatus noster Pater tanta vitæ integritate, sapientia, & exemplo, vt iure sanè optimo decreuerint cuncti Monachi vnanimi sententia tribuere illi, dum vitam ipse duceret, regendi ordinis imperium. Omnia ergo illius arbitrio dedere, vt ille nempè vnus ageret, pertractaret, disponeret, approbaret, atquè improbaret, loca noua exhibita acciperet, vel oblata reijceret, petētes monasticum habitum susciperet, vel ijsdem efflagitantibus pro suo arbitratu denegaret; vt errantes, à regulæquè custodia declinantes corriperet, puniret; vt ministros crearet, & pro suo libito amoueret; vt ipse tandem totius concionis

facul-

facultatem haberet, nisi quòd ob viri tanti prudẽtissimam sanctimoniam omnia consona Dei voluntati essent futura: hæc fusius in libro primo Oliuetanæ historiæ recensentur. Leges sanciuit hoc eodem tempore Beatus Bernardus Oliuetano ordini mirè proficuas. Cœnobiorum familias describendas curauit, Monachos ijsdem Cœnobijs designauit diuino cultui deseruientes. Iura defunctis Monachis, & de ijsdem benemeritis pijssimè statuit, vt sacrificijs, precibusquè adiuuarentur; multaquè tãdem cùm ad animæ æternam tũ ad corporis tẽporariã salutẽ attinentia statuit. Vsquè adeò vnus eminens multis, & innumeris potis est prodesse. Habet hoc diuina prouidentia, vt millenos seruet per vnum, quod benè quotidiè in Cæli facie nobis exprimitur, atquè innotescit. Millena enim ex vno Phœbi bibunt fonte fulgores astra. Solis instar in candido amictu affulsit nobis Beatus noster Pater Bernardus ipse primus, & lucem protulit, & lucem contulit innumeris. Ipse & radios diffudit, immisitquè, & nunc auget amica fulgentia Cælo sidera.

Multa B. Bernardus decernit Oliuetanis.

B. Bernardus vti Sol in vita monastica.

Plura Monasteria superstite B. Bernardo Oliuetanæ Congregationi conceduntur.

CAPVT X.

TRacti Vrbium proceres cælesti penè monasticæ vitæ odore flagrantissimo gloria-

bantur, emulabantur certatim intra eorum iura confinium Cœnobitas habere Oliuetanos, à quibus antiqua illa ſacrorum clauſtrorum diſciplina effloreſcebat. Lateat imis, & profundioribus in ſpelæis virtus, ſurget, perquè omnes aduolabit oras ſonora fama. Primi ergo omnium fuere Senenſes, qui ciuis Bernardi vitæ, morum, ſapiētiæ, optimè conſcij præ ceteris acciuere Oliuetanos. Bonauentura (qui prima incrementa ſuo nomine fauſta fecit) Valcherinus nobilitate iuxtà, & pietate inſignis Senenſe Cœnobium à fundamentis erexit Diuo Benedicto ſacrum, Bernardo eiuſq; ſodalibus tradidit vnà cum redditibus ad vitam in contemplatione diuina tranſigendam neceſſarijs. Bello concuſſis Senenſibus, imperante Carolo V., hoſtili furore euerſum vnà cum templo Cœnobium extrà portam, quam Tuſiam dicunt, priſtino ſplendori Noſtri reſtituunt, & per hæc tempora auguſtiùs ſplendet nouo adiecto ædificio. Suſpicitur in templo Sanctæ Catharinæ Senenſis tabula Mecharini, celebris pictoris opus, ſplendet odœum præ ceteris admirandum, in quo diuinas laudes diu, noctuquè perſoluunt Monachi. Præbuere ſe inſignes cum litteris, tum morum ſanctimonia, tum regimine noſtri Cœnobitæ Senenſes, in quos Beati Bernardi virtus ſeſe inſtillauerat. Senenſi ſuccedit Cœnobium Arretinum. Guido enim Petramalius illius Vrbis Antiſtes, & Princeps (cui, vt dictum eſt, Virgo Mater apparuit, præcepitquè, quid de Bernardo eſſet acturus) ceteros Tuſciæ Antiſtites, & Viros

Senenſes omnium primi Oliuetano ordini Monaſterium excitant.

Hiſt. Oliuet. lib. 2. cap. 1.

Primum cœnobium Oliuetanorum Diuo Benedicto ſacrū.

Guido Petramalius Antiſtes Arretij cœnobiū nomine Sancti Bernardi Oliuetanæ Familiæ ſtatuit

prin-

principes ad nouam Monachorum cādidam Sobolem ſuſcipiendam, amplectendam, non modò verbis, ſed & opere hortabatur, honorificum ſibi ratus, ſi latiùs effunderetur Oliuetanus Ordo, ad cuius exordia fuerat ipſe à Deipara tanquam inclytus coadiutor aſcitus. Extruitur ergo, Authore Guidone, Cœnobium Diuo Bernardo Claræuallis Abbati ſacrum inter depreſſa, & ſolitaria antiquiſſimi Arretij ſepta. Loci antiquitas venerationem præfert, præferuntq; monumenta plurima noſtri Beati Patris; per muros enim ſparſim cernuntur radiantes picturæ vetuſtiſſimæ referentes viuam Bernardi effigiem, modò concionantis, modò docentis, quæ ſunt eius inſignia, & laudum tubæ. Euocantur tertiò loco Oliuetani anno milleſimo trecenteſimo, trigeſimo quarto à nobilibus Florentinis, ab ijſdemquè traditur locus cuiuſdam Sodalitij è Ieſu Chriſti Seruatoris nomine dicti, vt idem priſtinæ pietatis feruori, è quo ceciderat, Oliuetanorum diſciplina ſeueriori reſtitueretur. Titulus tùm extitit Sācti Bartholomæi in viridaria, nunc autem ex Oliuetanis incolentibus vulgò dicitur Monaſterium Montis Olіueti extrà Vrbem. Eſt porrò Cœnobium Florentiæ nobiliſſimum, & noſtrorum Patrum induſtria perexpolitum, gauderquè peculiari magnorum Hetruriæ Ducum patrocinio, colle eminet pulcherrimo, è quo, tanquam ex alta ſpecula, floridum Florentinæ Vrbis ſpectatur theatrum. Acceſsit deindè Cœnobium Sanctæ Annæ in Camprena agri Senenſis Arretinæ tūc,

In Cœnobio Arretino multa antiquiſſima monimēta de B. Ber. cernuntur. Hiſt. Oliuet. lib. 2. cap. 2.

Monaſteriū in Florētina vrbe tertio excitatur Diuo Bartholomæo ſacrū, nunc dicitur cœnobium Montis Oliueti. Hiſt. Oliuet. lib. 2. cap. 3.

nunc

Monasteriũ S. Annæ in Camprena in agro Senensi, cuius meminit Pius II. PP. Max. lib. 10. comm. 4. loco ab Oliuet. habetur. Hist. Oliuet. lib. 2. cap. 4. Verba Pij II, PP. Max. de monast. S. Annæ.

nunc Pientinæ Diœcesis. Huius Cœnobij (quandoquè & ad sanctiora facinora ipsæ vocantur feminæ malorum duces) fundatrix mira fuit pietate Matrona q̃dam nobilissima, Vgatia nomine, Raynutij Ragnoni Patritij Senensis, vxor. Huius Monasterij meminit in suis Commentarijs Summus Pontifex Pius II. lib. 10. qui in eodem Cœnobio fuerat diuersatus. Iter (inquit Pastor sãctissimus) per Monasterium Sanctæ Annæ fuit illi (de se loquens) quod Monachi Religiosi colunt in monte lapidoso, atquè admodum sterili, quamuis sua industria in parte aliqua feracem reddiderint, multasquè ibi amygdalas plantauerint, & alias inseuerint arbores, ex quibus partem vitæ traducunt, pium Deo famulatum exhibentes. Montis Olìueti horum Religio dicitur, &c. Aucti fuerũt redditus, vel census à nobili Senense Ioanne Martinotio Oliuetanis, annuente Summo Pontifice Vrbano V. in cuius diplomate dicuntur Oliuetani speculum, & exemplum obseruantiæ regularis, & vitæ. Datur postmodum quarto loco Beato Bernardo, atquè Ordini Oliuetano, Monasterium Volaterranum à Ramnusio eiusdem Ciuitatis Episcopo. Hic talibus litteris Bernardum, eiusq; in Christo filios cœnobitas, compellat. Et quia vos Abbatem, Fratres, & Monachos Monasterij Montis Olìueti nouimus experientia viros esse Religiosos, & sanctæ conuersationis, & vitæ, per quos erudiri Populus ad virtutes, & Clerus animari ad sanctitatem poterit, & augeri verbo pariter, & exemplo; ac per vos meliùs reformari; nec

Diploma Vrbani V, Monasteriũ Volaterranũ quarto loco Oliuetanis erigitur ab eiusdem Vrbis Antistite Ramnusio. Verba Ramnusij Antistitis. Hist. Oliuet. lib. 2. cap. 5.

sint ad præsens alij Religiosi Diui Benedicti, aut alterius Ordinis, nec inueniri potuerint (ità corruerat in Italia monasticum institutum, regularis disciplina) per vos, per quos posset ipsum reparari, & regi, ac salubriùs gubernari vllo modo facta super his inquisitione, &c. Tanta erat zelotypia tactus ergà tenellam illam plantulam, & morum reformationem Beatus Antistes. Ijs litteris rogatus Bernardus destinat Monachos, vt nomine totius Ordinis Cœnobium ab optimo Præsule datum excipiant, qui multis priuilegijs ipsum locupletat, anno salutis millesimo trecentesimo trigesimo nono. Additur præterea cœnobium Sangeminianense, cuius Fundator fuit Ioannes Saluccius, & Margarita Bardia Florentina, ipsius vxor, qui pari prędita nobilitate, orant, & exorant Antistitem eiusdem Ciuitatis, vt Beatus Bernardus suos compelleret Monachos in illam Vrbem admittendos. quod Beatus Pater summa totius præstitit populi lætitia, & plausu, templumquè Sanctæ Mariæ in Vico de Barbiano dictum est. Accessere cœnobia prætereà Sancti Donati de Fauce in Eugubina Diœcesi, cuius Author Petrus Gabriellius, eiusdem vrbis Episcopus. Sancti Nicolai de Fulgineo à Paulo Trinacæo Antistite Oliuetano Ordini concessum. Sanctæ Mariæ in Domnica Romæ, hæc, pleraq; alia cœnobia Beato Bernardo, & Oliuetanæ tunc exortæ familiæ omnia penè Tusciæ intra fines coercita, data fuere, & in eadem socios Monachos Beatus Pater destinauit. Ipse vero sæculi auræ infensus sem-

Monasteriũ Sãgeminianense Oliuetanis erigitur. Hist. Oliuet. lib. 2. cap. 6.

Cœnobium Eugubinum à Petro Gabriellio excitatur eiusdẽ Vrbis Episc. Monasteriũ Fulginense, & alia. lege Historiam Oliuet. lib. 2. per totum.

per

B.Bern. sēper se in solitudine Olīueti Montis continuit.

per se in Eremo continuit, & tanquam è centrò diffudit ad circumiecta cœnobia suæ seuerioris vitæ, & monasticæ disciplinæ exempla, ad cuius custodiam iugi cura suos exhortabatur asseclas. Extant adhuc Beati Patris Bernardi non modò ad Monachos, ad Populos, sed & ad principes sæculi viros epistolarum fasciculi multi vndèundè charitatis visceribus consperſi. Nunquam etiā passus Beatus Bernardus sui Ordinis loca intrà Oppidorum, vel vrbium mœnia erigi, vbi frequēs turba; nihil enim cœnobiticum institutum profitentibus perniciosius, nihil magis ad monasticos pudores, vel mores violandos ratus, quàm inimici sæculi, & malefidæ Babelis facies, & consuetudo. Quod esse potest monasticum silentium tantas inter strepentium sæculi fluctuum concussiones? Quæ eremitica pax tot inter tumultus? Quis regularis ordo, & constans perfectionis tenor tot inter Mundi turbas, & insidiatrices illecebras? Sæculum videre, & odisse arduus conflictus, ardua pugna. Si sæculi fueris contemptor, & ab eo aufugeris, ab eodem honorabere. Si honore illud prosequeris, ab eodem sperneris. Nudis pedibus pessundauit, calcauitq; sæculum Franciscus, adoratur Franciscus à sæculo. Terga vertit illi Beatissimus Benedictus, confluit suis opibus Mundus vniuersus Benedictum sanctissimum adoratum; terit pedibus sæculum Bernardus, turmatìm ad Bernardum confluit sæculum, & quas siluas, & rupium prærupta, Eremiticosquè labores, ac pœnas odit Mundus, adorat tamen in solitudine de-

Multæ Epistolæ B.Ber. ad varios charitate refertæ.

B.Bern. sua Cœnobia in solitudinibus erigenda curauit.

Monachos solitudo decet.

Mundus ipsa quæ fugit, & odit adorat.

gẽtium austeritatem. Spargebant in terram pœnitentiæ semina Bernardus, & socij; ibant euntes, & flentes per deserta loca, serebant cineres, flagra, cilicia, ieiunia, macerationes, & lacrymas; sed veniebant cum exultatione portantes manipulos suos, collecturi tandem fructus beatitatis. Pauperrimè viuebant, vel ex spontè oblatis, ex ijs nẽpè, quæ illis pietas elargiebatur humana, vel ex ijs, quæ à prædiolis colligebant operantes manibus suis; tamen opiparè cælesti nectare saginabãtur. Etsi in Mundo erant, tanquam non essent, humili fastu illum calcabant pedibus, & facundius intonuit eorum silentium quàm eruditæ Oratorũ cõcionatorũ Tubæ; magis enim eorũ opera valebant, quàm aliorum grandisona verba. Ea igitur extitere tantorum Patrum gloriosæ sanctitudinis facta, vt, vita functo Antesignano Bernardo, mirabili incremento eius ordo quaquè splenduerit. Pietas enim plurimorum Nobilium, & diuitum virorum claustralia plurima loca erexit, de quibus fusissimè historia Oliuetana agit secundo libro per totum: quarè hìc ea percẽsere arbitror superuacaneum.

Psal. 125.

Ambitionis, & Auaritiæ tẽtatur B. Bernardus à Dæmone, sed diuina gratia de vtraquè triumphum refert.

CAPVT XI.

Greg. Lomb. in vita B. Bern. lib. 3. c. 7.

Dæmon nobilem se tabellarium simulat ad B. Ber. perniciẽ

BEatum Bernardum spirituali, ac temporaneo regimine distentum duplici tentatione, vt à perfectionis culmine deijceret, atquè prosterneret, aggressus est Satanas. Quadam enim die cum de sui muneris onere, & suæ imbecillitatis viribus nimiùm, vt semper, humiliter cogitabundus sentiret, ecce quasi de longè veniens vir equitans, aspectu nobilis, more gallico indutus, seruorum numero stipatus affluenti, eum humillimè ad vsquè pedes veneratus nomine Summi Pontificis Ioannis XXII. salutem impertit; mox addit à Summo se Pastore missum, vt nunciaret Auenionensem Ecclesiam sibi clarissimæ famæ Cœnobitæ fuisse demandatam. Rumor, inquit, incorruptæ tuæ vitæ, optime Præsul, summæ in regendo prudentiæ, maximæ sapientiæ amplitudinis, remotas Galliæ partes iampridem peruasit. Summus Pontifex non aliorum precibus, quàm proprio motu te Episcopali dignitate cohonestare decreuit, ratus non sub modio tantam tuæ virtutis lucem, splendoremq; obtegẽdum, sed super candelabrũ locandã, vt pluribus lucens, pluribus prosit. Nimis arctè inter cancellos, huiusquè opa

cæ inter vallis fines, exiguum circà gregem, tanta ſapientia occluditur: paruum huic velum ſuffi-ciet cœnobiticæ cymbulæ; carbaſa verò ingentia aptiſſima ſunt Petri naui mundi vndas circumuolitanti, ſonoras procellas ſpreturæ furẽtes. Ad res inclytas es natus, magna adito, & maiora tibi manebunt. Quid torpere in hoc ſiluestri terræ angulo? Cur non turbidum nauigantem pelagus Petri cymbam tueris? Surge, tolle greſſus, accurre, euola quò Dei gerentis vicem mandata te aduocant. Parendum Beatiſſimo Antiſtiti eſt, deſerenda hæc tetra vallis, ad ſubſellium pontificium Auenionenſis Eccleſiæ tu vocaris; ſic Petrus à Chriſto à piſcium ad hominũ rete ſuſceptus. Extrahit his dictis è pectore mendax Dæmon diploma piſcatorio obſignatum anulo, Bernardo oſtẽdit, aperit, legitquè totum. Precabatur intereà Beatus Pater Deum, vt lumen largiretur ad illius dignoſcendum conſilium, ſequè clanculùm in corde crucis ſigno munit. Aperit tunc ei Deus, nuncium illum ex inferis vmbris profectum, miniſtrum erroris; & fraudis comites, quibus cum aduenerat, perfidos item eſſe Dæmones; quarè tanto irradiatus Cæli lumine Beatus Pater ſic minitabundus reſpondit. Apagè male Dæmon, non hìc Dei ſeruos tentato. An oblitus, deſerto in loco tàm benè quondam fuiſſe te victum, & proſtratum? Chriſtum Ieſum, qui beauit Eremum, qui in eadem de te, vobiſquè, veſtriquè de Regno triumphauit, hic adſtat, & excubat, ipſe vos ex hac ſolitudine arceat, eijciat, ipſe Ieſus. Ad tanti

Dæmonis fraudes cognoſcit B. Bern. cæleſti perfuſus lumine.

nominis sonitum Dęmon nuncius vafer, detectas ob fraudes excandescens, & frendens vlulans in horribiliorem anguis figuram mutatus, vibranti lingua, tumido collo, igneis oculis strepit, & perfurit, vnaquè cum fœdis comitantibus monstris in Bernardum sæuire cœpit, & facti dein gigãtes horribiles, siluarumq; fœda mõstra, crebris, & diris verberibus terræ sternunt semimortuum Beatum Patrem, & proculdubio interemissent, ni Archangelus Michael peculiaris Beati Bernardi Protector, & Eremi Patronus, aduenisset, qui postmodum pretiosissimo liquore concussa, & tunsa Beati Bernardi liuentia membra vnxit, à quibus tumor omnis, ac liuor è vestigio recessit. Amica manus, quæ vel animi, vel corporis lethalia vulnera non restauras?

A Dæmonibus dirè verberatur B. Ber.

Archangelus Michael B. Ber. defensor.

Omnia ex Greg. Lomb. vbi supra.

Altera die cum anceps esset, an cœptum Cœnobij ædificium ad finem quandoquè esset perducendum; fatiscere siquidem videbat nonnullos in elaborando Fratres, qui extrema in pœnitentia extremos etiam auderent in manuum operibus labores: sollicitus ergo de fabris lignarijs, de cœmentarijs, & de multis ad prosequendum opus, quæ haberi nequibant absquè pecunia, turbabatur Beatus Pater, eũquè, hac iactatum cura, Dæmon malus Ambrosij Piccolominei, cuius satis dabat Beatus Bernardus cõsilijs, mentitus vultũ, adit, precatur secum per desertum aliquantulum excurrat, in præcipitem rupem ducit, ibiq; agrestes inter cæspites, & horrida dumeta thesaurum, quasi nuperrimè effossum, indigitat. O benefactũ!

Dæmon tentaturus B. Ber. Ambrosij Piccolominei vultũ simulat.

A Dæmone thesaurus B. Ber. ostenditur, vt desertũ destituat. Greg. Lomb. vbi supra.

nõ poterat alibi, quàm inter præcipitia,& ſpinas aurum,& gẽmas ipſe Dæmon oſtẽdere. Conſulit præterea, vt inſalutatis ceteris cœnobitis, exportaret theſaurum, & vnà ſimul, tanta vitæ auſteritate poſthabita, in Vrbem contenderet; at Beatus Bernardus diuino conſperſus lumine ſuaſionem pietati diſſonam audiens, ſigno ſe crucis, prout eius erat moris, primùm ſe muniuit, tum vade, exclamat, quiſquis es, nec bonus eris, qui aurum ſuades. Sanctam egeſtatem hìc profiteor, Deo votus in hac ſolitudine, nec aurum, nec vrbem curo. Ad tartareas vmbras fuge velociter. Ad hæc verba vlulatu euanuit Dæmon, euanuere theſauri; Bernardus verò feruentioribus auſis, ſummæ diuinæ prouidentiæ fiſus, ad pugnas ipſa barathra laceſſere non formidabat.

Signo crucis B.Bern. Dæmonẽ fugat.

Sutrium petit B.Bernardus iuſſu Summi Pontificis eius pudicitiæ malus Dęmon inſidiatur.

CAPVT XII.

OPtimè callebat Ioannes XXII. Summus Pontifex quanta cùm virtute, tùm probiate emineret Beatus noſter Bernardus, & quantpræterea religioſa dexteritas viro ineſſet in re is vel difficillimis pertractandis; hinc peculiarib litteris ſub violandæ obedientiæ pœna Bea n Patrem Sutrium deſtinat, quæ eſt Ciui

B.Ber in negotijs pertractandis magna dexteritas. Gregor.Lombard. in vita B.Ber. lib.3. cap.9.

tas

tas Tusciæ vetustissima, illiusq; sæpè meminit Liuius. Hæc ciuilibus discordijs crudeliter æstuabat, quibus sedandis nullus prorsus erat modus. Iussus ergò Beatus Bernardus arduam eam expedire Prouinciam, pacem nempè componere, & ciues inter infirmata amoris, & mutuæ beneuolentiæ fœdera stabilire. Illuc se confert satis muribus pontificijs facturus non minùs, quàm charitatis præcepto, quo feruenter ergà proximum flagrabat. Quietis igitur, & pacis cultor mirus omnia placidè mira integritate sedauit; inter inueteratos hostes ferrum, & faces anhelantes, amicam pacem, euangelicam charitatem inuexit, commonstrans modò familiarum orbitates, & inextinguibilia incendia, & probrosas ruinas, modò ipsius Patriæ lacrymandum excidium, & præ omnibus animarum, quæ Cælo creatæ sunt, quæ Christi sanguine profusissimo redemptæ, iacturã. Lacrymis fatebatur, nullam in ferro esse salutem, pace orbem regi vniuersum. Exterorum hostium armis seueriora, & atrociora esse arma domestica. O ferinam legem, ad putrescenti medendum vulneri nouas semper moliri interneciones! O inhumanum vnico pro crimine tot insontium capita mulctari! Satis esse sæuitum. Magnanimi pectoris esse offensas negligendo condonare. Christiani athletæ intestinis animi obluctari a victoriam certaminibus. Tanta fuit dicendi s Beati Patris vt, quod vellet, exoraret, vt cele er euanescerent odia, iræ, & efferatissimæ hos ta-tes. Affulsit illicò sub nostro cælesti Her e di-

Pacem inter hostes firmat B. Ber.

uinus radius pacis. Retulit poſtmodum inexpletas gratias ciuitas omnis Summo Paſtori, quod tãtum virum, tàm fauſtam alitem, tàm benignum ſidus, Sutrium miſiſſet. Pontifex verò maximus *B*eati *B*ernardi prudentem admiratus probitatẽ, paternum ergà eum amorem mirè auxit. Verum ſub iter non defuere in *B*ernardum mali Dæmonis machinamenta ſęuiſſima; per Solis enim occaſum cum Volſinium, Hetruriæ oppidum, miſerrimi Seiani Patriam, perueniſſet, recepiſſetq; ſe in humiliori tecto noctaturus, feſſus pedeſtri, & mendico itinere, in laſciuientem feminam, mali Dęmonis miniſtram, gradum offendit. Pergit ad virum impudico oculo petulans mulier, illum plurima prece aggreditur vehemẽtiſſimè, nihilq; reliquit ad labefactandum illius caſtimonię bonum odorem pedore libidinis. Verè Dæmon erat in femina, dum *B*ernardum ętate, anniſq; grauatum, & auſteriſſima pęnitentia perfractum, macieq; ſqualentem, libidine tentare audet. Senes ediſcant in portu nõ eſſe, quando annoſum Beatum noſtrum Patrem tàm ſęuè effrons ſcortũ, vel Dęmon ipſe adoritur. Captas auram? Timeto ab hoc halitu tartareo. Spiras adhuc? Hoſtis huius tecum commorituri anhelitus peſtiferos expaueſcas. Beatus noſter Bernardus pauidus, algens, diuina ope fretus ad bonam frugem malam feminã adhortatus, crucis ſigno dimiſit, eiecit; illa tamẽ, ductore Satana, vix lapſa erat horula, iterũ regreſſa ardentiùs arietare conatur viri pręſtantiſſimi conſtantiã. *B*eatus *B*ernardus feruẽtiùs in-

Laſciuia tẽtatur B. Ber.

cre-

crepans, iramquè Dei, ac sæuissimas Inferi pœnas minitans, iterato Crucis signo, exturbauit; nec tamen toties eiecta destitit famosa mulier; tertiò enim nostrum Ducem humi iacẽtem adit. Quid non audet? Quid non molitur Satanas cõtra Dei seruos? Impudentissimè reuersa est consecuturam se rata vi, & furtim, quod blanda prece, & apertè nequiuerat. Beatus noster Bernardus stupẽs peruicax illud pessimæ mulieris ingeniũ, nihilq; & hortamẽtis, & minis se profecturũ, arrepto bacillulo, cui gradiens adnitebatur, in illius caput illisit, clamans (imitatus Bernardum Clarçuallis Abbatem sanctissimum) accurrite, aduolate, tenete furem, iniquum furem, furem pertinacissimum. Festinat hęc inter pręproperã viam pessima mulier ter euicta, effecitq; Beatum nostrum Patrem triplici victoria de inferis triumphantem; neque enim pręlianti, sed illi, qui fidè perseuerat in pugna, manent trophęa.

Vidit B. Bernardus Empyrij Reginam, à qua tutus de sua salute redditur.

CAPVT XIII.

Greg. Lomb. lib. 3. cap. 8.

IMmenso pietatis ardore ergà Beatissimam Deiparam Virginẽ deflagrabat Beatus Bernardus. Ad illam quacumq; in re, vel aspera, vel atroci, fidenti animo obsequiosissimè confugiebat, eam sæpissimè sic largo lacrymarum imbre

venerabundus orabat. Tu, inclyta Virgo, gratias quaque effundis, in mari, in monte, in solitudine, in turbis, inter lucos, & nemora, inter Vrbes, & oppida, hostes inter, & feras. Tu infirmis cęlesti medicamine accurris; tu cadẽtibus diuino auxilio adstas, tu pressis beato leuamine feropem, te nunquam inuocans expertus est socordem, vigilem quisquè, & amantissimam semper te sensit. Adstato mihi clemens miserrimo seruulo. O admirãda tutelaris, & sospita nunquam capias mei obliuionẽ. Celebrabatur solèmnis dies ęthercam in aulam Assumptæ Virginis; & cum hoc mysterium contemplaretur impensissimè Beatus noster Pater Bernardus, precabatur dein pientissimam Virginem, vt ei faceret sua benignitate notum, an quæ ipse præstabat, grata sibi, eiusquè Filio forẽt, quiduè de propria salute esset futurum. Tanti siquidem animam Dei serui æstimant, vt à quocumquè leuissimo euentu sæuissimam timeãt calamitatem, iacturam. Qui seipsos posthabent miseri, & terrenis sordescunt illecebris, rem tantam nec vident, neque curant. In ea mentis ecstasi, & feruentiori contemplatione apparuit ei Beatissima Virgo, qualis, & quanta in Cælum quondam translata visa fuerat Cęlicolis. Stipabatur Angelorum candidissimo exercitu, aureis nitebat in vestibus triumphalibus, radiorum, gẽmarumq; lucidis fulgoribus renidebat tota. Nũquam mortalis oculus talia conspexerat, calcabat argenteam Lunam pedibus, erat circumuallata auricomo Sole. Caput redimitum stellis

Die Assũptæ Virginis in Cælum eadẽ B. Bern. gloriosissimè apparet.

Greg. Lombard. vbi supra.

duodecim, quæ purioribus aſtris inijciebat ruborem. Cæleſtes circum aligeri ſonoris concinebant fidibus harmonicis, replebantq; aera omnẽ diuiniſſimis plauſibus. Inter ſceptra, & plectra erat Auguſtiſſima Virgo; ad ſuauiſſimum concẽtũ, & iucũdiſſima ſpectacula videbatur Bernardo obfuſo dulcedine in ipſo Empyrio eſſe; ſed cum non poſſet linguam rumpere, & Mariam adſalutare ſummo ſtupore oppreſſus (nequè enim immortales voluptates ſuſtinẽt corda mortalium) tunc ipſa Virgo Deipara vltrò Bernardum compellat, & in eiuſmodi voces prorumpit: I, ſequere Bernarde, inceptum iter. Accipies cælites inter Heroas tuorum laborum præmium glorioſum, à Mundi conſtitutione paratam in cælo beatitatem aſſequeris. Chariſſimo viſcerum nato meo, mihi, totiquè cæleſti Curiæ grata ſunt opera tua. Electus es, Diuinæ æternùm plaudito clementiæ. His dictis diuiniſſimo inter fulgentiſſimas nubes euanuit viſio. Beatus Bernardus interim animæ ſuæ dulciter loquebatur. Quàm pulchra, & decora, quàm felicia, & beata, quàm admiranda ſunt cæleſtia, quàm beati Cæli incolæ; ſordeſcant tibi hęc ſublunaria fragilia. Melius certè eſt per horulam Cæli limina tãgere, quàm hìc ſublimioribus, regijſq; in Solijs eſſe ad annos longæuos. Quid tibi cum Mundo? Quid cum carne? O Deus? O Deipara? Beatus Pater Bernardus auctior ex hac viſione virtute factus videbatur ex ipſo aſpectu, magno ex lucis Regno redijſſe ad idẽ regreſſurus greſſibus feſtinãtibus.

Quæ-

Quædam arcana Deus B. Bernardo ante obitum manifestat.

CAPVT XIV.

DIes Veneris maioris hebdomadæ pallore, & planctu circumobducta illuxerat. Bernardus ante pedes Christi Domini Cruci confixi flexus genibus orabat, & irriguis lacrymis amarissimam Seruatoris collacrymabatur passionem. Pensitabat singillatim tot Iesu dolores, tot pœnas, vulnera, irrisiones. Cum ex ea sacratissima Imagine hæc audiuit in illa amoris, dolorisquè ecstasi. Bernarde, nosco, nimia tenerescis ergà me Mundi Redemptorem, pietate. Video oculos tuos vndantes fletu pluuios fontes. Cerno è pectoris fornace anhelantia tua suspiria. Mea in te munera, mea ergà humanum genus beneficia, tàm gratè rependes, recenses. Dona augebo, addam præmia, cùm tàm benè respondeas. Hauri animo, quę nunc tibi pando. Cresces tu cum tua Sobole integritate, exemplo, virtutibus cunctis. Requirēt, & aduocabunt filios tuos viri principes, & proceres, & populi. Current in odorem monasticæ disciplinæ, sanctæquè vitæ. Sed, deplorato Bernarde, erit enim tempus, quo ab antiquis, & sanctissimis institutis seuerioribus recedet tuus Ordo, non perseuerabunt tui successores in hac arctiori, in qua nunc sunt, vitæ au-

B. Bernardus Christi passionem flebūdus meditatur.

Christus benedictus B. Ber. alloquitur. Gregor. Lombar. lib. 3. in vita B. Ber. cap. 11.

Multa diuinitùs nouit de suo ordine B. Ber.

ſteritate. Sed lætare iterùm, nam chariſſimæ meæ ſub Genitricis auſpicijs reſurget ſemper tua Soboles, eritq; meæ Eccleſiæ peculiaris fulgor. Sic alloquebatur tanquam amicus alterum amicum Chriſtus Bernardum, reuelauitq; plurima ſchiſmata, & ſciſſiones in Eccleſia, futuras inſectationes in Summos Pontifices, regreſſum ſanctiſſimæ Sedis Apoſtolicæ Auenione Romam opere Sanctæ Catharinæ Senenſis. Sic multa detexit de Sanctis Senenſibus, & quanto futuri emolumento eſſent Eccleſiæ. Superaddidit vniuerſalem luem qua vexãda erat Italia, peſtiferas Senæ contagiones. Multa inſuper de fame, bellis, incẽdijs, necibus in italicis plagis; multa de factionibus, cladibus, falſis ſeductoribus, fidei perduellibus, Eccleſiæ calamitatibus in Anglia, Flandria, Gallia, Germania, multiſquè alijs in locis diſſeruit. Lacrymabatur ad hæc profusè Bernardus Beatus, texitq; omnia ſummo venerabundus ſilentio; morti tamen, & tandem proximus Cycnus feliciſſimus, qui moriens cantus recinit diuinos, quæ audiuit, aperuit.

Diuina ſecreta humili ſilentio contegit B. Ber.

Apparuit B. Bernardo Diuus Benedictus, eiq; diem ſui obitus patefecit.

CAPVT XV.

Annus noſtræ ſalutis milleſimus trecenteſimus quadrageſimus octauus agebatur,

cum Deus etsi pius, & misericors, tamen aliquādo Iudex, & Vindex totam Italiam peccatis fœdam, sceleribusq; sordescentem vbiquè flagello sæuissimo pestis diuexabat. Tanta erat hominum nequitia, vt nequiret, nisi generali absumi contagione. Vita hominum tàm obscœna, vt communi morte videretur solummodò depuranda. Rogabant viri sancti, & præsertim Beatus Pater noster supinis ad Cęlum manibus veluti alter Moyses, vt Dei ira cessaret à Populis, à Prouincijs tàm miserè corruentibus. Non sinebat ardentissimis lacrymis diuinam clementiam suppliciter orare, vt vindictæ gladium pietatis in vagina reconderet. Oranti ergò solemni, & festiua die gloriosissimo sacra Diuo Benedicto, Monachorum Patri, apparet idem sanctissimus Patriarcha gloria vndequaquè præcinctus aurea, & cælesti interfusus lumine, sicquè illum est alloquutus. Fili Bernarde ad arboris radices securis peruenit, iam Deus Italiam suis flagellis plectere decreuit, iam sanctum indixit bellum, tuq; tuiq; filij in Christo geniti voluntati diuinæ inhærere debetis. Ne pro corporibus seruandis preces amplius effundite, pro tot miseris animarum fluctuantium turbis, sceleribus exagitatis, diuina viscera obsecrate. Peribit quoad corpus vnà cum impio iustus, iā vidisti, & in dies videbis dehinc. Tu etiam Creatori tuo vitam restitues die Augusti vigesima. Sic iubet, sic decernit Deus. Lætare, pro tua Anima ad Dei volatura solium descendent cælestes Aligeri, veniet Bernardus Cla-

B. Ber. preces Deo effundebat pro lue Italiam Tusciam, & Senēsem Rempublicam diuexante.

Sanctissimus Patriarcha Benedictus B. Bern. alloquitur.

Greg. Lombard. in vita B. Ber. lib. 3. cap. 15.

ræval-

ræuallensis Abbas, quem præcipuum colis Patronum. Adstabit defensor, & stellatæ viæ lucidissimus comes. Esto fortis, & robustus, lumbos pręcingito, & attollito facem per hoc breue tēpus. Esto in aduersis constans, egenis consulito, accurrito miseris. Merces tibi magna manet, & cita manet. His prolatis, in tenues iuit visio nebulas. Vocem eleuat tùm Bernardus sublata ad sidera vtraquè palma, atquè in hæc prorupit. Amor sancte, amor dulcis, suauis amor, quò me vocas? En venio, venio. Vror mi Deus, vt tua facie perfruar, posthabeo terrea, cælestia intuens. O inclyte mi Patriarcha Benedicte, ter benedicte. O verè Pater, qui tàm paternè ergà me te geris. O vtinam ego dignus filius tuus. O Sanctus Nuncius accelerato, quas dixisti vias, dies, horas, momenta, ardeo, langueo, consumor, offertur mihi iam nunc quod tàm longo temporis interuallo exsuspiraui toties. Eiusmodi preces, & suspiria cœpit dehìnc Beatus Pater sanctiori disciplina, & feruentioribus operibus comprobare. Incumbebat totus ad pietatis opera, ad lōgissimas orationes, & ad animarum languentium salutem. Pulcherrimus phęnix diuinos inter ardores è suo cinere aucupaturus vitam, aduolaturus ad vitam.

B. Bern. pro Nūcio mortis lætissimus

Moriturus B. Bern. impensiùs in charitatis opera incumbit.

Cœnobitis ad infirmos peſte laborantes deſtinatis, in ægrotantium opem ſe totum confert B. Bernardus.

CAPVT XVI.

POſt exceptam cęlitùs viſionem, & de ſui obitu propinquo reuelationem, toto eo Martij, vel potius Martyrij Menſe in oratione, contemplatione, pietatiſq; operibus ſuprà conſuetudinem perſeuerauit, carnemq; etſi ætate flaccidam, pallentem, inſolitis tamen afflictationibus premebat, vt humanum corpus, quaſi in Angelicam ſpeciem commutaret. Interim ſigna dabat clariſſima immenſæ cordis lætitiæ ex conſideratione auditi Nuncij, quod ſcilicet breuiſſimè carnis inuolucris, mundaniſquè fallacijs exſolutus, Dei conſpectu eſſet fruiturus. Quarè initio menſis Aprilis in vnum Monachis ante ſe conuocatis, ſic cœpit. Veriſſimum eſt, Fratres, & Filij dilecti, vt mea viſcera, Deum ab homine perfectè amari haud poſſe, ſi perfectè proximus non diligatur. Nec benè quis Deo deſeruit, qui proximum deſerit, eiuſquè neceſſitatibus non auxiliatur, non accurrit. Si bellua in præcipitem foueam incidens, aut ſub ſarcina fatiſcens, adiuuanda amica manu; quanto magis homo ad Dei imaginem conditus, ſi neceſſitate prematur? Homo, cuius finis æterna beatitudo; Homo, cuius anima

Greg. Lomb. in vita B. Bern. lib. 3. cap. 16.

Noluit B. Ber. ſine pœnitentia ab hac vita diſcedere.

B. Bern. ſuos Monachos alloquitur, & ad charitatis opera, infirmoſquè adiuuandos peſte laborantes hortatur.

Dei

Dei ſanguine redempta eſt. Pſaltes ille regius videns populum langueſcentem, morientem, rogabat, vt diuina pietas vltionis virgam ab eodem auerteret, ad ſe ſolum conuerteret ardentiſſimo charitatis igne. Quis ergo noſtrùm erit, qui Chriſti ſectamur veſtigia charitatem nos docentis, qui pro tot ſeruandis animis hoc luis tempore nolit ſanguinem in vndas effundere, millies obire mortem? Chriſti exemplo per oppida, & rura, per compita, & vrbes feſtinemus, famulatu humillimo, operibus ſeruilibus, adhortationibus pijs, ò filij mei, ſeruiamus languētibus, ne, nullo iuuante, ſine ſpe pereant, & vna cum corporibus animas amittant. Vobis autem ſingulis Dei nomine firmè ſpondeo, quod dum in hiſcè operibus implicìti eritis, nemo ex vobis ſubiacebit morti, etſi confiderē, vos charitatis ſtimulis ad illam alacriter ituros. Redibitis, Deus mihi dicit, incolumes.

B.Bern. ſuos Cœnobitas tutos reddit de non contrahenda lue tabefactis deſeruientes. Gregor. Lombard. in vita B.Ber. lib. 3. cap. 16.

Intuitus eſt Beatus Pater in cœnobitico grege animi hilaritatē, & ad tabefactos adiuuādos benè cunctos paratos: quare illos, ſicut Chriſti Diſcipulos, & Apoſtolos binos miſit, vt ægris opere, & ſermone opitularētur. Iiſdemq; dimiſſis mādat, vt die ante ꝑuigiliū Sāctiſſimæ Virginis Matris Aſſumptæ in cœnobium ſe cōferāt. Ipſe autē vt optimus Dux ante omnes ſua exequitur iuſſa, & vnà cum pauperculo ſocio ad infirmos curandos properat. Quot verò efficacibus exhortationibus adiuuerit, quot è mortis faucibus vindicauerit, quot fuerit perpeſſus labores diu, noctuquè quaquè vocatus, quot proprio exemplo ad exi-

B.Bern. omnia pietatis opera tabefactis exhibet.

mia charitatis opera inflãmauerit, quot insignia argumenta præstiterit fortitudinis, tolerantiæ, paupertatis, humilitatis difficile dictu est. Expectantq; hęc omnia calamum eruditiorem, feliciorem. Inter centenos tabefactos tuto gressu obambulat, vulcus palpat horrendum, totus amor medicas apponit manus, & leuamen quodquè fert. Verè fortissimus Christi athleta Bernardus, cuius charitatem nec pericula, nec mors tepefaciũt. Phœnix diuini amoris festinat ad obitum, & nonnisi inter flammãtem dilectionis rogum mori exardet. Viues immortalis, qui lucidas inter istas flammas interitum anhelas. Te Sol diuinus à tanto charitatis fulgore expectat redeuntem, vt te æthereas inter illas flammas parili statione æternùm faciat fortunatum.

Tertiadecima die Augusti Monachis Senas in Cœnobium Diui Benedicti aduentantibus diem, horamquè sui obitus B. Bernardus aperuit, animamq; eius purissimam effudit.

CAPVT XVII.

IN vnũ collecti Monachi in cœnobio Sãcti Benedicti in teneros cælestis ardoris amplexus effusi, Deo gratias reddidere, ꝙ post exantlatos

ergà miseros ægrotos labores innumeros, quod in tanta tabefactorum multitudine, & putrescentium cadauerum aceruo, nemo perijsset, vt prophetico spiritu illis Beatus Pater prædixerat. In peruigilio ergo sanctissimæ Virginis Matris Assumptæ congregatis Monachis sic suprema concione exorsus est, & locutus Beatus Bernardus. Munus est boni Patris, atquè Pastoris à Filijs, ouibusquè suis discessuri aliqua præmonere, quæ vtilia, quæ sancta sint. Abiturus sum ego, ò Filij, quos Deo peperi, ab hac mortali vita, iam mea mors imminet, grandis restat mihi via, ex hac humili terra ad Cæli apicem. Vt autem lætior ante diuinum tribunal sistam ad vestra prouolutus genua, irriguis lacrymis vos obtestor per Christi crucifixi viscera, vt mihi ignoscatis quidquid mali ergà vos peregi, siquid ore mali protuli, siquid opere mali detuli, siquid inscius non boni, vel omisi, vel commisi. Ignoscite vas iniquitatis ego sum peccato obnoxium; nam cum inutilis essem seruus (parcat vobis Deus) me super gregem vestrum constituistis Principem. Homo extiti, nihil à me humanæ miseriæ alienum puto, plurimo crimine scatui, ad malum festinus, ab bonum torpens, ni Deus suæ pietatis manus exhibuisset. Obsecro vos extremis hisce colloquijs, siquid meum ergà vos amantissimum studium, siquid vestra integritas potest, & charitas, vt condonetis mihi culpas meas. Præ omnibus amate, & timete Deum, nihil Dei amore pretiosius, nihil Dei timore sapientius. Credite, omnia, præter

B.Ber. morituri ad Cœnobitas omnium suprema concio.

Greg Lombard. in vita B.Ber. lib. 3. c. 16. & 17.

Mira B.Ber. humilitas.

Deum, qui verè omnia est, esse nihil. Pro Deo cõtemnite terræ scenica oblectamenta, laruas inanes, fugitiua mendacia. Paruipendite pœnas, tormenta, Tyrannos, ludibria, & quidquid moliri ipsa possunt Tartara. Recogitate hominum, vel Dæmonũ molimina, & vires non posse vobis auferre, nisi hanc breuem, & se ipsa fugacissimam vitam, & mundana hæc constanti cursu labentia. Vera animæ vita ipsius Dei est, qui illam vel ad barathra dare potest ob crimen præcipitem, vel immortalem illi conferre gloriam, si strenuè certauerit. Omnia ergo pro anima posthabenda. Quid corporis robur, quid diuitiæ, deliciæ, pompæ? Omnia tandem cinis, vmbra, vapor, nihil. Custodite Filij mei regulam Diui Patris Benedicti, quæ nobis à Deipara custodienda fuit exhibita, in illam dirigite mentis obtutum, sit vobis militantibus pro Iesu, pro Ecclesia, pro monastica disciplina, pro vestris animis, militare vexillũ, labarum augustissimum. Egregiam præstate Superioribus vestris obedientiam, sicut mihi viginti septẽ annis, quibus vestri curam habui, paruistis. Vos inuicem euangelica diligite charitate; ea enim si inuicem, vt par est, colligabimini, potentes eritis in Domino, & inuincibiles crescetis de die in diem, augebitur charitate noster Ordo, secus si in dilectione tepueritis, minorabimini, desolabimini, dicente Iesu, omne Regnum in se diuisum desolabitur. Estote pauperes, splẽdidoq; animo negligite omnes, quas conferre potest Mundus, diuitias; tunc enim diuites eritis, quan- *Lucæ 11.*

do animas lucrabimini vestro exemplo, vestris pcibus. Sitis vigiles, nè ab immanissimo mortalis generis hoste, qui semper circuit quærens quem deuoret, decipiamini. In Fide fortes estote, & ad mortem libentiori memoria animum figite, sit eius meditatio peculiaris vestra scientia, qua docti sapientiores eritis ijs, quos sapientes Mundus stolidus veneratur. Pleriquè vestrùm vitam commutabitis citissimè, à tenebris ad lucem profecturi estis, à malis ad bonum, à bello ad pacem, ab aduersis ad solamina, ab vmbratili morte ad veram vitam vocabimini. Ante, & post meum obitum, nonnulli alij ex hac vita discedent vniuersali hoc pestis flagello Mũdi è peccatis exorto. Crastina albescente luce, cum sit solemnis Virginis Matris in Cælũ Assumptæ festiuus dies, operibus sanctis in eiusdem Virginis gloriam alacriùs insistamus omnes. Ipsa Beata Mater, & me vobis dedit, & me nũc vocat, & pro vestrùm omnium salute tota pia excubabit tota misericors. Non poterant sancti illi Monachi, hæc Beato Patre memorante, continere lacrumas, cumquè audirent imminere tanti Patris obitum excruciabantur, fisi tamen diuinæ clemẽtiæ eiusdem voluntatis sensum retinebant vnanimem. Die igitur immaculatæ Matris Virginis astra super, chorosq; super Angelicos translatæ, Beato Patre iubente, omnes Monachi retroactæ vitæ vel ipsas labeculas lacrymosissima confessione expiarunt, diequè sequenti Diuo sacra Roccho religiosos viros pestis inuasit, & ante decimum

Plurimorum Cœnobitarũ futurã mortem denunciat B. Bern.

octa-

octauum diem eiusdẽ mensis plurimi ex ijs obiere Cœnobitis, vt Beatus Bernardus prænoscens cælitùs prædixerat, iuxtà cuius prædictionem, etiam alij, vita functo Beato Patre, concessere Fato. Ipse verò omnibus cõtagioso morbo pressis perimmenso spiritus ardore deseruiebat, solabatur, naturæ verò deniquè cedentibus sepulcrales honores soluebat, vltimaq; christianæ pietatis officia religiosissimè præstabat. Appetente autem die Augusti decima nona sui obitus benè conscius lectulo se composuit pauperrimo, & pœnitenti. Ibi statim sanctissima Ecclesiæ sacramenta flebundus rogitauit. Eucharistico pane genibus prouolutus, obsusus lacrymis vberrimis, & ardentissimis suspirijs, purgata leuissimis maculis anima, piè satis reficitur, sãctoq; oleo perũgitur. Incipiebant vires absumi, animus tamẽ ergà Deũ ardentior. Ligneam crucem, in qua Seruator humanæ mortalitatis pendebat crucifixus sanctè amplexus, ipsum Iesum, & foraminata illa membra sæpissimè deosculabatur, inclinabatquè languidum caput animum efflaturus; præferebat purioris amoris notas pijssimas, solutus in sanctissimas voces, & dulcissimos planctus. En dies, aiebat, mihi omnium charissima, ò mi Deus, ò mi Amor. En dulcissima dies. O me felicẽ inter hæc tua viscera pro me laniata flagellis, & ferro, quã libẽter exspiro: sint meæ animæ tumulus tua vulnera. O Iesu, Iesu, Iesu accelera, cur tardè mecum agis? Langueo, morior, quia non morior, exsolue hanc animam, moriar Iesu mi, vt tecum viuam.

B. Ber. tabefactus lectulo decumbit Ecclesiæ sacramẽta petit, & accipit

Inter Crucifixi amplexus mortem exsuspirat.

uam. Tu vita, te ſine pœna omnis hæc vita eſt. Die poſtmodum vigeſima Auguſti Diuo Bernardo ſacra, anno milleſimo trecenteſimo quadrageſimo octauo, perſolutis Primæ à Monachis pſalmis, & precibus iterum eos ad ſe aduocari præcipit, oratquè, vt ſecum in ardentiori oratione per illud breue vitæ ſpatiolum perſiſtant. Precatur, vt pro animæ ſuæ egreſſu Deo viuidas preces effundant. Solanſquè gregem, nè de ſua morte triſtaretur, pia monita dedit, & ad pacem filios adhortatus, eleuatis in Cælum oculis, ridenti vultu, tanquam Angelus æternitatis clareſcere videbatur; ſicquè orantibus, & pſallentibus Monachis pijſſimus Pater, Bernardus Beatus, efflauit animã. Anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo ſexto. De cuius egreſſu ſic refert Arnold⁹ in ligno vitæ.

Exorat B. Bern. Monachos, vt pro ſuæ animæ egreſſu Deũ precentur.

Obitus Beati Patris Bernardi.

Arnoldus in ligno vitæ lib. 2.

Inter pſallentium Filiorum manus ſimul, & mærentium, & inter verba orationis gaudens in Domino, & exultans beatum ſpiritum reddidit Creatori ſuo. Anno, quem ſupra notaui. Perge, ſanctiſſime Patriarcha, quo te Deus, te tua virtus inuitat, quæ toties anhelabas iam felix, iam tutus poſſidendo vides. Sis etiam felix tuis, & te ne vnquam noſtro ſubtrahe patrocinio. Decens extitit, Auguſti te menſe mori, qui monaſticam auſteritatem feceras auguſtam. Tu viuis extinctus, adſtato ſemper nobia vera vita non dum viuis, vt tecum veri viui æternùm ſimus. Concutitur interim, audito B. Bernardi obitu, Senenſis Ciuitas luctu, ſtatquè vbiquè mœror. Defleuere Senenſes ereptum ſibi Patriæ decus, munimentum,

B. Ber. obitus ab omnibus pias lacrymas excutit.

morum exemplar, ſpecimen charitatis. Ingemuit Oliuetanus grex ſuo orbatus Paſtore. Nemo illo mortis nuncio non effuſus in lacrymas. O quã benè viuunt, ò quàm glorioſè ſerui Dei animam afflant.

De quibuſdam miris poſt B. *Bernardi glorioſum obitum, & de eius tumulo.*

CAPVT XVIII.

MAnifeſtauit Deus Beati Patris glorioſum tranſitum plurimis monaſticæ vitæ auſteritate inſignibus Monachis. Fratri Pio Tancredo Senenſi, Fratri Alexandro Meſſanenſi, & Siluano Alemanno. Hi omnes, præter alios plurimos, adfuere Beati Patris obitui, hi multis poſtmodum retulere, ſe conſpexiſſe eodem in inſtanti horæ nempè tertiæ, qua Ieſus immiſit ſanctum Spiritũ Apoſtolis, eumdem Chriſtum Dominum deſcẽdentem duplici gemmea corona, quas manibus geſtabat, iiſdemq; Beati Bernardi caput cinxiſſe aurea nimirum, & aureola; erat ad Chriſti Domini dexteram Cæli Regina candida amicta veſte; à ſiniſtris verò aderat Archangelus Michael excipiens Beati Patris animam candida luce effulgentem, atquè ad Empyrij aulam euolantem ingenti Angelorum, & Beatorum turba conſtipante; quos inter videbantur clariſſimo fulgore ſcintillare Diui Benedictus, & Bernardus, exaudiebatur

Greg. Lombard. in vita B. Ber. lib. 3. cap. 19.

Hora tertia obijt B. Bern. qua Chriſtus Spiritũ ſanctum Apoſtolis immiſit. Apparuit in egreſſu animæ B. Bern. Ieſus, Maria, & Michael Archangelus

Visa in egressu animæ B. Ber. cælestis multitudo, inter quam Beatissimi Benedictus, & Bernardus Claræuallensis.

batur mellifluus concentus per viam, per quam anima illa sãctissima progrediebatur. Frater Hieronymus Neapolitanus, & Christophorus Bononiensis monastica vita celebres, qui peste laborantes Beato Patri agenti animam interesse nequiuerant, testati fuere in Domino suis in cellulis, lectulisquè paupertimis eamdem visionem summo stupore prospexisse. Beata Ginoccia Ptolemæa, eiusdem Beati Patris consanguinea, cuius vitam conscripsit Lombardellus, cum in domus suæ oraret angulo in eadem horæ morula, qua Fato cessit Beatus noster Pater, vox sibi intonuit clamans. Cælum ò Ginoccia suspice, oculos leuato in sidera. Ipsa surgens lumina actutùm in Cælum conuertit, notatquè cælitùs illustrata Beati Bernardi animam ad supremam beatitatis aulam per efflorescentes vias conuolantem, easdemq; voces audiuit, quæ in obitu Patriarchæ Diui Benedicti exauditæ fuere, nimirum: hæc est via, per quam Bernardus ad Paradisum ascendit. Frater Christophorus ex familia Ptolemæa Ordinis Prædicatorum cum etiam peste laborans ipse animam ageret, dixit adstantibus Religiosis inclytæ familiæ Dominicanæ animam se videre Bernardi Ptolemæi ad cælum conscendentem ingenti pompa, & maiestate. Et re vera fas erat, vt, dum Cælum omne progredienti Beato pandebatur, oculi etiam aperirentur plerisquè sanctis viris, qui Firmamenti sunt stellę ad illum conspiciendum. Interea effunduntur lugubres voces, & lacrymæ per Vrbem Senã;

B. Ber. anima visa est conuolare ad Cælum, auditæq; sacræ voces.

quare admirabundi omnes, antequam corpus illud Angelicum humaretur ad Diui Benedicti tẽplũ frequẽtissima turba conuenere, vbi Beati Patris cadauer sabæũ exspirans odorẽ iacebat, nec solum Senẽses, sed Exteri affluentes conspergebant lacrymas, lamentabantur amissum Parẽtem egeni, infatigatum Opitulatorem miseri, sublimẽ Antesignanum Cœnobitę, nobilissimum Patritiũ Ciues, firmam columnam virtutes. Pergunt omnes illum veneraturi, quem benè credebant felicissimè donatum immortalitati. Deferunt humeris Monachi in templum feretrum, splendent accensæ longo ordine faces, accurrit venerabunda non modo Senensis Nobilitas, Præsules, Sacerdotes, sed turba promiscua, mulieres, infantes, Populus omnis, dant feretro plenis manibus lilia, oculis lacrymas, pectore gemitus, corde suspiria, spargunt innumeros flores, ornantquè tumulum pretiosiorĩ siluarum, & hortorum illecebra. In preces fusi cuncti, vel pedes, vel vestes exosculabantur, quisquè vocabat in sua vota Beatum Bernardum, tanquam aulæ cælestis gloriosum iam incolam. Summa vi cadauer fuit seruatum, omnes enim in illud impetum fecere aliquas excepturi sacræ reliquiæ notas, humo tandem venerabundi Cœnobitæ Filij præclarissimi Patris corpus recondunt; quod etiam suo tempore coli ipse Pius II. Pontifex Maximus luculentè testatur. Hic Sanctorum finis. Qui es gelidus ardeas, qui ardes inflammare. Ne sacram pœnitentiæ faciem horreas, pia est, amata, dul-

Confluit ad B.Ber. cadauer innumeri venerabũdi.

Pius II Pontif. Max. de B.Ber. cadaueris cultu, testis luculentissimus lib. 2. comment.

cis, fugit momentum pœnæ, immortale est pondus lætitiæ.

Tertij Libri Finis.

BEATI BERNARDI PTOLEMAEI VITAE

Liber Quartus.

B. BERNARDI VIRTVTES.

Eius Humilitas.

CAPVT I.

Mnium virtutum basis humilitas, in qua celsitudo erigitur, & fastigium ad beatitatem, nec quisquam ea sinè vnquam Numini gratus, quod cùm in Cælo, tùm in terris humilia tantùm respicit. Emicuit hac in virtute mirum in modum Bernardus; quod ex dictis, & ex aliquibus mox dicendis innotescet. Quæ humilitatis exempla non præbuit in septis Cœnobij Diui Dominici in campo regio, in quo molliores annos trãsegit? Quam humilitatem non redoluit in sæculo adhuc ephe-

bus? Nouerat humanæ ſalutis infenſiſſimus hoſtis Satanas ſuperbiæ Pater, ſe tumidum ſeipſo è Cæli Empyrij apice deiectum fuiſſe ad ſulphureas Tartari valles; proindè non deſtitit vicibus alternis, humilitatis in Bernardum quatere fundamentum, vt, hoc labante, ceteræ euerterentur virtutes. Quod etſi in ſæculo ſemel eſt malignus, & vafer ſpiritus aſſecutus; tamen pientiſſimus Deus adiuuit cœcitate Bernardũ, ne apertis oculis pręcipitẽ daret ſeſe in mille vitiorũ ſcopulos. Reſipuit in caligine, & lucis cõpos vidit ſe Beatus Pater ſemper vno humilitatis oculo, quo vulneratus Deus virtutes ei auxit innumeras. Seipsũ Beatus Bernardus indefeſsè deplorabat peccatorem omniũ miſerrimum, indignumquè, qui non modò cęlũ Creatoris ſedem, ſed terram, eius ſcabellum, valleſq; illas, & rupes, quas incolebat, circumſpiceret. Sãctitatis principum eſt, aiebat, Theodoretus, infirmitatem ſentire. Vocabat ſe vnum imbecillum, inutilem in Domini vinea ſeruum. Et cum eſſet omnium in ſcientiarum generibus verſatiſſimus, geſſiſſetq; iam ſumma prudẽtia Senẽſium Rempublicam, iuraq; ſanxiſſet admiranda; nihilominùs à ſuis Eremicolis ſocijs rogatus, vt eis leges præſcriberet aliquas, noluit tamen, ſæpè dictitans indigere potiùs ſtatuta accipere, quàm ſancire. Hæc ſuijpſius opinio abiectiſſimæ vilitatis erat in cauſa, vt eius verba humilitatem ſonarent, vel alios monendo, vel conſolando, vel ad quid exhortando. Nunquam laceſſitus, vel ab infimæ ſortis hominibus, excan-

Theodoretus in Hier. 3.

duit,

duit, eos vel floccifaciens, vel suprà alios de seipso quid magni sentiens. Renuit pluries, & pluries in alios regimen, etsi coactus toto suæ vitæ tempore constitutus fuerit ab Eremicolis, & Cœnobitis Rector, Caput, & Princeps Eremi, Cœnobijquè, quotānis tamē oneri, & muneri profusissimo fletu renūciabat. Nihil in eloquio, in cunctis operibus Bernardo humilius. Ostendit hanc virtutem multoties in abiectissimo prestando famulatu, vel terram fodiens, vel ramos amputans, vel sepes, & sportulas texens, vel lateres coquens, vel curriculum deuehens, vel ligna succollans, vel terram scopis verrens, vel cetera rusticalia exercens vir alioquì doctissimus, nobilissimus. Eamdemquè virtutem prætulit in infirmis tabefactis adiuuandis, in abluendis, detergendis, procumbens genibus, hospitum pedibus, eos demississimè exosculans. Sed quædam alia humilitatis signa infrà tangemus in miraculis ipsis, quæ diuino munere edidit, humilitatem redolentibus. Voluit ex die conuersionis appellari (In fonte enim baptismatis dictus fuit Ioānes) Bernardus, quod nomen humilem fontem sonat, vt in humilitatis virtute adamussìm imitaretur Bernardum sanctissimum Claræuallis Antistitem, qui & humilis fuit, & in scientijs, profundisquè doctrinis fons vberrimus, Eremicola iuxtà, & Monachus. In asperrima pœnitentia leniter deguit; vigil in suo munere, in orationibus, & studijs, in ieiunijs, & flagris assiduus; à vino abstinuit, cibi parcissimus; pauperrimus censu, & spiritu, effusus in cha-

Diui Bernardi Clareuallensis imitatur B. Bern. eiusdem laudes.

rita-

ritatem, & exemplar bonorum operum, huius tanti viri, Diuiq; imitator vſquè ad mortem noſter Bernardus, qui & obijt die eadem, qua Beatus Bernardus Claraualleſis.

Beati Bernardi ſobrietas, ieiunium.

CAPVT II.

Ieiuniũ virtutum Parens.

NIhil aptius ad vitia eradicanda, ad virtutes comparandas, quàm ieiunium, quo caro ceù in ſpiritũ tranſit, vt velociùs mẽs eleuetur ad Deum. Sic Moyſi, Eliæ, Samueli, Danieli, & ceteris ieiunio inſignibus, ſanctitudine præclaris arcana Dei fuere patefacta. Verè ieiunium cibus eſt animæ, quo ipſa enutrita nihil ſapit præter Deum. Claruit hac virtute Beatus noſter Bernardus; tempore enim eſuriali, vel quadrageſimæ quater tantùm in hebdomada cibum vel parciſſimè capiebat; bis nempè die Dominico, ſemel die Martis, ſemel die Iouis; ceteris vero diebus nihil penitùs deguſtabat. In peruigilijs à Sancta Eccleſia decretis, quatuorquè Anni temporibus ab omni cibo abſtinebat; Reliquis vero diebus hæc erant Beati Patris ieiunia, die Lunæ in honorem Archangeli Michaelis ſui peculiaris Protectoris, & Angeli ſui Cuſtodis, ſemel tantùm, & viliſſimè, & parciſſimè edebat; Die vero Veneris ob reuerentiam Seruatoris Ieſu Paſſionis nullo veſcebatur eſculento; Die vero Sabbati Virgini

Matri

Matri sacra inediam fortiter sustinebat. Die Dominico, & Iouis cibabatur atro pane, & aqua pluuiali è Cælo collecta, quãdoq; ad sũmas delicias adhibebat ad esũ incõdita legumina, excussos ex arboribus fructus, herbas, olerumq; radices absq; sale, vel oleo, vel condimentis ceteris. Die tantũ Paschatis ingenti data lætitia ob deuictã à Christo mortem, triumphanteq; de inferis, vnà cum fratribus, tanquam Iesus cum Discipulis, parcissimè paschali Agno vescebatur, & modico vinoità aqua delibuto, vt vix illius perciperetur odor, vel sapor, refocillabatur. In itineribus euangelico consilio nixus, quod ei apponebatur summa parsimonia degustabat.

In diuinas lectiones nauiter operam impendit B.Ber.

CAPVT III.

Mirificè oblectabatur Beatus noster Pater Bernardus sacra, diuinaq; scriptura, quæ est tutissima nostræ vitæ regula, & ductrix. Dedignabatur iam in sæculo profanis se doctrinis fuisse distentum, sordescebant ei ceteri calami, præter quos sanctus Spiritus per Prophetas, & Apostolos exercuisset. Si in sacra scriptione quid difficilis experiebatur, vt illud lucidiùs perciperet, ad orationem, ad peculiares preces, ad ieiunia confugiebat. Multoties seipsum pro trito labore in Academijs in sæculo habitis increpabat. Me

mise-

miſerum, aiebat, vt quid incaſsùm dies perdidi vanis in philoſophijs, in floſculis, & illecebris poeticis, & Muſarũ lenocinijs. Quid mihi cũ Mathematicis diſciplinis, & aſtronomicis? Quid in voluminibus Ethnicorum euoluẽdis? Quã partẽ habet infidelis cum fideli? Quæ conuentio lucis ad tenebras, Cæli ad terram, ſpiritus ad carnem? Quomodò conuenient Chriſtus, & Dæmon, Veritas, & mendacium, Aeternitas, & momentum? Quid Plato cum Euangelio? Quid Ariſtoteles cum Apoſtolo? Quid Ptolemæus cum Pſalmiſta, quid Bartolus, & Baldus litigantes cum Apoſtolis pacificis non habentibus argentum, & aurum, zonam, peram, calceamentum? Indutus Beatus noſter Pater Ieſum Chriſtum, cuius veſtes ſunt ſacræ litteræ, in has mirificè incumbebat, & ita illarum ſtudioſus erat, & diſcendi cupidus, vt multoties poſt ieiunium, & orationem, Mater lucis Beatiſſima Virgo, & Archangelus Michael ipſi apparuerint, & ſecretiora veteris, & noui teſtamenti arcana detexerint. Sic habemus, Diuo Thomæ Aquinati Doctori angelico (cuius doctrinã ſequebatur, & venerabatur Beatus noſter Bernardus, qui & ſuos Cœnobitas iuſſit illam ad vnguem ſequi) Petrum, & Paulum Apoſtolos difficillima ſacræ Scripturæ declarauiſſe. Poſt diuinorum voluminũ ſtudia, ſpirituales elucubrationes peragebat, & mirum hoc fuit in Beato noſtro Parente, vt ab eius præſertim conuerſione vſq; ad diem obitus ſemper aliquid voluerit, vel intra ſepta Cœnobij, vel in ipſis itineribus lege-

Greg. Lombard. in vita B. Ber. lib. 2. cap. 10.

re, ſi

re, si fortè à lectione ipse esset fessus, libenter alicuius Sancti, vel Sanctæ vitam audiebat, vt disceret ex ijs, quæ alij ritè gessere, viuere sanctiùs, & progredi in viam Dei æmulator semper bonorum operum.

De Austeritate eius vitæ.

CAPVT IV.

MEminerat Beatus Bernardus paludatas incoluisse iam aulas in sæculo, somnum captasse molliter in eburneis lectis, sericis in conopœis auro textis, lasciuisse inter tabularum picturata miracula. Tantam vitæ mollitudinem duxit Eremicola, defleuit Cœnobita, lectos illos luctus cadauerosæ animæ appellabat. Quare in cauernula, specuq; cretaceam effodit cellulam ità arctam, breuemquè, vt vix eum, exporrectis cruribus, caperet. Hoc in loco somnum inibat breuissimè, pro varijs picturis circumcircà collocauit cadauerũ capita, ossa, fragmẽta. Lectulus ipse ex eorũdẽ funestis cadauerũ ossibus erat cõtextus. Vbi reclinabat caput, hæc verba descripsit: *Memento, quod mors non tardat.* Vbi verò extendebantur pedes hæc legebantur: *Memento mori, & non peccabis.* Circà verò ipsum lectum hæc notabantur: *Omnis homo fœnum, & gloriæ illius tanquam flos agri.* Stragula verò, qua tegebatur, horridum erat cilicium; ceruical ligneũ cylindrum, vt irrequie-

Greg. Lombard. in vita B. Ber. lib. 2. c. 11. & 12.

Somnus, & lectulus B. Ber.

Eccl. 14.

Isai. 40.

tus esset in ipsa requie. Ostiolum illius vel cellulę, vel tumuli, erat ex arbusculorum ramis contextũ, nè quispiam ipsum orantem, vel flagro se cædentem spectaret, neuè à nemoris feris læderetur. Per totam noctem tres horas ad summum somno languidulè indulgebat, memor quod Arsenius Sanctus dixit, sufficere nempè Monacho vnam somni horam, esseque Cœnobitas filios diei, & lucis, nõ verò noctis, & tenebrarum. Die Veneris Christi ruminãs angores ab exiguo etiam sopore Beatus Pater noster prorsus abstinuit, inquiens, dedecere seruum dormire ea nocte, qua Dominus eius tot perpessus inter inimicos tormẽta vigiles traduxit horas. Sæpius, nè somno grauaretur, non iacebat, verùm sedens capiebat somnulum; dixisses potius soporem illum somni imaginem, quàm ipsum somnum. Aiebat cum Diuo Bernardo Clarauallensi, Monachum dormiẽtem mortuum esse Deo, sibi, ceterisquè inutilem; secùs dum vigilat. Multoties stans dormiebat alicui rupi, vel arboris trunco innixus, nè sopor fortè protraheretur.

Effatum Arsenij Monachi.

Septies in die cædebat se ferrea, & ponderosa catena, qua è membris copiosè sanguinem excutiebat; septies enim, iuxtà Psalmistam, Deum laudabat, & totidem arripiebat flagrum carnem laceraturus. Musicam ictus illi efformabant, & melos erat omnibus numeris absolutum auribus Dei dulcissimè concinens.

Flagellis se cædit septies in die B. Ber. Psal. 118.

Antequam monasticum institutum iniret pullo tegumento amiciebatur, horridoquè cilicio ad

Cilicio præcingitur.

nudam carnē adhibito, intorto fune præcinctus, nudis pedibus, incompta coma; sic & eius Eremicolę socij. Cùm verò Cœnobiticū induisset habitum, horrentiori cilicio, & ferrea catena asperiori pectus, humeros, & lumbos pressit, & hypocrisim declinaturus, candida & mollia erant integumenta extrinseca. Latens cilicium, & catena vsq; ad mortem, nemini, nisi Deo, & qui erat à confessionibus, & sibiipsi innotuere. Post eius obitum sciuere omnes, vt omnes insignia, & instrumenta illius sanctimoniæ venerarentur.

De orandi studio, & diuinis contemplationibus Beati Bernardi.

CAPVT V.

COntemplationis mater solitudo, & Eremus. In hac animus quiescit, seq; ipsum ad altiora eleuat solutus sæculi curis, & turbis. Vix explicari potest quantum in diuinis raptibus, rupiū, nemorumquè amantissimus Beatus noster Pater profecerit. Totum tempus quod ei à precibus, & orationibus, quas vocales vocitant, & à concinendis psalmis, vel ab operibus manuum supererat mentis eleuationibus solùm Deo fruebatur. Non erat quod vel intellectus, vel corporis oculis objiciebatur, & ad cælestia eius mens non efferebatur. Lilij candor spinis circumsepti, rosæ purpura aculeis obuoluta, violæ pallor, prati ri-

Miræ B. Ber. contemplationes ex omnibus, quæ mēti, vel oculis objiciebā-tur.

Greg. Lombard. in vita B. Ber. lib. 2. cap. 5.

ſus, ruentis è muſcoſis rupibus argẽteus riuulus, fluuioli inter ſaxula ſtrepentis fragor, ſqualor vallium, vel nemorum, arborum frondeſcẽtes comæ, mõtiũ iuga, præceps aquarum inundantiũ torrẽs, ſpecus, & antri horror, Cæli aſpectus, Solis iubar, Lunæ fulgor, ſiderum radiantium ordo, elementorum diſpoſitio; ignis, aeriſq; leuitas, aquæ, terræq; grauitas, ceteræ creaturæ; Diuina Sacramẽta, Sanctorum geſta, Angelorum Chori, Beatorũ gloria, Dei maieſtas pernices erant pennę, quibus ad Creatorem euolabat Bernardi mens. Quæcũquè ad mores, & ad virtutum incrementum ſapientiſſimè refundebat. Sed vnum ex multis ſufficiat hìc referre, ſuprà enim alia tetigimus. Die illa, quæ Innocentibus infantulis eſt ſacra ſumma animi intẽſione meditabatur ſæuiſſimam cladem Herodis nefario patratam imperio, penſitabat minutatim Beatus noſter Pater quod geſſere vix hauſi lucem in lactea illa ætatula omnis voluntarij criminis expertes pueruli. Querebatur ipſe tanquam omnium miſerrimus Peccator ſe conſiſtenti in ætate, anniſq; maturum, fractumq; nihil pro Deo ſuo tot gratiarũ largitore peregiſſe. Piè inuidebat lilia illa dirè lacerata etſi puriſſima proprij ſanguinis eſſe cohoneſtata purpura. Adorabat eiuſdem ſanguinis omni murice tyrio pretioſiores riuulos, & guttulas effuſas in Chriſti Seruatoris teſtimonium fidei, vocabat ſtragem illam Innocentium auguſta incarnandi Verbi tributa. Miſerebat eum Genitricum infantulorum, inter quarum vbera trucidabantur cara pignora

Contemplatur B. Bern. Innocẽtium ſtragem, & à Dæmone ſæuiſſimè flagellatur.

Greg. Lombard. in vita B. Ber. lib. 2. cap. 15.

inno-

innoxio fœdata cruore machæris barbaris. Reboabant eius auribus gemitus, vlulatus, suspiria. Cum has inter meditationes flebũdus versaretur Beatus Pater, ecce procerissimæ staturæ Dæmon impius, aspectu nigerrimo, exsufflans sulphureas ab ore, & naribus faces, oculos hinc indè ciens flammantes, cuius pedes capripedes, cuius frons armata cornibus, cuius manus horribili grauatæ flagello, & mastige. Irruit rabidè, & horridè in Beatum Bernardum monstrum tartareum, & nefario pede in terram sternit, flagroquè sæuissimè percutit, crebrisq; flagellat ictibus ad numerum duorũ millium ducentorũ, ità vt semimortuus humi stratus iaceret liuescẽtibus mẽbris, ore cruẽto; cumquè surgere niteretur hærenti terræ manu, mox recidebat dolore, lassitudine haud potens seipsum regere, vel pedibus consistere. Sed ecce deturpato verberibus, iacentiquè penè exanimo Beato Bernardo apparuit Christus Iesus Cruci confixus à planta pedis, vsq; ad capitis verticem cruento purpurascens amictu, ità flagris dilaceratus, vt singula legerentur in humeris ossa, liuoribus membra tuta, sputis erat fœdata facies, quẽ intuens Beatus noster Pater in irriguas prorupit lacrymas, atq; in hæc verba. O mi Iesu, ò Christe mi Redemptor, ò Cæli risus, ò Angelorum decus, & amor, ô Empyrij venustas, & pulchritudò, candidus, & rubicũdus mi amor electus ex millibus, ò speciose inter filios hominum Verbum Patris, Fili Virginis quis te ad hæc adegit? Quis te ò beatitudo deturpauit? Agnosco, agnosco vulne-

Christus Crucifixus apparet B. Ber. humi strate verberibus, & doloribus cõfecto.

Greg. Lombard. in vita B. Ber. lib. 2. cap. 15.

Cant. 5.

ra hæc inter, & fæuæ tuæ passionis angores, tuæ diuinitatis fulgores, & radios. Non habent hæc mea verbera verba, quibus tuam pietatem euehạm, tuos dolores exprimam. O quàm malè, ò quàm dissimile meum fragile corpus, hæc mea cõcussa caro flagellis, tuo exemplari collata, tuis membris scissis, laniatis. O verè virum dolorum, principem angorum. O mi Iesu nihil prorsus sũt, & apparent hæc mea vulnera, dum tua intueor Archetype tormentorum. O myrrhæ fasciculum posthàc semper commoraberis inter meos amplexus, inter mea vbera. Ex tanta apparitione, ità repentè conualuit, vt ne vestigium quidem liuescentium verberum in Beati Patris membris cerneretur; quin vegetioribus viribus, atquè animo alacriori diuinis cõtemplationibus dedit operam paruipendens minas, & iras, & quidquid in ipsum moliri, & struere furentia Dæmonum possent agmina.

B.Ber. Christũ alloquitur.

Isai. 53.

Cant. 1.

Diuina contemplans B.Bernardus persæpè cœlesti corripitur ecstasi.

CAPVT VI.

SAepissimè in ecstasim rapiebatur Beatus noster Pater Bernardus sublato è terra corpore, supinis manibus, in cęlum oculis defixis, eiusq; anima inter Angelicos Choros Deo fruitura versabatur, & admirabile fuit in ipso vt ecstases eni-

Greg. Lombard. in vita B.Ber. lib. 3. cap. 10.

enixè, humillimè occultaret. Deus autem, qui seruum suũ glorificare volebat etiam inter mortales degentem, multis spectantibus è terra fragilia carnis inuolucra sæpissimè attollebat. Præfulgebat dies illa inter ceteras faustissima Virginis Matris sacra natali, orabatq; meditabundus Beatus Bernardus, & intensissimè solemnitatem Cælo, terræquè celeberrimam in suæ cellulæ angulo pensitabat, cum Ambrosius Piccolomineus cum Beato Patre acturus illuc perrexit, offēditq; Beatum Bernardum in aere pendentem brachijs expansis, capite erecto, ad sidera conuersis oculis, ridenti ore, ceterùm videbatur tāquam lapis, & silex immobilis. Obstupuit Piccolomineus, Deiquè fauores ergà Beatum Parentem admiratus festinauit, citissimè socium vocaturus Patritium de Patritijs, reuersusq; tandem vidit iam Beati Patris animam ad corporis munia redijsse. Cognouit Beatus Bernardus Ambrosium ecstasis fuisse inspectorem, & humilitate perfusus aliquantulum subticuit, erubuit, lætioriquè vultu tandem dixit; En dulcissimo somno Frater mi Ambrosi fui correptus, illumq; secretò alloquēs in hæc effudit. Carissime soci, qui in via Dei proficere exoptat Dei arcana, fauoresq; cælestes silētio tegat, nec tu vocare debebas quempiam. Altera itidem die Christo conscendēti in cælum dicata ecstasim pariter perpessus est Beatus Pater in ipso odœo, omnibus Cœnobitis spectantibus, admirantibus. Die festo Diui Benedicti Monachorum Patriarchæ cum oraret Beatus Ber-

Quò magis affluebat cælestibus fauoribus B.Ber. eò magis humilitatis exhibebat exēpla.

Cælestes fauores humiliter contegit B.Ber.

nar-

nardus in ædicula Sanctæ Scholasticæ, cuius sæpè meminimus, visus est pluribus è terra in altum elatus quatuor horarum peri do. Itidẽ die Diuo Bernardo Claræuallensi Abbati nuncupata in spelunca, in qua orabat passus est raptum, constititq; in aere spiritus libratus dulcedine ab hora nonæ vsquè ad completorium. Resurrectionis die Dominicæ post susceptum sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum statim feruentissimo spiritu sursum effertur, Christum Iesum Cruci confixum amplectitur, cum ipsoquè visus est Beatus Pater colloqui, etsi quæ dicebat à pluribus ibi adstantibus non perciperentur, videbatur tamen oris suauissimus motus, cælestisquè vultus hilaritas. Nimia teneritudine prouoluti in genua Cœnobitæ percutiebant pectora, fluentibus interim ex roscidis oculis dulcissimis lacrymis, fruebantur illo aspectu, & spectaculo tanquam inter cælites essent, Dei mirabilium inspectores, admiratores. Sed in se reuersus Beatus noster Pater Bernardus purpura humilitatis obfusis genis, deiectis in terram luminibus, complicatis brachijs ad cellulam festinãter perrexit, ibiq; triduo delituit, nec per id temporis quidquam vel comedit, vel bibit Paradisi saginatus nectare. O felix anima, quæ in terris degens cælestibus vescebatur, & adhuc viator gloriæ videbatur assecutus brauium! Inter multa hæc pauca sufficit enarrasse, vt sciamus etiam in hac vita degentes seruos Dei perfrui riuulis Pelagi immensi beatitatis.

Diuinitùs B. Bernardus cordis arcana dignoscit.

CAPVT VII.

VNius Dei per omnia illabentis, suaq; sciētia comprehendentis vniuersa, est imperscrutabilia cordium arcana, & abyssos intueri, & nosse obscurissimas; non tamen eius vis ità coercetur, vt impertire nequeat creaturis quod ipse suoptè ingenio, & sua virtute possidet. Elargitus est igitur sua munificentia Beato nostro Parenti Bernardo hoc munus, vt cordium secretiora penetralia multoties penetraret, atquè detegeret. Quidā Monachus genere Sarmata nomine Placidus è suæ Patriæ longissimis tractibus ad Acconenses valles perrexerat Christo Iesu deserto in loco deseruiturus, cumquè plures per menses monasticum gessisset habitum à malo Dæmone tentabatur, vt abiecto cœnobitico indumento, & posthabito Eremo, ad sæculum quantociùs reuerteretur. Beatus noster Pater cęlitùs irradiatus nouit quid Placidus mente reuolueret, quare, duobus adstantibus Cœnobitis, sic eum alloquitur. Placide fili voluntarias oblationes suscipit Iesus, qui voluntariè nos genuit, & sua spontè pro nobis Deo Patri in Cruce oblatus est, neminem ipse cogit ad sui in his nemoribus, & rupibus famulatum. Quid ergo sic mente hæsitas? Quid

Greg. Lombard. in vita B. Ber. lib. 2. cap. 13.

Iacob. 1.

Isai. 53.

non hinc abis, si liberè Deo inseruire non statuis? En patent fores, quis te detinet? I, discede, abi. Micabant è vultu, oculisquè ignes, & radij, cum hæc Beatus Bernardus loquebatur; sciebat enim fratrem illum non esse è sacris septis discessurum, etsi malus Dęmon omnem lapidem mouebat, vt sacram solitudinem ille desereret. Obstupuit Cœnobita cordis sui cogitationes nemini ab ipso detectas, sic benè Beato Patri innotuisse. Erubuit de sui tepore, & ad Dei viri humillimè procumbens genua, & pedes, veniam precabatur pollicitus se in Dei seruitio in Religione perseueraturum, in qua, & sanctè vitę curriculum transegit, & in Domino tandem obijt. Frater Damianus Venetus ab eodem Dæmone fœdis cogitationibus dirissimè quatiebatur, nec tamē vim omnem ad eas propulsandas adhibebat; cui ad se vocato B. Pater Bernardus ait. An ignoras, quæ Christus protulit, arborem nempè non ferentem fructus esse recidendam, radicitùs euellendam, atquè demum proijciendam igni? Non audisti seruum inutilem torpentem ocio, ligatis manibus, & pedibus in tenebras exteriores, vbi est fletus, & stridor dentium detrudendum? Non est nobis ò Fili in harum vallium vallo colluctatio aduersus carnem, & sanguinem, sed aduersus Principes, & Potestates tenebrarum harum. Putasnè tibi oscitanter vitam ducenti paratum gloriæ sertum? Quid non abigis vmbras illas fœdissimas, quas ad tui perniciem tuæ menti immittit Satanas? Discute caliginem, vt sis verè filius lucis. Fla-

Matth. 3.
Matth. 8.
Ephes. 6.

gris, & ieiunijs precibus, & suspirijs euanescunt prauæ cogitationes, enutriuntur ocio. Obstupuit Cœnobita ille, quod Bernardus sic probè sciret, quæ ipse mente voluebat, egitq; pœnitentiam, & alacriùs Deo exhibuit famulatum Beati Patris monitis adhęrens. Catharina ex nobilissimo Ptolemæorum stipite, & Beato Bernardo consanguinea cum eiusdem quadam die feruẽtioribus precibus commendaret quamdam clarissimam feminam innumeris pressam ęrumnis, respondit noster Beatus. Quid mirùm ò Catharina si tot diuexatur angoribus, quæ meis indignis orationibus commendas? Meminerit benè nobilis ista mulier in adolescentia se vota Deo nuncupasse, & pollicitam inter sacra claustra vitam ducturam, & nihilominùs voti contemptrix sponso terreno nupsit; ærumnarum spinæ è peccati radice germinant. Caueat nè defuncto sponso (morietur enim quãtociùs) alteri nubat, vt ipsa iam decreuit, violento enim letho peribit. Nimio stupore Catharina correpta quomodo voti emissi ab illa femina esset Bernardus conscius. Fato cessit sponsus, & pia mulier, Mũdi floccifactis ludibrijs, vni Deo seipsam sacrauit iuxtà Beati Patris consilium, & sanctè nouissimos vitæ dies conclusit Cæli gloria fruitura. Quidam Augustinus de Luciniano Beatum Bernardum humillimè adiuit, & poplitibus flexis vestes, manumquè exosculatus in Crucem efformatis brachijs rogitabat, vt ipsum inter sacra telqua reciperet, in quibus Deo seruire statuerat omnibus, vel abiectissimis in operibus vitam trã-

ſacturus, vt poſt momentaneos in Eremo labores perennem in Empyrio coronam conſequeretur. Cui Beatus Pater reſpondit. Quid effutis miſer? Non ex corde efflagitas habitum, neque hùc perrexiſti Deo famulaturus, ſed vt hominum vindicem iram declines. Abi hinc, & quod ſurripuiſti, redde. An putas confugium, aſylumq; eſſe ſceleſtium, & malè operantium Religionem. Pœniteat te malè geſtorum, & ſanctæ conuerſionis veſtem depoſces, vt defleas, quæ contrà Deum, & proximum molitus es, & malè patraſti. Ille rubore obfuſus ſtatimatquè diſceſſit. Nobilis vir Mediolanenſis ait Beato Patri ſe à Deo vocatum, vt in Oliuetano Ordine religiosè viueret, quare ſuppliciter monaſticum indumentum flebundus petebat ſubdens, nè me pijſſimè Pater proijcias, nec me certè proijcies ſi verus es Chriſti Domini imitator, ipſe enim dixit, qui venit ad me non eijciam foras. Quem intuens graui ſupercilio Beatus Pater ait. O fraudis plenam petitionem! Guelphica factio te hùc miſer deſtinauit, vt noſtros ritus, & mores perſcruteris, vt contrà Eremum quid moliaris. Reſponde his, qui te miſerũt nos hoc deſerto in loco pro Mundi ſalute, & inſectatorum preces ad Dei pedes iugiter effundere; tu vero ſi Creatori famulatũ exhibere volueris, fuge Mundi tecnas, & fraudes, exue lupi mores, quos pelle tegis ouili. Homo ille mirabilia Dei faſſus, qui ſeruis ſuis machinationes detegit, à Beato Bernardo veniam petijt, & ab Eremo diſceſſit.

Luca 24.

Quanto

Quanto amore in Deum, ac proximum efferbuerit Beatus Bernardus.

CAPVT VIII.

EX ijs, quæ pro Deo reliquit in sæculo oblectamenta, opes, delicias, ex nobili honorũ, ac dignitatum repudio, ex suijpsius generoso cõtemptu liquet nosse, quà charitate, quauè dilectione ergà Numen æstuauerit Beatus Pater. Ab incendio enim diuini amoris nunquam feriabatur. Nullæ erant aquæ, quæ extinguere possent ignem solicitæ suæ charitatis. Totus in Deum raptus, mira cælestium delibutus dulcedine, quæ Dei tantùm erant sapiebat, anhelabat. Quoties verba Doctoris gentium repetebat; Cupio dissolui, & esse cum Christo? Quoties cum eodem. Phbilip.1. Rom.7.
Quis me liberabit de huius tetro, fœdoq; carnis carcere? Quoties cum Psalte Regio, Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Quoties cum eodem. Psal.72. Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est? Psalm. 119. O Deus meæ vitæ vita, disrumpe huius vitæ ligamina fragilis, vt tibi perenni vitæ viuam. Quid mihi cum hac vitæ vmbra, O mi Sol, ò mea sine caligine lux? Nulla Mundi occupatio euocabat Beatum Patrem à Dei meditatione, ab amoris igneis iaculis, hinc tot raptus, tot ecstases, tot cælestia deliquia. Hinc tantus ardor Catholicæ Fidei, Eucharistici panis cultus

exi-

eximius, Virginis Matris, & Sanctorum, reliquiarum, & sacrarum Imaginum veneratio, tanta ergà Præpositos, qui Christi vices gerunt, obtemperatio, tanta paupertas census, & spiritus. Circumuentus falsis criminibus gestiebat lætitia memor quod per ærumnarum pelagum, per iniurias, & malam famam ad littus omnimodæ pacis, & ad Dei conspectum peruenitur. Triumphabat in Mundi ludibrijs, in tot sui corporis lanienis. De Torrente riguo diuinæ voluptatis iugiter ebibebat. Nihil quærebat, nisi Dei gloriam. Lacessebat Dæmonum legiones, vt legitimè militans corona immortalitatis perfrueretur. Dirè torquebatur ex vnius peccati memoria quippequo Deum summum bonum læderetur, cuius præsentia semper ob eius oculos versabatur, qua seipsum componebat tanquam rationem de omni re, vel leuissima labecula redditurus. Ex hoc amore mira oboriebatur ergà proximum charitas, inhiabat omnium saluti, volebat, vt disiectis culparum tenebris, omnes æternam illam lucem agnoscerent glorificarent, & in centro illo beatitatis humanũ genus ad Dei imaginem efformatum conquiesceret. Hinc tot cóciones, tot preces, vt Dei vindicem iram flecteret, peccatoribus ignosceret. Hinc tot labores suscepti, tot effusi sudores, tot itinerum discrimina, tot exempla bonorum operum exhibita. A salure proximi nec fames, nec sitis, nec pluuia, venti, vel niues, frigus, vel æstus, homines, vel Dæmones eum detinebant. Nec modò in animæ salutem nauiter dabat operam,

sed

ſed in ipſis corporibus ſubleuandis quod clariſſimè patet in ijs, quæ ergà ægrotos ipſe geſſit; cum enim, vt ſuprà faſſi ſumus, tota Senenſis Ditio lethali peſti eſſet obnoxia Beatus Pater, & ſuos Monachos filios in Chriſto genitos tabefactis opem laturos deſtinauit, & ipſe omnium primus in eorumdem curam indefeſsè ſe dedit, ità vt tabe confectus (neſcio an dicam mortifera, an ſalutifera) in rogo charitatis animam efflaret, verè Martyr Amoris.

Beati Bernardi corporis habitus, ſtatura, & aliquę animi dotes.

CAPVT IX.

EFfigies Beati noſtri Conditoris Bernardi colligi poteſt ex ijs, quæ antiquiores exprimunt de illo picturæ, vt in cathedrali Senæ templo, vbi inter ceteros illius Vrbis Diuos, & Patronos ſpectatur ſanctitudinis inſignibus honeſtatus Beatus Pater. Itidem in cœnobio Oliuetani Ordinis Principe. Similiter in vetuſtiſſimis Diui Bernardi Arretij ſeptis, vel ædiculis, paſſimquè alijs in locis. Circumferũtur plurimæ etiam Imagines eiuſdem typis cuſæ. Staturæ fuit proceræ, & benè compactæ, faciei decoræ, & magnæ, & ad proportionem aliquantulum oblongę, & ex ſenio rugoſæ, coloris ſubfuſci pallidi, pellis oſſi hærentis. Inerat eidem ſincipur decoratum caluitie,

frons lata, nasus aliquantulum oblongus, oculi nigri, & sempet ferè flebundi, os mediocre, labia aliquantulum tensa, collum latum. Actio grauis, & maturitatem præferens, & ad monasticam seueritatem tendens, ingenium perspicax, & in peragendis negotijs religiosè versatum, comitas timorem, & amorem incutiens. Dixisses ab aspectu virum ad Dei gloriam exortum, ad disciplinæ cœnobiticæ reparationem, sacræ Patrem Eremi, spectaculum tandem pœnitentiæ.

Quarti Libri Finis.

BEATI BERNARDI PTOLEMAEI SENENSIS VITAE

Liber Quintus.

BEATI BERNARDI MIRA.

Ad necem penè vulnerato sanitatem restituit.

CAPVT I.

SIritè tota Beati nostri Patris expendatur vita, fateri debemus, eandem penè fuisse miraculum. Homo ferè non edens, non bibens, insomnis, cilicio maceratus, catena præcinctus, macie confectus, coopertus flagris, orationi, contemplationi addictus, pænitentiæ imago, Deo viuus, Mundo defunctus, sepultus in vallibus. Hæc omnia mira sunt. Voluit tamen Deus, coruscaret nihilominùs admirandis signis, & virtutibus, vt

serui sui sanctitudo cunctis amplius innotesceret, quæ in huius opusculi calce breuiter recensemus.

Gregor. Lombard. in vita B.Ber. lib 3. cap. 14.

Degebat Beatus Bernardus adhuc Eremita inter Acconenses rupes, & barathra, cum vnus ex suis socijs deserti illius incola, Pacificus nomine, arborum stipites, truncosquè securi cædens ad ignis vsum, seipsum ità acerrimè ferro illo percussit, vt spasmo penè terræ stratus periret; altero enim pede quislibet eum destitutum proculdubio ex illo ictu putabat. Beatus noster Pater vulnerati misertus lineis frustis vtitur concrematis, oleoq; lucernæ (quasi verò tali pharmaco, & medicamine foret ille curãdus) factoq; sanctissimo Crucis signo, conualuit Pacificus, omnisq; dolor, & vulnus, & cicatrix statim euanuit. Egit Deo gratias innumeras Beatus Pater, rogauitq; fratrem illum (studiò tegendi miraculum) vt pedem iam vulneratum fascijs obduceret. Quod libenter præstitit seruo Dei obsecuturus.

Dæmones à corporibus obsessis signo Crucis expellit.

CAPVT II.

Gregor. Lombard. in eodẽ libro, & capite.

AVenione rediens, quò maturauit à Ioanne XXII. Pontifice Max. vti diximus, accersitus, cum Vercellis esset, quæ est Vrbs Transpadanæ Italiæ, fit ei obuiam quædam mulier dirissi-

mè à Dæmone vexata. Spumabat ore, extorquebatur hinc indè, se ciens misera, passis crinibus, oculis ad horrorem vibrantibus. Aitquè Beato Patri, ò serue Dei impende mihi tua dextera benedictionem, qua data signo Crucis, aufugit illicò malus Dæmon toties à deserto eiectus, & de quo toties retulit Beatus Pater triumphum. Præcepit Beatus Bernardus mulieri, nè alicui miraculum detegeret, sed tuba fuit mulier, & Dei admirabilium, & Beati Patris sanctitudinis buccinatrix.

Signo Crucis febrem arcet.

CAPVT III.

QVidam frater re, & nomine Bonus, quartana laborabat; alternisq; vicibus frigebat, & æstuabat. Indigebat eius opera Beatus Pater, cũq; ille lectulo stratus, fractus viribus, ad labores fateretur se ineptum, nec cœnobio deseruire posse: Surge, inquit, dato Crucis signo, Beatus Pater in nomine Iesu, qui est omnium salus, & vita, & resurrectio nostra. Vix prolatis his vocibus, statim ille surrexit tanquam nulla febre correptus, & sanus, & viribus pollens munia, quę ei præceperat Beatus Bernardus, hilarè obiuit, nec vnquam, eo tempore febris illum detorsit.

Idem Lombard. eodem libro, & capite.

Cæco lumen restituit.

CAPVT IV.

Lombardellus ibidem.

CVm esset Beatus Bernardus Sutrij (cuius Vrbis Hetruscæ suprà meminimus) vbi celeberrimus eius sanctitudinis percrebuerat rumor, quidam nomine Romulus, oculorum orbatus luce, aliorum ductu ad Beati Patris pedes festinãter prorexit, & ad eos genibus prouolutus rogitabat, vt suis precibus à Deo amissũ lumen sibi impetraret. Cui Beatus Bernardus respõdit, effũde tu preces tuas vnà cum suspirijs, & gemitibus, & corde omni culpa abluto, coram Beatissima Virgine Matre, & exaudieris; ipsa enim, quæ veram lucem peperit, mihiq; in tenebris iam versanti lumen reddidit, visus etiam te compotem faciet; ipse verò Beatus Bernardus pro cœco orauit, nec ab oratione destitit, donec cœco illi lumen restitueretur, qui Beati Bernardi admiratus est sanctimoniam, eiusq; meritis visum se recepisse testatus est.

Ex pituita claudicantem curat oratione.

CAPVT V.

EX pituita claudicabat deformiter quidam Monachus, nomine Marinus Parisiensis, & dolore maximo distorquebatur, qui Beati Patris precibus humiliter se commendabat, vt dolor ille, vel penitùs euanesceret, vel mitesceret aliquantulum, cui Beatus Bernardus: Indignus, inquit, ego sum peccator miserrimus, qui à Deo exaudiar, meliùs tu ab eodem gratiarum largitore, ò fili, obtinebis, quod petis. Orauit tamen Beatus Pater, & infirmo claudicanti Fratri impetrauit optata.

Greg. Lombar. in lib. 3. cap. 14.

Dat præcipitem Dæmon ad mortem quemdam cæmentarium qui B. Bernardi precibus vita potitur.

CAPVT VI.

CVm tēplum in Oliuetano Ordine Princeps inter Acconenses rupes exædificaretur, sæuientibus, ira actis stygia in ipsos parietes, Dæmonibus, vnà cum lateribus, lignis, saxis, rastrisq; datus est præceps quidam ex cæmentarijs, nomine Stephanus è valle Luciniana, interquè illas

Greg. Lombar. ibidem.

ruinas, lapsusq; & fato fungitur, & inuenit pariter tumulum. Ingemuit Beatus Pater, & flexis poplitibus, expansis manibus, lacrymarum imbre irriguis oculis, enixè orauit, donec Iesus vitam restitutam defuncto ipsi reuelauit, qui ad cadauer illud pergens, vbi plurima lugentium turba aderat, tetigit manu pectus, & adstantibus ait: Cessate à lacrymis, non est hic mortuus, sed viuit: percipio manu alternos cordis ictus; & hoc præstitit, nè suis vel meritis, vel precibus vitam Stephano datam quis excogitaret, vel fateretur. Plura in vita præstitit Beatus Bernardus, & præcipuè virtutem ei largitus est Deus, vt omnes febribus laborantes, vel suarum tactu manuum, vel qui eiusdem tetigissent vestimenta, curarentur.

Idem in eodē libro, & cap.

Peste laborantes sanitati restituit.

CAPVT VII.

NOn modò cum inter nos degeret mortales Beatus Bernardus miraculis plurimis perclaruit, verùm postquam eius anima euolauit ad Cælum, iisdem nobilissimè coruscauit; antequam enim illius cadauer tumularetur, voluit Deus, eius sanctitas nouis innotesceret signis. Fratres Hieronymus Neapolitanus, Christophorus Bononiensis, Gregorius Pauensis, Ranerius Romanus, omnes Oliuetani tabefacti, & morti propinqui vt vt potuere gressus trahētes anhelos perre-

Greg. Lombard. in vita B. Ber. lib. 3. cap. 20. & vltimo.

xere ad Beati Patris cadauer, exosculaturi in feretro iacentis manus, & effusi in suspiria, & lacrymas aiebant. O Pater, ò Dux noster, mortuus es, & cui nos deseris? Statim atquè tetigere cadauer, fuerunt à tabe, pesteq; liberati, & multos annos in Domino vitam duxere.

Arescentem manum pristino vigori restituit.

CAPVT VIII.

ANtonio de Chino Senensi manus dextera aruerat, multisquè annis suæ familiæ inutile pondus vixerat, hic magna fide Beati Patris mox tumulandi vestes humillimè tetigit. Mirùm, reuiruit manus, & iam ad sua munia redijt, ingenti sui, domusq; totius lætitia.

Greg. Lombard. eodem lib. & cap.

Cingulo Beati Bernardi Dæmones eijciuntur.

CAPVT IX.

IOanna Petri ex Bonconuento, Tusciæ oppidulo, multis annis fuerat à Dæmone torta, qua ad Beati Patris cadauer ducta; vlulatibus cuncta replebat malus Dæmō, quo arrepta mulier miserè fremebat requiei impatiens, sed cingulo, quo Beatus Pater se præcingebat circumligata statim discessit Dæmon, & femina illa Deo omnium

Greg. Lombar. ibidem.

Autho-

Authori gratiarum, & eius seruo Bernardo gratias reddidit.

Sanguinis fluxum patiens corpus Beati Bernardi inuisens curatur.

CAPVT X.

FAustina de Monte Sancti Sauini quatuor annos fluxum sanguinis fuerat perpessa, perperàm Medici medicamina plurima ad illius adhibuere curationem; ipsa verò auditis Beati Patris sanctitudine, & miris, quæ ob illius merita operabatur Deus ad Beati Patris corpus orabunda peruenit, & statim sanguinis abijt fluxus.

Idem Greg. eodē vltimo lib. & cap.

Hydrope femina laborans curatur.

CAPVT XI.

DOminica Griffoli ex Monterone hydropica videns tot miracula, quę operabatur Deus Bernardi Beati meritis ad illius corpus genuflexa orabat magna fide, vt ab infirmitate, qua detinebatur eius intercessione liberaretur vix hac oratione prolata adepta est sanitatem. Multa alia admiranda patrauit, & dum viueret, & post obitū, præsertim ergà tabefactos. Quæ narrauimus pauca fortè sunt inter multa quæ Beati Patris nostri meritis præstitit admirabilium Author Deus, qui in Sanctis suis glorificatur eosdem in Cælorum apice glorificaturus per æternitatem.

Greg. Lombard. in vita B.Ber. lib. 3. cap. vltimo.

Libri Quinti, & vltimi Finis.

INDEX LIBRORVM, ET CAPITVM.

LIBRI PRIMI.

Bernardus in sæculo.

LIBRI

LIBRI SECVNDI.

B. Bernardus in Eremo.

LIBRI

253

LIBRI TERTII.

B. Bernardus Cœnobita.

tificij

LIBRI

LIBRI QVARTI.

B.Bernardi virtutes.

LIBRI QVINTI.

B.Bernardi mira.

Ex

INDEX
Rerum memorabilium.

A

Eius

sium

Anti-

Dirè

S.Ber-

D

Dio-

H

I

Ieiu.

Mariæ

Mun-

N

O

Eorum-

P

ciun-

R

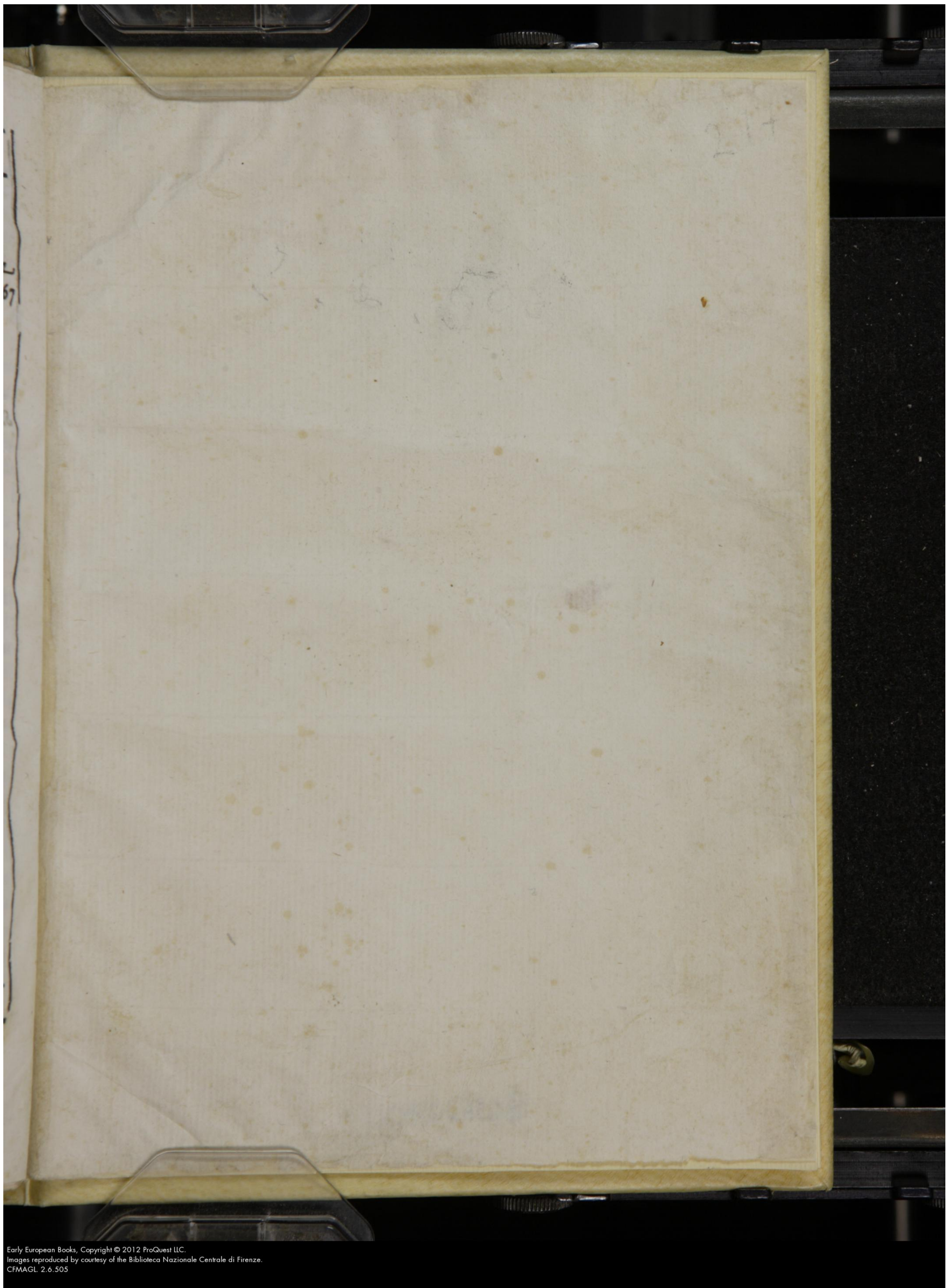
S

Exui-

217

00564768

